

దోమకొండ సంస్థానాధిప

రాజ రాజన్న రాజకలీర వాస్థాన కవికుల శేఖర

రావాక లక్ష్మీవతికవిప్రణీత

శీల: 50

Acc 2555

భద్రాయురభ్యుదయము

ఇది

శ్రీరాజా రామచంద్రరావు బహద్దరుగారి చేఁ

బ్రకటింపఁబడియె.

COCANADA:

Printed by Proprietor, P. Brahmananda Rao
at the Sujanasranjani Press,

1908.

*Raja Ramchunder Rao,
Domkonda.*

శ్రీ షణ్మకము

నీ. కామినేన్యన్వయః • కలశ పాఘోరాశి

పార్వణచంద్రశిం • బంబనంగ

శ్రీమదుమాపతి • క్షితిపాలశేఖర

బహుజన్మకృతతపః • ఫల మనంగ

లలితగుణాలంబ • లచ్చమాంబా గర్భ

కమనీయతమమౌక్తి • కంబనంగ

బాలచంద్రశిఖి • పదయుగరాజీవ

మకరందమత్తబం • భర మనంగ

మహిత వేంకటలక్ష్మణం • బా మనోబ

సంతతవిహారి రాజహం • సం బనంగ

రామచంద్రాహ్వయుండు శ్రీ • దోమకొండ

ధరణిధవుఁ డెసఁగుఁ గవిమం • దారమతఁడు.

మ. తనకుం బ్రవృత్తితామహుండు బహువి • స్తారప్రధాశాలి రా

జనభూపాలుఁడు పూర్వ మం దతనిసం • స్థానంపువిద్యతగ్రవీం

దుగ్గించే నీభరతాయురభ్యుదయ మెం • తోఁ బ్రీతి జేయించి యుం

చిన నాకావ్యము తాళపత్రగతమై • జీవితంఁచె నానాటికిఁ.

ఉ. అక్షరం బ దక్కని వి • ధంబున బండిన పొట్లకాయయై
చీకెన గొంధమున్ విబుధ • సింహులచే మరి వ్రాయఁజేసి ము
ద్రాకలితం బొనర్చి తమ • తాతల కీర్తికి వన్నెఁదెచ్చెను
శ్రీకుండు రామచంద్రనృప • శేఖరుఁ డందఱుఁ దన్ను మెచ్చంగన్.

ద. అవనిఁ బ్రసిద్ధిఁ గాంచిన మ • హాత్ములకున్ మృతిఁ జూపి తత్కథల్
వ్రవిమలరీతిఁ జేయుట క • పాగపరిశ్రమ మొందనట్టి న
తగవుల ఋణంబుఁ దీర్చుటనఁ • దత్కృతసత్కృతిపుంజ మందఱున్
దవిలి పరింపఁగాఁ దగు వి • ధంబున నెల్లడసేయుటే కదా.

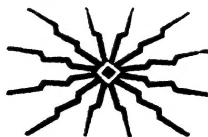
మ. తన విద్యాత్యనురక్త తేటపడ శ్ర • ధాబద్ధుడై తాళప
త్రనిశీఁగం బయినట్టిసత్కృతిని వి • ద్వద్బుందసాహాయ్యసం
జనితోత్సాహనమగ్రబుద్ధిఁ బునరు • జ్ఞాతంబుఁ గావింపఁజే
సిన యత్నంబు ఫలింపదే కవిజనా • శీశ్మక్తమూలంబునన్.

29-12-07

దోమకొండ.

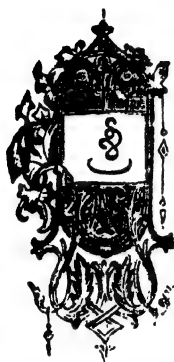
ఆదిపూడి ప్రభాకరకవి.

పితాపుర సంస్థానము.

భద్రాయురభ్యుదయము

ప్రథమోల్లాసము.

సర్వభుజిదం సమస్త చిదనీ • జ్ఞేయిమాన ప్రపం

చావిర్భావ తిరోవిధాన కరుల • న్యోన్మావి నాభావ శే

పావిహారం లభూర్విదల పతులు స • త్యానందు లెనట్టి యా

శ్రీదర్శిభుజుమామహాశ్వరూప శే • సేవితు సేతత్కృతి.

శా. శ్రీమద్భాగవతముభ్యుదయముభుజు • శ్రీభూతనానామను

స్వామిత్వానితమే ఐకానరూపా • స్వర్ణమయే స్వప్రభా

యామామేయనిదం బరాకృతియై నై • హస్తస్థితి జేందు నా

శ్రీమాతం బరిశుద్ధమానసమునన్ • సేవితు సేతత్కృతి.

2

శా. శ్రీసంకాశ నమాపమారుణి తా • ధ్రువానాన మేతజ్జగ

ద్యాసాభాసకరంబు గాంగనిజపు • భావోపపన్న బులె

వాని జెగదన వారిహాసనముఖ • వ్యాపారముల్ స్వప్రభా

రాసంయుక్తత సాంధుచోద దిగు చుహా • రాజ్ఞిం విలంతు న్మదన్.

3

మ. విలసత్తార్త్వికవింశది క్షిప్రమా • విద్యుత్తమన్వంతహా

జ్వలదాత్మ్యపరిభన్ సభ క్షిప్రహయా • చాగంబులో నిల్చునా

రల కిష్టాగ మొసంగి లోకముల స • రక్షింపుచున్నట్టి శ్రీ

లలితాంబాకళ రయెనగేవి నలంతు • లక్షింపి ర్మేతత్కృతి.

4

శా. ప్రాకాశభాసజాననాంతరమునన్ • భాస్వత్పరాశంభుం డా

లోకంబం దిదుదారి భావమును మున్ • లోకగోచు నానాప్రకా

నా యు ర భ్యు ద య ము .

- రాకారంబులు గల్లు లోకముల నె * య్యింబొప్పు గల్పించి తా
నేకాకారత నొందు నాస్సురణనే * నేతత్కృతిం దలెదన్. 5
- చ. విలసితమైన యమ్మిహిర * బిందువు ముద్దుమొగంబు గాఁగ నా
జ్వలననుభాంశుబిందువులు * చక్కని సిఙ్గెపుగల్పిగుబ్బలై
యలరఁ బరార్థమెన్న రళ * నాస్పదమై విలసిల్లుచుండ వ
ర్తిలు తదభేదయైన పర * దేవిఁ దలంచెద నిట్టిసత్కృతిన్. 6
- మ. ఆమితాలంకరణాభిశోభితయు మా * యాపాయ దుర్మంత్రచం
క్రమణ ప్రక్రమ మార్గ దుర్గ జయవి * ఘ్నప్రాజ్య యంత్రా ద్యుప
క్రమ నిర్వక్రపరాక్రమ స్థితి విశు * క్రప్రాణ హృచ్చాపకౌ
ర్యమునన్ మించినమంచితాత్మ యగువా * రాహి న్మదం దలెదన్. 7
- మ. కరమొప్ప న్మును తాళభేదనియతుల్ * గాలక్రియామానముల్
త్వరితస్ఫుర్జితమూర్ఛనాంతరము లు * త్పాదించి వీణావినో
దరతిన్ సొంపు జనింపు పెంపుగల మా * తంగాంగనల్ బాడ సు
స్థిరసింహాసనవాసయై తనరుల * క్షే నై మ్మదం దలెదన్. 8
- శా. కాదంబాళి చకోరికా పిక శుక * క్రొంచాది పరి స్ఫుర
తాదంబప్రసవ ప్రభుత మధు సం * ఘా తాల్లుతాకారయై
కాదంబ ర్యదనప్రమోదన నట * తాగంతా నినాదార్భటి
కాదంబస్థితి గల్లు దేవినిఁ బుర * సాగిరింతు నేతత్కృతిన్. 9
- శా. ఆదిం దివ్యవిమర్శరూపిణియు నై * యా శ్రీప్రకాశాత్మతా
మోదం బేర్పడ నీచరాచరజగ * న్ములంబు తానయ్యుండ
త్పాదించునాత్మత పరాద నైఖరులచే * భాసిల్లుచో ముం దహం
తేదంతైక్యము నా పరాకళను నే * నేతత్కృతిం దలెదన్. 10
- మ. సకలస్థావరజంగమాత్మకజగ * జ్జాలంబు నిర్మించి త
త్ప్రకటిభూతములైన కార్యముల ను * త్పాదించి బ్రహ్మాండక
ల్పకుండై నికపునాదునన్ నెలయు నా * భారత్యధీశుండు డ
వ్యక్తవిత్వాంచితయైన మత్కృతిని ని * త్యానంద మొందించుతన్. 11
- మ. సమసూక్ష్మేకదశాసమేత చిదచి * జ్జ్ఞానస్వరూపంబు జెం
ద మహాస్థూలదశాసమేత చిదచి * తాగిర్యస్వరూపంబునం

బ్రమదంశేర్పడ నొక్కడై జగములన్ • రక్షించు లక్ష్మీశ్వరే
డమితస్తోత్రకృదన్మదీయ కృతి నా • హ్లాదంబు నొందించుతన్. 12

మ. వనజాక్షండు పురందరోపలము నై • వర్తింపఁ దా నాజహ
కనదద్భుతప్రపంచము నై తనరి త • తాగ్రయంబులో వెల్పులం
దనకాంతిం బ్రసరింపఁ జేయుచును మున్ • దత్సావినాభాతయై
మునుగన్పట్టిన లక్ష్మీ మత్కృతిని స • మోదంబు నొందించుతన్. 13

మ. యతులొక్కప్పుడు భక్తిచే నిజసహ • స్త్రోరంబులన్ శ్రీశ్రీయః
పతిఁ బూజించుట దెంత నే సతత మ • పృథ్వాక్ష్య నంతర్బహి
స్సీతునిం జేసి తదాజ్ఞచే ననురయో • పితృంశక్తైవల్యసం
యతవృత్తిం జరియింతు నంచును సహ • స్రారంబుఁ దల్తుంగృతిన్. 14

నీ. సుగ్ర యోక్తాద నో • త్సుకత వచ్చునా యందు

నినుఁ డనూరుప్రేమ • ననునరింపఁ

గార్ముక జ్యోతిఃపు • ఙ్గను జనుదెంచునో

యని శంకరుఁడు శంకఁ • గొని వనింపఁ

దల్పుగ సనబుద్ధి • దలపోయునో యని

హరి యాదరంబున • ననునయింప

యజ్ఞోపవీతసం • హరణార్థ మేతెంచు

నో యని విఘ్నేశుఁ • డూహఁజేయ

నీజగరున్మరుదుదూత • నిఖిలభూమి

భరుండు పణభృతయువతిప • త్తృప్రహరణుఁ

దైత్రశ్రీవై నతేయుండు • నన్మదీయ

కలుషము లడంచుఁ గావుతఁ • గరుణతోడ. 15

మ. మును గృష్ణార్జునపక్షవిస్ఫురణతన్ • మోదంబుఁ గల్పించి సౌం
పునఁ గృష్ణార్జునపక్షవిస్ఫురణ నీ • భూతప్రపంచంబు నే
ర్పునఁ గన్పట్టగ జేయుచో నిజపదాం • భోజాతము ల్లోల్పువా
రిని రక్షించు శివుండు మత్కృతిని సు • శ్రీ నొందఁగాఁ జేయుతన్. 16

క. శ్రీకాంతారుచిరత్వ మెల్లపుడు వీ • క్షింప న్మదిం దల్చి య

స్తోకంబైన నిమేష మొందు నని వి • స్ఫూర్ణతగ్రటాక్షాలయ

- ప్రాకట్యస్థితి నాందఃజేసి సకల * పాణ్యత్సవం బెంచు నా
శ్రీకాంతుండగు వేంకటేశ్వరుండు * క్రించు స్మృతంచత్కృతిఁ. 17
- కా. శ్రీనాదేశముఖామరాధిపు లిదం * సృష్ట్యేదిలో నాత్మలం
దేవానిన భజించి హృద్యఫలసౌ * హిత్యంబు మున్ జెంది ర
ద్వేషం దజ్జయవిఘ్న యంత్రహరుని * దీనావనున్ సిద్ధల
క్షీవిఘ్నకు నిరంతరాయమునకై * చింతింతు నేతత్కృతిఁ. 18
- కా. శ్రీరామాయణ భారతాఖ్య రచనా * జేయమానవ్రథా
ధారంధర్యసమేత వాస్తవకథా * ధన్యాత్మ వల్మీకభూ
పారాశర్యులఁ గొల్చి ఛందముల సం * పాదించి వృత్తవృధే
దామోధస్థితు లెంచు పింగళభుజం * గాధీశ్వరుం గొల్చెదఁ. 19
- గీ. కావ్య నాటక సంగ్రహ * కాళిదాస
దండి భవభూతి శంకర * డిండిమాంక
రామకవి చోర మాఘ భా * రవి మయూర
బాణ బిల్హణ ముఖుల మున్ * ప్రస్తుతించి. 20
- ఉ. ప్రాకృత సంస్కృతాంధ్ర పర * భాగములుల్లనిలంగ నైకృత
న్యాకరణంబు జేసి బుధ * వత్సలతన్ సకలార్థవత్పురా
ణాకలితేతిహాసముల * నన్నివచించిన నన్నయార్యు సు
శ్లోకునిఁ దిక్కయజ్ఞును వ * చోనియితిన్ వినుతింతు మత్కృతిఁ. 21
- గీ. తెలివితేక ప్రదోషైక * దృష్టి రూఢి
విఘ్నసనవిబాధితావృత్తి * నెలయుచుండ
సంతతారుంతుదోక్తులు * సల్పుచుండు
కాకపులు కాకపులుగాక * కలితమతులె. 22
- క. కృతులుగల కృతులొనర్చని
కృతులఁ దలంచియుఁ దలంచ * కెంతేని నిరా
కృతులంచుఁ గృతులొనర్చిన
కృతులఁ దలంచంగ నేల * పృథ్వీస్థలిపై. 23
- వ. అనియిష్ట దేవతా గురు సుకవి కుకవి నమస్కరణ పురస్కరణ తిరస్కర
ణంబు లొనరించి యొక గ్రహార మేశ్వర సహర్యాధర్యాధుర్యుండగు మహామ
హేశ్వరు దర్శించు తలంపున నుండునడ. 24

నీ. నవరత్నమాలి సం • భవ మహాపుంజంబు

ముందు జ్యోతిశ్చక్ర • మును వాసింపఁ

గరుడారసస్యంది • సరసనేత్రంబులు

నితకరారులఁ గ్రేణి • శేయుచుండఁ

జారుముక్తాఫ లో • దారహారద్యుతుల్

గురుభార్గవులకు సం • కోట మొనఁగ

సకలమణిమయ • చ్ఛన్నవీరప్రభల్

రత్నసానుచ్ఛవి • రహినడంప

సామి తన్మూర్తిభృజ్జగ • జనని ప్రేమ

దెలియఁగఁ బరావరప్రకృ • తిత్వ మొందు

భవ్యసమయ స్వరూప ప్ర • భావ మహిమ

నలరి యొక దేవదేవుండు • పాలించె మదిని.

25

వ. ఇట్లు స్ఫురించిన విశేషఫలంబు నగునని తలంచి.

26

మ. పరవిద్యానుసమాన మీననయనా • ప్రాకాశ నీకాశ సుం

దర పాదద్విత యొల్లన న్నఖిముఖాం • తర్పింపిత ప్రత్యగాం

తర దృక్తారక నామయోగి గురుపా • దద్వందము న్నెమ్మదిన్

ధీరతం జెందఁగఁ జేసి ప్రత్యగయనా • ప్తిం బొందఁగా నొక్కచోన్. 27

క. శ్రీరాజేశ్వర చరకరు, ధామాధి కటాక్షవీక్ష • దాగత లక్ష్మీ

పూరిత ధనధాన్యాది, శ్రీరామారెడ్డిపేట • చెలంగున్ భువిలోన్.

28

నీ. హరి హరిధిరిచర • ధురు మరుద్వర సరి

త్పరివహ త్కృతకాద్రి • పరిసరములు

క్షణ దళత్పల గళ • నృగు లలశ్మద లగ

ద్వళ చలత్పికతు కో • ద్యానములును

నవభవ త్వవ సము • ద్భవ సముత్పవ యుతో

పవనాంతరిత య్జ్ఞ • భవనములును

ఘన కంజవన సంజ • వన సంజవన గుంజ

దళిరంజిత నమంజ • సాంబుజినులు

హా. యు ర భ్యు. ద య ము .

దొరయోమెరసె నిరంతర • సర దసమ కు
 సుమ సుమరస రజో ఘుమం • ఘుమిత గంధ
 వాసితాంతర్వహారామ • వామ రామ
 రడ్డిపేట మహానర్భ్య • రత్న పేట.

29

నీ. దీపితాశ్రావయే • తి ప్రయోగ శ్రుతి- జాగద త్వరభృత • సంఘయంబు
 సుఖితసామాదికా • స్తుశ్రౌషడితి సదా- వావదచ్చారికా • వారములును
 శ్రోతృశ్రవణసౌఖ్య • దాతృయజేత్యుక్తి- రారటద్రుచిధపా • రావతములు
 హితయేయజామహ • ఇతి భవ్యభాషిత- లాలచద్భర్మిక • లాపములును
 సరసవాషడితి ప్రభా • షచ్చుకములు
 బరంగిచెలువొందె రామభూ • పాలనగరి
 మాననీ యొల్లస తామి • నేనివంశ
 జనన రాజన్న దేశాయి • శాసనమున.

30

నీ. సింజాన సుమనఃప్ర • యుంజాన మక గంద- భుంజాన మసుకరీ • గంజితంబు
 కంజాతకింజల్క • పుంజాతతపరాగ- సంజాత నద పరి • ష్వంజితంబు
 ఖంజరీలవిహార • మంజరీ పరివార- పింజరీకృత భూజ • మంజులంబు
 గుంజాధిగమ్య సా • మంజస్య సమ్యజ్ఞి- గుంజాతిగమ్య భూ • మంజిమంబు
 నగుచు దొగరగు జిగి దగి • నిగుడు మొగడ
 లగణితము లగుపొగడల • తెగల సొగసు
 గల వలపు గుమగుమయని • చెలువుంజాపం
 బ్రమదవన మొప్పుచుండు న • పృట్టణమున.

31

నీ. సమదాతిశయ వయః • ప్రమదా తతకరాగ్ర
 నమదాతత పలాశ • కుముదములును
 స్యందమాన మరంద • బృందపాన మిళింద
 నందదానమహార • విందములును
 నానావిసిత ప్ర • సూసావృతాంతరీ
 పాసిత హీర సో • పానములును
 లోలానునేలా ను • కూలానునేల క
 ల్లోలానుసర కోక • బాలములును

ప్రథమోల్లాసము.

దనర నాంతరతలపాతి • త పృమోక్షి

క గ్రహణ వైగనిగోద • క పృకార

పూరితోదర దీర్ఘికా • వార మలరె

రామభూపాలుపేటలో • రమ్యముగను.

32

క. అపరాగములై తనరిన, నపరాగంబులను దోహ • దార్థక్రియచే

నపరాగగములఁ జేయుదు, యచవనమునఁ దత్పురీవ • యోయుక్తసతుల్.

సీ. పాటీరవాటీర • కోటీరనికటాగ- కందంబులైన మా • కందములును

యుక్తాతిముక్తాతి • రిక్తప్రసవకాంతి- పాటలాకృతి నొందు • పాటలములు

నీపానురూప స్వ • రూపద్యుతులు గల్గు కేసరంబులఁ జెందు • కేసరములు

సాలావృత్తైలాస • మాలోల కిన్నరీ- మోదనులైన ప్ర • మోదనులును

మల్లికలలోనఁ దగు తీవ • మల్లికలును

జీవకములై నెలయు బంధు • జీవకములు

కాంచనంబు లనఁగ నొప్పు • కాంచనములు

గలిగి విలసిల్లుఁ దత్పురో • తగ్గంతవనము.

34

సీ. తతపరిచ్యుతధునీ • హితకరీ స్తుతతరీ

గతచరీ తతపరీ • వృత ఛరములు

నతివేలరుతి శీల • గతిలోల రతిపాల

హిత ఖేలదతిసీల • ఛృతిమ దలులు

సార దుర్వార దో • స్సార వన్మార నా

సీర సంచారయు • క్షారికలును

ప్రకటకోరక ఫలా • దిక మధూదక భూజ

శుక సముత్సుక పిక • ప్రకరములును

దరణికిరణవిహరణ ని • గరణ తరుణ

వరుణ వరుణాంతరిత సరో • వర నివస ద

వక్ర చక్రాంగచక్ర ప్ర • వర్తనములు

దనరఁ దన్నగరోద్యాన • వనము లలరె.

35

సీ. పిలావనీజాత • మాటా ఘనీభూత- బాలానిలాఘాత • జాలకంబు

దోలీకృతారాళ • పాలీ లతాజాల- కేళీరతోద్యోల • బాలికంబు

భూమి ర భూమి గ యము

సాసాలకాస్పంద * సూనాయతమరంద- పానాగతమిళింప * తానకంబు
సారసోదార కా * సార సోదార సా- పార పంసార యు * తానరసంబు
లుంగతరు సంగ రింగ త్తు- * లుంగములును
ప్రియకసాల లసద్వన * ప్రియకములును
గోరకనికుంజ గుంజ వృ * శోరకములు
గలిగి తత్ప్రమదవనంబు * బొలిచియుండె.

36

సీ. భూవముల్ కర్పూర * దీపముల్ మధురసా
పూవముల్ దర్పణ * స్థావనములు
భాద్యముల్ దివ్యజై * వేద్యముల్ విమలాంబు
పాద్యముల్ నిస్వన * ద్వాద్యములును
పూగముల్ వీటికా * భోగముల్ దక్షిణా
భాగముల్ గంధసం * ర్మోగములును

ఫలములు మాలార * దళములు సారసో
త్పలములు శుద్ధతం * చులము లలర
శంఖ కాహళ ఘంటికా * ఝల్లరులును
మ్రోయ ముత్యాలముగ్ధ లిం * పుగ ఘటింప
దివ్యమంటవముల మహా * దేవు భక్తి
బూజసేయుదు రెప్పు డ * ప్సరజనములు.

37

క. ఆనకములు విమతజనభ, యానకములు మ్రోయు మహా * దద్వవిచారా
బ్రదాన సదా దానకములు, దానకములు శుభములకును * దత్తురిలోనక.
క. దరములు సంస్కరిదరతో

దరతోదరము లయి మొరయు * దత్పరి నెపుడొక

జరజనతతి హృదయాంతర

దర దానాదరము లగుచు * దరతరముదగ్గర.

38

స్థిమదనాశుగ వికాస * కృదనారత విలాస- పదనాతతనికాన * పదనములును
పాటిర శీతల * వాటిరసాతల- కోటి రవామల * భోగములును
నాళిక నిర్మల * భాళిక తర్యవ్ర- తాళికదర్శన * తాళికలును
పాళికాంతరి * తా లిలకాంతర- తాళికాంతరి * తాళికలును

ప్రథమోల్లాసము.

గలిగి సంతతసౌరభ్యః కలిత పల్ల

విత సుమిత ఫలి తోద్యానః వితతు రెపుడు

ప్రా గవా క్రవ్యత్య గుడ గాధి పత్యయుతుల

వీర్ల కెనయగు నమ్మేటి వీట నలరు.

40

మ. బలవ ద్రత్నఘృణీ సమావహా బహిః ప్రాకార ముద్యద్రసా

తల జారుంతుద ఖన్యమాన పరిఖాం తర్పించితం బొడు సొం

పలరెం దీనిజలంబునం బడి మను ష్యాదృశ్యమై యుండె నా

బలినద్యం బట దీనిఁ దేర్తు నని సం భావింపఁగా నో యనన్.

41

మ. అమలాగాధపయఃప్రపూరమున సొం పై యొప్పు నవ్వీడిటి ఫే

యము భూమీతతభక్తరక్షకొకై యప్పట్టణశ్రేష్ఠసం

గమరాజేశ్వరుఁ డుండినం దదభిషే కస్వస్తిహేత్వర్థమై

యమరాధీశ్వరుఁ డభ్రగావగను ద త్రాంతంబునన్ నిత్యేనాన్.

42

మ. సరళోదార మణి వినిర్మిత చతు స్తంభంబు లొప్పంగఁ ద

త్పరమధ్యంబున మధ్యశాల దనరుం బుడ్యైకరక్షాధరం

ధరుఁడౌ నప్పురరాజు శీల మది చెం త న్మాత్రియుక్తంబుగాఁ

బురుషార్థంబులఁ గూడి నిత్యనన సం పూర్ణేందిరావాసమై.

43

మ. అలరుం దత్పరరాజమందుఁ బ్రతిగే హంబందు వీక్షించ ని

శ్వలనేత్రోత్సవదాయకం బగుచుఁ ద ధ్వానీయలక్ష్మీశుభా

దలదారంభమునన్ జనుల్ నిలుపు మో చాస్తంభసంశోభితో

త్పలమాల్యంబు లమేయగంధయుత పద్మవాతగుచ్ఛంబులన్.

44

మ. వియదుల్లంఘన జంఘికాజిత లా వియ్యాత వానస్పతుల్

శయనంప్రావ్యఫలావళీసుమగుళు చ్ఛంబుల్ దగం బూని ని

శ్వయమన్నాగరధర్మతత్పరతచే స్వనాగతం బైన య

వ్యయకల్పద్రుమమన్న గాకృతులచే నందుండె నా నప్పురిన్.

45

చ. లలిత రసాలసాలకిన లంబుల హెచ్చగు పచ్చతోరణం

బులు గల నైత్యవృక్షములు పొల్చెను నిర్విషవర్తనంబులన్

బలనీన గారుడాశ్మముల నంటుల నొందిన మేలుకట్టులన్

నలువ స్పృశించ నో యన జ నంబులు సంతనమంద నప్పురిన్.

46

చ. కలువలఁజేని రాలవయి * కప్పలపుత్తడి యొరటికంబవుం
బలితపుమేడ లవ్వరిని * భాసిలుఁ దత్పరలక్ష్మీ కింపుగా
బలిరపు దక్షిణాధిపతి * పాళి కుజేర పురాంగ నామణుల్
కలితసితాతవత్రములఁ * గౌతుక మొప్పంగఁ బట్టిరో యనన్. 47

కా. అంతర్వాసవనీలతారకలు బా * హ్యస్థాదుణగ్రావనే
త్రాంతంబుల్ రుచిరాట్టనారరసువ * క్షౌఘంబు లింపొందఁగా
నంతద్వారవిలోకనంబుల సువ * ర్వాహనభూలక్ష్మీకు
ధాంతశ్రీల గనుంగొన న్నిలుచు చం * దం జేర్పడుం బ్రోలునన్. 48

మ. పాలుచుం జిత్రవిచిత్రితప్రతిమ లా * న్సూర్జతప్రతిహరని
ర్మలపాండుద్యుతిదీప్తకుడ్యముల వా * రశ్రీసగాంధారకా
కలికాగ్రామ వివంచికా త్రవణ శో * కర్యోదయ ద్విస్మృతిన్
గలయ న్నిల్చిన వేల్పుతేలుచెలులో * నాఁ దత్పరిన్ నిచ్చున్. 49

మ. నెలరాలన్ విలసిల్లుస్తంభములపై * నెక్కొన్న రాత్రిందివో
జ్వల దాజ్యాంచ దఖండదీపకలికల్ * స్వద్యోత మంతర్బహి
ష్టముల న్నిండంగ మించె నచ్చట మహా * శప్తార్ధనాప్తిన్ రసా
తల నిర్య త్పణిరాట్టణా ఘటిత ర * త్నత్రేణులో నాఁ బురిన్. 50

నీ. గమనవేగ సముత్థ * ఘర్షరస్వన భూరి
చక్ర సంధానిత * న్యందనములు
సప్తధామదభర * స్రావి హానిత చతు

ర్దంత దుద్దాంత దం * తావళములు
రింఖావిశృంఖలా * రింఖ దాసంఖ్యాక
కంఖాణ పుంఖాను * పుంఖములును

నసమోన చరణాయు * ధాంకశస్త్రాస్త్ర వి

ద్యాయాధ భారేయ * వీరభటులు

నడువఁ గడువేడ్క లడరంగ * నడనెడలను

తడఁబడక వదివడిఁ జను * పుడమిజనుల

సుదులజే ఘుమఘమితమై * యడఁగు నిత్య

భగ్యయైనట్టి తద్రాజ * భాని భువిని.

చ. వెలదుక లప్పురోపవని * వెన్నలకుప్పల నొప్పుక్రీడలక
గలుపతిరేనిరాల యిను * కక గ్రహించి వధూపదిష్టభూ
తలమున నుంచి తొల్పటివ * దంబున జేరి తిరంగి చూడగ
లప్పలచెలిచేతులం గరగ * లజ్జవహింతురు రేల నిచ్చులక.

52

సీ. పలు దెలుగుల మోపు * లలరవ దేచెలి

తాపులు లేమిచే * తను దొరుకవు

గోరంటులకుఁ గోరెగ్గ * లూరె ముద్దులగుమ్మ

వేగుజామునఁ గాని * విరియ వవియు

సజ్జాతు లడుగవే * సారె దంబుజముఖ

యామని యెఱిగి నీ * వడుగరాదు

ప్రాద్దువిరికి విల్వం * బొసఁగించు వెలదుక

తొలికాంచనంబుల * విలువదాని

కనుచు నర్జువచోజాత * హావభావ

గర్భితముగాఁగ ముచ్చటల్ * గఱపి సరస

భరంగు సరసులఁ గరఁగించి * విరులవెలల

వెలయుచుందురు పుష్పలా * వికలు పురిని.

53

సీ. వనిత నీకైదండఁ * గొనవచ్చితి నటన్న

కైదండ నొక్కఁడు * బాదుకొనియె

నింపులో చనుగుత్తు * రెట్టివో చూపవే

చనుగుత్తులు మరుంగు * నను వసించు

నీయెత్తుఁ గొనుటకై * నేవచ్చితి నటన్న

నాయెత్తుఁ గొనె నొక్క * ననుపుకాఁడు

వడఁతిరో కురు వేరు * పరప నాఁ గోపమా

కురువేరుపరప నీ * తరముగాదు

పరిమళముఁ జెందు మరువ మె * వృటికినైన

నమ్మఁగలవాయనంగ ని * న్నమ్మఁగలను

కలయికల నర్థగర్భోక్తు * లలర సంజ

విరుల నమ్ముదు రవ్వీట * వెలలకొలఁది.

54

భక్తాను రఘునాథాయ నమః

సీ. మణ్యంతగోపేత * వణ్యస్థలాగణ్య

పుణ్యగంధంబులఁ * పొరలిపారలి

నానావిఘ్నోపదం * శాంతి పాత్రభృ

తానగోష్ఠీశాల * లానియాని

పుంభావనారంభ * శుంభద్వనూఘుర్మ

లాలితాంభకేలిఁ * దేలితేలి

పరిపక్వశాలికా * పాలికా బాలికా

గానానువృత్తులఁ * గదలికదలి

నిరత ఘుమఘుమితామోద * భరకువలయ

జలజవలయిత పరిసర * సరిదుదరజ

లఘుజలకణ వహనగతి * లక్ష్మణములఁ

దిరుగుఁ దెమ్మెర లప్పరి * వరమునందు.

55

మ. సరసాలాప గతాగతాంబుసుటయ * క్షృంధాననామానసాం

తర సుప్తాంగజ బోధకంబు లగుయం * త్రత్రేణి భాక్తురుషా

పరుషోద్ధితము లైన గేయములు స్వ * ప్న క్కాలిగోప్సీరా

దరపత్రానయనక్రమంబునఁ దగుం * దద్భాష్యదేశంబులఁ.

56

మ. చతురాస్యుల్ రసనాంచలప్రకటభా * షామూర్తు లభ్యంచిత

శ్రుతు లత్యుర్జితసత్యలోకనుతిద * క్షృల్ సర్వకాలోల్లస

ద్రవ్యతు లాపద్యనివాసులై తగిన వి * ప్రశేణు లప్పట్టణ

స్థితులై బ్రహ్మను ధిక్ర-రింతురు మహా * దేవుం బ్రశంసింపునుఁ.

57

సీ. కువలయస్థితిః సం * కుచితభావ మొనర్చి.

పంకజామోదప్ర * పంచ మొంది

ద్విజరాజతేజంబు * నిజదీప్తి నదలించి

సద్విహారము దూర * సరణి బెనచి

వగలు రజోవతు * లగుపష్టములఁ గూడి

యొకవేళ నుతమాని * యొగ మంది

నకలలోకములక * సహృదాపముఁ జూపి

రాజకాంతోల్లస * ద్రక్తి మాన్చి

మొఱయు నినుఁ డెంతవాఁడని * కెరలి కలహ

తలపరబలబలాహక * విలయపవన

జవనశరనికరావళి * చక్రముఖము

లమర నప్పునివసింతు * రవనిపతులు.

58

ఉ. ఆపణవీధికాప్రథిత * హాటకకూటచిరత్నరత్నముల్

వాపుచు రాశిఁబోసికొన * వచ్చు బెహరుల కిచ్చితీపులై

దోపినవానినెల్ల కడఁ * ద్రోచిన తద్భరమాని రత్నగ.

ర్యాపరితాభిదృ బుడమి * రంజితతద్యణిగాలి నెన్నుచున్.

59

గీ. మిన్నారయుధాన్యరాసుల * మించలేక

జలజబాంధవుఁ డీవలా * వలఁ జనంగఁ

దనరె భువినుత్తరాయణ * దక్షిణాయ

నములు తద్భువి సచ్చాద్ర * సమితివలన.

60

చ. కలువల టేనిరాల యుప * కారికల౯ నవభాలు కేళికా

కలనము నొంద ముందురిలి * కన్నదు ముత్యములందుచోజగం

బులఁ గురియింప నాటఁబరె * ముత్తయముల్ గిరియించు నంబుదం

బులనెడు వార్త లోకమునఁ * బుట్టై ముదంబుల నొప్పనప్పురెన్.

61

గీ. కుంకుమాగరు ఘనసార * సంకుమద మ్మ

గమద గృహముల నుదయాస్త * సమయములను

దొరఁగు కస నానుచో మించి * తోయదములు

బహుళవర్గత్వ మొందు న * పృట్టణమున.

62

చ. మఱియు నప్పరంబున సౌమ్య రమ్య ప్రతివిధి విధిమ త్ప్రథిత మేధా వ్య

ధ్యాపి తోదీర్ఘ వర్ణ వర్ణనీయ వర్ణ క్రమాంతస్సాధ్యాయ ధ్యాన మేదుర

దురధిగమ నిగమశిరః ప్రముఖ మర్థ పార గాసంఖ్య సంఖ్యావస్మఖ్య

ముఖరవ ముఖరితంబు లగువిప్రభవనంబులు నిరంతరా భ్యస్త శస్త్ర సమ

స్త్ర శస్త్ర కాస్త్ర విద్యా వైశారద్యోద్య ద్దర్శాభిర్వ శార్వర చ్చిదరదప్ర

దరసంధానాద్యవధాన భాసమానాసమాన సంధానుల్లంఘన తత్పర ససమ్మ

న్ద్రా ధ్యామర్త క్షమాతల నర్త ద్విపక్ష నిర్దయ మర్దన క్షమాక్షణ బల బలవ

న్పద్ర తమాక్షుద్ర నిర్మిద్ర తేజోవిజిత దినరాజాలోకంబు లగు రాజలో

కంటలు ననవరతాగారాతి నైవతిప్రభృతి దిక్పతి విచిత్ర ప్రచురతర చిర
 త్న రత్న ధనధాన్యాదిప్రదయ క్రయవిక్రయనిపుణ పరకృతవంచనా
 సంధాన గంధానభిక్ష జ్ఞాతనయాయన పోషితార్థజనంబు లగునర్యజనం
 బులును సమంచిత వస్త్రాశ్రమ మర్యాదాభిక్ష ప్రక్షానపాక్ష ప్రభుసంతత
 దురంత తానన ధర్మ నియమ నిత్యతాంతాంతకరణ మానధనులగు
 శూద్రఘనులును సౌభకారగ వారముఖ్యా ప్రఖ్యాతాభినయాభావ నూద
 న చణ రణన్మంజుమంజీరచరణతల క్రేంకారనాడ మేదుర కంకణ కర
 విన్యాసాభినయ ప్రదీప్త సప్తస్వర ప్రపంచ విపంచికా వికస్వర వినోద
 విశద మానస మానసభవనవాహనాకాంక్ష విలప పుంభావ సంభావనా
 రంభ సుభగంభావుక లగుయాపాజీవికలును దురారోహణోకహ నివహ
 మనోరమ మహోత్సవ ద్యోతితోద్యాన నవనవోన్మీల న్మాలతీమాధవీ విచి
 కల వకుళ ముకుళ కులానుకూల నిష్కంధమాన మరందశిందుసందోహ
 నందదిందింది రానవరతదుత సంతాన తానహేతు భూజాభ్యాస ప్రదే తా
 పిరళసంజాత తచేళిమ నారికేళ తృణరాజాది సాలరాజరాజి కాఘా సమా
 లింగి తైలాదోలా లాలితోత్సక శుకపికనికర గానమాఘరీ రసాతివేల
 వేలాస్వాదన సద్యోమాద్య త్సంగ భంగాసహ శృంగారరస లాలస సారస
 రథాంగ క్రీడ త్సార్థంగ ముఖ సుఖారావ పూరిత దిగంతరాళ వర్ణమానో
 త్సాహ సందర్శనార్థ సార్థతికోటితీర్థ స్నాన ఫలేప్సిత మహిత నిమజ్జనోన్మ
 జ్జన నమజ్జనానవరతానందవృదాన లోల లోలానువేల వేలాభిముఖోల్లల
 త్కల్లోలజాల కోలాహల నినాడ మేదుర నదీతటాక దీప్తి కాప్రదేశంబులు
 హీరవంజర సమంజస విహార శారితాకీర కలరవాది వివిధ విష్కీరామో
 దకర విష్వగాన్యకీర్ణోదీర్ణ సువర్ణ దుర్వర్ణముఖ భవ్యద్రవ్యస్తవ్యనవ్యనైభవ
 నిపుణ విపణి తాత్రేత స్తతస్థాపితాంశుమత్స లానుగ శద్రసపూరానుసర శిశి
 రకర కాంత కాంత కుటీకుతలానుకూలనీల శాలివ్రణాళి కాంతిసంకాంత
 చ్చాయా త్రివేణీసందర్శన కుతూహల బృందారకనుండరీ నేత్రాంతోత్పల
 తోరణంబు లగుతోరణంబులును సంతతనాయక పరితఃపరరక్షిత దుర్గమ
 దుర్గ పౌరకార గోపురాట్టాలక వృక్షరథగజవాదిశస్త్రకాలాది రాజద్రాజ
 వీధులు గలిగి చెలువొందు నందు.

క. ఆపురమున రాజన్నము

శీపాలుడు నిజవరాక్ర * మేతధ్వజినీ

భూపాయిత పాపాయిత

భూపాయుతుఁ డగుచు నెరులఁ * బాలుపాండెఁ దగఁ.

64

నీ. ఒకచోటగురుమత * ప్రోక్తవృషంచంబు

నొకవంకఁ దర్క-శా * స్తోదితంబు

లోకదర్శి-సూత్రభా * ష్యోత్థానులాపంబు

లోకమనిగ-రతిరహ * స్తోక్తియుక్తు

లోకపట్టునను నాట * కోరుచాతుర్యంబు

లోకఘోరి వ్యాకర * ణకథనంబు

లోకక్రేవ నుపనిష * త్ప్రకటనల్లాపంబు

లోకయునిగ-సంగీత * నుకరఫణితు

లోకగ్రాహకు-న సామర * స్తోత్రసౌఖ్య

కరణ సమ్యగనుత్తర * గ్రంథగోఘ

లలరు కొలువునఁ జెన్నొంది * యఖిలశాస్త్ర

సరసుడై పాలై రాజన్న * జనవిభుండు.

65

వ. అతందోక్తనాడు హిత పురోహిత సామం తామాత్య సేనాధిప దండనా
య కోవప్రధాన రాయబార సంధివిగ్రహవిచారచార దౌవారిక కరణిక
పౌరాణిక జ్యోతిషిక కవీశ్వర తార్కిక శాబ్దిక నయశాస్త్ర మంత్రశాస్త్ర
భరతశాస్త్ర శకునశాస్త్ర సాముద్రికశాస్త్ర శిల్పశాస్త్రజ్ఞులును దానాధి
కారి భాండాగారాధికారి గోష్ఠాధికారి వస్త్రాధికారి శస్త్రాధికారి రథగజకు
రంగాధికారులును గస్తూరీముఖ పరిమళ కర్షణాధికారులును ఫణిహర లాం
ఛన విదేశగవిభూషకులును అంగరక్షవధానకరులును దాసదాసీజనాందో
ళికా ధ్వజాలవట్టికాఫత్రచామర వ్యజన తాంబూల దీపికా పాదుకా మాలి
కాది ధరులను వాద్య వాదక గాయక నర్తకీ నర్తక మార్దంగిక పాణవిక
జైత్రవిక వైణిక వైతాళిక చాక్రిక ఘంటిక శాంఖిక శాక్తీక వైశ్ణవీక
యాత్రీక కాంతిక ప్రాసీక వైజయంతిక వైవధికాదులు చెలువొంద సింహనం
చాననసింహాసనాసీనుడై పేరోలగంబునం బాలిచియున్నదదీయాజ్ఞంగని

దర్శించి మహానందావిర్భావంబునశ్రీమద్రాజరాజేశ్వరచరణారవింద శైల
 ఛారావదవిచ్చిన్న ప్రతిరూపాపన్న స్మృతిహవ సంతాన భక్తివిహార హార
 సురాహరసీహరహర వృషహరిహయ హయ ఘనసారసారసాసార బిససీర
 ధరధరరాజరాజతగిరి గిరిశసరీస్పవరసౌవరవారణ సౌరరసాదుహ శరశ
 రద్రాకానిశాకర కర కాతారాతారావళసరిద్వర దరతైరవ నిర్జరగపి శా
 రదాశారదాచ్చ నీరద నారదపారద ద్విరద రదనగోక్షీర క్షీరపారావార
 వారణ వివక్షవక్ష తత్రప్రభు వదన వదనభిన్న శుద్ధ చందన భిదురదురవా
 ప నైశద్య విద్యోతమాన మానాతీత వితత కీర్తి మూర్తిస్సూర్తి విశదీకృత
 దశదిశాముఖ ముఖరజ్జ్వలన జ్వాలాలీలా విలసత్సంవర్తసమయ సంప్రవృ
 త్తి వికర్తనద్యోత వివర్తమాన ప్రతప్త కార్తస్వర స్వరగ నైగనిగ్య నివ
 ర్తనానర్తనప్రవృత్తోద్వృత్త భవదృవిఘ్న ప్రతాప ప్రాభావ కృతాభిభవా
 విభుత్వ దశాదశాదశరణ శరణం త్వాంప్రత్యర్థిభవత్రుత్పర్థిసార్థ సార్థకిత
 గోత్ర గోత్ర శాత్రవ పుత్రామిత్ర త్రినేత్ర మిత్ర కరామృతత్వకర స్వస్త
 రుస్తనయిక్తు చింతాప్రప్తర వాస్తోష్పతి నైచిక ముఖ వదాన్య నిచయ
 దానప్రశస్తతాస్తైన్య విశ్రుత వితరణ సరణీప్రసిద్ధ సిద్ధ గంధర్వకి
 న్నరాది విహార హార్యహార్య వర్ణాదార్యఘర్వ శ్రేర్య భరణ రణతల్లో
 లగుంభ శుంభదంభోదిదంభస్తంభ నారంభ సంప్రమ దంభోజసంభూత
 భూతపతి జంభారాతి ముఖ బర్హిర్ముఖ పతి సంభావిత గాంభీర్య విజృంభ
 ణ భణన కోవిద కవిసముదయ సముదయహృదయ నిరంతరోదయ ద్ద
 యామయభావ భావభవరూప ప్రకార రవిప్రకార ప్రచండతరదోద్ధం
 డ మండలాగ్రమండనాయమా నోదగ్ర మహోదగ్ర ద్విషదగ్రియ గ్రసన
 వ్యగ్ర మండలాగ్రగ్ర్య భండనోద్ధండ పరమండల ఖండన పాండిత్య
 పాండిత్యవిస్తారిత కుండలిప్రభువిచిత్ర శిఖండిజాది వటుకరవాచోయ్యక్తి
 వటు ప్రవర వరణపరిఘాదిసాధన దుర్విభేదన ప్రకటిత నృపసదన పుట
 భేదన స్ఫుటతమ నిజమహిమండలాఖండలక్షిప్తప్రథిమ సంవర్ధితా
 ర్థిజన కాండ కాండప్రకాండ సంధిత్యానిర్భర్త్విక గాంగేయకోశ నివేశ
 నవేశితాపరిమేయ గాంగేయ పురుకుత్సా ద్యసంభావితాకుశ్చిత సంయత్య

ప్రథమోల్లాఖము.

మయనయ వినయ నియమాదికృత విస్మయ, విస్మయావిధేయ విమృశ్యవి
హిత వివిధ స్వీయ విధేయ మారోత్సారిత వైధేయ నాసత్యాద్యభిరూప
ణీయ రూపధేయ శ్రితపుణ్యవచ్చివభాగవతవరేణ్య భాగధేయ త్వదీయ
సద్గుణగణ తంతు సంతతి సంతత సహకృత్వ సంస్పృహతోద్భట సాస్పృట
భవద్భట సందోహోటోప కువింద సంఘటితామంద పటుతరావృక్తి పట
నాయసాయ రాచుల్లగోత్ర కామినేని రాజన్నభూపాలాధ్ధాంగ నా భవానీ
గర్భ శుక్తిముక్తాఫల రంగమాంబాలోచన చకోరానందకర రాకాసుధా
కర విరాజమాన రాజన్నదేశాయి సార్వభౌమ జయవిజయభవ యని
య్యవిధంబున వినుతించిన హర్షించి.

66

మ. నను శబ్దార్థపరిష్కరియాకలిత నా శ్లైపుణ్య గణ్య ప్రథా
జనితానంద కవితృత తత్త్వరచనా శౌజన్య జన్యాత్మ మో
దనవద్దేశిక పాదుకా నియత చి త్తప్రస్ఫురన్మార్గ భే
లను నైఘంటిక యుక్తియుక్త మతిలీ లం జూచిపల్కె దయక.

67

నీ. అద్వితీ యాపరో త్మనుభూతిప్రసి
ద్ధాచార్యవిజయ మాం ధ్యాంచితముగ
ఘనజగజ్జన్మాది కారణ శ్రీమదు
పాఖ్యానము దెనుంగు నై తలిర్ప
లలితపదార్థాద్య లంకారసహిత నీ
శావినాహము సము ల్లాస మలర
గృతులుమెచ్చంగ శీర్ష కృష్ణవిలాసంబు
జనమనోహరముగా మును రచించి
మించియున్నట్టి నిన్ను వర్ణించు దరమె
ప్రబలరాపాకవంశసం భవ నవీన
జవన కవన ప్రభవన భా మివిశేష
లక్ష్యణ ప్రతిభాధుర్య లక్ష్యణార్య.

68

గీ. నీవు శబ్దార్థచిత్రసన్నిహితమైన
కవనమొనరించు పోడవు గాన నొక్క

దైవకావ్యక్త సూక్త సం * భాన మహామ
గలిగినవ్యభంధము రచింపు * కౌతుకమున.

69

వ. అదియెట్టిదనిన.

70

క. అనమాన ముఖయభాష, రసమానము వృత్తిరితి * రసశయ్యావ

ప్లనమానము చిచ్చెత్త, స్వనమానము గా రచించు * జర్పించు దగు. 71

వ. మఱియు గుణదోషవిభాగజ్ఞుండగు వివేకియు ననుపాసన సమాబద్ధ పదబంధుండగు వాచికుండును బ్రసాద మధురాయత్త రచనం దగుకాచికుండును నర్థసంగ్రహ చాతుర్య ధుర్యుండగు నార్థికుండును యమకాన్విత కవిత్వ దక్షుండగు శిల్పికుండును సాలంకార రస తత్పరుండగు మార్గవికుండును దన్నియమంబు లిట్టివి రీతులుత్రివిధంబులు నైదర్శి గాడి పాంచాలి యనందనరు బంధపారుష్యరహితంబు శబ్దకాతిన్యవర్జితంబు నాతిదీర్ఘసమానంబు నగు నైదర్శియు సహానభూయస్త్వం బైనయోజనీతియు సుదృఢబంధకా విశేషంబుగల కాంతియుం దనర గాడీరీతియనందగు నైదర్శిగాడీరీతిమిశ్రితంబై పాంచాలీరీతియనందగు శబ్దార్థంబులు మూర్తి వ్యంగ్యసైభవంబు జీవితంబు నలంకారంబులు హారంబులు శ్లేషాదులు గుణంబులు రీతులు న్యభావంబులు కైశిక్యాదివృత్తులు వృత్తులు పదానుగుణ్యవిశ్రాంతిగల శయ్యాలు శయ్యాలు రసాస్వాదభేదంబులగు పాకంబులు పాకంబులు కావ్య సామగ్రికి నుండవలయు వాచకలక్షకవ్యంజకత్వంబున ద్రివిధంబు శబ్ద హితంబు వాచ్యలక్ష్యవ్యంగ్యత్వంబున నర్థహితంబు త్రివిధంబు తాత్పర్యార్థము వ్యంగ్యార్థగతంబై యుండు నభిపాలక్షణావ్యంజనాభ్యుల శబ్దవృత్తులు త్రివిధంబులు సరబంధానువచ త్రిమూలం బగుటంచేసి గాణవృత్తి లక్షణ భేదంబై యుండు గావున నొక్క-వ్యభంధంబు రచించి శ్రీరాజరాజేశ్వరార్చితంబు గా విచారించు దగునని జాంబూనదాంబర తాంబూలాదికంబుల బహుబహుకరించిన సంతుష్టాంతరంగుండనై తద్వాక్యంబులు ప్రమాణీకరించి ప్రబంధంబునకు దదీయాభీష్టఫలిప్రదుండురాజేశ్వరుండు త్తమనాయుడగునని సిద్ధాంతికరించి యమృతానగరంబున వసించు రాజేశ్వరు చరిత్రంబు దలంచి.

72

ప్రథమోష్ఠాసము.

నీః సరసనానాతత్తు * భరశ్యంగసంగత
 దివ్యసాలాంతర * స్థిరతః తెంది
 మహిసహస్రస్థంబ * మంటవం బభరాదు
 నది మణిభుచితమై * పొదలుచుండు
 వరుసఁ జతుర్దికా * వధి సహస్రస్తంభ
 ములు వజ్రీ-వజ్రీ-కి * ముగ్ధ వెలుంగ
 రమణీయమణిసహ * స్రస్తంభములు మించి
 తిర్యక్ప్రవర్తనో * దీప్తి ననయఁ
 దాదృశ స్తంభవజ్రులు * తరుచు గల్గి
 తదుపరిచ్ఛన్న పటలంబు * తద్విధావి
 రత్నమయమై తలిర్చ వి * భౌజమాన
 మై వెలింగిన యమృంతంబు * పాంతరమున.

73

క. నవమణిగణభుచితంబగు, భవనాభ్యంతరమునందుఁ * బార్యతితో ను
 త్వవమున శ్రీరాజేశ్వరుఁ, డవనిజనులఁ బోవుచుండు * నతిముద ములరణ.
 వ. మణియునమృహదేవుండు వికస్వరపుండరీకనిభకోమలామలశరీరుండు త
 యుగారుణకిసలయవిలసితచరణతలుండు చారుతరహీరవిశదశకలనదృశం
 బులగునభరంబులు సారసార సమసారసంకాశంబులగు సంగుభీదభంబులు
 స్వచ్ఛకచ్ఛవమృదులంబులగు పదవృష్టపృదేశంబులును బ్రత్యగ్గ్రహముదగ్గ
 జాగృత్రింజానమంజుమంజీరరంజితంబులగు చరణంబులు రుచిరశశిమణి
 గణనియకాహభయగభసంకాశంబులగు జంభుకలు మహోద్దండశుండా
 శుండాదండసన్నిభంబగు నూరుద్వందంబు కలభౌతపూతదుకూలాంబరచిర
 త్నరత్నరశనాయుక్తంబులగు పులినసదృశనితంబులు స్ఫూటికకథాట
 పాటవంబు గల వక్షస్థలంబు సకలార్భష్టపృదానీకమణిగణభుచితమటుకటక
 కేయూరాంగుళీయకాదిభూషణభూషితంబులగు చతుర్భుజంబులు కారజైంద
 వరింబసంకాశసముల్లసభానురంబగు వదనంబు కోటిమూర్ఖులకాకాశంత
 రత్నకీర్తితకీర్తింబుగల మస్తకంబు గలిగి సర్వజ్ఞత్వాద్యనంతకత్యాగగుణ
 పరిపూర్ణుండు పూర్ణిమాశకాంకకోటివిరాజమానవిగ్రహుండును నిత్యనిరవద్య
 నిరతికయతేజస్సంయుతస్వసమాన రుద్రగణపృథులగణపరివృతమణిమయ

సింహాసనాసీనుండు కుండలికుండలాలంకృతదేదీప్యమానుండును నిత్యశుద్ధ
బుద్ధముక్తకేవలఖండసచ్చిదానందస్వరూపుండును రామణీయకతనుప్రభా
భాసితానంతకోటి బ్రహ్మాండపరామగవాక్ష్మీభూతానేకరోమవివరదేహుండు
ను గామినీరాజన్నదేశాయికులదైవతంబగు రాజరాజేశ్వరుంగాంచి బహు
ప్రణామంబు లాచరించి.

75

అనులోమవిలోమశ్లోకము.

రదసారసగోసారసమానానఘకాళికా

కాళికాఘననామాసరసాగోసరసాదర.

76

గీ. శరవృషవనాబ్జపుష్కర • హరిరసాభ

శుచిశరీర ప్రవర్ధిత • సుమశరాంగ

శరవృషవనాబ్జపుష్కర • హరిరసాభ

శుచిశరీరప్రవర్ధిత • సుమశరాంగ.

77

ప్ర. ఇవ్వధంబున నఘృహేశ్వరు వినుతించి దక్షిణాశావితాలమందిరంబున శ్రీ

నీతాసమేతుడైన శ్రీరాముల సేవింపం దలంచి.

78

నీ. సుమతి రేకాకీ న • రమతే యని వచిండు

రాజితరాజకీ • రవ్రజంబు

నీయుక్తిచే నద్వి • తీయమైదృత్తని

వచియించు శారికా • వారములును

సుచిరోక్తి నధపురు • హా హృనై నారాయ

ణో కామయత యను • కేకికులము

స్థిరవదస్థితి నద్వి • తీయోక్తికచ్చి త్త

నుచు బలుగు పారావ • తదయములును

మహితభాషల యస్వచా • త్యాశరీర

మనుచు సూచిండు పికనమూ • హములు గల్గి

నెలయు శుకపుష్పమంటపా • వృతమహీరు

హరిబుల వనించి భక్తిమో • దంబు మీర.

79

వ. మణియును.

౮౦.

ప్రథమోల్లాసము.

నీ. జెలయు నారాయణై * వేదగ్రంథస్యం బ

నుచుఁ బలుకెన్నరీ * నిచయములును

హితముమీరంగ త * మీశ్వరాణాంపర

మంతుషేశ్వర మను * మధుపగణము

తెలివిమీరంగ తం * దేవతానాంపర

మంచదైవత మను * నంచకులము

నలువొంద నారాయ * గంతుహజ్జేయం బ

ని. పఠించు ఖంజరీ * టపతగములు

నవ్యయఃపురుషస్సాక్షీ * యనుకుభంగ

తతులు జెన్నొందు తత్సవి * ధద్యుమముల

నిష్కలంకనిరంజన * నిర్వికల్ప

నిర్గుణబ్రహ్మమదట రా * గించు కతన.

81

గీ. అదియు నిశ్చేయసామృత * మదియునిత్య

వాస్తవస్థాన మదియు ని * ర్వాణపథము

దూరవర్జితసుఖదుఃఖ * కారణ మనఁ

దనరఁ దత్పద మెన్నంగఁ * దరమునగునె.

82

ప. అచోట.

83

గీ. నేదివ ద్వేదికా విప్ర * ధిత సువార

పశ్యమాన శుశ్రీష్మతి * పశికటితేతి

హాస ఘుమఘుమితారావ * భాసమాన

భర్తృహర్మ్యంబులొ రామ * భద్రుడలరు.

84

ప. అదేవుండు స్వాభిమత స్వసంకల్పానుకూల్య పరమపదస్థానీయ భోక్తృ
భోగ్య భోగోపకరణ భోగస్థాన భూతుండును నిఖిల హేయ పృత్యనీక
కళ్యాణైకతాన స్వేతర సమస్తవస్తు విలక్షణానంత జ్ఞానానందైకస్వరూ
ప స్వాభావికానవధికాతిశయ జ్ఞానబలైశ్వర్య వీర్యశక్తి తేజోవిరాజమా
న దివ్యమంగళవిగ్రహ చింత్యాద్భుత నిత్యనిరవద్య నిరతిశయ సౌంద
ర్యాజ్వల్య సౌగంధ్య సౌఖ్య వాత్సల్య గాంభీ ర్యాదార్య యావనా
ద్యానవద్యానంతకళ్యాణగుణ పరిపూర్ణుండును నిఖిలజగదుదయవిభవలయ

లీల వరబ్రహ్మ పురుషోత్తమ శారాయతాది శబ్దవాన్మందును బ్రహ్మదే
 వర్తి మనుష్యాద్యారాధనాది గోచరుండు తత్త్వేదస్వరూపావస్థితుండును.
 శ్లో. ఉపాసోపాసకత్వేన । గురుశిష్యకృమేణభ । స్యామిత్యుత్పత్త్యాదిరూపే
 ణ । క్రిడతే సైచ్చయోత్సరః, అన్నస్యాయంబున నమ్యమామ్యుండు రవి
 కర వికసిత ప్రభామండల మండితమృందరిక దళస్పాయదాయతేక్షణం
 దును సుభూ లలాట సుశాసాపుట సుస్మితాధర సుచిరమణిముకుర సుక
 పోల యుగళుండును కంబుగీపుండును దనుతరమధ్యభాగుండు విశాలవక్ష
 స్థలుండును సువిభక్తసర్వాంగనిర్దేశ్యవిశ్వరూపసంహస్సంహననుండును స్మి
 గ్ధవర్ణుండును శోణసారసనుకుమారచరణయుగళుండును బృతత్త కాత్తస్వ
 ర ప్రభాధగధగిత వీత కాశేయాంబర ధరుండును సకలభువనోదయ సకల
 హేతుభూత పితామహవిమరణ నాభికమల కుహరుండు జ్వలద్వికాలోరస్థ
 ల నూతనరత్న వేదికా సమరోహణ కాతుకిత మతి నంద డిందిరానుందరి
 నుందర పురందరోపల కలిత సోపాన విరాజిత రోమరాజీసహితుండును వి
 రాజమాన వైజయంతీ కాన్తుభమణి ఘృణి ఘృణితాగణిత మణిసమంచిత
 కాంచనకవాట తుల్యంబగు వక్షస్థలంబును జతుర్విధపురుషార్థప్రబంధంబు
 లగు చతుర్భుజంబులును వర్ణనీయనువర్ణ దివ్యరత్న సముదీర్ణకర్ణయుగ లం
 బమాన సుకర మకరకుండల మండితంబులగు గండస్థలంబులును మణిమ
 యభాజమానకిరీటంబుగల మస్తకంబు గలిగి యనాలోచితవిశేషాలో
 కశరణ్యుండును శంఖ చక్ర శార్ఙ్గ నందక శ్రీవత్స తదృక్ వనమాలాలంకృ
 తుండు ననవధికాతిశయ సౌందర్య హృత విశ్వమనోదృష్టి వృత్తి లావణ్య
 మృత పూర పూరితాశేష చరాచరభూత జాతాద్యద్భుతాచింత్య నిత్య యా
 చనుండును బుష్పరస విసర సరదగణ్య పుణ్య గంధ వాసితానంత దిగంత
 రాశి త్రైలోక్యాగ్రముణ ప్రవృత్త గంభీర భావుండు సంతత కరుణాకటా
 క్ష వీక్షి తావరిమితాశ్రిత సమూహుండును సహాధీయవిజాతీయ స్వగతభేద
 స్వరూపుండు తత్త్వద్విలక్షణుండగుశ్రీమన్నారాయణుడైన శ్రీపీతారామల
 క్షమించి తదీయధివ్య శ్రీపాదతీర్థకులనీ దివ్యకుంగళభగినా శ్రీపాదాంకిత
 శ్రవణోప దివ్యనామసంకీర్తన కర్తాణగుణామ్రాణ పాన సందర్శన శిరోవ

జానకర్ణక భాగ్య నైకాయన భాగభేయండనై శ్రీమద్రాజనన్దచేళాయి
 బక్ష్మీవిలాసనివాసమహాలక్ష్మీనిసేవించుచుండలంచితన్యకారాజాజ్ఞాంగొని. 85
 చూర్ణిక. శ్రీమత్కలకజలనిధి విలసదంతర నిరంతర సురవిలపిపిటప వల
 యిత బలభిదువల విపుల విపులాతల ద్వీప నీచోపకన భవన కాంత చిం
 తామణి ఘృణి ధగధగిత మృగరాజ విరాజమా నానన సమాసీసారి హృద్యా
 నవద్య గద్య పద్య వైశారద్యో ద్యద్విద్యాధరీలోచన చకోరానందకర
 సాంద్ర చంద్రాతపవ ద్దరహాసాభిరామాం నితాంత లతాంతబోజి బోజ
 కాణాయమాన్తాసమాన మణిగణప్రభామండలపిచండిల కుండల కషణ
 నిశిత సితసాయక పీత్తాకదంబాం సౌరవరవర్ణినీ వర్ణనీయ సువర్ణవర్ణ నిటల
 తట ఘటితాకలంక కుంకుమ సంకలిత సుఖసంపాదన నభిముఖోల్లాసంతీం
 తరుణ తరణికిరణి జాంబూనదాంబుజ హరితాళ విసీల నీరదౌంతర నట
 త్తటిత్పుల్ల హల్లక జపా కర్ణికార కోరక ప్రకార తనుప్రభా భానమానాం
 కామాలికాబద్ధ నకలన్నీగ్ధ కేశపాళ విప్రభాజమానాం సమాసాధిక సూత
 న కేతకీ జాతి చంచ కాళోక పుష్పాగ మల్లీ జంఘర బంఘాక స్తబక కుచ
 కుంభ గుంభిత గంధసార ఘనసార మృగమద సంకుమద మన్మజఘ్నుస్యణ
 ము ఖామోదవిరాజమానాం నవరత్నకీలితాంచిత కాంచనకిరీట తారాహ
 ర కేయూర చ్ఛన్న ధీర ఝణింధుకాయమాన కంకణాంగళీయక ఘంటి
 కోడ్డాణ కాంగీదామ శింజాన మంజీరా ద్యలంకార విద్యోతమానాం ని
 రంతరసూమకదంబకదంబవన సంచరన్ముద్రిణీ ప్రదాపితోర్ధ్వకీల కుండల
 మండిత ప్రభాకర పాత్రకోభిత సుభాకర కిరణ చరామృతోత్తమర ప్రి
 యాం శ్రీకామేశ్వరాంక చర్యంకనివాసినిం సువాసినిపూజావిధానావధాన
 రాదుల్లగోత్రపాత్ర కామిసేవరాజనన్దచేళాయిలక్ష్మీవిలాసమాణిక్యసింహాసన
 ధీరమహాలక్ష్మీం సహకలయామి. 86

హ అనివినుతించిప్రహేళ్యత్తరఖండంబునం గలభద్రాయురభ్యుదయంబు
 దెనుగించి శ్రీరాజేశ్వరున కర్పితంబుఁజేయవలయు నని యాజ్ఞా ర్థెఱుసంగ
 కామిసేవరాజనన్దనృపాలు వంశావతారం బభివర్ణించెద. 87

నీ. సతత ఘృంఘృళ * స్వనదచ్చజీవన- కమనీయ నదనదీ * కప్రజంబు
 వికచాంబుజోత్పల * ప్రకర నవస్మరం- దాసార కాసార * భాసురంబు

కలకంఠ శుక నీల * కంఠ పారావత- నినద ముఖరితోప * వనశయంబు
హుటక కటక రత్నావాస బహుశృంగ- సంగతకృత కాద్రోసముదయంబు
తార కావద కషణాబ్జ * ధవ కుముద్వ

తీరమణ కాంత కాంతసం * స్థిత విశాల

సారశిఖిరోరుభేయప్ర * శస్తవస్తు

పుణ్యనివహంబు చిక్కనో * ల్పురవరంబు.

88

మ. చిదచిన్మూర్తి పరాపరప్రకృతిమ * త్స్త్రి నిధ రామేశ్వరా
స్పద పద్మాకర దివ్యవారహరహ * స్సానాగతానేక్షమా
ని దివాకఃపృథు భక్తి సంస్తుతి మిహ * స్త్రీల ద్విజస్వస్తీవా
కన్దయప్రాభవమై తలిచ్చె నదిముక్ * సర్వసహమండలి.

89

క. వర్ణిత మణిగణ కనకో, దీర్ఘరుని రుచిర విపణ్య * ధీ నానుప మా

భ్యర్ణప్రదేశగ చతు, ర్వర్ణంబులవారు దనర * పహి కెక్కి- తగ్.

90

మ. జలభిన్నీల విశాలకుట్టిమ పరీ * వాహప్ర భాహర్నిశో

జ్వల దభృంకషశృంగసంగతములై * సౌధంబు లొప్పె న్మహా

చలసంకాశ గజేంద్రబృందములతో * సయ్యాటలూడ రసా

తల నిర్యన్మదధార వారణఘటల్ * దారొగ్గన్న చందంబునన్.

91

నీ. స్పాటికస్ఫుటకోటి * హుటక కుట్టిమా- ట్టాలకంబుల జాల * మతిశయిల్లి
సాంద్యదండ్రోపల * స్థాపనాంచచ్చంద్ర- శాలావరంపరల్ * సందడించ
వరసుధాలేపన * స్ఫురదంబుదాయన స్ఫుగోపురములు రం * జిల్లుచుండ
బ్రతిమార్గనిర్మిత * పృథుర కాంత్యాధార- రాజిత గేహముల్ * తేజమెనయ
లలితజీవనదంతవి * లాసవాస, వజ్రకీలిత గేహముల్ * వన్నెజూప
మందరాద్రిగింక గైలాస * మహితగిరిని, గేలిం గొనఁబోలు నవ్వీటి * మేలిమలర.

నీ. శ్రీవిష్ణుదేవుని * శ్రీముఖాబ్జమునందు- నతులాగ్రజన్మసం * తతిజనించె
భానురంజిత త * ద్వాహుదేశంబున సదయపార్థివవంశ * ముదయమయ్యె
దేవదేవుని సక్తి * దివ్యఫలంబున- వైశ్యాన్వయం బుద్భ * వంబు నొందె
లక్ష్మీశచదకమ * లద్యంద్యమునఁ గీర్తి- సహితశూద్రకులంబు * సంభవించె
నందున చూడనికర మిం * పొందుచుండ

శూద్రునాటికి శ్రీపాక * నాటిజనన

ప్రథమోఽష్టకము.

మద్భుతైశ్వర్యదుర్యమై యవనింబరంజె.

రాజరాజేశ్వరకృపాభి యామ మగుచు.

93

క. ఆపాక నాటివంశో, దీపకుండై కామినేడు యదృఢతరబలసం

తాపితపరభూపాలకుం, డై పాలిడె సమస్తలోక యభినుతి నేయె. 94

గీ. ఆతండు తద్భిక్తగ్రానోలుపు యాధిరాజ

పూజ్యసామ్రాజ్యలక్ష్మీచేద యబాలిచియుండె

గుతుపకా హాదియవనరా యటుగుతుకదత్త

ఘనతరాందోళికాదివి యభ్యాతి గాంచి.

95

గీ. ప్రాగ్భవోత్కట మద యప్రవణ గంభీరతే

దు లుపాయనంబులై యెలయుచుండె

బటుతరోదగ్భుత యాస్థైక కాంభోజ

తురగంబు లుపదలై యపరగుచుండె

కామినేడు అన్నచోట॥ ఎదుసాస్యత్పరిమాణకే॥ అన్నసూత్రప్రాప్తివలన
 పనిఅనినిలచును. ఇందుకు బ్రయోగము॥ పనియను నాంద్రశబ్దము । తోనదికిన
 పూర్వపదము తుదివ్రాయికి । నచ్చైనను వ్యంజనవర్ణం । నైసరచింపుదురునిత్య
 యతులనుచుగవుల్॥ ఇందుకులక్ష్యము॥ క. పెట్టెడునారకమార్గం । పెట్టిమహా
 క్రూరకర్ముం యేనియుండుదిని । పెట్టెనక నెమ్మనంబున । నెట్టెన హరిం దలం
 పంగలిక యేనిమహాత్మా॥ అనియున్నదిగనుక పనిశబ్దము హల్లునకును అచ్చున
 కును యతిగాఁ బ్రయోగించినాము. (అని యీతాటియాకుల పుస్తకములో ను
 న్నది. కాని యిది సందర్శించినట్లు గాన్పించదు. ఏమనిన ఇచట॥ పని॥ అనున
 ది యతిస్థానముగానందున నిట్లువ్రాయవలసినవనిలేదు. మఱియు పరిమాణార్థ
 మున॥ ఎదు॥ అని హాస్వాదిప్రత్యయముగాని దీర్ఘాదిగాదు. అదియును ప్రమాణ
 వాచకములకుం బరముగావచ్చునుగాని యితరములకుం గాదు. అది॥ పని॥ అను
 యాచమునుబొందుట కాధారము గాన్పించదు. అదియుండె॥ పనియను నాం
 ద్రశబ్దము॥ అను లక్షణగ్రంథమందలి పద్యములోనున్న॥ పని॥ శబ్దము చేదా
 ద్యర్థకముకాని పరిమాణార్థకముగాదు. కానిదీని సుభయవళిగా నితరకపులేవ్వ
 రైన బ్రయోగించినట్లు ఈకవి చూచియుండెనెమో.)

ఇట్లు శౌంతి భద్రాదిగ్రామకావ్యము.

బ్రహ్మగృహవోదీర్ఘం వర్ణపావర్ణము

ద్రవిక లుపహారం నీతి వెలుంగ

దక్షిణదిగ్భవో దక్షతముక్తాఫల

ప్రాయశ్చిత్తుల కానగై యొప్పుచుండ

సరసకన్దారాజ్యురం శస్త్రుడగుచు

భాగ్యనగరాధిరాజ్య సం భావ్య లక్ష్మి

నాంద దలపోసి శ్రీనికాంధ్రం నోలుపురవ

రమున వసియించె శ్రీకామి రక్షిన్మవతి.

96

నీ. దివ్యతగ్రవేరజా తీరంబున వసించు

పాశేగాండ్రను బడల్ వడ నడంచి

ఘనసువర్ణములు యొ ధ్ధున వసించుచునుండు

వరివంధులను బట్టి భంగ పెట్టి

సమృద్ధినాక భృ జ్జోహలమున నుండు

వ్రత్యధులను ముందు బాధవరచి

యాధకృష్ణానది రోధంబున దిరుంగు

వృత్తివాదులను గట్ల పాలజేసి

తనరి నైజవ్రతావధి మ్రవభావి

ఘటిత దుష్టసవత్సాంధ్ర కారపటల

రాయదేశ్యాభుజంగాభి రామబిరుద

సహితుడై కామినేడు వ్రశస్త్రుడయ్యె.

97

క. ఆకామినేడు నిజనా, మైకాంకముగాంగ గులము నలరించిన నా

శ్రీకామినేవంశం, బాకల్పస్థాయిగాంగ నవని బరంకె.

98

వ. తదీయపుత్త్రపాత్త్రసంతాన వరంపరానుక్రమంబున

99

శీ. అవనిదత్తామినేన్యన్యం యంబు సకల

గోత్రవరమైన రాచుల్ల గోత్రమునను

దనరుచుండంగ చతురల మునను కాచి

తద్దేహవతి బిడ్డించె బ్రతికుడగుచు.

100

క. ఆశాచిరెడ్డికిని ను, శ్లోకుండు రెడ్డియనునాత్మ * జం దుదయిరెచెన్
భూకాంతాసంఘటితము, ఈకాతుక హస్తకములు * దై జనమెన్నెన్. 101

సీ. ఆరెడ్డినృపతి భా * ర్యారత్నమైన దే- శౌంభికయందు వి * ఖ్యాతులైన
సదయకాచారెడ్డి * సరసమల్లారెడ్డి- భూతిబలోపిత * బొమ్మిరెడ్డి
నాదగు సుతుల నా * నందంబునం గాంచె-నందుఁ గాచారెడ్డి * యనునృపుండు
కులకాంతయై మూర్తి * కలితయామాచాంబ-యందు నెల్లారెడ్డి * యనెడుపుత్రుఁ
గనియె నాయెల్ల రెడ్డిందుఁ * దనువమాన
రూపలావణ్యవిక్రమా * రూఢి జెంది
భవ్యగుణసాధ్వ మల్లమాం * బను వరించి
యిష్టవర్తనమున రాజ్య * మేలుచుండె. 102

క. అతిముదమున నెల్లమహీ, పతి నుల్లాంభికనుగూడి * బలవత్కన్న
క్షీతినాథుఁ గాచవిభుఁ డి, రృతిరెడ్డియు ననుతనూజ * వర్యులఁ గనియెన్.
వ. అందు. 104

క. కాచారెడ్డినృపతి న, త్యాచారనిదాన దాన * హరిదశ్వసుతుం
దై చతురహృదయలోకా, సేచనకథనూకభావి * కేఘం డగుచున్. 105

సీ. సకలసాక్షీమతలియై * సంభ్రమించి
యెప్పుడొప్పులకుప్పయై * మెప్పువచ్చి
తిప్పమాంబను బెండ్లాడి * ధీరులైన
సుతులఁ గాంచెను నల్వరి * సతులమతుల. 106

క. ధీరుండుజంగమరెడ్డి యు, దారుండగు కామిరెడ్డి * ధన్యుండగు న
ల్లారెడ్డి కార్యఖనిమ, ల్లారెడ్డి యనంగఁ దగిరి * లన్ జనులెన్నెన్. 107

క. శ్రీకర జంగమనరపతి, కాకాచారెడ్డి కనుజు * దై సంతతను
శ్లోకుం డెల్లారెడ్డిమ, హీకాంతుండు వృద్ధినొందె * హితవర్తనందై. 108

సీ. అవరవర్ణులెకాని * యవరవర్ణులుగారు
సరి వాగ్గమాప్రాప్తి * సంభృతులను
అలత మోసుదులెకా * నలత మోసుదులు గా
రెన శుచితాకాంతి * ఘనర్షులను

గోత్రాధిపులెకాని • గోత్రాధిపులుగారు

తరము ధర్మఖ్యాతి • ధైర్యములను

హరినామకులెకాని • హరినామకులుగారు

బలసత్యపాలన • పార్థిభవముల

నరహరి హరాగ్ని చంద్ర భా • సగర వృషగురు

శైలమారుతసమవర్తి • శక్రముఖుల

సాటిగోరుచు నెల్లన్న • జనవరుండు

ధరణిబాలించె భార్మిక • త్వంబు దనర.

109

సీ. మొదల దాతృత్వంబు • దుది యాచకత్వంబు

నిచ్చతో నుండువాఁ • డెంత నేల్పు

హర్షించి యొకవేళ • నప్పలిచ్చుటె కాని

యెప్పు డీకున్నవాఁ • డేవదాన్యుఁ

డహమున యామద్వ • యం బిచ్చి యవ్వల

నీవిలేదన్న వాఁ • డెంతదాత

యడిగినంతనె యర్థ • మిడక నెన్నెముక ము

న్నొప్పించువాఁ డేబ • హుబ్బిదుండు

ఇచ్చిమరలంగఁ నొనక తా • నిచ్చవచ్చి

నట్టులొసఁగుచు రేబగ • లనక పంచి

పెట్టుచును ముఖ్యవస్తువు • పేర్మిసొసఁగు

నెల్లరెడ్డి మహిపతి • నెన్నఁదరమె.

110

సీ. సప్తసంతానపర • శస్త్ర కామారెడ్డి దేశాయిదివ్యాజ్ఞ • దేశరిల్ల

నమ్మహామహుండు ని • త్య మ్మాచరించిన- ధర్మంబు నభివృద్ధిఁ దనరఁ జేసి

రాజకార్యాకార్య • రచనలలోచించి- యుక్తియుక్తములుగా • నొప్పుజేసి

బహుళపద్యాకర • పృస్థీత దీర్ఘికా- కుల్యాదికిఁ దదాను • కూల్యమొంది

యమ్మహిపతి కిష్టఁడై • యనుదినంబు

నన్నలందును దమ్ముల • యందుఁ జేరు

గలిగి విలసిల్లె నెల్లభూ • కాంతుఁ డవని

భార మాత్రీయభుజమునఁ • బ్రబలుచుండ.

111

క. శ్రీరమణీరమణీయ మ, జీరుచిరాదర్శమనఁగ • నిపుణశ్రీ యె
ల్లారెడ్డిపేట దనరె మ, హీరామాస్యాబ్జతిలక • హితమై సతమై. 112

చ. అదియెట్టి దనిన 113

నీ. ధ్వజవటాగ్రజ నీభ • స్వధృత ద్యోధునీ- సాంద్ర శీకరపూత • సాధతతులు
సౌవరద్విప సాధ్వ • సప్రద సింహత- లాటాంశుకోదీర్ఘ • హర్షములును
హరిపురస్త్రీ సమా • హ్వనార్థ కంపిత- చేలాలవట్టికా • ట్టాలకములు
సురపూరహమ్మతి • నిరసనోత్పత దుచ్చి- తోపరిభాగ భా • గ్గోపురములు
స్వాత్తనాట్యకృమ విలోక • నాగత త్రి
దివయవతి దేహజ • స్వేద నివహ హరణ
వీజిత పటత్పటాగ్ర ప్ర • వేశగృహము
లలరుచుండంగఁ దత్పురం • బవనివెలసె. 114

ఉ. గాటపుకోటకొమ్మలు చొ • కాటపుహోటకూటకోటులుం
బాటిలు గోపురంబులు న • పారములై తగు స్వస్తికంబులుం
దీటగు చంద్రశాలలును • దీర్ఘవిభుత్వము చెప్పు నొప్పు న
వీటికి సాటి యేన్నపుల • వీడులు వేల్పుల వీడు లెంచినన్. 115

గీ. నరనకురువింద సుందర • మరకతాది
కములు గల జాభవాకోట • గాననయ్యె
గగనలక్ష్మీకర ధగద్ధ • గాయమాన
కంకణచ్ఛట రవళించు • పాంకమలగ. 116

చ. సురుచిరమాత్మరత్నముల • సోరనగండ్ల ధరించి కాంచన
సురదురుసౌధయాధములు • పూజితరాజితశాలిశాల ల
వృరిమెఱసెన్ సురావహన • పోషణతాభినివేశ మేరుమం
దరములు సత్త్వసంపదలఁ • దత్తదుపాధులఁ జేరెన్ యనన్. 117

శా. గంగా భంగ తరంగ సంగత విహం • గళ్యాహ భీకృన్మహా
త్తుంగ ప్రాంగణ గోపురోపరి సదా • స్తోక ప్రభాభీల మా
తంగాది వ్యవహార సారబల సం • భాన ధ్వజోపేతమై
శృంగారాన్నదమయ్యె నెల్లన్మవతి • శ్రీమత్పురంబెప్పుడున్. 118

మ. సరసీచాత్మక దౌత్యానాకన్యదు తదై * శ్వర్యాదిదృశ్యక
త్వరుండై నిల్విన సాలజాలశిఖర * ప్థ ప్రోజ్వల మ్మత్తుర
త్వరుచిపూహ మవక్రచక్రగతి నాం * ద న్నాటనుం డివ్వసుం
ధరలోనం బరివేషభూషితవద * స్థానుం డనం గన్పడెన్.

119

చ. అహరహ మప్పురీవరన * మంచిత కాంచన కూట కోటి సం
గళిహణ విలాస వాసము ల * ఖండవిభావిభవంబు దోప నా
క్షహముల ధిక్కురించిన చి * రంతనకాంతమణిగ ఇందరా
వహగది జూచువారి కిది * వస్సుహం జేయుచు నుండు నెల్లెడన్.

120

క. సద్మహితస్వర్ణమణీ, సద్ముండగు నెల్లినృపతి * స్వసమాఖ్య దగ్గ
పద్మాకర పద్మాకర, పద్మాకరముల నొనర్చెన్ * బ్రజలు నుతింపన్.
నీ. ఒకవిప్పు చుకుంబు * నకులోనుగాకున్న-లవణసముద్రంబు * సవతియగును
కేవలఖండవిక్రృతి జెందకుండె నా-యొక్కవాంబునిధి సమం * బగుం దలంపం
బానంబుచే దండ్రం * బట్టించకుండెనా మదిరాసరిత్వతి * మాదిరియగును
ముక్కువాసనలేక * చొక్క-మైయుండెనా- యాజ్ఞాంబునిధి జత * యగు
దరదబడకున్నదధివార్ధి * తరము నగును | వచింపం
బరిణమించని క్షీరాబ్ధి * పాటియగును
దేలలేకున్న శుద్ధాబ్ధి * పోలిక గును
ఘనతనెల్లవిభుని తటా * కంబుతోడ.

122

నీ. మానిసంచిత్రక * మండలూజ్వలజలో-త్పన్నయా నల ద్వీపవతిని విడచి
తావసభు క్రసం * త్యక్తయై విలసిల్లి- చరియించినట్టి ని * ధ్వరిణి వదలి
హరిభేద్యమానయై * యవనీతలంబున- మెలంగుచున్నట్టి కై * వలినిగడచి
మునిక వైయై గుప్తః మూలంబునం దిరంగి-యొదిగియున్నట్టియ * న్నదినిదాటి
కలితరాచుల్లగోత్రత * కామినేని, వంశుండెల్లన్న నృపమాళి * వరతటాక
గర్భమున శివనాథము * ఖిస్వమూర్తు, లగుచు హరిహరులై యుండు * ర
క. శ్రీమద్యల్లారెడ్డిమ, సీమండలసాధకారి * కిందిరవలెసా [నుదినంబు.

ద్వీమణి కీర్తిత రక్ష, యై మోద మొనర్చెన్ పోచ * మాంబ ధరిత్రిక. 124

నీ. లక్ష్మీకనద్యుక్తయెల్లారెడ్డిమోయి-యెను మోదమునం పోచ * మాంబయందు
సరసుండెతగిన శి * స్సారెడ్డిమ రక్ష- రక్షియై తనకాచి * రెడ్డియనియె

పుష్కరి మువ్వరి * భూరికీర్తులఁ గారాచ- నామూరిలోఁ గీర్తి * కామరదైన
 శ్రీమంతుఁడైనట్టి * చినకామిరెడ్డిందుగఁ- డవనిభారంబాని * యగ్రజన్ము
 దేవతాగురుభక్తిసం * దీపుఁ డగుచు
 మానితాడ్లూరిసీమ సా * మ్రాజ్యపూజ్య
 పదవిఁజెన్నొంది గ్రామముల్ * పట్టణములు
 విరివిఁగావించెఁ దనమహా * విభవ ములర.

125

నీ. తనకీర్తి చంద్రికాతతిపారసుందరి- ముఖచంద్రమండలం * బులఁపెనంగఁ
 దనగుణరత్నముల్ * ఘనదిగ్విభూతికా- స్తనహారవర్తులై * సంభ్రమింపఁ
 దనదివ్యతేజంబు * దినకరచింబనం- దీప్తికరంబయి * తేజరిల్లఁ
 దనమహావిభూతి * వనభజవాండభాం- డాంతర్పూర్ణత * నతిశయిల్లఁ
 దనరె నని కపు లనుదిన * మును నుతింపఁ
 గుళలచారిత్రు రాచుల్ల * గోత్రపాత్యుఁ
 గామినీన్యన్వయునిఁ జిన * కామిరెడ్డి
 దేశముఖ నెన్నఁదరమె పృ * ధీతలమున.

126

నీ. రమణీయచిన కామిరెడ్డిందుగనకు నార-సులుముగ్ధురుదయించిరలఘుబలులు
 మహితపోతారెడ్డి * మణియుఁ గంతారెడ్డి-సనయుఁ డెల్లారెడ్డియనఁ దలిర్చి
 యందులోనగ్రజం * డైనపోతారెడ్డి- నిగ్రహానుగ్రహ * నియతికాలి
 శ్రీభాగనగరరా * జ్యాభితస్థిరతర- ప్రభువర్యవర్ణితి * ప్రాభవుండు
 నలభగీరథన్మవనగ * రులనుదెగడి
 పుడమిపడఁతికి సౌఖ్యంబు * పానఁగఁజేసి
 రాజరాజమహారాజ * రాజబిరుద
 సహిత పోతమహీపాల * చంద్రుఁడలరె.

127

నీ. కాత్రవాకీర్ణమై * సలిలపూర్ణంబైన-జలదుర్గమున స్వశా * సనము నిలిపి
 దురవగాహం బరుంతుదపథం బగుచున్న-వనదుర్గమున నిజాక్షిసే విధించి
 వరభయంకరబల * ప్రత్యుపస్థాత్యయ- క్షలదుర్గమున జయఃస్థంభ ముంచి
 దుర్ధర్మగర్ధన * స్పృహాశువిద్విష- యైలదుర్గములు వ * శ్యములు జేసి
 యద్భుతైశ్వర్యభుక్తుండు * ననువమాన
 శౌర్యకైక్యండు వీర్యగాం * భిర్యకాలి

పోతిరెడ్డింగుఁ డాశ్రితాం * పోధిచంద్రుఁ

డవనిఁ బాలించెఁ బూర్వరా * జనుమతిని.

128

కా. ఏరాజైనను రెడ్డినామమున నీ * పృథ్విం బ్రవర్తించునా

యేరెడ్డినను రాజశబ్దమున బం * హిష్టస్థితిం జెందునా

దారావాహిక బుద్ధిచేఁ దనరు పో * తారెడ్డి దేశాయి ము

స్మిరెన్ రాజన రెడ్డినా భువి సము * స్థిలద్యశోలక్ష్మియై.

129

క. ఆసేతుతుపారాచల, వాసరమణితైల శాలి * పశ్చిమధరమ

భ్యాసీన ధర్మవజ్జయ, శాసనుడై పోతిరెడ్డి * జనవిభుండలరెన్.

130

నీ. అద్భుతస్వాపతేయమువ్యయంబొనరించి-బహుతటాకంబులేప్రభుఁడునిల్పె

నిమ్నోన్నతక్షోణి * నిమ్నగాతుల్యకా- కుల్యల సేధార్మి * కండు ద్రవ్యై

నిర్జనస్థలులపై * నిఖిలప్రజోల్లస- ద్దామముల్ పేట లే * ఘనుఁడుగట్టె

దుర్గమార్గంబులఁ * దోరంబులైనట్టి- యారామముల సేమ * హత్ముఁడుండె

నప్పితామహు ధర్మంబు * ననుసరించి, యంతకన్న మిక్కిలిం * బైతలిర్చ

వానిపాలమునఁజేసి * వసుధయేలె, నెల్లభూపాలు పోతథా * త్రిశ్యుండు.

క. శ్రీపత్యంశభవుండగు, నాపోతారెడ్డి మాద * మాంబికయందుం

దీపితపుత్తులఁ గనియె మ, హీపాలనశీలనప్ర * హేతులు గాఁగెన్.

132

మ. లలితాలంకరణాంచితావయవుఁ డ * ల్లారెడ్డి జోగావసీ

తిలకున్ వారలు దానధర్మముల ధా * త్రినిర్దరక్షేణులన్

నెలయంజేయుచు రాజకార్యఘటనా * విరూపతకౌతూహలం

బలరెన్ వర్ధిలి రాహవప్రకటితా * హంభావపుంభావులై.

133

వ. అందు.

134

కా. అంకారంభవిజృంభమాణ విజయో * ద్యద్యేరికాభాంక్రియా

లంకర్మిణ మహారవశ్రవణ వే * శానిశ్వలాకాటవీ

కింకుంర్వాణ వచోవిచారవరు లె * గ్గింపం దలిర్చన్ రణ

లంకారానిభుజార్గళుం డగుచు నె * ల్లారెడ్డి భూమండలిన్.

135

నీ. ఓరులతోఁ బరిహాస * మొనరించె నేనియు-సుచితోక్తులేకాని * యొందులేదు

శయనించియుండియు * స్వప్నంబునందైన-నన్యకాంతాగోష్ఠి * నరయలేదు

సాహసోదగ్గుడై * శాత్రువు నందైన-దుర్లుకారోపంబు * దొడరలేదు
మనసుననుదిల నే * మరిపాటునైనను-దగనసత్యపుతల్పు * దలచలేదు
గాననీరెడ్డి నృపతి యా * కల్ప మవధి
గను బ్రవర్తించ వలె నని * జనులు బొగడ
బ్రబలి వర్ధిల్లె నెల్లభూ * పాలమాళి
తనసమాఖ్యదిగంతర * స్థలుల నిండ.

136

క. అయెల్లనృపతికతిభా, గ్యాయతి జగ్గప్ప భార్య * యైతనరెం బ
ద్యాయతనముఖకమలశో, భాయతయై పుడమి జనులు * ప్రస్తుతిజేయె.

గీ. అమృహివతి కనుజుడై * యవని వెలసె
జోగిరెడ్డిండు డత్యంత * సుగుణగణ్యు
డప్రతీప్రతాపప్ర * భాభిరాము
దాశ్రితకదంబవార్షికా * ధౌ భుండగుచు.

138

మ. గరిమన్ భూచరిపాలకుండయిన జో * గారెడ్డి తేజోతిభా
నగరుం దొప్పన్ మును జక్రవాళగిరిపా * శ్చాత్యవ్రదేశస్థ దు
స్తర జీనోల్లత దంధకారచయభి * ధావద్విషతాగ్మిని
వరధమ్మిల్ల తమోనివారక కర * వ్రాతంబు సంధిల్లగన్.

139

చ. నిరతము భూజనంబులకు * నెమ్మది రంజిల జేయుచున్ ధరా
సురలను బోచుచో దనరు * జోగనృపాలుం దొనర్చు దానవి
స్ఫురణను జూచి కల్పతరు * పుంజము దుర్లభమున్ వహించెనా
గరమరయంగ పట్టదపి * కప్రకరాదిక నైతవంబునన్.

140

శా. కాదుద్యాకరమూర్తియై వెలయు జో * గారెడ్డి సతీగ్రహిం
నీరత్నంబు నమస్తవిశ్వమున ని * క్షేపించు నండంబు ల
త్యాయాధాంబుజనంభవాండతతి మ * ధ్య స్థంబులై యుండఁ ద
త్పారంపర్యము నొంది పిక్రటిలుచో * బంహిష్టవృత్తిం దగన్.

141

నీ. అంగవంగకలింగ * బంగాళవనితలు-లలిమించువీచోపు * లనువహించ
లాటకన్దాటవ * రాటిభోటాంగనల్-విమలంబులగు ముకు * రములు బూన
మాళవమలయాళ * చోళనేపాళబిం-బాధరల్ వేటురు * మాఖ్యవీచ
గోంకణజేంకణ * కుకురుకాళకరూళ-రములు వీటిభ * రములు చాల్చు

సర్వసర్వంసహాచక్రం * చక్రవర్తి, లక్షణోపేతుడై మహా * లక్ష్మీ దనరం
గామిసేనుకులాంభోధిసోముడైన, జోగభూపాలుండలరె యశోధమండయి.

క. ఆజోగారెడ్డిమహా, రాజుకు దేవేరియగుచు * రంజిత సుగుణ

భౌతిక చొక్కాపు జయ, శ్రీజగతీసదృశయగుడు * జిరకీర్తి దగ్గ.

గీ. సుదతి పుట్టినయింటికె * జొచ్చినింటి, కలరువన్నియడ దెచ్చిన * తలిరుపోడి
చారుతరకిసలయపాణికిరవాణి, యైన చొక్కాపు నెన్నంగ * నలవియగునె.

క. శమదమముల నెన్నంగ నా, యమసమయేమగువ యీశ్వ * రాన్నితమతియై
రమ ననుదినంబు పూజల, నమరంజేయుచును జోక్క * మాంబ దలిరెన్.

గీ. అట్టిజోగనృపతి చొక్కా * మాంబయందు

భూరిబలవంతులైనట్టి * పోతిరెడ్డి

సుందరాకారుడైయుండు * జోగిరెడ్డి

యేనంగ దగు పుత్తులను గాంచె * సనయులుగను.

146

క. ఆగుణవజ్జోగమహా, భాగుం డతిసీతిపరుడు * పృకటతరసమా

భ్యాగరిమ నొసరి రాజ్య, శ్రీగురుబుద్ధి ప్రసిద్ధి * జెందుచు నుండెన్. 147

గీ. అమృతహిత భార్యయై * యలరెలింగ

మాంబయనసద్గుణగణావ * లంబ యగుచు

జోగిరెడ్డిమహీశుండ * సూనశరుని

కలరతీదేవియవడగి * యలరెభువిని.

148

క. ఆజోగిరెడ్డి కగ్రజుడ, డై జనులెన్నంగ నెగడ * నాత్మీయ యశ

స్త్రీజశ్చంద్రదివాకరుడ, డై జగతీభార మాని * హర్షితమతియై.

149

కా. లీలన్ నపులలైన జొంకడు బుధా * లిం బూజనొందించు మ

శ్రీలం దా ధనదున్ నగున్ శివునికై * చిత్తంబు గీలించి మున్

వాలాయంబు బసిండిపుపులను సే * వాయుక్తి నర్పించు ధీ

శీలుండై తగు పోతిరెడ్డినృపతి * శ్రీనాథుడడుగునికై.

150

గీ. సతతవిద్యతగ్రవీ * శ్వరపారివాతంబు- సారధైర్యమున్న * మేరునగము

ప్రతిదినాభ్యుదయాస్త * బంధురక్షణకాలి- పుంజీభవద్యతో * రంజితుండు

గణులికెక్కుచు ధర్మగుణగణోజ్వలుడ డెంత- పనికైననాడిత * ప్పనిఘనండు

మర్రిశ్వరసమర్పి * తోవభానంభృతి, యర్థిసందోహక * ల్పాగమంబు

దానకర్ణుండు రణసమింధానపార్థుఁ, డాక్రితావనశీలుఁడంధుఁ చఖిలకపులు
సన్నుతించంగఁ దగ నద్విచారపరుఁడు, పోతిరెడ్డిమహిపాలంపుంగపుండు.

మ. వవఖండంబుల మోచువారలు మహానాగంబులుఁ ఘోణియుఁ

జవవత్సూర్యము సర్వ మద్రు లనిహానం జెన్ని పోతావన

ధవదోర్వజమయంపువీరమున మోదంబందె నా ధారుణీ

యువతీరత్నము గానిచో నదియు భోగోద్యుక్తయై యుండునె. 152

క. ఆపోతారెడ్డిమహా, భూపాలుని భార్యయగుచుఁ బోగడొందె నయ

శ్రీపతిపూజాపరహృద, యాపాదితభక్తి సర్వ మాంబ దలిర్చె. 153

గీ. అర్థిజనములఁ గనుఁగొన్న నాదరించి

పూజలొజరించి యన్నమింపుగ విధించి

యన్న పూర్ణభవాని యోయనఁగమించి

సర్వమాంకిక దనరాఁ జగతిలోన.

154

సీ. సమృద్ధ మౌనరంగఁదమ్మిగద్దియనుండు-కొమ్మఁజిత్తమ్మునఁగదురుకొల్పి

పటుబుద్ధిమగనిపుఁక్కిటనుండుపొలఁతుక-డెందంబులోముందుఁబొందుపరచి

సురరాజురాణి చందురుకీరవాణి మున్నంతరంగంబున నలరఁదలచి

మగనినెమ్మేనిలో సగము దానై యున్న-పడఁడిని మదిలోనఁ బాదుకొల్పి

వారివారిని గురుకర వీరకర్ణి

కారచంపక నవమల్లికా జపాబ్జ

కుండకాండనములఁ బూజలొందఁ జేసి

యింపుదభుకొత్తుచుండ రాణించి మించె.

155

శా. ధీయుక్తి ధరణీసురాగ్రణుల భక్తిం బూజ్యులం జేయుచుఁ

శ్రేయోవంతుని బోతభూమిపతి నర్థిం బ్రేమ వాటింపుచుఁ

స్థాయద్రూపవిలాసనైఖరులచే సర్వమృతంజిలై శ్రీ

న్యాయం బేర్పడ సజ్జనంబునకు నానందంబు సంధిల్లఁగఁ.

156

క. శ్రీరాజేశ్వర సత్కరు, నారాధకటాక్ష వీక్షణాగత రాజ్య

శ్రీరక్షణ దక్షిణ పోతారెడ్డిమహిపతికి ముదంబలరారఁ.

157

గీ. మానవత్వియైన యాసర్వ మాంబ గర్భ

మునను జన్మించి ప్రతిదినా భృదయ మొంది

సర్వసర్వసహజక్ర * శక్రకుండలనగ *

సేలసే రాజన్నచౌదరి * విశ్వ మేన్ను.

158

సీ. తనసమాఖ్యాపథి * తతి నిత్యబాహు- భారలచే వృద్ధి దనరుచుండ
దనసుగుణసుమంబు * లనుపమధర్మధీ- కల్పలతాగ్రణి * గలసేలయ
దనవిశ్రుతశ్రుతో * దన్వతీశ్వరునికి- శమదమాదులు తరం * గములుగాంగ
దనకరుణామృతం * బునకు నేత్రాంతముల్- కలశయుగంబులై * కానుపించ
ధరణివర్ధిలై నని నుధి * తతులు పొగడ

గుళలచారిత్ర రామశృ * గోత్రపాత్రు

డమితజయసాంద్ర కామినే * న్యన్వయేంద్రు

డైన రాజన్నదేశాయి * యవనిదనరె.

159

సీ. విభులై మహాయజ్ఞ * విభులై శివార్చనా- విభులై తగిన వేద * వేత్త లలర
పదపులై సద్వసి * పదపులై ఘనదవా- పదపులై ప్రతిపక్ష్య * లొదుగుచుండ
కృతులై పరానిరా * కృతులై సదుక్తిభా-కృతులై విచక్షణుల్ * నుతులైనర్ప
మానులై రాజస * న్మానులై విజితారి- మానులై సైనికుల్ * పూని కొలువ
ప్రకటపాషండ బౌద్ధ చా * ర్వాక డైన

విరసమతములు తనశాస్త్ర * సరసవచన

రచనల హసింపుచును రాజ * రాజ సదృశు

డైతనను గామినీని రా * జన్ననృపతి.

160

సీ. శ్రీమహాదేవాంఘ్రి * సేవాసుర క్తుడై- సతతవంచాక్షరీ * జపము జేయు
శివభక్తగణముతో * జైమివాటింపుచు- శివకథాశృంగంబు * చేదలిర్చు
నద్యవివాహాననయనార్థ మర్థింపు భూదేవతల దృష్టి * బొంద జేయు
గ్రతునిమిత్తాగత * శతసంఖ్య విప్రోత్త-ములుగోరువిత్త మిమ్ములనొసంగ
ఘనతటాకోపవనదీర్ఘి * కలను గూప

ములను నిర్మించి కారుణ్య * కలికుండగుచు

నిలను బాలించె యీ కామి * నేనికులజు

డైన రాజన్నచౌదరి * యనుదినంబు.

161

మ. త్రయతశ్రీకర కామినీకులుండ * రాజన్న భూమిశ్వరుం

డయుతోడీర్గ సువర్ణముదిగల ది * వ్యాభాషదనాద్యంబుల

వ్యయభాగం బొనరింపుచుండఁ గను ని * త్యం బర్చితప్రార్చిత
ప్రియమేహ యనువైదికోక్తి దవరుక * రేయూరబవల్ దత్సభక. 162

సీ. జవముచే భీకరా * హవముచే రాజ్యాను భవముచే రామప్ర * భావమెన్ను
భక్తిచేదేజఃపృ * యుక్తిచే గాంతిపృ- సక్తిచే భగరాజ * సరణులెన్ను
భాప్తిచే సకలవి * ద్యాప్తిచే బావన-వ్యాప్తిచే శుచివృత్తి * ననుసరించు
గీర్తిచే సౌందర్య * మూర్తిచే జ్ఞానవి- స్ఫూర్తిచే గృష్టసం * శుద్ధు లరయు
శరభ భృగు రామ రాఘవ * గరుడ సూర్య
చంద్ర శివ కవి వహ్ని వి * జయ గదాగృ
జన్మ నత్యవతీసుత * సరణు లెన్ని
సరసరాజన్న దేశాయి * చంద్రుఁ డలరె. 163

సీ. కింపచాన సదామి * తంపచానులు నిత్య- దివ్యాన్నభోక్తలై * తేజరిల్లఁ
గచ్ఛరోద్వేల్లిత్వ * టచ్ఛరుల్ సంతలో- దంచద్దంతుకఛారు * లై తలిర్చఁ
బ్రజ్ఞానమానా న * భిజ్ఞాన భూసురుల్- వేదశాస్త్రజ్ఞులై * నెలయుచుండ
హల్యానుగత కర్మ * కల్యావరజులు స- ద్ధామాధికారులై * రంజిలంగఁ
జేసి వారల కిష్టార్థ * సిద్ధు లొసఁగి
పుడమిరంజిలై భూభుజుల్ * బొగడుచుండ
రమ్యతరమూర్తి చంద్రికా * సౌమ్యకీర్తి
నిపుణరాజన్న చౌదరి * నృపవరుండు. 164

సీ. తెలిదమ్మిగద్దీయఁ * జెలువొందు వైదలి
దలిరమ్మిదొరతండి * గెలుపుగొమ్ము
గొమ్ముచేనిలకింపుఁ * గూర్చునాతనిమేను
మేనుదాల్పుల నేలు * వాని వ్రాలు
వ్రాలుగట్టులఁగొట్టు * వాఁడెక్కి-నమెకమ్ము
కమ్ముదీయక పాలు * గమ్ము సొమ్ము
సొమ్ముగాఁ జిలువరా * నొమ్మజేసినవాడు
వాడుఁజూపక తావిఁ * గూడినలరు
నల్లనల్లని వలువచే * నలరుసామి
సామిచేలోడ జగడాలు * నలుపునవతి

సవతిగొన కామినీనిస • కురలవవిత్త
పరసరాజన్నవృషతియ • శమ్ములోడ.

165

సీ. తనమూర్తివిధునకు • జననతృప్తులు
కువలయస్థలములై • కొమరుమిగుల

దనవి త్తమునకు యా • చ వక హస్తంబులు

నిష్కృత సంగ్రహి • నియతిః శ్చందః

దనదు తేజోదీప • మునకు స్వాస్థ్యములు

భవనజాలంబులై • పృథ్వహింప

దనవిరుదులకు ది • క్కటములు శాసన

సంభంబులై నితాం • తము నెలుంగ

నలరొ :నని సజ్జనంబులు • నభినుతింతుఁ

గామి నేనికులాబ్ధిరా • కాశకాంక్ష

నన్ను తమనః పసన్న రా • జన్మ నృపతి

ధరణిఁ బాలించె ధనధాన్య • సరణి మీర.

166

గీ. అమృహీపతిభార్యయై • యలరుచుండె

రామమాంబ సుశీలాభి • రామమాంబ

నిత్యసత్యవ్రతాచార • నియతవృత్తి

సకలసాక్షీమతల్లులు • సన్నుతింప.

167

సీ. రాజకార్యవిశేష • రచనల నిజభర్త- కానుగుణ్యపూర్వా • నాథ్య యగుచు
భర్తృశూరపాభి • పరతః గర్తవ్యార్థ- ములయందుదాసీత్వ • కలనఃజెందు
వల్లభాభీష్టాన్న • వాంఛ విచారించి- వర్ణితమాతృభా • వంబు నొందుఁ
బలిదేహ సౌఖ్యసం • పాదనక్రియ నెంచి- రంభావిలాససం • రంభ మెనయు
ధవుఁడుధర్మపూర్వన • త్వంబుఁ దలంచ

నానుకూల్వంబుగ మెలింగు • నవనివంటి

బరవసముఁబూను పాఠ్యుణ్ణి • భవ్యమూర్తి

రామమాంబ దలికై శ్రీ • రామయనంగ.

168

సీ. తనరవాసేరీలఁ • దనరుఞాన్యంబుల- యర్థంబువ్యయపెట్టి • యర్థతితికిఁ
దనదివ్యనహకార • తరువులఁదాఁగొన్ని - వృక్షములనిపుల • కలమినిచ్చు

దనసమాజితవిత్తః మునవివాహాపన-యనములకర్పించువిశయమెసగ
దనసమృగిక్షృపం జనితశర్కరవిభ్ర-కృతసమారాధనా ర్పితముఁజేయు
నఖిలజనములకును దల్లి యగుచు దేవ
భూమిసురవృత్తు లెల్లనం పూర్ణముగనా
సంగి తత్కరుణాశీర్వ చనములంది
రామమాంబాసమాఖ్యాభి రామ దనరె.

169

గీ. అమృతహారాజ్ఞి పిమ్మట నలరెఁ జిన్న
రామమాంబనస్వప్నియా రామ యగుచు
దానధర్మవ్రసంగత త్వరత దనరు
ప్రియునికనుగుణ్యాదయ్యె పృథ్విలోన.

170

గీ. చెలఁగి వారల పదపడి శ్రీభవాని, తనరె సాక్షిలలామయై ధరణిలోన
ధనకనకవస్తు వాహన ధాన్యదాన, దానికా శోగఁగాదిసం తడిదలిర్ప.
గీ. అవనిషట్పుత్రశతత్రయంబులైన
సద్వృతములాచరింపుచు సంతతంబు
రాజరాజేశ్వరాంఘ్రినీ రేజయుగము
నెమ్మనంబునఁ దలఁచుచు నిగుడుచుండి.

172

గీ. ఘృతసూపదధియుక్తః కించిదుష్టంబైన-యన్నంబెకానిశుఁహ్నమిడదు
ఖాదిరైలాదులు గల్లువిద్యమెకాని-చట్టితాంబూలమి వ్వంగలేదు
రమణీయసూత్నంబు రంబులనేకాని-జరదంశుకంబులొ సంగలేదు
సకలవస్తువిశేష సదనంబులేకాని-శూన్యకేహంబులఁ జూపలేదు
వసుధలోఁ గల్లువారలె వ్వారలైన
నర్థులైవచ్చి యాచించు సంతలోన
దనయులనుబోగ్గు తల్లివి ధంబుదోష
నెలమిరక్షించిన భవాని నెన్నఁదరమె.

173

గీ. స్వాధ్యాయపరులను సమ్మదంబలరించి
దానవ్రసంగంబు దలఁపుచుండు
కాశ్రీసంఘంబును సంభ్రమంబొనరించి
యత్యంతమధురోక్తు లనువచించు

సకలపురాణజ్ఞుఁ * లకు ముదంబొసరించి

దేవతాంతరములఁ * చెలియనడుగు

నితిహాసవేదుల * నీస్మితం బెనయించి

సద్రవతస్థితిగోష్ఠి * సలుపుచురడు

నిత్యసజ్జనసహవాస * నియమమునను

దేవగురువిప్రవిత్వాస * భావమునను

విశ్వసంపత్సమృద్ధియు * వెలయుచుండు

నాభవానమృతైన్నంగ * నలవియగునె.

174

సీ. శ్రీరాజరాజేశ్వ * రీసపర్య యొనర్చు- బుణ్యానీమంతినుల్ * బొగడుచుండ
రాజేశ్వరామేయ * పూజావిధి వహించు- విప్రోత్తములు మెచ్చి * వినుతీసేయ
సకలసంపదస్వద్ధి * జనముఖ్యము వహించు- స్నాతక పూజాంబుసన్నుతింప
నిరతాన్నదానము * నీషచే వర్తించు- నాబాలగోపాల * మభినుతించ
హితపురోహిత బంధు ను * హృదయ మంత్రి

మిత్ర భట దాసముఖులను * బుత్రులనుచు

దలఁచి రక్షింపుచున్నట్టి * ధర్మమూర్తి

యగు భవానమృతైన్నంగ * నలవియగునె.

175

సీ. అధ్యాత్మవిన్యూహా * పాధ్యాయులనునిల్పి- వేదవేదాంగముల్ * వెలయఁజేసె
శ్రుతిశిరఃపరిదయా * నివృతకాస్త్రీతతినుంచి- స్థిర చతు స్తంత్రముల్ * దేటవరచె
నాత్మనామాంకంబు * లైనపేటలలోన- వృత్తిమాన్యంబులు * వెలయఁజేసె
దనపేరనన్నన * త్రింబులు విధియించి- బహుదేశవిద్యాధి * పక్షిప్రబోచె
నగ్రజాతులు మొదలైన * యఖిలజాతు

లందు దయయుంచి యన్నవ * స్త్రాదు లరయ

శ్రీభవానమృతైన్విలసిల్లె * శ్రీభవాని

యనఁగ రాజన్ననృపుభార్య * యగుచుధరణి.

176

సీ. ధన్యమాంగశ్యమా * త్రవ్రసీధి వహించి- జనమనోరమవృత్తి * సంతసించి
సకలకలాభిజ్ఞ * చాతుర్యమున మించి- విదితవ్రజావృద్ధి * విభవమెంచి
వ్రకటీకృతవ్రథా * పద్ధతి నవరించి- తనరుచుండుదృఢవ్ర * తంబుఁగాంచి
రూపలావణ్యవ్ర * రూఢిని విజారించి- హావభావవిలాస * మనునరించి

నతిమహాలక్ష్మీ భారతి శక్రజనని, ప్రభుజనక జాత దమయంతి రతిదలంచి
కామినీనిభవానమ్మ * గారితోడ, సాటిసేయంగవచ్చును * సరసమతుల.

నీ. ధైర్యంబున్ధైర్య మా * దార్యంబుగాంభీర్య- మలరుచునుండు నీ * యవనివతికి
శమదమార్జవతతి * తైతవశ్యధాస- మాధాన మిహ్నహ * మహుని జెందు
రాజకార్యవిశేష * రచనపాత్రాపాత్ర నిర్ణయం బెప్పుడీ * నృపతి నెనయు
దయయునత్యము నీతి * ధర్మంబుశీలంబు- నొందుచునుండు నీ * యుర్విపతికి
ననుచు సకలకవీశ్వరు * లభినుతింప

నిపుణుడగుచును నాభవా * సీసమేతు

డగుచురాజన్నదేశాయి * స్వాన్వయాభ్యు

దైన సత్పుత్రుని గనంగ * నాత్మదలంచి.

178

నీ. వేదవేదాంగప్ర * వీణమై విలసిల్లు- విప్రసందోహంబు * వెంబడింప
క్షాత్రికర్మాదిప్ర * శస్త్రమైతగినట్టి- క్షత్రియవ్రాహంబు * సందడింప
క్రయవిక్రయాభ్యునిర్ణయముచే గనుపట్టి యూరవ్యసంఘంబు * చేరినడువ
స్వాధికవర్ణసే * వాన్వితంబై యుండు- శూద్రసమూహంబు * శోభిలంగ
వేద్యపంచమహవాద్య * విభవమలర

సౌమ్యరమ్యసువాసినుల్ * సరసరాంగ

రాజరాజేశ్వరాత్మవి * భ్రాజమాన.

మైన వేములవాడ నె * య్యమున జేరి.

179

నీ. ధర్మకుండోదక * స్నానదానంబుల- జెంది రాజేశ్వర * మందిరంబు
దర్శించి పరతద్విమర్శరూపిణియైన- భ్రమరాంబికకు మొక్కి- పసపునుకు
మంబుల జెన్నొంది * సంబరంబున రాజ- రాజేశ్వరుని ప్రేమరంజిలంగ
రూఢిమీఱంగ శత * రుద్రీయముఖ్యసం- స్తవము లొనర్చి త * త్సవిధసీమ
నన్న పరవ్రతంబు * లాద్యనదంబులు, విరివిగా విధించి * విప్రముఖుల
దృష్టిజౌండజేసి * దివ్యహాడశమహా, దానముల దదర్శి * తముల నుంచి

గీ. ఇవ్విధంబున నొనరించి * యేకవాస

రంబు నియమంబునను జాగ * రం బొనర్చు

నీశ్వరేశ్వరుడైన రా * జేశ్వరుండు

వరమొసంగిన * దన్మహా పరము కలిమి.

181

గీ. భవ్యరాజేశ్వరవరప్రభా • భావమునను
సంతకాచరితప్రతా • చారమునను
తమదునియకాసమానమా • భర్తమునను
ప్రభవానమ్మ రాజన్న • జలఁగి నెలమి.

182

వ. ఇవిధంబున నాదంచతుల నమమోక్షంబుననుండు నవనరంబున.

గీ. అభవానమ్మ కదయించి • రమ్మపేళు
కరుణ నొకపుత్తుఁ డొకపుత్తి • కయఁ బ్రబుద్ధు
లగుచు రాజన్న రాజమ్మ • యనఁగఁ దనరి
చంద్రుఁడునులక్ష్మి జనియించు • చంద ముతర.

184

గీ. నిత్యసత్యప్రతాచార • నియతి నెలయి
రాజమాంబ ముఖోపమ • రాజవీంబ
యర్థనికుంబ మనసుగు • నావలంబ
భానుతప్రమరాంచికా • పూర్ణవీంబ.

185

గీ. నైద్యకాస్తాభిజ్ఞ • నైద్యవద్యులచేత
బహుభాషధంబులే • ప్రభుఁ డొనర్చె
వ్యాధిపీడితజనుల్ • వచ్చివేదిన యంత
నౌషధంబుల నేమ • హిమ్ముఁ డొనఁగ
బహుతటాకంబు లే • ర్పడఁగ నిర్మింపుచు
వృత్తిమాన్యంబు లే • విభుఁడు జేసె
తగవుగొరినవారి • భర్తమార్గమ్మున
భావించిమించె నే • పార్థివుండు
అట్టిసప్పెలముఖ్యాన్వ • య్యాభి చంద్రుఁ
డైన భర్తస్వపాలుఁడు • ద్యద్యకుండు
రాజకౌర్యదురంధర • ప్రాభవుండు
ధరను వాలించె ధనధాన్య • సరణిఁ దనరి.

186

గీ. అతనిపుత్తుండు చొక్కాభా • పొగగమ్ము
డమ్మనైశ్వర్యభుక్తుఁడ • హంయుతక్రతు

హరణుడా శ్రీతరక్షణం • దనునాగ్ర

జన్మకృతవిశ్రుతాశీర్వ • చనము నొంది.

187

క. శ్రీహృదయవాగుఁ డనఁదగి, యాహృదయసృపాలుఁ డలరె • సంచితకరుణ
లోచనుఁడు రాజకార్యా, లోచనుఁడు ప్రభాప్తి లోక • లోచనుఁ డనుచున్.

గీ. చెలంగిరాజన్న దేకాయ • చెలియలైన

రాజమాంబను బెండ్లాడి • రాజకాంతిఁ

బొలిచియున్నట్టి యొకగుఁప • క్షుత్తుఁ గనియె

నతఁడు రాజన్నచాదరి • యనఁదలిచ్చె.

189

వ. ఇవిధంబునఁ దత్ప్రకారంబు వచించి రాజన్నసృపాలు నభివర్ణించెద.

సీ. కలశపారావార • గర్భవీచికలందు

జనియించు సంపూర్ణ • చంద్రుఁ డనఁగ

శ్రీమహాలక్ష్మీపృ • సిద్ధోదరంబున

సంభవించిన పంచ • శరుఁ డనఁగ

దేదివ త్తన పార్వ • తీతనూజాతుడై

ధర పెల్లు నలశక్తి • ధరుఁడనఁగ

స్థిరతలైశ్వర్య శ • వీదేవి కుదయించి

సంతసించిన శ్రీజ • యంతుఁ డనఁగఁ

గామినీభవానిత్ర • కాశగర్భ

కుక్తిముక్తాఫలాయిత • మూర్తి దనరి

రాజరాజమహారాజ • రాజవిరుద

సదయరాజన్నసృపతి య • భృదయ మొండె.

191

క. ఆబాల్యంబుననుండియుఁ, బ్రాబల్యసమేత వంశ • పారంపర్య

శ్రీబంధురధర నైజమ, హాహాహీతి నుంచి • యలరుచు నుండెన్. 192

సీ. సత్యసత్త్వవచోయ • శస్సంస్థితుల ధర్మ-బలగోచరివిహార • కలన నంచి

త్యాగజ్ఞానీక • యావనగరికుదే-బునిసంహవిజయాయత్త • భక్తుల మీటి

త్విద్యుద్ధిసహనత్వ • తేజస్సుఖంబులఁ-బంద్రకనోద్యోగ • పరణి ననసి

విద్యానవజ్ఞాన • హృద్యత్వలక్ష్మి గా-పద్మనజనక హేను • వసతిగాంచి

తనరె సంస్కృతికి రీసం • తాన తరుఫ
లాయి తాబ్జభవాండ భాం • డాంతరస్థ
ధుర్యమాధుర్య గుణలోపి • తా ర్యకామి
నేనిరాజన్న భూపాల • నిపుణుడలరె.

193

కా. సామాన్యజ్ఞంగవీశ్వరుల్ సభకు రా • షడ్వర్ణసీమగో
స్థీమాధుర్యరసోక్తులంగరపి హ • ర్నివం బ్రవర్తించు నీ
సోమారాగ్రనలవిద్యుదుత్థితకళా • స్ఫూర్తిస్వరూపంబు తా
నైమాహేశ్వరపాదపంకజసవ • ర్యం జెందు నందంబుగన్.

194

క. పటుశబ్దార్థాలంకృతి, రటదవిరళతరగళత్త • రంగాయిత వా
గ్గుటనోల్లసదటనవృ, స్ఫుటనప్రతిభావిశేష • పూజ్యం డగుచున్.

195

నీ. అఖిలభూజనజీవ • నాధారత వహించి

యనుపమస్థితిఘనా • ఘనుల మించు

దృఢతరావయవసం • దీప్తసత్త్వము నొంది

కాతిన్యమున ఘనా • ఘనుల వంచు

భాసమానవృతా • పస్పూర్తి జెన్నొంది

మునుముట్టగా ఘనా • ఘనులఁద్రుంచు

నద్భుతైశ్వర్యమ • హవైభవంబున

ననుదినంబును ఘనా • ఘనుల నెంచు

బ్రాజ్యతరపూజ్యసామ్రాజ్య • పరతః జెంది

ధరణి బాలించవలె నని • ధన్యులెన్న

నమితజయసాంద్రకామినే • న్యన్వయేంద్రుఁ

డైనరాజన్నదేశాయి • యలరుచుండె.

196

నీ. పొగ్గురిద్విద్యత్స • భాశోభనామరీ- వీచితకాటికా • విలసనంబు
దక్షిణదిక్పండి • తపరషద్దేవతా- కరసమర్పిత వీటి • కాభరంబు
పశ్చిమాద్యోద్ధృద్వి • పశ్చిత్సమితిదివ్య- కాంతాఘటితవత • ద్దాహకంబు
సుత్తరకకుబ్ధ్య • దురుధీరసందోహ- దైవీప్రదాపిత • దర్పణంబు
చలంగి చెలువొండె నహ్లాది • నీమధామ
రత్నమయపేట శ్రీరామ • రడ్డిపేట

జనవినుతకామినీరా • జన్న నృపతి

సదనఘమఘమితార్చితీ • శారదారబ. 197

నీ. పితావసస్వామి • యిరవుగా నామ్నాయ- సారస్వము వసించె • సజ్జనులకు
నేతపస్వివరుండు • హితవరివస్వాది- సద్గ్రంథకత మహా • శయముఁ దెల్పె
నేపారికాంక్షి స • మేధమానషడధ్వ- జనితాశయంబు సౌం • పున విధించె
నేపరివాడ్లన్యఁ • దెలమితోడడ్విడై- క్యానుసంఘానంబు • నందఁజేసె
నట్టిశ్రీరామభద్రేంద్ర • యతివరుండు

నాత్మగురుండయి కరుణార • సార్వదృష్టు

లలరఁగ ననుత్తరారహ • స్యంబుఁ గఱవ

వెలసె రాజన్నదేశాయి • విశ్వమునను. 198

మ. అరయన్నిత్యపరావరప్రకృతిపూ • ధ్వాహంతతానయ్యను

స్థిరధీమన్నర నాధరక్షకుండు నా • శ్రీరామభద్రేంద్ర త

త్వరతత్త్వంబయి దేశికుండయి పరా • ప్రాసాదమై యొప్ప నీ

ధరరాజన్ననృపాలచంద్రుఁ డలరె • ధాత్రీశ్వరుల్ మెచ్చగన్. 199

నీ. అసమానబలశౌర్య • లసమాన సౌందర్య

రసమాన గాంభీర్య • రభసమలర

బుంఖానుపుంఖాజి • రింఖావిశ్వంఖలో

త్రంఖాణ సంఘముల్ • గడలుకొనఁగఁ

జండశుండాదండ • భండనోద్దండ వే

దండతండంబులు • ధృతి దలిర్ప

దోలికాహుకాం • దోలికాపల్యంక

పాలికా శకటసం • పద వెలుంగ

నిగ్రహానుగ్రహాదగ్గ • జాగ్రదుగ్ర

విగ్రహవ్యగ్రవిక్రమా • వేశులైన

భటులుగొలువంగ భూభార • భరతఁ బూసె

నిపుణరాజన్న దేశాయి • నృపతులెన్న. 200

నీ. ఘోగధారారట్ట • ఘోట్టాణములనెక్కి

సూర్యరిపుచు సిఘా • యీలు రాగ

దారుణతరవారి • ధళధళద్యోతంబు

లరక-ప్రభలతో నా • మరొక-సంగ

జనమానమానస్సో • జ్ఞానతురంగము సత్కి-

శ్రీయుని పగ వారి • గిట్టి ముట్టి

శిరములు కరములు • చరణంబులరములు

భరిలుభరిల్ భరి • క్కరి కనంగ

జైరుకుకోలలు తగ్గవేయు • తరగూదోచు

నరికితజ్జయలక్ష్మీన • నాథుఁ డగుచు

సంగరాంగణగాండీవి • నద్యశకామి

సేనిరాజన్న దేశాయి • యిలఁ దలిరే.

సీ. భుక్తంబుఁబూనెనా • కతి నారితరములు

కందుకగిరి పెం • పొందఁజేయు

సాంగుచేబట్టైనా • చటులరావు తర్రా

ట్టుటుశిలాబక్తరుల్ • పగులఁ జొదును

నేజాధరించెనా • నేటుగావీరుల

గుదులు గాఁగ నున్నప్పుడు • మొదలకుండఁ

గోదండమందెనా • వేదండముల నైన

నాకొక్కక్కోలుచే • నుక్కడంచు

నార సాహసవిక్రమా • రాగ-వతారుఁ

డనుపమాకారుఁ డాశ్రితా • వనవిహారుఁ

డనుదినోదారుఁ డఖిలవి • ద్వావిచారుఁ

డగుచురాజన్న దేశాయి : యులరుచుండె.

202

సీ. హరికాచలహరి • హరికానలమహా-హరికాగళకాళ • హరిమూలము

నలినమార్గణ్యచైత్యం • నలరాజహరిపుత్త్య- ధనదాత్యజవిచిత్ర • ఘనశకులను

ఖరక రాత్తుజ్జ శివ • కరవిలోచనవార-హరసఖామరభూత • సురతదులసు

కాండచానగ దేశ • కుండలీక వ్యాధి - శంఖీక చిత్ర • ఖండితాలను

కౌశ్యసౌందర్య దానవా • కృతీశునిచరిత్ర

బరిహారింపుచు నిత్యనం • వడదలిర్చు

నిరుపమిత తేజోదై కామి • నేనికులజ

నరసరాజన్న దేకాయ • చంద్రుండలరె.

203

సీ. దంతావళిస్థితో • ధృతవాద్యమానోగ్ర

భేరికాధణధణ • తార్కరములును

యోగ్యోష్ఠ్యఘటితము • హస్తాద్యమానధ

కార్కరూఢధమధమ • తార్కరములును

సంభృతాజానేయ • సంయుక్తటింకణ

దారుణతమతమ • తార్కరములును

వటుజవోత్కట మహూ • దృట సంతతాహత

వటహఢాంధాంక్రియా • పాటవములు

కలయసంగరజాంగలాం • గణకరాళ

కర్తరీముఖసుశీలీము • ఖదళితలుత

దరిగళగళదస్పర్శరీ • తరణిఫేల

దసిధరుడు రాజనృపమాళి • యలరుచుండె.

204

సీ. హస్తముల్ రాజేశ్వ • రార్చనావిధియందు

వీనులుశివకథా • వితతియందు

జాపుమహాదేవు • దీపితాంగమునందు

జిహ్వపంచాక్షరీ • స్థిరతయందు

జిత్రంబుకాంభవ • శ్రీవదాబ్జములందు

స్వాంతంబుద్వాదకా • క్షరమునందు

బుద్ధియుమానాధు • పూర్ణరూపమునందు

మనసుమాహేశ్వర • మతమునందు

సునిచికాలత్రయాఖ్యాద్య • యోగ మొంది

సంతతభ్రమరాంచికా • సామరస్య

నరసరాజేశ్వరవరప్ర • సాదలబ్ధ

జననరాజన్న దేకాయ • చంద్రుండలరె.

205

సీ. చలికేసానశ్లోకైః • బలుకుటింతియోగాని-తద్యోచిరిక్తంపు • తలఁపులేదు

చాచెనాదయజేయ • చావులింతియోగాని-తదభావభునుచావు • నాదవకుండు

నిచ్చినాపూర్తిగా • నిచ్చుటింతియొకాని- కొడువగానిచ్చుట • నొడవకుండు
 పట్టినావిడకచే • పట్టుటింతియొకాని- విడచుటకెన్నడు • గడంగలేదు
 భరియెటువంటిన్నపుడేడి • యిలదలంప
 కాశ్యతస్థితోజ్యంబు • విశ్వమునను
 జేయవలెననికపులెన్ను • జెలంగనార
 నిపుణుడైనట్టిరాజన్న • నృపవరుడు. 206

గీ. అతనియర్థాంగ నాలక్ష్మి • యలరె రంగ
 మాంబ యనంగను సుగుణావ • లంబ యగుడు
 సత్యశీలదయావ్రతా • చారదాన
 ధర్మసాధ్యగుణములచే • ధన్యులెన్ను. 207

క. రంగను లోచనజితసా, రంగను గరుణాంచితాంత • రంగను గతిసా
 రంగను జికురార్చితసా, రంగను వినుతింప సౌవ • రమణి యన దగుల్.

సీ. ధవళవ్రథాధళ • ధళలు నవ్వులనుంచి
 హంసయానాభిక్య • నలరుచుండి
 చాండల్యగుణమునే • త్రాంచలంబుననుంచి
 కమలానుగుణవృత్తి • నమరియుండి
 నీలకాంతిచ్చటల్ • నెమ్మేన నొనరించి
 యనుపమార్యాసమా • ఖ్యును వహించి
 దృగ్గోచరముగాని • దీప్తిమధ్యము నెన్ని
 యతను మోహనవిద్య • గతిజెలంగి
 చలుకుచెలికల్మి సకిసామి • పాలంతి రతిని
 కలివిలాసవదవయవం • బుల నెదిర్చు
 ధన్యరాజన్నదేశాయి • ధర్మపత్ని
 యైన రంగమ్మ నెన్నంగ • నలవియగునె. 209

సీ. స్వసమానవేషంబు • నినుమంతయైనను- బరభామకొనంగని • సరనిజాన్య
 తనువందననొనర్చు • దలంచినవారల- బుత్తులెలగాజేయు • పువ్వుబోడి
 బహుతపోనిధియైన • పతిమహావిద్యాను- భవము నొందంగజేయు • పద్మగంధ
 భర్తృనిమిత్తమై పద్మనీకాంభవు- నుదయించజేయని • యుత్పలాక్షి

కాంతరాచుశ్శగోతృ తః తామి నీని
కులజరాజన్న దేవాయః తిలకహృదయ
స్వాభిమతథామ కులపాలి తాభిరామ
రంగమాంబను సాటిజే యంగవచ్చు.

210

సీ. ఏమహాదేవి కా మేశ్వరానల్పత- త్వంబునందును బ్రమో దంబు నొందె
నేత్రీమహారాజ్ఞి యింపుతోడపడధ్వ- తత్త్వవిద్విజ్ఞాన దాత్రియయ్యె
నేజగజ్జనని మ హేశ్వరార్పితసవ- ర్యావిశేషంబుల నలరుచుండె
నేమహాలక్ష్మి బ్ర హ్మేశానముఖిదవ్య- జీవికావార్తయై వెలంగుచుండె
నట్టిజగదంబ లలితాంబ యధరబింబ
నైకతనితంబ భ్రమరాంబ కారదాంబ
తనదుపూజావిధానత త్వరతః జెంద
రంగమాంబదలిచ్చె శ్రీ రంగ యగుచు.

211

సీ. అన్నార్థలైవచ్చు నన్యజాతులకై
నన్న దానముఁజేయు ననుదినంబు
భాంధపులందు సం బంధంబు వాటించి
సేలుగావారి బో పింపుచుండు
దనదర్శనంబుఁ జే నిన యాచకులముందు
బుత్రభావననుండి పోవుచుండు
దనుఁగొల్చు సేవక దాశీజనంబుల
పనులెన్ని రక్షించు వినయమలరఁ
దనదుగామంబులవసించు జనులకెల్లఁ
దల్లియై వారికుశలంబుఁ దలఁపుచుండు
నిఖిలసుగుణాధ్య యగు కామి నేనిరంగ
మాంబ ను నుతింప శక్యమే యవనిలోన.

212

సీ. సమృద్ధిచీపాక కాసనులవిధంబు- సరసప్రభావభా కరులమాడ్కి-
సంప్రభమద్రోహిణీ చంద్రులకైవడి- చంద్రమతీహరి శృంగదులగతి
స్థిరభీమజావీర సేనజులనడగి- కనదనసూయాత్రి ఘనులరితి
పావనాంబదరుంధ తీవసింఘులపోలె- భానురరతిమనో భవులభాతి

కామినేనృనృవాయసం * ఘటితరంగ
మాంబ రాజన్నదేకాయ * యాసుగుణ్య
దంచతీభావమింపొండ * దతసమృద్ధి
శేలయ విలసిల్లి రాసంద * మలరుమండ.

213

వ. మణియ.

214

గీ. సమృగనపాయి పరళిత * శక్తు లనంగ
సకలసంపూర్ణచంద్రచంద * ద్విక లనంగ
భాసురాఖండదీపత * తృప్త లనంగ
లలితరాజన్నరంగమృ * వెలసి రిలను.

215

కా. రారాజద్వంద్యశాలి శీలవిలస * ద్వాజన్నదేకాయ భా
ర్యారత్నంబగు రంగమాంగ గనియె * రంజిల్లి మున్సద్గుణ
భారుల్ ధీరులుదారులై తనరు పు * త్త్రీశ్రేష్ఠులన్ సంతక
శ్రీరమ్యాకృతి వైభవంబు గలపు * త్త్రీ స్వర్ణపుత్రిం బరెన్. 216

క. శీరోద్ధారుడుదారుడు, కారుణ్యగణ్యపుణ్య * గణనీయశుభా
కారుడు పెదరాజన్న మ, హీరమణుడు నిత్యవృద్ధి * నెనయుచు నుండెన్.

మ. తనగాంభీర్యము సుందరత్వము దిగం * తత్త్వాతదాత్మత్వమున్
వసధిన్ మన్మథువారిజా పుతనయన్ * వందారులం జేయస
జ్జనతైకేష్పితదాయయై వెలసె నా * సౌజన్యజన్యప్రథం
జినరాజన్ననృపాలమాళి విభవ * శ్రీరంజితాకారుడై. 218

నీ. అగణితపైతామ * హండముల్ జాళునా

బొమ్మరిండ్లయ్యె నే * పుణ్యవతికి
జారిపారబ్రహ్మది * సురతమల్ పొంచాలి
కానంచయంబు లే * కాంతకయ్యె
మేరుసుందరముఖ్య * భారినర్వతమల
చ్చనగింజలే మన * మనచిత్తరథ
మహిమహానృప్తంభ * మంబవంబుయ్యెల
కాలయై తనరె నే * చంద్రముఖకి

భక్త్యనవరత్నరదయై వి * రాజమాన
యైన యాచాల శుభశీల * యనుచుపొగడె
జిన్న రాజమృత్తి విలసిల్లె * గన్నతల్లి
దండ్రులకు నేత్రములు చల్ల * దనము గాంగ.

219

క. సోమాంశంబునఁ దనరుచు, సోమాభంబైన ముఖము * శోభిలుచుండె
సోమావయవం బలరగ, సోమను నామాంతరమున * శోభిలుచుండె. 220

క. గోపాలరాయఁ డాశ్రిత, గోపాలుం డనఁగఁ దనరి * గోధనధాన్య
శ్రీపతియై వర్ధిల్లెను, భూపాలకసుతులలోనఁ * బూజ్యుండగుచు. 221

గీ. దేవదేవుఁడు శ్రీరామ * దేవుఁ డవనిఁ
బ్రోవ వర్తించు గతి రాజ * పూజ్యుండగుచు
వాసుదేవుఁడు విలసిల్లె * వందనీయ
రాజరాజేశ్వరకృపాభి * రాముఁ డగుచు. 222

చ. నిరుపమితప్రయుక్తి జన * నీజనకాదృతనూక్తి దేవభూ
సురగురుపాదభక్తి పరి * శుద్ధమనోవచనానురక్తి శ్రీ
నిరతిశయప్రసక్తి నువ * నీవకరక్షణశక్తి యాదయా
పరుండగు కామినీని పెద * పాపనికేతగు ధీరు లెన్నఁగె. 223

నీ. శ్రీసమృద్ధివహించి * చెలఁగె భరద్వాజ
గోత్రంబు తద్గోత్ర * పాత్ర మగుచు
గమనీయమగు నేల * కంట్యన్వయమున రం
జిల్లెఁ దద్వంశత్ర * సిద్ధిజెంది
ఋగ్యజుషమ్నాయ * యోగ్యసిద్ధాంతభూ
ధారణ భుర్యుడ * దార్యశీలుఁ
డగుచు గర్తృమకర్త * మన్యభాకర్త ము
ద్యవృక్తి పెద్దరా * జన్న యనెడు
భూసురాధ్యుఁడు నన్నపూ * ధ్వాసమేతుఁ
డగుచు శ్రీకామిణీనిరా * జన్న నృపతి

కీహితప్రదరాజపు * రోహితుండు

ధరణివర్ధిలై దద్భాగ్య * సరణి జెంది.

224

నీ. శ్రీమహాలక్ష్మీప్ర * సిద్ధికోడావరి.

వంశంబు భువినుద్య * వంబునొండె

నందులో శరభన్న * యనెడు మంత్రీంద్రుండు

దనరె నాధన్యుని * ధర్మపత్ని

యగు వెంకమాంబకు * నాత్రిమూర్త్యంశంబు

లను సంభవించిరి * వినయమతులు

రాజన్న లింగన్న * రమణీయగాతుగ్గి డా

చంద్రుండు వారలు * సాంద్రయశులు

ధార్మికముతోఁ దదప్టప్ర * ధానహృదయ

బహుభమంత్రాంగకృజ్ఞయో * పాయగేయ

లేఖినిగ్రాహచాతురీ * లీల దనరి

ధరణివర్ధిల్లి రాచంద్ర * తారకముగ.

225

ఖ. గౌరాకార మహాసురక్షణన కృ * తాగ్దంబకాదంబ కాం

తారాగార సతీపురోనటన సం * ధానావధానావట

క్ష్మాదుద్వాసవిలాస సాత్వికమన * స్సంచార సంచారణ

ద్యాయాధస్థితి నీత కష్టతమయో * గాధార గాధారతా.

226

క. హేలాహల కోలాహల, హేలాహలి హలికహరణ * హితవిద్య కృపా

లోల జటాల జటాల ని, టాల తటాలనీత నాన * టచ్చిభినయనా. 227

ఉ త్సాహము.

దారుణప్రతాప దీప * దండభృన్నికారణ

శీరశీనివాసదాస * దివ్యముక్తికారణ

తారకాసురాధిపత్య * కైర్యశౌర్యవారణ

హరిమండలాగ్రవర్య * హన్యమానవారణ.

228

మ. ఇది శ్రీరామస్వపాలపటవగరం • ద్వికాధ్య రాచుల్కగో
త్రదిగంతశ్రుత కామి నేనికులజ • ప్రసీత లక్ష్మీనమ
గృదయానంయుత రాజశేఖరహిత • పృవ్యక్త భద్రాయార
భ్యుదయాఖ్యానివృత సత్ప్రబంధము వరా • ద్యుల్లాసమై చెల్వగఁ. 229

గద్య

ఇది శ్రీమద్రామాయణపట రాజేశ్వరకరుణాకటాక్షేక్షణపరిసాద ప్రాప్తాశేష
భాషావిశేషసామ్రాజ్యపూజ్య రాచుల్కగోత్రపాత్ర కామి నేనివంశపయః
పారావారరాకాసుధాకర రాజన్నదేశాయసారస్వభాషామౌఖ్యపితాం
ధగీర్వాణకవిత్వచాతుర్య ధుర్య. పరాశరగోత్ర రాపాక
లింగనార్యపుత్ర లక్ష్మీపతిపరిణీతంబైన
భద్రదాయరభ్యుదయంబునం

ప్రథమోల్లాసము

శ్లోః శ్లోః శ్లోః.

శ్రీ రస్తు.

భద్రాయురభ్యుదయము.

ద్వితీయోల్లాసము.

మణిసాధానీన

శ్రీమత్సింహాననేశ్వరీరీకారుణ్యో

ద్వామధనధాన్యనంబ

ద్రామనృపపురాధిరాజరాజమహేశా.

మత్త్యంతములు.

- క. ఈద్యుగిదమియత్తావ, చేదకరహితగుణమణివి * శేషాంబుధికిన్.
వేదాదివర్ణతత్త్వ, ప్రాదుర్భావోపలబ్ధి * పరధీనిధికిన్. 2
- క. పృథదపృథతత్త్రిపదా, స్వృతతిపృథివీభృతవి * హరునకుసరీ
స్వపహరికిభవచారికి, గ్లపితారికినిత్యసత్య * కల్యాకృతికిన్. 3
- క. విద్రత్యుక్త్యస్త్రుగపురు, చదునికటనివసదాధి * పత్యునకుమహా
రాద్రాంధకపూర్వద్యుష, దద్రిభిదాస్థగితశూల * హస్తాజ్ఞునకున్. 4
- క. ఏకానీకాకారా, టీకునకుగటితటివ * టీసంరాజి
శ్రీకరకృత్తిసహసా, వ్యాకలితమనుభవోధ * కాకృతిధృతికిన్. 5
- క. శరణాగతభరణామృత, చరణానకకరణభక్త * సంవరణత్రై
శ్రురణాయకదరదాయక, మురహాయకబాణనకును * ముఖ్యస్తుతికిన్. 6
- క. శబళశరశరాసకటి, ప్రబలావృతబర్హిబర్హ * భానురమాయా
శబరీవరకబరీభర, నిరీరీనరచితసుమోహ * నీతామృతకున్. 7

క. సత్యచిదానందునకుఁ, నిత్యునకుఁ, శ్రుతిశిరఃశ్రీఁ + యతిఁ దీర్చిత

శ్రుత్యయదౌపునకు జగ, త్వత్కామారోచనన్న + పరభాగునకుఁ. 8

క. శీగ్రమ్య చరాశక్తిః, రీరంభవిజృంభితావః + రిచ్చిన్న సుఖా

భారోదార ఘనోదా, రా రామా రెడ్డిపేట రాజేశునకుఁ. 9

ప. నిరంతరాఘ్యదయచరంపరాభివృద్ధిగా నాయెనునర్పణునిన భద్రదాయక
ఘ్యదయంబును మహాద్రవంభంబునకుఁ గభావిధంబెట్టిదనిన. 10

సీ. ప్రతిదినాధ్వర హవి + ర్భాగాగతామరా నూనపరస్పరా + హ్వనములును
త్రచురసమిద్దర్భ + ఫలతత్త్రిహర దార్థ-మునికుమారాన్యోన్య + నినదములును
నతతావబృథ శుచి + స్నానోత్పవాయాత- తాపనజనతాను + లాపములును
సమ్యక్సవీభవ + త్వవమాని సంసదు- క్రాశీర్వచనపూర్వ + కారవములు
సత్త్రి కృతకృత్య యజమాన + జంపరీ వి

రాజినీరాజనవిధాన + రతసువాసి

సీమిళోవిభ్రమానుగ + నిస్వనములు

నలర శ్రీనైమికారణ్య + మపనివెలసె.

11

పీ. బద్ధవద్యానన + ప్రస్ఫురభేదరీ- లక్ష్యవశ్యమృన్య + లంకృతంబు
సిద్ధానన విధిప్ర + సిద్ధిమద్ధోదరీ- వీక్షణోత్పకమాని + విలసితంబు
సింహాసనవిధాన + సేవ్యమాన నిరంజ సీవిలోకనభిక్షు + జీవితంబు
ముక్తాననవృణా + వ్యక్తిమమ్భాచరీ- సంయుక్త సంయమి + సంజయంబు
నగుచు వీరానన వికస్వ + రాసనాద్య

రమ్యహారయోగ లయయోగ + రాజయోగ

మోక్షలక్ష్యకరగాఢా + ముదితులైన

యోగులు వసింపుచుందు రిం + పాండనచట.

12

ప. మణియు నిరంతరాంకురిత చల్లవిత నుమిత ఫలిత లలిత సవిధ వివిధ మహా
మనీషాహస్తాభా శాఖోచకాఖా శిఖరముఖర కలరవ కలకంఠ సీల
కరిత కీరకారికాది చత త్త్రిపుత త్త్రిభవ చవనచలితగళిత మమనముదయ
సంతతవికస్వర వానంతికా సేవంతికా మల్లికా మాలత్యాది లతావితాన
స్థందమానామందమరందచిందుసందోహాస్వాదనామందమిళిందభృంకారం
బును చదేశశ్చిత్రలనలినీ ఘృణాల్లక కమలకుముదకాలినీలోత్పలక తత్పరా

గ పరిమళపరిమళితవిశద శశభృదుపలకకలకీలిత సోపానసంఘసంఘట్టనో
 చైర్మనశంకుళస్వనదభంగతరంగసంగత రథాంగాది తతంగారావ ఘమ
 ఘమిత సరోవరంబును బాలాతపసేవనోత్సుకజలమానుషీచరిమృదితమృదు
 లసికతామయసంగతపానీయపానార్థసమాగత నిమజ్జనోన్మజ్జనసజ్జీభవద్వన
 గజమదధారాస్తబకిలోదకనదంబును నవనవభవత్సవనభవన భూమిహేమ
 ధూమశ్యామీభూతదిశాకాశావకాశంబును ప్రవర్ధమానాధ్వర సముత్సవ స
 మాగత శతమఖముఖ నిఖిలసురవర పరిషదభిరామంబును కుసుమవినర
 సమితుగ్రశవిలనతగ్రందమూలఫలాహరణార్థ ముహుర్ముహుర్భూషణా మో
 నిసంతాన కలకలనినాదమేదురంబును విశ్రుతశ్రుతిస్మృతితీహాసపురాణకథా
 కథనదతుడయ్యుతివర విరాజితంబును కౌండిన్యకణ్వ మార్గంఁడేయకపిల
 శాండిల్యవత్స మౌంజాయన వ్యాస 'పుండరీకాగస్త్య పులహ మతంగ
 మాండవ్య శానక మైత్రేయ జహ్ను గాలవ కౌళిక గౌతమ మందపాల
 శాండిల్య జాబాలి మాద్గల్యవరతంతు కశ్యప వామదేవ శమీకముఖ మహా
 ముని సేవితంబై నెలయుచుండె.

13

క. ఆనైమిశమునఁ బరివసి, తానూనజ్ఞాన శౌన * కాదిమునీంద్రుల్
 నానావిధానధానవ, చోనిఖిలకథా శతాంగ * సూతుఁ సూతుఁ.

14

ఉ. చూచి మునీంద్రచంద్ర పరి * శుద్ధభవన్మధురోక్తిభాక్సుధా
 సేదనవృద్ధి మద్విమల * చిత్తులు సాంబళివాంఘ్రిపద్య దా
 స్యోచితవృత్తులై నెలయు * చుండిరిగాన నగణ్యపుణ్య సం
 సూచకమైన తచ్చరిత * సౌంపలరణ వివరించవేదయన్.

15

వ. అనిప్రార్థించిన నమృతాత్మండానందావిర్భావంబునఁ బులికావయపుండు
 స్వయమానముఖుండై శివభక్తినిష్ఠాగరిష్ఠుల వర్తనంబులఁ జెప్పందలంచి
 మునులార సర్వజ్ఞ నిత్యతృప్త సదసదుభయగానాదిబోధ స్వతంత్రనిత్యా
 లుప్తాత్మకక్తి నిరుపమచరితానందాదికశ్యాణగుణ పరిపూర్ణుడైన యమ్మ
 హాదేవు చరణారవిందధ్యానంబునంచేసి కృతార్థులగుదురు మణియు నప్పర
 శివాభిదానపరబ్రహ్మంబు సచ్చిదానందస్వరూపుండు నిరంజనుండు నిర్వి
 కలుండు “నద్విరీయుండు నద్విరీయోన్మీకచ్చి” త్తని పలికిన ప్రతిన్యాయం
 బున స్వబిలాస కీర్తనావిశేషంబున “నిర్వామాత్రం ప్రభోస్సృష్టి” యను

శ్రుతిప్రమాణంబునఁ బ్రకృతిపురుషులఁ గల్పించి తత్ప్రకారంబై యవ్యక్తి మహదహంకార పృథివ్యప్రేతోనాయ్యాకాశంబుల నుత్పాదించి తత్తద్విశేషంబుల స్థూలసూక్ష్మాదిశరీరంబులంజేసి తత్తత్సూక్ష్మంబులు వహించి తత్తదుపాధులైన పిండబ్రహ్మాండంబులందు స్వాంతభూతంబులైన జీవేశ్వర రూపంబులం బ్రవేశించి యందీశ్వరోపాధివహించి సర్వక్షత్వ సర్వకారణత్వ సర్వాంతర్యామిత్వ సర్వప్రస్థుత్వ సర్వపాలయితృత్వ సర్వసంహర్తృత్వాది లక్షణంబులం గలిగియుండు మణియు భూతకార్యంబైన పిండాండంబునందు స్వాంతభూతంబైన జీవరూపంబునం బ్రవేశించి బద్ధముకైది రూపంబుల నట్టింపుచుండు నివ్వధంబునఁ బిండబ్రహ్మాండంబుల జీవేశ్వర రూపంబులఁ దత్తదుపాధులం బ్రవేశించి ప్రస్థు సృజ్య పాల్య పాలక సంహర్తృ సంహార్య సర్వక్ష కించిజ్ఞ కార్యకారణ భోక్తృ భోగ్య నియంతృ నియామ్య వ్యావ్యవ్యాపక జ్ఞాతృజ్ఞేయ స్వామిభృత్య ధార్యధారక రక్ష్య రక్షకత్వాది విశేషంబులఁ జేతనాచేతన బద్ధముకైదిక్రూత నానావిధ నటన ములు లీలావిభూతింజేయుచు నుత్పత్తిస్థితిలయ జ్ఞానాజ్ఞాన బంధమోక్షంబు లెఱుంగకుండు మణియు “యథోర్లనాభస్సజితే గృహ్లాతివ” యని యాయూర్లనాభము శరీరప్రధానోపాదాన కారణంబునఁ దనయందుఁ దంతు వర్గంబు సృజించి బుద్ధిప్రధాననిమిత్తకారణంబున నాతంతువర్గంబుఁ గూర్చి తత్తంతుగ్రననంబుఁ జేసినగతి నప్పరశివుం డుపాదాననిమిత్త కారణద్వయభూతుండై జగదుత్పత్త్యాదికంబు లీలావిభూతింజేసి పాయనివానిదండంబుననుండు మృత్తికపిండరూపంబై యనంతరంబున జలాహరణాదిక్రియలకు ఘటరూపంబున యోగ్యంబై తత్తద్వికారంబులు కార్యరూపఘటభావనం గలిగియుండి తత్కారణభూత మృద్వస్తుభావంబున వికారాద్యవస్తారహితంబై మృత్తిక యొక్కటియైనప్రకారంబున “పృథివ్యావస్తథాతేజోనాయురాకాశఏవచ । సర్వేంద్రియాంతఃకరణం పురుషాఖ్యం హియజ్జగత్ । సఏవ సర్వభూతాత్మా విశ్వరూపో యతోవ్యయః” అన్నస్వాయంబున నానావిశోపాధుల సర్వేశ్వరుం డలరుచుండి స్వావినాభావసామర్థ్యంబున వసించునని బోధించి శివభక్తుల మాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పెద నాకర్ణింపుండని యిట్లనియె.

శ్రీ. నామ సంహిత రత్నము * (ప్రథమ) శ్లో

విప్రముఖవర్ణ సేవ * ద్వితీ సమద
సామజ స్యందన భదాతి * సహితమగుచు
నవసౌఖ్యలయ నవంతిరా * జ్యంబు కడిమి.

17

క. ఆదివ్యసగరమున నొక, భూదేవుడొ బహువదార్థ * పూరిత సేవా
మోదంబునఁ దగ నకల జ, నావరణీయఁడయి మంద * రాఖ్యుడనరె.

క. హంకారయుక్తుడై న, త్యంకారకునిద బహు స * మౌగత విత్తా
లంకార వైభవంబున, శంకారహితుఁడయి తిరుగు * సఖ్యేతరుడై.

19

క. ఆరమ్యపురమునందొక, వారాంగన సౌరవార * వసితా జనతా
సారస్యమలరి పింగళ, నారూఢాఖ్యును వహించి * నైపుణిఁ దనరె.

20

వ. అది యొక్క-నాడు నకలాభరణ భూషితయగుచు రాజమార్గంబున నరు
దెంచునెడ.

21

క. చూచి.తలయూచి మందరుఁ, దాచకురత యావిలాస * మాత్మ సేదుడు ముక్
సితాతీసిచుడై త, ద్వావిచిక్రంసానుమతిని * వర్తిలఁ దలంచె.

22

క. ఆకాంతామణి పూర్వ ము, నైకౌంతికమతియునయ్య * నవ్విప్రునియం
దాకలితచిత్త యయ్యెఁ బు, రాకృత విధివశత దాట * రాదెవ్వరికి.

వ. ఇద్విధంబున నాపింగళయను వారాంగన మందరుండను ధరావరుని నిజ
కేళి మందిరంబున నునిచి తత్సకలసంపదాకర్షణశీలయై యిభబంధ కేసు

బంధ-వ్యాసతకరణాది బంధవిశేషంబులవలనను అంశుప్త వదనలబ్ధి వాను.

జఘన నాభి వక్షస్తన కంఠ కపోల దంతాధర కర్ణ నాసికా మస్తకస్థలం

బులు కళాన్మదంబులని యెఱింగించి యుత్పలవత్ప్ర మయూరవదాది నకర్ష

త స్థలవిశేషంబులను రత్నంతరగతులను బౌధమార్గంబునాందించి సక్తండి

వంబుల విషయానక్తుంజేసి సంగీత నాట్యవిద్యానైపుణ్యంబుల సంకుష్టంత

24

రంగునింజేసి స్వాధీనుంగా నొనరించిన.

శ్రీ. ఇటుల నాతండు దానింటి * నిష్కగోష్ఠి

తలయందుండ దపోధర్మ * విశుత్తుడు

బహుభుండను శివయోగిండు * దేగుదెంచ

విప్రపుణ్యంబు మూర్తిభ * వించినటల.

25

కా. ఈశ్వరీ యుషభాభ్యసాండు శవయో * గిండుండు రాజాచి యో
వారస్త్రిమణి బ్రాహ్మణుండు గురుభా * వంశేర్పడం జిత్రవ
ర్ణారూఢిం దగుచీనివీన వసనా * ద్యాభార పీఠంబుపై
జేరంజేంబుచు భక్తిపూర్వముగఁ ద * చ్చిత్తంబు రంజిల్లఁగన్. 26

క. అమ్మహసీయని పాదా, బ్జమ్ముల శీతమ్మలైన * జలమాలచే మో
దమ్మునఁ గడుగుచు నైజ శి, రమ్ములపైఁ జల్లుకొని తి * రమ్ముగు మఠిచేన్.

గీ. కుశలము వచించి యాయెరిగి * కుంజరునకు
గంధపుష్పక్షతాది స * తాగి-రవిధులఁ
బూజలొనరించి హృద్యమా * భోజనంబుఁ
బొసఁగ నొసఁగినఁ జేవార్చి * పాలిచియున్న. 28

నీ. దీప్యమానాంబరో * దీప్తమా పాన్పువై
నింపుగా మునుబవ్వ * శింపఁ జేసి
యడుగులొక్తులు సప * ర్యావిశేషంబులు
నలరింపుచుండంగ * నమ్మహాత్ముఁ
డత్యంత ముదితుడై * యారేయి నివసిరేచి
స్వస్థానమున కిచ్చు * జనిన పిదప
సమయ మవ్విధమున * జరిగిన నవ్వేళ్ళ
కర్మార్జితంబైన * గతి వహించి

దేహమెడలిన నంత భూ * దేవుండలుల
నంత మొంది దకార్ణ దే * కాధినాధ
వజ్రబాహుని భార్యయై * వసుధఁ బరఁగు
నుమతి యనుదాని గర్భంబు * జొచ్చి పాలివె.. 29

గీ. అనుమతి గర్భమునఁ బూర్వ * మనన్మదుక్త
మందఁజేడను విప్రుం డ * మందవిషయ
వర్తనుండయి బహురోగ * వశతనాంది
నిధన మొందుమఁ జాలయి * నిలచి నవుడు. 30

చ. ఎనసిన గర్భభారమున * నేచిన యాచిగుతాకుబోడి మే
ననుఁగొని తత్సవత్పులు ను * నంబునఁ గోపముదోచుఁ దన్నిహం.

- సన మొనరించు జాలిన వి * నంబు మెనంగంగ జేయ నామె య
వ్వనట యెఱుంగక రుచిర * వస్తువటంచును గ్రోలునయ్యెడన్. 31
- క. ఆపాదమస్తకంబున, కాపాలఁతికి దానికడుపు * నందుండిన యా
పాపనికి నిండఁబర్విన, యాచద జనియించె మేను * లలకుట నొందన్. 32
- ఉ. ఆసతి దైవయోగమున * నవ్విషమానియుఁ జావకన్ మహా
యాసమునొంది కుంది మర * గాగతికంటె దురంత దుస్సహం
బై నుడిఁబెట్టు క్లేశభర * మందుచుఁ బుత్తునిఁగాంచి యూర్తిచే
గాసిలఁ బూర్వజన్మకృత * కర్మమదెట్టిదియో తలంపగన్. 33
- చ. స్ఫురదురు మాతృగర్భమునఁ * బుట్టిన యత్తనయుండు భూనభోం
తర మదరంగ నేడ్చినను * దజ్జనయిత్రియుఁ దద్విధంబున
నొరయిడ వజ్రబాహుండు న * ముద్ధతి నంతయు నాలకించి వా
రిరుపురి రోదనంబులకు * నెంతయు విస్మితుఁడై రయంబునన్. 34
- మ. జగదత్యద్భుత సత్యమార్గ విదిత * స్వర్వైద్యులై నట్టి య
య్యగదంకారులనెల్ల రాఁబనిచ్చి జా * యాపుత్తులున్నట్టి నై
జ గృహభ్యంతర సీమఁజేర్చి తగు భై * షజ్యంబు లిప్పించి వా
రి గరిష్ఠామయమేమి పోకునికి నా * ర్తింజెంది మోహంబునన్. 35
- చ. ప్రేతిదిన మీగతిన్ జప త * పంబుల శాంతుల మంత్రతంత్ర సం
గతుల విభాకరార్చనలఁ * నైకొనుచోఁ దదుపాధిపేదనా
ప్రతిహతికృత్ప్రయోగము ల * పారములై తనరంగఁజేసి త
త్ప్రతికృతిఁ గానఁడయ్యెఁ దొలి * బాములఁ జేసిన చెయ్యులెట్టివో. 36
- వ. మఱియు. 37
- సీ. బాజమౌలి దై * వారాధనాది ప్ర
సిద్ధి సిద్ధక్రియా * సిద్ధులెన్ని
మంత్రించ గరభ స * మృర్త దుర్గమములా
రోగంబు లడఁగ కా * రూఢి నొంద
రాత్రి నిద్రయులేక * రాజవత్సి దలంకి
పుత్తబాధకుఁ జాల * పొగిలి నొగిలి

కృత్యించి దుర్దశా • వశతచే నొకకొన్ని

నెలలు గడవంగ నా • నృపతి వరుడు

వీరిరోగంబుమాన్మన • వ్యారితరము

సతి సుతుడు జీవమొందియుం • జన్మవార

లంచు మదిలో విచారించి • యంతకంత

వంతనొందిన వారికై • చింతనొంది.

38

క. ఈగృహిణీతనయులు నర, కాగతులే కానిచో మ • హారోగములన్
జోగుచు నేడ్పుచు నిద్రా, త్యాగము నొందింతురాని • తాంత వ్యధచేన్.

వ. అదియునుంగాక.

40

క. మృతిబొందక జీవించుట, కతిశక్తులుగారు వీరు • హతభోగులు గా
న తలంచెద నొక్కటి మది, నితరముం దలపోయ వలవ • దిట్టిపనికిన్.

గీ. అనుచు దత్సవత్సు • లందు మోహతేశ

మొంది సక్తడగుచుం • గుందుచున్న

దారపుత్తులను ర • ధంబుపై నిడుకొని

యడవిఁజేర్చు సూత • యనుచు బలుక.

42

క. ఆసారధి వేసారక, యాసారసముఖిని సుతు మ • హదుర్గ పథా

వాసుల సత్రాసుల దు, ర్వాసులఁ గావించి మరల • వచ్చెం బురికిన్.

వ. తదనంతరంబ.

44

సీ. ప్రస్ఫురతృఫల • ప్రస్ఫుశద్దుక్రమ- ధ్వస్తజీర్ణచ్ఛద • స్థానమగుచు
నిర్ద్యవవ్యధ్వని • ర్నిద్రగత్యధ్వనీ- నాధ్వజాతాయన • హరిణమగుచు
గ్రావకన్రస్తదు • ష్పుస్తరోద్ధట్టనో- చ్చైస్వినన్నియ్యర • స్థగితమగుచు
గుటకోటర రటతగ్గ- రటముఖాండజవత్త్ర- పటపటత్తారసంభరితమగుచు
నడరు బహయోజనాద్వార • హర్పత్రిద్ర

భానభిజ్ఞ మహామృగ • స్త్రానభయద

భూతభేతాళరావ ప్ర • భూత దురవ

గాహ గహనంబు నారాజ • కాంతజొచ్చె.

46

వ. అదియు నేలాలవంగ తక్కి-లపీలు గంధసార ఘనసార కాకతుండ నల్ల
కీ కాంచనాపార లకుచ కంటకిఫలభిజ్జల పోటలఫలినీ జటిల గణికా కురంట

క కోవిదార బంధుజీవక దాది మాశ్వకర్ణ హస్తీకర్ణ చాంపీయ తాలవర్షి
లాంగలి సదాఫల తమాల హింతాల నారీకేళ భద్రార కర్పూరక్షీరికాన్తేష్టు
తకీ విభీతకీ హరీతకీ వాక్పష్పికా భల్లాతకీ ఖదిరకాకోట కాలాగరు కాల
సగుంధ చించొదుంబర చలదళ శమీరుదక కుటబాది వృక్ష భేదంబులు గ
లిగి సంతతాభంగతరంగిణీరోధఃప్రయాధ వేతనీకుహర విహరదపరిమిత
గండభేరుండ సింహ శరభ శార్దూల భల్లూక వానర సృగాల వృక్షాది
మృగవ్యాపారంబును బహువిహగనినాద మేదురంబునగు నచ్చట. 46

మ. బహుధాధావదనేక భీకరమృగా • బ్రహ్మణ్యవర్ధిష్ఠ దా
వ హుతాశావృతతార్దభూచిటచిట • స్వానంబుచే నులుగుచు
జహిహిత్యక్షుత మన్మదభ్యవహృతి • స్థానంజవాదంచుఁ జై
నహాపీత్యక్షుల దానవుల్ గదియ దుః • ఖార్తి వడిఁ జోవుచున్. 47

ద. అతివ నితాంతచింతను డ్దు • ధాతత తృప్తలచేత భీతయై
నుతుని వహించి యించుకయు • సోలుచు వ్రాలుచు బాలకున్ ధరా
పతనము నొందఁజేయుచు న • పారపు భేదము నూదుచుం బురా
కృతమగు కర్కృమెన్ని తమ • కింపుచు నూర్పులు సందడించుగన్. 48

మ. పదరుక్మాతృతిన్గ కంటక శిలా • ప్రాయంపుత్రోవనృహ
పదఁజెందుం బ్రభుదపృముక్తకచయై • ప్రత్యగ్గ జాగ్రద్బలో
న్మదవద్భంధుర గంధసింధురమిళ • న్నార్గంబుఁ గన్గొంచు స
మృదమొందుం దరిమేర లేని పదవి • నృల్లాదుచుం జోవుచున్. 49

వ. మణియును. 50

కా. భూతప్రేతపిశాచధాకినులచే • భూరివృధంజెందుచున్
యాతాయాత బిలేళయంబులకు భీ • త్యావృత్తి పెంపొంది భూ
జాతాంత స్తటిని నికుంజములలో • సంచారమున్ జేయుచో
భూతాభూత కృశాంగి యావనములో • దూరంబుగా నేగఁగన్. 51

క. గోరభవాజి నరస్తం, జేరమయిత నైశ్యకదము • ప్రేమంగని దై
వారంభయత్నమున నం, భోరుహ లోచనయుఁ బోవఁ • జోవన్మోలన్.

గీ. ధనకనకవస్తువాహనో • దంచితంబు
సమితమణిగణ విశణి మా • గ్గానివృతంబు

- విద్రు నృప నైశ్య హుద్ర ప్ర • వీణమైన
యొక్క నైశ్యపురంబును • నువద జూచి. 53
- క. ఆపురమునఁ గాపురమై, చూపట్టెను బద్ధకరుఁడు • నుముఖతనానా
భూప శ్రీపతి కరుణా, నైపతియై నైశ్యకులజ • రత్నంబగుచున్. 54
- సీ. పూబోడి తత్పురం • బునకు సపుత్తరై
చనియొ గృశీభూత • తనువుఁ దాల్చి
చనినఁ దజ్జనపాలు • నదనంబున వసించు
నొక దాని యారాజ • యువతివార్త
నఱిఁగి యన్వైశ్యాభ్యు • నెదుటను గొనిపోవ
నతఁడు రుజాపీడి • తాంగి యైన
నృపవత్ని నీక్షించి • నిపుణుడై యేకాంత
మలరఁ దద్వృత్తాంత • మంత యరసి
యహహ కష్టంబునుచు మది • నబ్బురంబు
సొంది నిట్టూర్పు నిగిడించి • యోగ్యమైన
తనదు కేహంబులోన న • త్రనినుంచి
గారవంబెనయించుచుఁ • గరుణలోడ. 55
- మ. మణిమంత్రోషధ యంత్రతంత్రముఖ న • న్మానాద్య హృష్యద్భిష
జ్మణులంబిల్చి యనేకవి త్రముల నం • భావించి తత్తత్కృతా
గణనీయాషధజాతిఁ దత్తనుగరో • గంభీరతయుం బోఁ బ్రతి
క్షణ మేమారకొనంగఁజేయుచుఁ దగం • గారుణ్యనంయుక్తుడై. 56
- వ. ఇవిధంబున బహువిధోపచారంబులు జేయింపుచుఁ బథ్యపానీయంబుల వ
లనను జికిత్సకోపదిష్ట విశిష్టమార్గంబుల రక్షింపుచుండ. 57
- క. ఆరాజవత్ని ప్రణయ, క్షూరూధార్తి శనుకాంతి • నందక యుండెన్
సారంబగు రోగమునఁ గు, మారుఁడు మృతుఁడయ్యె దైవ • మాయావసుండై.
చ. ఇటువలెఁ బుత్త్రుఁడీల్లిన న • హింపక చంపకగంధి శోకము
తగ్గటముగ మూర్ఛసొందె మద • దంతి కరాహతవల్లి కైవడిన్
ఱటమున నంతలోవలను • దెల్పివహింపుచు బాష్పధార మి
కగ్గటమునుచోఁ బయోధర న • కాశమునం దొరుగంగ నిట్లనున్. 58

ఉ. హయను మన్మనోరథను * ధాన్యవపూర్ణ శతాంకరువ్య దే
హయను సర్వహూర్వహ వి * హార మహారమతాంకపాణి వా
హయను సత్పుత్రావ తప * నాభి హతారి మహస్తమస్సమూ
హయను ధర్మకీర్తినివ * హయను సస్మదభీష్ట హయనుక .

60

సీ. నాధధిక్రమతధీ స * నాధయై తగునన్ను
నూరార్చగాఁ నెవ్వ * రోకుమార
చత్యనీహిత నన * పత్యయైతగు నన్ను
ననునయింపఁగ నెవ్వ * రాత్మజాత
కాంతనిషాఁగి నైత * కాంతనైతగు నన్ను
గడఁదేర్చ నెవ్వరు * గలరు పుత్ర
ప్రియనిరాకృతవధా * ప్రియయై తగిన నన్ను
నలరింప నెవ్వరో * యనుఁగు తనయ
యనుచు విలపించు మూర్ఖిల్లు * నావణిగ్ద
నములు పలవించి సాంత్వ వా * క్యములు బలుకఁ
బుత్తుమోహంబుచే భూమి * భారలి పొరలి
బహుళ దుఃఖాభిలోఁగుంకి * పలువరించె.

61

క. ఈరీతి నుండుతతీ న, న్నారీమణి దుఃఖిరోగ * నాశకుండు మహా
చారుండు ఋషభాఖ్య శివా, కారుండు శివయోగివచ్చె * గరుడాన్వితుండై.
గీ. ఇటులవచ్చిన నవ్వైశ్యుం * డెదురుకొనుచు
నర్హపాద్యాది విధులచే * నలరఁ జేయఁ
బూజితుండయి యాయోగి * పుంగవుండు
తద్వహంబున దుఃఖించు * తరుణి కనియె.

63

ఉ. ఊరక యేడ్వనేటికిఁ ద * లోదరి యీదరిలేని శోకదుః
ఖారతినొంద నీకుండగ * వా మగువా జగతీతలంబులో
నేరుపుతోడ నెవ్వరు జ * నింపరొ యెవ్వరు చావరో వ్యధా
ధారతఁ జెందనేల వని * తా జనితార్తి వహింపనేటికె.

64

సీ. తెలియంగ వినుమిట్టి * దేహభావంబులు
వారిదాభంబులే * వనజగంధి

యొకచోట జనియించు • నొకచోటికేగు వే

రొకచోట జనియింపు • చుండు దలఁప
నదిగాన లోకంబు • నందు శేనాభమై

యంగంబు వంతత్య • మందుచుండు
సతతంబు శోకావ • సానంబు గానక

శోకింప వలవదు • సూరిజనులు
మును గుణంబులచే భూత • ములు జనించి
లలిఁ జరించుచు నిజకర్మ • ములఁదలిర్చి
కాలమునఁ గార్మ్యము వహించి • కడఁగి వాస
నావశత నిద్దురించు వి • న్నాణముగను.

65

క. విను సత్త్వదిగుణంబులు, ఘనమాయా జన్యమాన • గతిని ధరించుకొ
దనువులు తద్గుణములచే, జనియించును దద్గుణ ప్ర • సక్తములగుచుకొ. 66

గీ. సత్త్వగుణమున దేవత్య • సంక్ష జెందు
నలరజోగుణమున మను • ష్యత్త్వ మొందు
రహిఁ దమోగుణమునను ది • ర్యత్త్వ మెనయు
వసుధ జంతువు వాసనా • వశతఁ జేసి.

67

గీ. జంతువు వివర్తమాన సం • సారమునను
ముందుఁ గర్మానుబంధనం • బునఁదలిర్చి
దుష్టసుఖదుఃఖమనము నై • దుర్విభావ్య
మైన గతిని వహించు నౌ • నద్భుతముగ.

68

సీ. కల్పాయు నైనను • గలదేవతలకైనఁ
గల దపాయము మహా • కల్పమునను
వరకర్మ బద్ధు లౌ • నరదేహులకు సిద్ధ
మా నపాయం బిందు • కరుడె లేమ
తెలియక కొంద టి • దేహంబునకుఁ గాల
మే హేతు వని పల్కి • రిందువదన
యెలమిఁ గొందఱు కర్మ • మే యంద్రు కొందఱు
గుణముల నెంచిరి • గణులిఁ జేసి

కాలకర్మగుణాధార • గతిని బూని

పంచభూతాత్మకం బయి • వరగు తనువు

పుట్టుట యుఁ జమ్ముట యుఁ జూచి • మోహశోక

ముల వహించరు పండితుల్ • జలరుహక్షి.

69

క. ఆవ్యక్తమున జనింపుచు, నవ్యంక్తంబున నశింపు • చవ్యక్తమునక

సువ్యక్త మగుచు జంతువు, భవ్యజలంబునను బుగ్గ • పగిదిఁ దలంపన్. 70

గీ. ఎపుడు గర్భస్థుఁ డో దేహి • యపుడె నాశ

నంబు కల్పిత మయ్యె ని • కర్మంబు గాఁగ

దైవవశతను జీవించు • దైవవశత

మరణ మొందును జంతు వీ • ధరణిలోన.

71

నీ. ఉదరస్థులై కొంద • టుదయించి కొందఱు

ముదియక కొందఱు ముదికొంద

జంతంబు నొందుచు • నల పురాతనకర్మ

గతి యెట్టి దో యట్టి • గతి వహించు

దేహంబుఁ జెంది త • ద్దేహనురూపంబు

లగు సుఖదుఃఖాదు • లనుభవించు

మాయానుభావప్ర • మాణంబుచే స్త్రీలు

పురుషులు సురతాను • భూతిఁ జెంది

కలసి యుండిన దైవయో • గమున జంతు

పుదయ మొందుచు నమ్యగా • యువును సుఖము

దుఃఖము ను బుణ్యపాపంబు • దొడర శాస్త్ర

ధనములను బొందు చుండు ని • ధ్ధాత్రిలోన.

72

గీ. వనజభవుఁడు లలాటంబు • లనులిఖించి

తనరు రూపంబు గా దేహి • దనరుచుండుఁ

గాలకర్మంబుల విలంఘ్య • గతి వహించ

భావముల నిత్యములు దుఃఖ • పడఁగ నేల

73

గీ. న్యన్మమున సౌఖ్య మెక్కడ • సమ్యగింద్ర

జ్ఞానమున సత్య మెక్కడ • తారదాత్ర

మునకు నిత్యత్వ మెక్కడఁ • దనువులకును

నిలుక డెక్కడ లేదని • నిశ్చయింపు.

74

క. గతకోట్యాయుతసంఖ్యా, మితజన్మంబుల నతిక్ర • మింపఁ గ నాశా

శ్వతపరతత్త్వము నెఱుంగమి, సతి నీ కీభ్రమజనించె • సాధ్వస మెనంగఁ.

క. ఎవ్వనికిఁ దనయ వైతివి, యెవ్వనికిం జనని వైతి • నెవ్వని కిలలో

నివ్వటిల భార్య వైతివి, జవ్వని శతకోటిజన్మ • సంగత వగుచుఁ.

76

నీ. పంచభూతాత్మకో • దంచితం బగు మేను

త్వజ్ఞాంసరుధిరమే • దప్రభూత

మజ్జాస్థిసహితంబు • మఱి యుఁ బురీషమూ

త్రస్తేష్టుభాజన • త్వంబు నొంద

నాత్మదేహోద్భవం • బగు మలంబును దన

పుత్తుం డనుచు మూఢ • బుద్ధిఁ జేసి

పొగులంగ నేటికి • బాలఁతి యొకానొక

జనుఁడు మృత్యువు యత్న • మునఁ ధరించె

నేనిఁ బూర్వంబునను • ధీరు లెంత బాధ

పడిరి తపమున విద్యచేఁ • బ్రజ్ఞచేత

నవ్యమంత్రోపధరసాయ • నములచేత

మృత్యు నొక ధీరుఁ డైనఁ ద • రింప లేడు.

77

క. ప్రతిదినము జంతుజాలము, మృతి బొందుట నిజము గాన • మృత్యుహరు నుమా

పతి సర్వేశ్వరు శాశ్వతు, సతి శరణఘ్న గాగఁ దలఁపు • సద్గతి గలుగుఁ.

నీ. ఎంత దడవు తన్మ • హేశ్వరుపాదాంబు

జంబు శరణ మనుచు • స్వాంతమునను

దలఁచ డంత దడవు • తాపజన్మజరాత్త

ఘోరమృత్యుభయము • మీర లేడు.

79

క. దారుణసంసారవిహా, రారూఢం బైన సుఖము • నంటిన మదిలో

ధీరుం డగుచు మహేశ్వీరు, నారాధించంగ వలయు • నజ్ఞుని కైనఁ.

80

క. అతివ శివధ్యానరసా, మృతపానముఁ జేయుమనుజుఁ • డెవ్వఁ డైనఁ.

81

సతతము భవవిషయాసవ, గతిఁ దృప్తం బొనుట లేడు • కంజదళాక్షి.

గీ. సర్వసంగవివర్జిత • స్వాంతవృత్తి

ముందు వైరాగ్యయంత్రితం • బుగ నొనర్చి

యెపుడు శివబదమగ్నమై • యెసంగఁ జేయు

నపుడు పునరుద్భవముఁ జెందఁ • డబ్బవదన.

82

ప. మఱియు నమ్మహాదేవు ప్రభావంబు వివరించెద.

83

గీ. సకలజగత్సాక్షి • సర్వేశ్వరుఁడు పరా

త్పరుఁడు సాక్షాత్పర • బ్రహ్మతత్వ

రుం డేక ఏవ రు • ద్రో న ద్వితీయోస్తి

తస్మా త్తనం దగు • ధన్యమూర్తి

బ్రహ్మధిపతి యని • బ్రహ్మణో ధిపతిశ్చ

యని శ్రుతుల్ బలుకు నె • య్యము దలిర్ప

మఱి శంభు రాకాశ • మశ్యే యనుచు విశ్వ

తశ్చక్షు వని శ్రుతుల్ • దలిచి చాట

యః పర స్స మహేశ్వర • యనుచు నజుఁడు

నిత్యుఁడు ను శాశ్వతుండు ను • నిర్గుణుండు

న నుచు బహువిధముల శ్రుతుల్ • మును వచించ

నతడు నిత్యస్వరూపుఁడై యలరు చుండు.

84

గీ. సర్వవిద్యలకు నీ • శాసుఁడె యధిపతి

సర్వభూతముల కీ • శ్వరుఁడు కర్త

రూఢి విశ్వాధికో • రుద్రయం చూర్ధ్వరే

తం విరూపాక్ష మం • తస్థుఁడైన

యాత్ముఁడు న ద్వితీ • యస్వరూపుఁడు శివ

మదైస్వత మనుచు వే • దాంతనికర

మెప్పుడు వచియింప • నీశుండు సర్వోత్త

మోక్షముం డని శ్రుతు • లొనరఁ బురు

సర్వలోకంబులకుఁ బతి • సకలవృక్ష

ములకుఁ బతి యను మఱి పశు క్షిప్రులకుఁ బతియుఁ

దెలియ నారాయణుడు విష్ణుఁ డేవుఁ డనఁ గ

నతఁడు గాక తదన్యుఁ డీ యవనిఁ గలఁ డె.

85

సీ. ఉర్విఁ గాలాగ్నిరు • ద్రోవనిషచ్ఛత

రుద్రీయములు ముందు • రుద్రుఁ డెల్పు

శ్వేతాశ్వతరము ను • సూతసంహిత యు మ

హదేవుఁ డే దేవుఁ • డనునుఁ బల్కుఁ

గైవల్యము ను లన • తగ్రవల్లి యను బర

శివుఁ డె బ్రహ్మం బని • చెప్పఁ చుండు

ఘనబృహదారణ్య • కంబు నారాయణ

ప్రశ్నంబు న భవుండు • బ్రహ్మ మనుమ

వేదపాదస్తవంబు ను • విశదవృత్తి

శింశుమారస్తవంబు ను • జెప్ప చుండు

వామదేవుని మఱి యథ • ర్వస్థశిరము

శంకరుం డ వరుం డని • చాటు చుండు.

86

క. యోగీశ్వరేశ్వరుం డని, యాగతి వాయవ్యసంహి • తాష్టావింశ

త్యాగమము లెవ్వని మహా, భాగుఁ డనుచు వినుతిఁ జేయుఁ • బరమప్రీతిఁ.

క. గాయత్రి యు జానాలిము, భూయతవేదాంతములు ని • రాకారశివ

స్వాయత్తత్వముఁ డెల్పు, వే యన నేటికి శివుండు • విశ్వమయుఁ డగు.

గీ. పురుషసూక్త మెవని • బోధించు బ్రహ్మాది

దివిజు లెల్లనతని • దివ్యపాద

కమలములను గొల్చి • తమతమ నెలవులఁ

జెలఁగు చుండు రదియుఁ • జెప్ప నేల.

87

సీ. అవ్యయనిర్విక • ల్పద్విత్తీయబ్రహ్మ

మును ధ్యాన మొనరింపఁ • దనరు ననుచుఁ

దత్త్వరూపావస్థి • తత్త్వంబు జె న్నొంది

సగుణుడై విలసిల్లు • శంకరుండు

దేవుండు గానఁ ద • దేవునికి ప్తమై

ధన్యమారుద్రాక్ష • ధాగంబు

ధర్మవిభూతిధా * రణము ను దగి యతం

డధిపతి గాన న * య్యధిపుఁ డలరఁ

దాల్చు లక్షణములను ద * దృక్తు లైన

జనులు ధరియింప వలయు నీ * జగతిలోన

విప్రముఖజాతులకు భక్తి * విభవ మలరఁ

దాల్చవలయు నటంచు వే * దములు బలికె.

90

చ. అతని విభూతి వేదములు * నర్థములుం గ్రతువుల్ వ్రతంబులున్
శతధృతి యుం బ్రభాకరుఁడు * చంద్రుఁ డుపేంద్రుఁడు నింద్రముఖ్యుడి
కృతులు ను సిద్ధసాధ్యులు ను * పర్వులుఁ దారకలున్ గ్రహంబులున్
యతులు ను యక్షరాక్షసులు * సంతయుఁ దద్విభవంబునం దగున్. 91

క. సతతచతుర్ముఖముఖదే, వతలు పనులు గాఁగఁ నతఁడు * పశుపతి గాఁగన్
మతదలఁచ నిది పశునాం, పతయేనమ యనుచుగ్రతులు * బలుకఁగ విననే

క. అదిగాన నీవు భ్రాంతిని, వదలి మహేశ్వరుని భక్త * వత్సలుని శివున్
ముదమున నెమ్మదిలోపలఁ, జెదరక యారాధనంబుఁ జేయుము భక్తిన్.

క. అని యవ్విధమున శివయో, గినిబోధిత యగుచు రాజ్ఞి * కే ల్మోచి తదు
క్షినిబద్ధబుద్ధిఁ దత్పద, వనజంబుల మీఁద వ్రాలి * పలికె వినతిచేన్. 94

క. స్వామీ మృతపుత్రృత్వం, బామయము సదేష్టబాంధ * వాభిభవమునన్
వేమరు గలిగింపఁగనిక, నామరణ మె కాని తనకు * నన్య మెఱుంగన్.

గీ. కాన సతనయునితోడ * మేను దొరఁగి

నిను భజించి కృతార్థత * నెగడు ననుచుఁ

దవిలి మరణోన్ముఖత్వంబుఁ * దాల్చు నతివఁ

గనుచు శివయోగి నెమ్మదిఁ * గరుణ దోప.

96

సీ. పూర్వోపకారంబు * పురణించి మృతుఁ డైన

బాలుని కడఁ జేరి * భవ్యమైన

భస్మంబుశివమంత్ర * భావితంబుగఁజేసి

విప్రుత మౌ తద్వక్త్ర * వివరమునన్

ప్రసరించ మృతుఁ డైన * బాలుఁ డెప్పుటి యట్లు

కన్నులు దెరిచి త * తగ్గరుణచేత

సర్వేంద్రియపురత • జరుగఁ గ స్తన్యంబు

నకు రోదనము సల్పి • నంత వేగ

మృతుఁ డగుచుఁ బునరుత్థాన • మెనఁక ననుచు

వైశ్యపురమున వసియించు • వార లెల్ల

విస్మితస్వాంతు లై వచ్చి • వెరగు నొంది

మింను సమ్మోదముననుచు • సింఛియుండె.

97

గీ. అప్పు డానందరసవిహ్వా • లాంగి యగుచు

దనయుని గ్రహించి బాష్పనం • తాననేత్ర

యగుచు నాలింగనముఁ జేసి • యతిముదాత్మ

నలరి తన్ను నొరు నెఱుంగ • దయ్యె నంత.

98

వ. మఱియు నాఋషభశివయోగీంద్రుఁ డారాజపత్నితత్పుత్రుల విషప్రణావృ
తంబులైన శరీరంబులఁ దద్విభూతిని స్పృశించిన నయ్యిద్దఱు దివ్యతనువు
ల ధరించి బహుపుణ్యకర్మంబుల యేదేవతైశ్వర్యసుఖంబుగల దోదాని
కంటె శతగుణంబు గల సుఖంబు నొంది యమృహత్ముని సాదపద్మంబుల
వైవ్రాలిన నతం డెత్తి యారాజపత్ని నీవు బహుసంపత్సరంబులు జీవిం
పుచుఁ దాపంబు నొందక జయంబుఁ జెందఁ గలవు నీకుమారుఁడు భద్రదా
యు వను నామంబు ధరించి నిజరాజ్యంబుఁ బాలింపుచు ఖ్యాతి నొందఁ గ
లఁ డివైశ్యగృహంబున సకలవిద్యలు గ్రహించి యావనాభిరామం డగు
పర్యంతంబు నిల్వఁ దగు నని యాయోగీంద్రుం డరిక నని సూతుం డి
ట్లనియె.

99

క. ఏ పూర్వంబునఁ జెప్పిన, యాపింగళ కృష్ణపింగ • తాఖ్యశివార్చ
ద్వీపిత యై తొలిఁ దనుని, రావణ మొందం గఁ బుణ్య • పరత దలిర్పె.

గీ. చంద్రాంగదుం డను • జనవల్లభుని భార్య

యైన నీమంతిని • యనెడు సాధ్య

కుదయించి ప్రతిది నా • భృదయరూపాదార్య

సుగుణగణోపేత • సురుచిరాంగి

యై కీర్తిమాలిని • యను నామమున భూమి

వృద్ధి బొందెను గుణ • వృద్ధులెన్న

భద్రాచలపు ను నైశ్య • వశిత్తునుజుండు ను

నంబుజాపుని పృథి • బింబము. లన

సొంపు జనియింపఁ గా నైశ్య • సూనుఁ డెలమి

సునయుఁ డనుపేరఁ దగి రాజ • సుతునిలోడఁ

జెలిమి వాటించి రత్నభూ • పలు ధరించి

క్రీడ నల్పుచు నుండెను • వేడుకలను.

101

క. అన్యైశ్యాగ్రణి తగు భూ, దేవగ్రామణులచే ను • దీర్ఘప్రతిభా

భావిభవరాట్సుకునకు య, థావిధి సంసారములను • దగ నొనరించె.

క. ధనధాన్యాంబరమణిగణ, ఘనుఁ డై తగునైశ్యవిభుండు • కడు వేడుక రా

త్తునయుని నిజపుత్తాగ్రణి, మును గురుశుశ్రూషలంబ్ర • ముఖ్యులఁ జేసె.

వ. మఱియు సర్వక్షయై న దేశికులవలన నక్షరలక్షణ గణిత గాంధర్వాలం

కా రేతిహాస న్యాయ మీమాంసా నీతిశాస్త్రపురాణాగమ తోత్తిశాస్త్ర

స్త్రీలక్షణ పురుషలక్షణ కన్యావాద విషవాద రసవాద మాయావాద క్ష

త్రకర్మాశ్వ నైద్యగజనై ద్యేంద్రజాల మహేంద్రజాల గజకర్ణ గోకర్ణ

తృణావధాన శస్త్రావధాన మందావధాన భ్రమణ మోహ నోచ్ఛాట నోద్యే

షణాకర్ణ శాంజనా దృశ్యకరణి భృగుమత వేతాళమత కావ్యలక్షణ వా

స్తుశాస్త్ర ధనుర్విద్యా రథారోహణ శిబికారోహణ యోగశాస్త్ర భరత

శాస్త్ర మోహన స్తంభన వయస్తంభన ఖడ్గస్తంభనసిద్ధి మంత్రసిద్ధి భే

దరగమన వరకాయప్రవేశంబు లను విద్యల నెఱింగించి యని ముసల

కంపణ కణయ భల్ల భిండివాల కోదండ శర చక్ర కుంత కుతార వరశు

వరిఘ గదా ప్రాస లోమర ముద్గర లాంగల త్రిశూల ఛురి కాంకు శాద్యా

యుధవికేషంబుల ప్రయోగంబు లభ్యసింపం జేసి యున్నంత.

104

నీ తలముల్లు మెడనూల్లు • దండక పిండముల్

బిగువాల్లుదల త్రాల్లు • బిరుసుదనము.

గండపెండేరముల్ • కఠినంపు గొలుసులఁ

దగిలిన శునకముల్ • జిగురుగండ

లడరెడు తడకలు • నడ్డంపు పండివా

టాలు వలలు ముసురి • యలు ను వంక

- కత్తులు శూలముల్ * ఖడ్గముల్ పట్టెన
ములు కుంతములు భల్ల * ములు జెలంగ
కరకు మీసలు కంచెన * సరకు సేయు
గాత్రములు శోణనేత్రముల్ * కప్పవలువ
కాసెలును గండ్రగొడ్డండ్లు * గలిగిచెంచు
వాండ్రు జనుడెంచి రయ్యెడ * దీండ్రము గను. 105
- నీ. వరరక్తసితవర్ణ * వంశోద్భవంబుల
బీతవర్ణేష్వనం * జాతములను
గురకర్బురద్యోత * కుంభికుంభజముల
నీలవర్ణాహిన్న * టాలయముల
జ్యోతీరుగంబుము * జ్ఞాతసంభవముల
ఘనశిశుశక్తిప్ర * కాండజముల
నమలవరాహదం * ప్రాంతరోద్భవముల
మానితబహువిధ * మౌక్తికముల
గరములనుబూనిముందు ప * గ్రాహ్యములు గ
జెంచువాండ్రు ముదం బెడ * మించు చుండ
రాట్సుతాలోకలాలసో * ల్లాస మలర
నేగుడెంచి తదాజ్ఞచే * నెదుట నిలచి. 106
- క. నతికిజోహ రొనరించిరి, పతికివితరణగుణనకు * భాస్వన్మతిగీ
ష్పతికిఁఘనతేజోహ, ర్పతికిసతతాభియాతి * రాజవినతికి. 107
- వ. ఇట్లు మ్రొక్కినిలచి. 108
- క. జే జే జే జే సామీ, యాజేజేరేని వలె నా * యారంబలరం
గా జగములఁ బాలింపుము, మాజీవము లీ వ సుమ్ము * మానవనాథా. 109
- వ. అని వచించిన. 110
- గీ. వారిఁ గన్గొని మన్నించి * మీరిచటికి
నేమి కోరికి వచ్చితి * రేచట నుండు
వారు మీపేరు పెంపునే * రాటు గా వ
చించుఁ డనఁ బల్కెనం దొక్క * చెంచుతొడు. 111

నీ. చలువగుబ్బలిని ని * చచ్చట వనింపుచు నుండె.

తరిగొండమీద ని * త్తతి వనించి

చుట్టుగొండ మెకాలం * జుట్టుకొంచు మెలంగి

జాభువాతిప్పవై * జాలువారి

నెండిమెట్టును గిట్టి * నెండి యు విహరించి

నిరిగండపుంగట్టు * నిరి వరించి.

ప్రాద్దుపొద్దుమల నే * ప్రాద్దు సంబరమంది

కుంకురాపైనిటం * గ్రంకు చలమి

యింపు గల సొంపు టడవి ని * ద్దంపునడక

లడర నా డాడం దిరుగుచు * నవనినాథ

నిన్ను బొడంగని పెనుమెకా * లున్నచోటు

తెలియ వచియింప వచ్చితి * మలపుమీర.

112

గీ. ఆయ్య వైవస్వతకులంబు * నందు బుట్టి

శ్యామశబలంబు లగుచు ను * ద్దామబలము

గలుగు శునకంబు లీగండు * తులకు రాక

దక్కినపుదిక్కున వనించె * నుక్కుదక్కి.

113

గీ. దేవరా క్షేత్రపాలక * దేవుడెక్కు

భషక మీతేపిం గన్గొని * పారిపోయి

యెచట నుండె నా కానిమా * కెరుక లేదు

తెలియం జెప్పెద వీని స * త్తులను జగతి.

114

క. బూసులరాయండు లొలి మా, వేసాల ధరించి నాల్గు * వేపులం గా గం

జేసెం దొలివలుకులను మా, వాని గల్లు వీనితోడ * వడిం బోరంగన్. 115

గీ. సామిక్కిలనిచుట్టు * చక్కని యడవిలో

జెంచు వేస మూని * నిరిమగండు

దిరిగె దానిచుట్టు * దెగ వేపిలేమచే

మెకము లలరు చుండ * మేకొనుండు.

116

క. ఈమృగదంశకముల నా, నామృగముల నడచడ జూచి * నలినశరపాదన్

సోముని సమాశ్రయింపుచు, నామృగములుబ్రతికియిండు * నంటకలపోయన్.

క. అని చలన్ నొక్క-శబరుం, డనుమోదముతోడ దేవ * రా చూచితె యీ
వనమృగగండరబిరుదాం, కనమునఁ దగుకుర్కురమును * గౌతుకమలరణ.

గీ. దేవ యీతైరపుండు మించి * సావనమున

బొమ్మదేవర మొరంగుల * పుట్టెఁ బట్టె

దేవతలు గీవతలు గడ * తేర లేరు

మానవులు గీనవులు నెంత * మానవేశ.

119

నీ. ఈమృగదంశకం * బేచిన గండభే

రుండంబు నైనను * బెండువరచు

నీసారమేయం బ * నేకంబు లైనట్టి

బొల్లిలోటిమెకాలఁ * బొలియఁ జేసె

నీకుర్కురంబు వ * న్యేభంబులను గిట్టి

కుంభస్థలాగ్రంబుఁ * గ్రోలి వచ్చె

నీభషకంబు న * య్యేణావజంబును

దున్నలు గాఁ జేసి * తొంగలించె

నిది యుఁ గాఁటేపుండనుపేరఁ * బొదలుచుం దు

నిది యు బోలమరా జన * ముదము నొందు

నిది యు నాపోతలింగండఁ * పదవి నొందు

నిది యు మనుబోతులకు మిత్తి * యిలఁదలంప.

120

క. అరవదిమోముల వేలుపు, తొరపుజిరాదారి నైన * యొడయండ వగు నీ

సరి యే రిక మాచెంచుల, పరి నైతము గాఁ గ రమ్ము * పొర్తివముఖ్య.

నీ. తడగ-వేటకు బంటు * తగిన యీపాపండు

నురులకు దిట్టయీ * చిటుతవాండు

బోనులు చేఁ బట్టి * పొదలు నీబుడుతండు

వల వేయ నేర్పరి * కెలనిపట్టి

పందివాటులకుఁ దెం * పరి యయ్యెగీకందు

చిల్లమ్ముబలితుఁడీ * చెడుగు మాన

బొట్టెకోలల మెకం * బులఁ గొట్టు నీబొట్టె

జంజాళి దాల్చు నీ * జంటకుట్టి

మెదల కుండఁ గఁ దెరనోటి • మెకము నైన
 బట్టి పల్లార్పు నీచిన్ని • వాఁడు సామి
 మాకొలంబునఁ బుట్టిన • మగతనంబు
 గల్గువారెల్ల మును వేఁట • కాండ్రుదలఁపః 122

క. అని పలికిన వినయోక్తుల, మనమున హర్షించి వారి • మన్నించి ప్రతా
 పనియాశి వేఁటతమకము, జనియించినరాట్టుతుండు • చయ్యన లేవక. 123

క. గరికిజిగిన దగిన రా
 నరువున ధరియించితత్తు • నొచిత్యగతి
 స్ఫురణంబున సాంగుకయ
 స్మరయఁ గ సాంగు మని శబర • నికరముబొగడక. 124

ఉ. చూపరు బుల్లసిల్లఁ గను • జూడ్కికి వేడ్కదలంకఁ బంకజో
 ద్రీపితవామపాదము భృ • తిం దపనీయపు టంకవన్నెనై
 స్థాపనఁ జేసి సవ్యకర • సంస్థితి నాయము బుల్లసిల్లఁ గా
 జా పరమేశ్వరా యనుచుఁ • జంగున నెక్కెఁ దురంగపుంగవుక. 125

క. వినయజ్ఞుఁ డైన సునయుండు, దనకు సహాయత వహించి • ధౌరాశ్వమునం
 దనరి చనుదేర ఖాద్యా; దినివహ మలరంగ దివ్య • తేజం డగుచుక.

ప. ఇటుల శ్రేయసపాతనముత్పవంబున కోహటించి చటుల భాసుర చంద్రహా
 స ప్రాస శరాస బిండివాల కరవాల తోమర పరశు పట్టెన కుంత శూల
 ముద్గర కోదండ గదాదిసాధనంబు లడరఁ దద్బలసహితుం డై గిరి సరి దు
 వవన జనపద దుర్గంబుల నిర్గమింపుచు దత్పులింద్రనైకకలకలనినాదాకర్ణ
 నేతస్తతఃకుంజపుంజలంఘనజాంఘికమ్మగంబుల నరయుచుం జని ముందట.

సీ. ఉడుపభోతగ్రహణశా • భోపశాఖాశిభో
 తగ్రటజటాపటలవ • తుగ్రటసమూహ
 ముభయతీరప్రపా • తోల్లలతగ్రల్లోల
 గుంభశుంభత్పరో • జృంభణంబు
 ననోన్యన్యజన్యకృ • ధ్యర్యక్షపీక్షణ
 క్షరదద్భుతతరక్ష • సంభయంబు

నమితకుండాదండ • హతదండసంతాన
 ధావదుద్దండవే • దండనికర
 మమితసంప్రదాకుటజకు • సుమనముదయ
 మత్యుదారతరుజమనో • హరఫలంబు
 లమరవర్యులకు ను జొర • నలవి గాని
 గహన మయ్యెడఁ బొడఁగని • మహివిభుండు.

128

సీ. హఠాయితోభయ • ద్వారశిలాసమా
 సక్తముక్తాలోక • సమదసింహ
 మతివేలమదపూరి • తాశేషనిర్మల
 బింబితాత్మోరుకుం • భివ్రకాండ
 మనుగళప్ఫోరదం • ప్రానిలసఖముఖ
 దారితముస్తాత • టోరుకోల
 మగణితనగభేద • నాభంగతరశృంగ
 సంఘటితాటవీ • సైరిభచయ
 మనుపమాస్త్రాభనఖరపం • చనఖఖడ్గ
 గంధగంధర్వశంబర • బంధరతల
 మగుచు నగభేది వాసను • దెగడి నిగుడు
 విసినమార్గముఁ గన్గొని • నృపవరుండు.

129

లయగ్రాహి.

నింగి దపులం జిగురు • లం గదురు మానుల ప • యిం గదియు భృంగ
 ము లభంగరుతులన్ నా రంగముల ముంగల మె • లంగెడు లవం
 గముల • నెంగటం దొరంగు నన • లం గొమరుమై గొ జ్జంగులఁ
 జెలంగెడు వి • హంగముల భంగులఁగ • నుంగొనుచు నాన్యవతి
 పుంగవుఁడు రాఁజి వ్వంగులు కురంగులు కు • రంగములు
 సింగములు • చంగుననలుంగడల • కుం గదలి పోవన్.

130

వ. మఱియు నాగరాజస్థితి యనం దగి యనంతమూలాధార యై కల్పవేళ య
 నం దగి యేకకాలోదితానేకార్క విరాజిత యై సుధర్మయనం దగి స్వ
 చ్ఛందకౌశిక యై సత్పురుషసేవ యనం దగి విభలాధ్యయై భారతసమర

భూమి యనందగి ప్రయాధాన్యన యై నజ్జననంబుద యనందగి వికసితాశో
 కపున్నాగనరభ యై శిశుజనలీల యనందగి ధాత్రీకలాప యై సుగ్రీవసేన
 యనందగి వనననలకుముదభాసుర యై క్షీరసముద్రమథనవేళ యనందగి
 విజృంభమాణామృత యై లంకాపురి యనందగి బహుచలాశసేవిత యై
 రాఘవచిత్తవృత్తి యనందగి వైదేహీప్రమోద యై సువాసిని యనందగి
 సింధూరతిలకప్రవాళాభరణభూషిత యై కురువాహిని యనందగి ధార్తరా
 స్థోల్లూకశకునిసనాధ యై భీమకలహభూమి యనందగి కీచకనికరోపశోభి
 త యై న వింధ్యాటవిం గసుంగొని నల నలద నలినీ నిచుల విమల బిల్వ
 చిరిబిల్వ బహుళంబు ను ప్రచురపిచ్చిలరంభాభిరామంబు ను వివిధోటజకు
 టజరుద్ధోపకంఠంబును వితతచూతవ్రతతివాతావరణతరుణ నృంధనన్న
 ధభృంగగేయంబు ను గోలాంగూలభగ్నగళవృక్షుపటలమధురసాసారసిక్త
 తరుతలంబు ను నారికేళ తాళసాల హింతాల తమాల లవలీ వకుల పూగ
 పున్నాగ నాగకేసర ఘనసార గంధసార మల్లి కా కేతకీ కోవిదార ఖర్జూ
 ర మందార బీజపూర జంబీర కుండ బృందంబును దాత్యూహపూహకుహ
 కుహరావభరిత నదీతటనికటకుంజంబు ను బుంజితోత్పలంతకలకంతాధ్యాసి
 తసహకారపల్లవంబు ను పరాగపుంజపింజరసింధు వారమంజరీరజ్వమాన
 మధుకరమంజుసింజితజనితముదంబు ను జంపక లోద్ర కర్ణికార కదంబ
 కదంబంబు ను జటకసంచారచటులవాచాటచాటోకైరక్రియమాణచాటున
 మాచరితచంచుచరణచతురచకోరంబు ను గిరాతమాణవకనిర్దిష్టదుష్టబలాకా
 కుటుంబినీనిరీక్ష్యమాణస్థవీరశబరకుంజాంతరంబు ను శైలేయివాసితసుగంధి
 శిలాతలసుఖశయితశశకంబు ను నవిధగిరినితంబనిర్ధ్వనినదశ్రవణనివాణ
 కరికులంబు ను దదానన్నకిన్నరీశాకర్ణనరమమాణరుద్రనికరంబు ను గులి
 శశిభిరనభిరవ్రవకరప్రచండవరిపాటితమత్తమాతంగమదచ్ఛటాచ్ఛురిత చారు
 కేసరభరభాసురకేసరివిసరంబు ను గు తత్పదంబుఁ బ్రవేశించి మహాఘోషం
 గంబు చందంబున సదాగత్యభిముఖం బై సరితృతి యనందగి శుక్తిశోభి
 తం బైన వింశ్యవనంబున వెలసి త్రివృక్షలాంఛితం బై హంస యనందగి
 మానసగమనం బై హరిత్పురంగం బనందగి చిత్రభానుర్జితం బై తనరుతన
 తురంగంబు నానృండిత ధారిత కరేచిత వర్ణిత ప్లితాదిగతుల నడ
 పించును.

సీ. తావల రాయడికాని • తాలిసోఁకు పోకని

చివురు టాకుల వింత • చెలువుఁ జూపఁ

చెలి వాక జోకల • లలి డాలు వీకల

నలరారు నిసుకడి • న్నెలు మెలంగ

నాకటి పై నాకటి యం • టుక యున్న సన్నంపు

కొమ్మల దొమ్ములు • నమ్మిఁ జూప

నప్పటప్పటికు ర్లి • దెచ్చరంబు గ వచ్చు

కప్పురంబుల పొడు • లొప్పుఁ జూప

సుమసమూహంబులను ఝమ్ము • ఝుమ్మునుచును

జమిలిముక్కాళిచాలుపుల్ • సందడింపఁ

బొదలఁబొదలుచు నిద్దుర • నొదిగి యున్న

మిన్న మెకములఁ గనితదా • సన్నుఁ డగుచు.

132

సీ. సింజినీరవముచేఁ • జెవులు జిందర దేరఁ

గొందలం బండెడు • కోలములు ను

దురగఁఖురోత్పన్న • ఘళి కన్నులఁ గప్పఁ

దల్లడింపుచు నుండు • భల్లుకములు

తరవారిదీపులు • మిరుమిట్లు గొలుచంగ

గజిరిజి నొండెడు • గజదయంబు

శరపాతనధ్వనుల్ • తరుచు గాఁ దోచినఁ

బరపరలై పోవు • హరిణములు ను

జవ్వదవ్వన వడి నార • సములు రాఁగ

దవ్వదవ్వనఁ జను మృగా • దశగణంబు

కర్తరీముఖసుశీలీము • ఖములు గడఁగ

నార్తి నొందు నవార్య హ • ర్యక్షములును

133

చ. కెలకులఁ జేరి చేరి శర • కీలితగాత్రతఁచారి పారి ప

ల్వలములఁ దూరితూరి బల • వత్తనునైఖరిఁ గేరి కేరి పె

నృలకల మీరి మీరి చల • నంబొగి లేకను చేరి తేరి చె

ఘ్నులులు నృపాలు చారిఁబడి • పోవక చావక యునిగ్చిత్రమే.

134

ఉ. సందులఁ బొంచి డెక్క-కుడి * చప్పుడులం బరికించి పూబొదల్
ముందరఁ గాంచి తత్కు-హర * ముద్రితమూలముల న్గలంచి శ్రీ
చందనముల్ హరించి మును * సత్సము లేమిఁ దలంచి యొక్క-డ
పండులు మించి పోక వని * పైఁ బడుటల్ వివరించ శక్యమే. 135

మ. ప్రదరోత్పాటితకుంభసంభవమణి * ప్రచ్ఛాదితాన్యంబు లై
మదమాతంగము లొక్క-పెట్టున మహా * మందారబృందోల్లస
త్సదనాంతఃపతితోగ్రసత్వముల ని * స్సారత్వ మొదంపుదున్
బొదలం గన్గొని భూభుజం డడరి సం * పూర్ణప్రతాపంబునన్. 136

నీ. కరవాలమునఁ దుండ * చరణముల్ నరికినఁ
గుంభినీస్థలిఁ బడు * కుంభిచయము
మండలాగ్రంబుల * గుండెయ లవియింప
ఛారుణి నొరంగు కం * తీరవములు
నారాచముల మెడల్ * నరికిన భూమిపైఁ
బొరలాడు చుండెడు * హరిణములును

గ్రూరమార్గణములఁ * దూరుపెత్తినఁ దన్ను
కొని నేలపైఁ బడు * కోలములును

సాయకంబులఁ బడు చిత్ర * కాయకములు
కాండములఁ దెగు గండభే * రుండములు ను
గలిగి యాకీర్తి రక్తసి * క్తంబు లైన
భూతలంబులు గావించి * భూభుజుండు. 137

గీ. వేఁట చాలించి యవ్వన * వాటిలోన
నొక్క-యెలమావిగుంపులోఁ * బకి-తేని
మానికంబుల తిన్నెపై * సూనశయ్య
యలరి యుండుట నీక్షించి * శలవుఁ జేసి. 138

వ. ఇట్లు పోటుమానుసుల గు వేఁటకాండ నియమింప వారలు క్కుమిగిలి
మగఁటిమి నెగపొగ లెగయ నెగడని మృగంబులఁ దగిలి మిగుల వగల
నొగిలించి బొరియలు మరువులుగ నొరంగుమొక్కముల మెరుగుల వరలు శ
రముల నరికినఁ దిరుగుడు వడు కరుల కరభరంబులం బాపి తొలగక మె

లఁగు బలుపులుల పులులు గరవించి చంగుచంగున నింగిచెంగటి కెగసి మ
గిడి యంగముల రంగు లెనంగ నుప్పొంగు సింగముల భంగంబు నొందించి
మాటిమాటికి వనవాటి దాటఁ గల పాటి గలిగి నేటగు లేటిదాటుల శ్రీటు
పోటుల సాటించి యల్లకడలఁ గొల్లలగు బొల్లిలోటిమెకంబులఁ జిల్లల న
డంచి మించువారు ను గొలుసులు డిపి విశ్వకద్రువుల నుసికొల్పి బలు మృ
గంబుల నడఁగించువారు ను వల లొడ్డి బలుపులుఁగులఁ బట్టెడువారు ను
దడక లడరించి వాగురలఁ బ్రసరించు జేసి కృష్ణసారంబుల విదళించు
జేయువారు నై యుండి రాజయోగ్యంబు లగు కొన్ని మృగంబులఁ బతంగం
బుల నాభద్రాయువు మోల నిడి జోహా రొనరించి సంతసించి నైశ్యం డ
గు సునయుండు నుం దాను ను దద్బలంబులతో మరలి వచ్చి నిజపదసమీ
పంబున నాలుభక్ బలరిబున కాజ్ఞానాసఁగి తన్నగరంబు వ్యవేశించి జననికి
నమస్కరించి వైశ్యాగ్రణికి నమృదం బలరించి యున్నంత.

సీ. హంసరూపుండ నే * నని వచించిన రీతి

భసితలిప్తాంగంబు * బరగుచుండ

లలితాంతరస్థకుం * డలి బహిర్గత మైన

విధమున యజ్ఞోప * వీత మలర

మస్తకస్థితచంద్ర * మధ్యస్థపటమూల

ములు మించె నన శృంగ * పులు వెలుంగ

ఫాలంపు టజని వా * ల్పకటంబు లగు నన్న

వృత్తి నొసలి భూతి * రేఖలలర

నల పరాదులచే జగం * బుల వసించు

వర్ణరూపిణి నావశం * వద యటంచు

దెలుపు గతి నక్షమాలిక * చెలఁగు చుండ

ఋషభయోగింద్రుఁ డేతెంచె * బిరియ మెలర్చు.

140

వ. అతండు.

141

సీ. పరశివధ్యానసం * భవపరామృతపాన

మత్తత నన్యంబు * మరచువాఁడు

నాదానుసంధానం మోదాత్మ్యం ధైర్యం లోక

నినదంబుల వినంగఁ జననవాఁడు

సతతపంచాక్షరీం జపచలద్రసనుఁ ధై

వరగోష్ఠి నల్పం గఁ జొరనివాఁడు

ప్రత్యగాత్మస్వయాం వస్వానుభూతి యై

యితర మెఱుంగక యేగువాఁడు

సగుణనిగుణరూపుఁడై న్నప్రభావి

భవము నొందిన యల్లమాం ప్రభువనం గ

బహుళజన్మాంతరతపఃవ్రతం భావ మొందు

సనయు భద్రాయు దర్శింప నరభసమున.

142

క. ఆరాజపత్ని సుగుణవి, హరిం దగు రాట్నతుండు నాముఖభాభ్యో
దారశివయోగి గని స, తాగరం బొనరం గ భక్త గడలుకొనం గఁ.

గీ. మాటిమాటికిఁ దగు ప్రణాం మము లొనర్చి

యర్ఘ్యపాద్యాదివిధులచే నలరఁ జేయ

హృష్టమానసుఁడై యతం డిష్టం చేస

రాట్నతున కట్టు లను నను రాగ మొదవ.

144

క. సీతండ్ర సీతుఁ గుళల మె, నీతల్లికి లెన్న యిగు నె నీపు సమస్త

ఖ్యాతశ్రుతసంపయములఁ, జాతుర్య మెసంగ నెట్లు చదివి తా చెపుమా.

క. గురువులకు సపర్యాత, త్వరత వహించితి నె సీతుఁ బ్రాణసఖుడ నై

ధర నెలయు నన్నుదలఁతే, సరవిగఁబల్కు మననతని జననికడంకఁ.

మ. అతివేగంబున డాసి పేమమున సాం ప్రాంగ ప్రణామంబు లూ

ర్జితభక్తిం దగ నల్పి తచ్చరణరా జీవంబులం బుత్తు నా

నతునిం గా నొనరించి సమ్ముఖము గా నప్రమాననత్వాదిసం

యత యై తేనెలు బిల్కు-పల్కు-లను న యోగిందుతో నిట్లను. 147

గీ. ఇతఁడు గురుండ వయిన సీతు నుతుండు నగు ని

తనికిఁ బ్రాణం బొసగిన తండ్రీవీపు

గాన నీతని శిష్యునిఁ గా భరింపు

సరసకరుణామయాత్మ యో గురువరేణ్య.

148

క. జ్ఞాతిజనబంధువర్జితుఁ, దీతఁడు వీతనయఁ డగుట * నితనికి నమ్య
జ్ఞీతిప్రదనస్సార్థము నాతతమతిఁ దెల్ప మీరె * యమాలరు దయన్. 149

క. అని యివ్వినమున నారా, వనితామణి విన్నవించ * వాత్సల్యమునన్
మును పారాజనుతున క, ర్థిని సద్గర్భంపుతెరంగఁ * దెల్పఁ గొడఁగెన్.

గీ. శ్రుతులయందు ను స్మృతులందు * హితపురాణ

తతులయందు ననాతన * ధర్మమెలమి

బరగ వడ్డాశ్రమాను రూ * పమున సర్వ

ధా జనంబులు సేవింపఁ * దగుఁ దలంప.

151

క. చాలఁ గఁ దత్సన్మార్గము, వాలాయంబు గను మాణ * వక భజియింపన్
మేల గుఁ గావున నీ విపు, దీలీలఁ జరించె దేని * హిత మగుఁ దెలుపన్.

మ. తెలియ నీ కవిలంఘ్య యై తనరు మ * ద్వివ్యాజ్ఞనీ నెప్పు డా

విలమార్గంబున దేవకేశనముఁ గా * వింపం దలంచేపు స

త్ఫలదాత్మస్థితి నొందు దేవగురువి * పశేణులం దెల్ల ని

శ్చలభక్తిం జరియింపు సంతతము మున్ * సత్త్వప్రధానుండవై. 153

మ. ఎపు డున్ దుర్లభవస్తుజాతములయం * దచ్యున్ విచారించ కా

శ్చపదుం దై తగు సేని ము న్నతిగి యై * సంప్రాప్తుఁ దైనం బ్రలా

పపరిగ్రాహత నొండఁ బోవకనునా * భావించి యన్నంబు స

తక్రూపకొఁ దెల్లినఁ బుణ్యముల్లసలు నీ * పృథ్వీస్థలిం బుత్తరీకా. 154

సీ. పాశ్రిసకటము సఁ * ప్రాప్త మై యుండిన

సత్త్వింబు విడనాడఁ * జనదు తలఁప

రమణ గోబ్రాహ్మణ * రక్షణార్థంబు గాఁ

బుడమిలో నొక వేళ * బొంక వచ్చు

పర భామలందు ను * బరవిత్తములయందు

భువి దేవవిప్రవ * స్తువులయందుఁ

దృష్టను విడుపుము * తక్రూష్టబహుబలాభ్య

దంభంబు సర్వదా * తలఁప వలదు

సతగ్రహలయందు సద్రవ్వితా * చారవిధుల

సత్సభములందు ధర్మాది * సంక్రూహముల

నిత్యము ను దృష్ట మంచుము * నిరుపమాన

హృదయ వచియింతుఁ గొన్నింటి * నదయమతిని.

155

నీ స్వాభ్యాయమున స్నాన * జపహోమపితృతర్ప

జాతిగోత్రాహ్వా * తార్చలందు

నలనత్యము వహించ * నర్హమార్గము గాదు

ముందుఁ గ్రోధము ద్వేష * మును భయము

న లజాద్యైశున్య * మనదాగ్రహంబు కా

టిల్వంబు మోహంబు * తీవితోడ

ను ద్వేగమును వీడు * తొప్ప క్షత్రియధర్మ

మెననియు వృద్ధుల * హింస వలదు

శుష్కవైరంబు గూడదు * సొం పనుచు మృ

షానులాపంబు వరనింద * బూనఁ దగదు

గాన నీ విఠక్ బహుధర్మ * గతులు గల్లు

పథమును మనంబులోఁ దలఁ * పరి గ వలయు.

156

క. సఖులందు మైత్రి యుంచు మ

సుఖులందు దయానువృత్తిఁ * జూపఁ గఁ దగు నో

సఖి పుణ్యవంతులందు ను

నఖిలము మెచ్చుం గ మోద * మలరించఁ దగున్.

157

క. నాసిఁ గుబుద్ధులయం దౌ

దాసీన్యము నుంచి తిరుగఁ * దలఁపుము సద్గం

ధాసక్తి గల్గి గురుసే

వాసక్తుం డయ్యె నేని * హర్షము దలఁచన్.

158

క. అత్యాహార మతిశ్రమ, మత్యాలాపంబు మఱియు * నతికోపం బౌ

ద్ధత్యం బతివీర్యము భువి, నిత్య మతిక్రీడ నలుచ * నీకుఁదగదొగిన్. 159

క. అతివిద్య యతిశ్రద్ధయు, నతిప్రణా మతిస్మృతి యును * నత్యుత్సాహం

బతిధైర్య మతిఘాతినీ, సతతము ధరియింప వలయు * సౌజన్యనిధి. 160

నీ: మోహకృన్నిజవరా * రోహసమఖిలష

త్వాన్వంతంబుతో నునిగ్గ * జనుఁదలంప

సత్యాహితవద * ప్రత్యవస్థాత్పని

స్తర్హణం బాసరింపఁ * దగుఁ దలంపఁ

గణ్యంబు లైనట్టి * పుణ్యంబులందు కా

భృన్ధితి వర్తింప * నగుఁ దలంప

సభ్యేతరాధర్మి * కేభ్యసంఘమునందు

సాభ్యసూయుడ వాట * నర్హయుక్తి

చండమతిహిండితాత్మపా * షండగణము

నందు సద్వేషుఁ డగుట పెం * పొందుఁ దలంప

సజ్జనులమీఁద ననురాగ * సహితుఁ డగుట

యుక్త మగు నుండు వివరింప * నుర్విశోస.

161

నీ. తెలివి మీరఁగఁ బ్రకృ * తిప్రత్యయంబుల

ననురక్తి గుణవృద్ధు * లరసి యరసి

ప్రబలపదాదేశ * పదవిభక్తుల సంధి

విగ్రహముల చక్రి * నెలసి నెలసి

చటుచరరూపని * పాతఁబు లరసి త

ధితవాక్యముల మేలు * దెలసి తెలసి

సూరుచిరాగమముఖ * సూత్రావ్యయార్థవృ

త్తుల సమ్మదంబున నలరెయలరి

గురుసమంచదహినవా * గ్గంభనముల

నలరు చలజాతినిగ్రహం * బుల వితర్క

గతులు గల రాజనీతిప్ర * కార మరయ

వలయు భూపాలతనయ యీ * వసుధలోన.

162

క. కాపాలికలోకాయతి

కావత్కృత్సౌగతద్వ * యాతిగులందున్

దీపించి తత్సధము దూ

రాపాతన మొందఁ జేయ * నగుఁ దలపోయెన్.

163

క. నిర్మర్యాదాభిజ్ఞులు

దుర్మంతులు బోధఁజేయు * దుర్బోధముచే

ధర్మంబు దప్పు గూడదు

ధార్మికమార్గానువర్తి • తతసత్కీర్తి.

164

క. వర్ణవ్యావృత్తస్థితి, గణ్ఠజపనిర్ణయపు • కారోక్తుల నా

కర్ణిందు నెడల బధిరో, దీర్ఘత్వము నొంద వలయు • దీననిధానా. 165

క. క్రూరశతదంభహర్తవి, హిరకితవచవలవతిత • నాస్తికజిహ్వ

త్వాయూధులఁ గన్నంత నె, దూరము గాఁ దొలఁగవలయు • దూషితకలుషా.

సీ. సంతతాత్మవ్రశం • సారక్షుండవు గాక

విజితేంద్రియుండవు గా • విశదమతిని

పుత్త్రమిత్రకుటుంబ • ముల నొకప్పటికి న

త్యాగక్షుండవు గాక • యలర వలయు

సాక్షిత్వ మొందిన • జాయ వాక్యములందుఁ

బిశ్వుభాషితములందుఁ • బ్రీతినెలయ

సద్గురక్షులయందు • సర్వదా విశ్వాస

ముంచం గ వలయు నో • యుగుణాఘ్న.

యాత్మరక్షాపరత్వంబు • న పుమతే

త యు దృఢవృత్తస్థితి యుఁ • దగఁ జరింపు

మాత్మజులమీఁద నైన నా • కన్యతైన

వలదు విశ్వాస ముంచం గ • వర్ణనీయ.

167

గీ. అవని దొరకోలునన్నాసి • యైన విశ్వ

సింఁచే నేని యు వాని హిం • సింప రాదు

మాయ లేక చరించిన • మనుజునందు

శంకఁ జేయం గ వలవ దో • జనవరోగ్య.

168

సీ. స్త్రీల బాబుర వృద్ధ • కృపణాశ్రయగుల

నవరాధరహితుల • నవనిలోన

బుద్ధిబలప్రాణ • ముల శక్తిబలమున

నరసి రక్షింపుము • న్నతి ముదమున

సత్యంబునలనను • జలియింపఁ గూడదు

హననయోగ్యుండైన • యతివరుంధు

శరణాగతుం డైనఁ జంపం గ వలవదు

పాత్రుఁ డైనను మున్ను • పాత్రుఁ డైన

నీచుఁ డగు నేని మఱి మహా • నీయుఁ డేని

యెవ్వఁ డైనను యాచించె • నేని వాని

కొఱకు శిర మైన నొసంగుదు • గురుయశంబు

నొందు మతియైత్తుమున సదా • యుర్విలోన.

169

క. నరపతులకుఁ గోవిదులకు, ధరఁ గీర్తి యె భూషణంబు • తత్కీర్తి యెఱు
స్ఫురిత మగు లక్ష్మీ తత్కీర్తి, ర్తిరతిం బుణ్యంబు గల్గు • కిరాచారా. 170

క. అవనీశతనయ సంతత, కవిసన్నత చంద్రిచంద్రి • కల కెటువలె నో
యవినాభావం బటువలె, నవనిజనము కీర్తిచేత నలరుదు నుండున్. 171

క. రాజాశ్వహేమనవమణి, రాజిని గుప్తక్రియలను • రక్షింపు మహా
రాజ యకీర్తిని పతితో, త్రేజిత సర్వంబు విచుము • తృణగణము బలెన్.

గీ. మాతృకోపంబు జనకు న • మర్షము ను గు

రుప్రతిఘ్నైవ్యయంబు పు • త్పులవలనను

బ్రాహ్మ మగు నచరాధంబు • బ్రాహ్మణావ

రాధము సహింప వలయు నో • రాట్రనూజ.

173

చ. ఎటు వలె నైన విప్రతతు • లెంత. ప్రసన్నత నొందుచుండు రో
యటు వలె వారి కీప్సితప • దార్థ మొసంగఁ బోసంగ రాజు సం
కటపడుచున్న వారల నొ • కానాక వేళఁ గడంగి యుద్ధరిం
చుట నిజ మై చెలంగుఁ బరి • శుద్ధగురూదితబోధసంయుతా. 174

శా. ఆయుకీర్తిబలంబు సౌఖ్యధనపు • ణ్యస్త్రీప్రజల్ పూర్వక
ర్యాయత్రంబులు గాన నేది జనితం • బై ప్రాప్త మా దాని ని
చ్ఛాయక్తి భజియింపు కాలము ను దే • శం బుఁ బ్రసక్తిన్ సదా
స్థాయితోఁతుకకార్యముల్ జనము మె • చ్చం జేయు టే మేల గున్.

గీ. ఎవ్వనికి బాధఁ జేయరా • దెంచి చూడఁ

బరుని బాధ నివారింపఁ • బడఁ దలంపు

శాత్రువులఁ జోరులను దుష్ట • సంపదముల

శక్తికొలఁదిని బాధింపు • జనవరేణ్య.

176

గీ. వెలయు పితృకర్మజవ హోమ * ములను సొన
మొనరఁ జేయుతరికా వేగ * ముడుగ వలయు
భోజనముఁ జేయుచో నిద్రఁ * బోవు నెడను
నత్వరస్థితి నొందం గఁ * జనుఁ దలంప.

177

సీ. దాక్షిణ్యము క్త మై * తనరి యక్రూర మై
జనమనోహర ము నై * సత్యమగుచు
నల్పాక్షరం బనం * తార్థమౌ వాక్యము
బలుకు మెచ్చుగు గురు * భక్తిసహిత
ప్రతిపార్థిపులయందు * భయ మొందకుము గురు
శాసనద్విజపాచ * చయములందు
భయ మొందుమా జ్ఞాతి * బంధుమిత్రుల యెడ
జాయాత్మజులయందు * సమత చేతఁ
సంచరింపుము పంజ్జీ-భో * జనములందు
నటుల వర్తింపఁ దగు విద్య * దభిహితోక్తి
శాస్త్రగోష్ఠులఁ బుణ్యప్ర * సంగములను
ధార్మికులపైఁ బరాజ్యుభి * త్వంబు వలదు.

178

క. పరిశుద్ధపుణ్యమానస, సరణిక్ విఖ్యాతవిప్ర * సభయందుఁ బరా
త్పరశివుని మందిరంబున, స్థిరతక్ వసియింప వలయు * ధీరవిచారా 179

క. కాముకకులటాగణికా, స్త్రీముఖినీచార్తదుష్ట * దేశమునను ము
న్నేమరిపాటున నైనను, వేమరు వసియింప రాదు * విహితవివేకా. 180

గీ. త్రిభువనేశ్వరుఁ డగు మహా * దేవు భక్తి
నేదినంబున భజియింతు * వాదినమున
సకల దేవతలను మది * సంస్మరించి
పూజఁ జేయం గ వలయు నో * భూవతనయ

క. నిరతము శుచి నై చిద్వి, స్తరబుద్ధిని నిర్జితారి * పడవర్గుడ నై
స్థిరశాంతదక్షతలు మది, పొరయం గ నేకాంతవాస * మునఁ దగుము నృపా.

సీ. మును త్రయోధర్మాభి * ముఖ్యాన్యవిప్రుల
శాంతు లై నియమిత * స్వాంతు లైన

యతులఁ బుణ్యాత్ముల • నతివృద్ధులను బుణ్య
నదుల నదంబులఁ • బొదలు చున్న

పుణ్యతీర్థంబులఁ • బుణ్యసరస్సుల
వితతమణిరత్న • వృషభములను
సత్యపతివ్రతా • సముదాయముల నాత్మ
గృహదైవములఁ గూర్చి • కేవలంపు

భక్తచేఁ బ్రణమిల్లుచు • బ్రాహ్మసమయ
ములను మేల్కొని స్వచ్ఛాంబు • పులను గ్రుంకి
యాచమన మొనరింపుచు • నాత్మగురుని
కలర వందన మొనరింప • నగుఁ దలంప.

183

వ. ఇవిధంబునం బ్రవర్తింపుచు శ్రీమదుమామహేశ్వరు ధ్యానంబు సేయు మ
ని యుమ్మహాత్ముని ప్రభావంబు ముందర శ్రీకవచపూర్వంబు గా వివరించెద
నిపుడు సగుణిర్గుణప్రకారంబునఁ దన్మాహాత్మ్యంబు వివరించెద నాకర్ణిం
పు మని మఱి యు ని ట్లనియె.

184

క. శ్రీసుఖదశుద్ధసత్వా, వాసము శివపార్వతీని • వాసము సుమహా

భాస మనాభాసముకై, లాసము దనరారుఁ బిద్వి • లాసం బగుచు • 185

వ. అది యు నాదిమధ్యాంతరహితంబు ను సజాతీయవిజాతీయస్వగతభేదశూ
న్యంబు ను నిత్యాపరోక్షస్వప్రకాశాపహానితానంతకోటిసూర్యచంద్రానలా
లోకంబు ను వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసాగమాగమ్యంబుబహువిధధర్మధర్మగుణ
నామరూపవికారశక్తివిహీనంబు బ్రహ్మాండద్రవ్యమరాసురోగగరుడగంధ
ర్వకిన్నర సిద్ధసాధ్యవిద్యాధరచారణాప్సరోక్షగుహ్యాకదేవక్షిబ్రహ్మరీశ్వ
రమునీశ్వరాద్యుపాస్యంబు ను నిత్యనిర్గుణనిర్వికల్పనిరాకారనిరంజననిర్విష
యాతీంద్రియావాత్మానసగోచరావ్రమేయ శుద్ధబుద్ధము క్తకేవలాఖండసచ్చి
దానందమయం బు నైన తురీయాతీతవరతత్వకైలాసంబున నవ్యక్తమహాద
హంకారాదిసప్తావరణవేష్టితం బు నుజతుర్గళలోకకంఠరసుందరం బు నుసా
ర్వభామాదిసారణ్యగర్భానంతానందగండకైలభాసురంబు ను భానుసోమ
నక్షత్రగ్రహతారకాపావకసౌదామన్యాదివివిధరత్నశరగ్గరిలం బు సుబ్ర
హ్మవిమలవైరాగ్యోపత్యకాత్యంతముముక్ష్యతాధిత్యకాకలితఫలితనిషామకర్యో

పాసనాయాగయోగజపతపశ్శౌచసత్త్వదయాశీలవ్రతదానాది నానావిధానో
 కహూద్యానవిరాజితంబును బుషితనిగమాగమాంతకల్పలతావిలసితంబును
 షడ్వేదసమాధిసౌధవిభ్రాజితంబును బరమాధ్యాత్మవిద్యానందజలాభిషిక్తని
 ర్మలచిత్తవృత్తుంగణశమదమోపరత్యతిశయకైవల్యభాండాగారశోభితం
 బును ఫలకామనాభావస్వభావనియతకర్మాచరణచిత్తశుద్ధిసర్వకర్మపరి
 త్యాగగురుభక్తిశ్రవణమనననిదిధ్యాసనాదిసోపానసమన్వితవిజ్ఞానరాజమార్గ
 లలితంబును బంచాక్షరీమహామంత్రమాణిక్యతోరణాలంకృతంబును బ్రహ్మ
 వనాదమంగళవాద్యరవపూరితంబునగు తదాస్థానమంటపాంతరంబున స
 ర్వోపనిషత్సార్భూతబ్రహ్మత్యైకత్వరూపాంకారసింహాసనాసీనుండై శుద్ధస
 త్త్వప్రభాసమాయామయదివ్యశోభనవిగ్రహుండును సర్వజ్ఞత్వసర్వేశ్వర
 త్వసర్వాంతర్యామిత్వాద్యగణితసమగ్రసుగుణపరిగ్రహుండును సత్యజ్ఞానా
 నందస్వరూపుండును సర్వవ్యాపకుండును గుశ్రీమహాదేవుండు మూ
 ర్తిమంతంబులైన షట్త్రింశత్తత్త్వంబులు నిచ్ఛాజ్ఞానక్రియాదిశక్తులు హృషీ
 కేశవాకీశ్వరసురేశ్వరనందికేశ్వరభృంగీశ్వరవిఘ్నేశ్వరకుమారాదిప్రము
 ఘగణాకీశ్వరులును బ్రాహ్మీమాహేశ్వర్యాదిసప్తమాతృకలును స్వసాన్ని
 ధ్యంబును నిజకరుణాకటాక్షంబునపేక్షించి కొలువ స్వస్వరూపావలోకనం
 బుఁ జేయుచు నాత్మారాముండై యుండఁ దదీయవామార్గశరీరిణి యుఁ బ
 రాపరవృత్తస్వరూపిణి యు నిఖిలజగదుపాదానకారణభూత యు నిఖిల
 లోకైకమాత యుఁ ద్రిభువనగేహిని యు విశ్వమోహిని యు కీముఖిజ్ఞానవి
 జ్ఞానలోచన యు విషయవిగ్రహ్యధర యు విచారమందస్థిత యు నిర్మల
 తానిరహంతాహస్త యు యోగబోధస్థని యు సందేహమధ్య యు సంసార
 చక్రనాభి యు రాగద్వేషజఘన యుఁ గామలోభోరుయుగళ యు సంకల్ప
 వికల్పచరణ యు ఫలత్యాగపూర్వకవర్ణాశ్రమోచితఫర్మానుష్ఠానేశ్వరప్రణి
 ధానాద్యపాసనేంద్రియాత్మాదినిగ్రహస్థిరప్రజ్ఞత్వాదిసాత్త్వికగుణ భూషణా
 లంకారిణి యు శుద్ధవాసనావాసిత యు నిత్యానపాయని యు నగు నమృ
 తహాదేవి వామభాగంబున వసియింపఁ జెలువొందు నాయుమామహేశ్వరు
 ధ్యానంబుఁ జేయు మని మఱి యు నిల్లనియె.

క. సారాయణమూర్తి దగు వి,

హారంబు వచింతు దాని ధి నాకర్ణింపన్

ఘోరతరపాతకంబులు,

హారముగాఁ దొలఁగు ముక్తి ధి దొరకొనుఁ దలఁపన్.

187

క. అని చలికిన తద్యోగిని, గనిదండము పెట్టి నీవు ధి కరుణ దలిర్పన్

నను రక్షింపుము శ్రీహరి, ఘనతరసుగుణానుభవముఁ ధి గఱపి ముదమునన్.

వ. అనిన నయ్యోగిండుగ్గిం ది ట్లనియె శ్రీమన్నారాయణచరణారవిందతైలధా

రావదవిచ్చిన్నప్రీతిరూపావన్నస్మృతిరూపసంతానం బగు భక్తి యుఁ దది

తరవిరక్తి యు నీకు సంభవించు నిందుకు సాధనంబు వినుము సర్వాత్మలకు

క్షేమహేతు వగు స్వస్వరూపజ్ఞానంబు తద్వ్యతిరక్తవైరాగ్యంబు ని నిశ్చయిం

చంబడియె నది యె ట్లనిన నాత్మ శుద్ధిండు నిర్గుణండు నిరంజనండు శాం

తుండు పరికృతివరుండు జ్ఞానానందస్వరూపుండు ను భగవచ్ఛేషభూతుండు

ను శిరఃపాణ్డొదిలక్షణం బగు శరీరం బాత్మవ్యతిరక్తంబు గాని యాత్మగా

దు పచయోపచయాత్మకంబు దేహంబు ఘటాదికంబుపగిది నాశస్వభావం

బాత్మ నిత్యం డని చెప్పి మఱి యు నిట్లనియె.

189

నీ. అనహమర్థం లైన ధి యంగంబునం దభి

మానంబుచేత న ధి జ్ఞాని యైన

జనుఁడు తత్త్వాకృత ధి సత్వాదికక్రియ

మాణంబు లైన క ధి ర్మములఁ గ ర్త

ననుచు బద్ధం డగు ధి ననయంబు తద్గుణం

బులు స్వకార్యంబులఁ ధి బాదలుకతనఁ

దాన కర్త నటంచుఁ ధి దత్త్విజ్ఞుఁ డగు వాఁడు

దలంచు నిస్సంగవ ధి ర్తనముచేత

నాత్మ కీదృశకర్తృత్వ ధి మరసి చూడ

లలిఁ బురాకృతకర్మమూ ధి లగుణయోగ

కృతము గాని విచారింపఁ ధి కేవలస్వ

రూపకృత మనఁ దగ దవ ధి నీచతిలక,

190

ఉ. కాపున నాత్మయందు రతి * గల్గితదన్యములం దరక్షుండై
పావనమూర్తి శ్రీయువతి * భర్తృనమర్కణబుద్ధి జేసి క
ర్మావలి నాచరింపుచు ని * రంతరతత్ఫలసంగకర్తృతల్
భావమునందుఁ జేర్చక వి * భాసిలు నాత్మహితాభిలాషి యై.

191

నీ. అధ్యాత్మయోగని * స్థాతిశయంబు వి
జ్ఞానంబు శ్రీనాథు * సరససత్క
ధానులావంబు త * దాకర్ణనంబు ను
బరమయోగీశ్వరో * పాస్త్రీ యంచి
తార్థేంద్రియారాము * లగువారి విడచుట
యును వారికి ప్రియై * తనరు నర్థ
కామంబులందు న * కాంక్ష శీతోష్ణాది
సహనతాపింసలు * శమదమాది

కంబు విజనస్థలస్థితి * గల్గి శౌరి
కీర్తనామృతపానవి * స్ఫూర్తి దక్క-
దదితరవదార్థవైరాగ్య * దశ దలిర్చి
యుండు యమనియమాదిసం * యుక్తుఁ డగును.

192

వ. ఇట్టిపురుషునికి జ్ఞానవైరాగ్యయోగంబున భక్తియోగాగ్నిజనించి హృదయ
గ్రంధివిదాహం బగు నిట్లుదగ్ధహృదయగ్రంధి యైన పురుషుండు బాల్యాది
బాహ్యధర్మంబులు సుఖదుఃఖాద్యాంతరధర్మంబులు రాజభృత్యాద్యుచ్చసీ
దభేదంబులు నాత్మైకారాముం డగుటం జేసి కన కుండు ద్రష్ట యైన యా
త్మకు దృశ్యంబు లైన యింద్రియార్థంబులకు నంతఃకరణంబు బంధపేతు
వగుటంజేసి యయ్యంతఃకరణం బాత్మకధీనం బైనకతనఁ దదితరదృశ్య
భేదంబులు నీక్షించ కుండు నిట్లు గా కుండిన విషయాకృష్టంబు లైన నిం
దియంబులచేత మనం బాకృష్టం బై విషయాసక్తిం దగిలి యాంతరం బైన
విచారశక్తి నవహరించు . దానివలనఁ బూర్వాపరానుమేయసంధానరూప
స్మృతి దొలంగు నట్లైన నాత్మవిషయకజ్ఞానంబు దూరం బగు నది యె
యాత్మాపన్నామంబునం దగు నది యునుం గాక.

193

నీ. మహి నాత్మనో ను కా • మాయ సర్వం ప్రేయం
 భవతి య నైదిక • భాషణమున
 నఖిలంబు ప్రేయతమం • బగునాత్మకై యాత్మ
 స్వావహ్నవంబున • నలరుకంటె
 నధికతరం బైన • స్వాత్మనాశం బెద్ది
 గలుగుఁ జర్చింప లో • కంబునందు
 మఱియు సంస్కృతి దాట • మదిఁ గలపురుషుండు
 దొలిపురుషార్థచ • తుష్టయంబు
 త్రితయ మతిభీకరం బని • తెలసి నాలు
 గవది ముఖ్యార్థ మని జనుల్ • గణుతిఁ జేతు
 రనుచు సద్భక్తియుక్తుడై • యనువమాన
 మైన మోక్ష మపేక్షించు • ననఘచరిత.

194

వ. అది యనుం గాక స్థావరజంగమాత్మకం బైన ప్రపంచంబునందు భగవం
 తుడైన శ్రీహరి వ్యాపకుం డై యంతర్యామిత్వంబు నొంది యుండు నమ్మ
 హత్మనియందుఁ గార్యకారణావస్థాద్వయంబు గల జగంబు సదసచ్ఛబ్దవా
 చ్యం బై ప్రవర్తిల్లు “య స్యాత్మా శరీరం యస్య ప్రకృతి శ్శరీరం” ఇత్యా
 ది వేదాంతవచనములచేఁ జిదచిదాత్మకం బైన ప్రపంచంబంత యు సచ్ఛ
 బ్దవాచ్యుం డగు నతనికి శరీరభూతంబు గావున సూక్ష్మదశాపన్నచిదచిచ్ఛ
 రీరుం డగునతండు కార్యభూతుం డై “అహ మేవ బహు స్యాం ప్రజాయే
 యేతి” యనం బడు నట్టి పరబ్రహ్మభూతుం డైన పురుషోత్తమునికి శరీరి
 శరీరభావంబుచేతఁ గాని నిర్వికారం బైన స్వరూపంబునం గాదు ఏకవిజ్ఞా
 నంబునసవిజ్ఞానంబు నగు నని వేదాంతోదితార్థంబున సూక్ష్మచిదచిచ్ఛరీర
 కబ్రహ్మవిజ్ఞానంబున స్థూలచిదచిజ్ఞనకబ్రహ్మవిజ్ఞానం బగు నని సార్థకం బగు
 దేహగతంబులైన కౌమారాదికంబులు దేహియందుఁ జెందని తెరంగున
 హృద్గతంబులైనవికారంబులవహతపాపాద్విగుణకుండైన జగచ్ఛరీరియందుఁ
 దవులకుండు నట్టి సర్వేశ్వరుండు స్వసంకల్పకృతజగదుదయవిభవలయలీ
 లుండు సుపాసకానుగ్రహార్థంబు హృత్కమలకర్ణికాంతరంబున వసించి సర్వ
 నియామకుండు సర్వవిలక్షణుండు దివ్యమహిషీరమారమణీరమణుండు బ్రహ్మ

జ్వలనాశ్రయాధార • జలజవాంధవపాత్ర

సంభృతైందవసుథా • స్వాదమంది

సుందరేశ్వరహృదయసా • సందసరసి

సరసహంసీవతంసయై • సంభ్రమించి

బ్రహ్మవిద్యామృతాదన • పరసమాంస

మీనమీనాక్షిఁ దలఁచునీ • మానసమున.

204

వ. మణియు నమృతహస్తీస్వరూపంబుఁ గొంచెం బభివర్ణించెద మృష్టపద్మ
రాగసదృశచరణాంబుజనఖరనికరయు యావకనిరపేక్షదరణకాహిత్యవా
హినియు మారతూణీరదర్పహరజలఘ్నికయుఁ గిరికరనిభోరుయుగళయు
సూక్ష్మారుణదుకూలాలంకృతనితంబజఘనాభోగయు నగ్గోరుకగ్రంథిమద్రక్త
కాంతివిరాజితయు సతనాభిమహావర్త త్రివర్ణార్ధ్వప్రభాఝరియు స్తన
కుట్మలలోలముక్తాదామశతావృతయు నతివీరవక్షోజభారభంగురమధ్య
యు శిరీషదామపేశలచతుర్బుజయుఁ బరిసంమృష్టిశంఖసుందరకంఠరయు
నువృత్తముకురాభవదనయు బింబికాపాటలాధరయుఁ బల్లవరిశుద్ధశుచి
విద్యారూపభాస్వత్కండముకుళసుచ్చాయదంతదర్శితచంద్రికయు స్థూల
ముక్తాఫలసన్నద్ధనాసాభరణభాసురయుఁ గైకకాంతర్లభద్రోణిద్విర్లులోచ
నయు నర్ధేందుతులితఫాలతలసమ్యక్ప్రకచచ్ఛటయుఁ దాళీవతంసమణి
కుండలమందితగండభాగద్యుతియు నవఘనసారకస్తూరికాదసమామోదిత
వీటికయుఁ జలచ్ఛారదైందవమండలమధురాననయుఁ జింతామణిసారసహి
తకిరీటయు దరోన్మీలద్రక్తాభఫాలనేత్రవిరాజితయు గాఢాంధకారనిబిడ
శ్యామలకుంతలసంహతియు నీమంతవీధివిన్యస్తసింఘారరేఖాభాసురయు
స్ఫురచ్ఛంద్రకరోత్రంసయు మదలోలవిలోచనయు సర్వశృంగారవికేష
ధ్యయు నగు నమృతహస్తేవిని సేవింపుమనియి ట్లనియె.

205

గీ. వారిహయోనలయమకోణ • పాంబుధీశ

పవనయక్షాధిపేశ్వర • ప్రభృదికృ

తులను బుణ్యాత్మలగు మునీం • ద్రులనుగూర్చి

ధ్యానమొనరింపవలయుని • త్యంబుమదిని.

206

సీ. సముదయస్పృహనీ * రమణసకు నిరంత

రంబు న్నమస్కరణం బొనర్చు

పుష్పమగంధతాం * బూలశాకంబుల

ఫలవత్రముల శివా * ర్షణముఁ జేసి

భుజియింప వలె భక్త్య * భోజ్యాదు లన్నింటి

నటు వలెఁ జేయంగ * నగుఁ దలంప

నేది దత్తం బగు * నేది కృత్యం బగు

నేది సానము జవం * బేది స్మృతము

నేది తప మగు నది యంత * యీశ్వరునికి

నర్పితము గాఁ దలందుట * యర్హ మగును

అమృతహీనశ్రు కృపచేత * నఖిలపదపు

లనుభవించంగ వచ్చు నీ * యవనిలోన.

207

సీ. రుద్రాక్షవలయసం * రూఢోజ్వలతగ్గర

దండయుగ్మంబునఁ * దనరు చుండి

ఫాలభాగాంతర * ప్రస్ఫురత్పితభస్మ

యుక్తిపుండ్రంబున * నొప్పుచుండి

వరమంత్రరాజ మా * పంచాక్షరి జపించి

సావధానం బైన * శాంతమునను

సతతంబు శివపదా * జ్ఞాన్యాన మొనరించి

యింపు గాఁ గను భుజి * యింపు నెడను

వల్గు నెడఁ జూచు నెడ నిల్వఁ * బడిన యెడఁ దొ

రంగు నెడలఁ గూర్చు నెడ విహా * రంబొనర్చు

నెడను విను నెడ గ్రహియించు * నెడను శివుని

చింత సేయంగ దగు బుద్ధి * మంతులకును.

208

క. ఈవిధమున సంక్షేపము, గా వచియింపఁ దగ్గ భర్త * గతిసంగ్రహ మీ

భావలయమున బహుపురా, కావిష్కృత మయ్యెఁబ్రకటి * తాంచితవృత్తి.

చ. సకల పురాణగుహ్య మఘ * సంహరణంబు పవిత్రమాజయ

ప్రకటనుభవృదం బతివి * పత్తితిమోచన మై తలిర్చునై

వకవచ మేను నీకుహిత * వర్తన మొప్పు వచింతు రాట్టుమా

రక పరిశుద్ధమానసము * రంజిత జేయుము సమృద్ధింబునకా. 210

వ. అని శివకవచంబు సాంగంబు గా నతనికి నుపదేశించి యాఱుషభయోగిం
ద్రుం డిట్లనియె. 211

నీ. అవని వరప్రదం * బగు వైవకవచంబు

చెలంగి నాదే మూరిదుఁ * జెప్పఁబడియె

సకలపాపావృత్తాం * తికరంబు సర్వదే

హులకు రహస్య మై * యొప్పుదుండు

ఏమానవుం డేని * నీయుత్తమం బైన

శివకవచంబు పా * సిం చె నేని

యామతుక్యనకు శాంభ * వానుగ్రహంబున

భయ మిందు కేని సం * భవము నొంద

దరసి చూడం గ క్షీణాయు * వైనఁ ప్రాప్త

మృత్యువైన మహాగోగ * మిళితుం డైన

నతులసద్యస్సృఖంబు దీ * ధ్వాయు నెలమిఁ

జెందు సంశయ మొక్కింత * నొందవలదు. 212

గీ. సర్వదారిద్ర్యశమనంబు * సర్వమంగ

ళప్రదం బైన శివకవ * చప్రభావ

మెవ్వఁ డేని నహిందు వాఁ * డివ్వసుమతి

దేవతలచేతఁ బూజ్యుండై * తేజరిల్లు. 213

క. ధరణి వివరించి చూచి తె, పరమమహాపాతకోప * పాతకములచేఁ

బరివర్జితుఁ డైశివకవ, చరతికా దేహంతమునను * సద్గతి నొందుకా. 214

క. నీవును శ్రద్ధాయుక్తుఁ డ, వైవర్జితవైవకవచ * మృత్యుర్లమ మి

చ్చావిధి ధరియింపుచు శ్రే, యోవంతుండ వగుము మామ * కోక్తివశమునకా.

క. అని యివ్వీధమున ఋషభం, డనుచుశివకవచ మవని * పాత్యజనకు నే

ర్పున నుపదేశింపుచుఁ శ్రే, మను తదుపరి సత్కృపాన * మగ్రత దోషకా.

కా. గర్వాఖర్వవిపక్షశిక్షణచరా * గ్రశీకనచ్చక్రముకా

సర్వద్యేషణకృత్పుటస్ఫుటనకృ * ద్భంఖంబు ము నిచ్చి శ్రీ

సర్వేషాం బయి మంత్రపూత మగు భ • స్వంబుం దదంగంబున

వేర్వేరక స్పృశియింపుచు • మజియు నా • విర్భూతమోదంబున. 117

వ. ద్విగుణితపట్నహస్రగజ • దీప్తబలంబు నొసంగ నప్పుడ

య్యగణితశక్తిభూతిమహి • మాతిశయం బలరక ధృతిస్మృతి

స్వగురువిభుత్వమొంద జన • శాసనసూనుడు శార లేందుడై

సొగసు వహించి కేల్మొగిచి • చుడ్కికి వేడ్కి నొసంగుచుండంగ. 218

వ. అయ్యెడ నిమృహాత్ముండ.

219

మ. మనుజాధిశతనూజ ఖడ్గము తపో • మంత్రానుభావంబుచే

తను నీ కిచ్చితి దీనిఁ జూచి చరుడం • తం బొందు నెరుల్ నిరా

సనముఁ జెందుటఁ జెప్ప నేల మజి యీ • శంఖంబు మ్రోయంగ ము

నినినక శత్రులు మూర్ఖ నొందుదురు పృ • థ్వీశాత్మజా భూమిలో. 220

నీ జననాధ సురదివ్య • శంఖఖడ్గంబులు

పరమైస్యనాశన • పృతిభం జెందు

నాత్మైస్యనాశన • నలరించు నిత్యంబు

భవ్య మానేతత్వ • భావమునను

జటులద్విపట్నహ • సృద్విపబలముచేఁ

బ్రహ్మపుటస్మృతా • రణముచేత

నిఖిలకాత్రవసేన • నిర్జించి పితృసంచి

తం బైన సింహాస • నంబు నొంది

భూమిఁ బాలించఁ గల వని • బుద్ధిఁ దెల్పి

జననిచేఁ దత్పుతునిచేత • సరసపూజ

నంబులను దృష్టిఁ బొంది యీ • నందమునను

ఋషభయోగీంద్రుఁ డరికె య • ధేవ్య మీర.

221

వ. అని యివ్వధంబున సూతుండు శాసనకామలకుఁ జెప్పిన నటమీద కథయెట్టి

దనిన.

222

మ. పరమైస్యనాశనార్థనర్వభువనో • పాదాన పాదానత

స్వరథీశాజమునీంద్రనిత్యవిలస • ద్వాహంగ వాహంగనా

కరుణారక్షితకాత్రునత్త్వబలవ • ద్దాంగేయ గాంగేయభూ

- ధరబాణాన విలాసనత్యపదకృ * దాస్యహార వ్యాహారగా. 223
- క. హర్షస్తుతికృజ్జనసౌ, హర్ష సోపద్వ ముక్తి * దాపగ యథ్యా
మద్దనసంకుర్ద బలీ; వర్దనవవిపాట్యమాన * వనజభవాండా. 224

భుజంగ ప్రయాతము.

- ప్రమాణపృమేయప * మాతృస్వయాపా
యమేయవ్యయాత్యద్భు * తైశ్వర్యదీపా
రమానాథవాణీశ * రమ్యానులాపా
నమోంతానువాకాభి * నంద్యాప్రతీపా 225
- మ. ఇదిశ్రీమత్ప్రతిపాద్యనేద్యకవితా * హేహక భావాదిక
పరిదశయ్యాధ్వనివృత్తిరీతిరసపుం * భావప్రభావప్రబం
ధృదయానంభృతిరాజకేభరహిత * శ్రీరమ్యభద్రాయర
భ్యుదయాభిఖ్యమహాప్రబంధము ద్వితీ * యోగ్యస మై సె ప సక. 226

—H* గ ద్య . * H—

ఇది శ్రీరామారెడ్డిపేట రాజరాజేశ్వరకరుణాకటాక్షేక్షణపరిసాదప్రాప్తాకేషభా
షావిశేషసామ్రాజ్యపూజ్య రామేశ్వరగోత్రపాత్ర కామినీవంశవయఃపారా
వారరాకానుభాకర రాజద్రాజన్న దేశాయిసారస్వభామజ్ఞాపితాంధ్ర గీ
ర్వాణక విత్వతత్త్వచాతుర్యధుర్య పరాశరగోత్ర రాపాకగింగ నానూ
త్యపుత్రి లక్ష్మీవతిప్రణీతం వైన భద్రాచలధ్యాయముంబునందు
ద్వితీయోల్లాసము

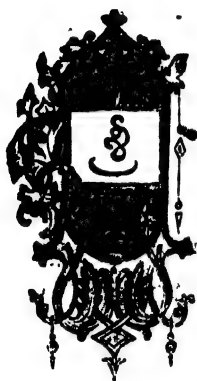
శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

భద్రాయురభ్యుదయము

తృతీయోల్లాసము.

—o—o—o—

రాజీకరుణారస

భారాస్తుతహృదయ సదయ • తత్సవనధురా

భారేయసూభికరవిహ

రా రామా రెడ్డిపేట • రాజమహేశ్వ.

ప. ఆవధరింపుము శౌనకాదిభువమునీందుగ్రిలకు సూతుం డి స్త్రీని చెప్పఁ
దొడంగ.

2.

గీ. అధికబలుఁ డుదశాన్తదే • శాధినాథుఁ

డై తగినవజ్రబాహురా • జ్యంబు గొనఁగ

మగధదేశాధిపతి మహా • మహుఁడు హేమ

రధుఁడనెడు రాజు సబలాభి • రాముఁ డపుడు.

3

క. ధనబలవంతుం డాయో, ధనబలరధగజతురగప • వాత్స్యసిముఖసా

ధనవలయితభుజుఁ డరిసా, ధనవిలయంతకుఁ డగడును • దగ్గతదోపహ

వ. అంతనాకానాడు రాజకార్యభిక్షపరీక్షలు లగు ప్రధానపురుషులం జూచి
యిట్లనియె 5

మ. విమతపూహవిభేదనోన్మేషమునా విమతవిమతా
ర్యము నీతివనుదాత్మరక్షణవిధి ప్రారంభ మిష్టార్థలా
భము విద్యనికరమృతంబు శమనం ప్రాప్తంబు నౌ మంత్రకా
ర్యము గోప్యంబగుఁ గాన మీమదిని ని త్యం విచ్ఛయింపం దగున్. 6

గీ. కాన నామదిలో నాకానాకార్యసరణి
యిప్పుడు దృవ మయ్యె న దెట్లు లనిన
నకలదేశాధిపతులు లం చము విధాన
మొనఁగి రొకవజ్రబాహులు నొనఁగ కుండె. 7

క. అతఁడు మదోన్మేషుండు, దృఢధనబలవిక్రమములఁ దనరును యుద్ధో
ద్ధతి గెలచి యతనినంపద, లతిరయమునఁగొనఁగవలయుఁ హర్షిండ్లు దగున్.

గీ. అనిన విని తత్ప్రధానవీ రాగ్రగణ్య
ముఖ్యు లిది దండనీతిన ముజ్వలంబు
నీడువచనంబు మామది నిరుపమాన
మోద మొనరించె నీయెడ మేదినిశ.

క. అని వార లియ్యకొన న, జనపతి సొగ నైన కొలువుఁ జాలించి జంభం
కనవిరుదధ్వజీలిత, కనకరథం బెక్కి నౌతు కం విను రొత్తన్. 10

క. సంధుక్షితపద్విధబల, బంధురుఁడైవెడలెఁ గామ బధీరీకృతది
గృంధురసింధురదుంధుఁ, ధాంధాంధాంకగణములను ధరణివణంకన్. 11

వ. ఇవిధంబున వెడలిన 12

నీ. మధితదుష్పథజవ ప్రథితావితథమనో

రథవాస్త్రశస్త్రభృద్రథము లలర

బంధురావయవగ ర్వాంధకారనవ

ద్గంధసింధురఘటలో గడలుకొనఁగ

ఘోరబాష్టాకధా రారట్టఘాతర

ఘోష్టాణధట్టికా కోటు లెనయ

చటులారిధీరహృత్తుటపరిస్ఫుటనార

భటిసముద్భటవీర * భటులు గొలువ
భూరిభేరిమృదంగధ * కార్కరవములు
వటహగోముఖవాద్యశ * బ్రములు భద్ర
కాహళికుహళిరవ * పూహములు ను
నొక్క మొగి మ్రోయి మాగధుల్ * పిక్కటిల్లి.

13

వ. మఱియు.

14

నీ. అధికు లై తగినట్టి * రధికులు ధృష్టనై
వధికులుఁ దవిత్రీ కే * వలఁ జెలంగఁ
త్యాసికుల్ కార్యకా * భ్యాసికుల్ ముద్గర
న్యాసికుల్ దగుమాళా * హళి యొనర్ప
తాళికుల్ వందినై * తాళికుల్ నిశితార
హళికుల్ సాటోపు * లగుచు నడువ
హేతికుల్ ముసలవి * ఖ్యాతికుల్ ముష్టిసం
ఘాతికుల్ మెండుగాఁ * గ్రంధుకొనఁగ
కాంక్షకుల ఘంటికులఁ గూడి * చాక్రికులు ను
ఖాడ్గికుల యాష్టికుల మించి * కౌంతికులు ను
దారసోత్పాహనన్నాహు * లగుచు నపుడు
పగర నిర్జించు వేడగ్గచే * బలసి రాగ

15

నీ. స్వవిషయానంతర * స్థానుండు శత్రుండు
తదనంతరుండు మి * త్రత్య మొందు
తత్పరతరరాజు * దాసీనుఁ డగుచుండుఁ
దన నెనగ్గ నుండు భూ * ధవుండు దలఁప
నటుల పార్శ్వగ్రాహుఁ * డనఁబడుఁ గాన ని
వ్విధ మంతరంబున * వెలయుచుండ
సాధుసహాయంబు * సాధనోపాయంబు
పర దేశకాలవి * భాగ మరసి
ఘనవివత్తికి మును బ్రతి * కారవృత్తి
కార్యసిద్ధియు నన నైదు * గతులు గలుగు

సరసవంశాంగ మరయును * మద్విధంపు

బలము నడపింపఁ దొడఁగె న * బృలితుఁ డపుడు.

16

సీ. కాండీరవిక భయం * కరనినాదరంబులు

శారభికస్నాన * జారభటులు

పొండరీకఘోర * భాంకారరావముల్

నైరిభికప్రస్థు * టారవములు

వారాహికోద్భటి * తోరునంరావముల్

భైరుండికోగ్రశ * బృద్రజంబు

భాగ్నికనందర్ప * కఠినస్వనంబులు

కౌశికఘంకియా * కలుషదుతులు

సాహసాగతస్సైన్యకో * లాహలములు

గలసి యేకీభవింప ను * తగ్గంతతోడ

భీకరారణ్యగణ్యుడ * రీస్కరోగ్ర

మార్గముల నిర్గమింపుచు * మహి భుండు.

17

వ. మణియు.

18

సీ. పరచేశములకు నం * జాధంబు రా కుండ

వ్రూహంబు నొనరింప * సూహఁ జేయు

దుష్టసత్త్వంబులఁ * దూలించనియమించు

వితతదృష్టాదృష్ట * విధముఁ దెలియుఁ

దవిలి సాందృష్టికో * దర్శంబుఁ గార్తంతి

కులు దెల్పు సంతోష * కలనఁ జెందు

నింపు మీరం గ శ్రే * నంపాత కిట్టి ప్ర

స్థానం బనుచుఁ బలుకుఁ * బూనఁ జేయు

నశ్రుముల బండ్ల నవరణ * లలరుచుండ

శార్కరిలసికతిలమహా * శాద్వలములఁ

బ్రకటపంకిలనడ్డల * వద్దతులను

గడచి దతురంగబలములు * తగ్గలికతోడ

19

శా. భీమానర్గళనిర్గళత్పరబలా * భేద్యంబు ధాన్యాదిక

స్తోమస్థేమ మనేకపార్శ్వరథవి • సూర్యదృటప్రకృమో
ద్రామం బద్భుతసూత్నరత్నవిలస • త్సానం బజస్త్రైకస
ధైమచ్ఛత్రగవజ్రబాహునృపురా • జ్యం బాక్రమించెన్ వడిన్.

20

చ. కలుషితఘాళితో నెదురు • గాడ్పులు డాయ వరభృ గూయ ను
లగ్నలు వడ రక్త మేఘములు • గర్జిలి నెత్తురు నింప మించి చు
కగ్నలు భయదంబు గా దివిని • గన్నడ దుష్టము లైన శాకునం
బులు గనుపించ మాగధస • మూహము బెగ్గిల కగ్గలంబునన్.

21

వ. ఇద్విధంబున సముద్రతరంగంబుల చందంబున వర్ష బిందువుల విధంబునఁ
జిలుక పరిగతి మిడుతగమివడుపున నిసిల్లగుంపురీతి నేలయూనినపగిదె దండో
పతండంబు లై లక్షోపలక్ష లై కోటానుకోటు లై పెక్కుగతుల నెక్కడఁ
గన నక్కడఁ గనుపట్టు శతాక్షోహణీమాగధబలంబు వజ్రబాహుపరిపాలిత
దశార్ణదేశనగరగ్రామజనపదంబు లాక్రమించి.

22

ఉ. కొందఱు గత్తురాసులను • గొందఱు స్వర్ణవయంబులన్ మఱి
గొందఱు దివ్యవస్త్రములఁ • గొందఱు గోవృషసంచయంబులన్
గొందఱు సుందరీమణులఁ • గొందఱు బాలురఁ గొందఱింపు జె
న్నొందిన ధాన్యసంఘముల • నుద్బటవృత్తిని సంగ్రహింపుచున్.

23

సీ. యోగ్యకాపోతమా • యూగశౌకాదిస్సు

టోద్యానవరముల • నుక్కడంచి

జాలపాదర థాంగ • జాలమోదాభంగ

విమలాంబుపద్మాక • రములు గలఁచి

సుఖభోగ్యశాలికా • ముఖయుక్తసస్యంబు

ఘోటకంబులు మెక్కఁ • గోసివైచి

ముక్తాఫలాసక్త • ముఖ్యేక్ష్యవనములు

విటతాటనంబు గా • వించి మించి

కమ్రకేళిరథంబులు • గాసిఁ జేసి

ధనపదాగారములు జొచ్చి • తస్కరించి

సకలవస్త్రప్రజంబులు • తృప్తతఁ గొనుచు

రిపుబలంబులు తద్రద్యా • రివుల నొంచి.

24

చ. అలరులఁ ద్రుంచి తీవీయల * నన్నింటి మున్నిరసించి పెంపుడుం
బులుగులఁ గాంచి వానిఁ బోరి * పుచ్చదలంచి రహస్యకూటముల్
తొలుతనడంచి రఘుములఁ * దోరణముల్ విదళించి స్త్రీల సొం
పుల నడలించి వారి వగు * భూషణముల్ హరియించి మించఁ గన్. 25

క. అనదలగుచు ద్విషదవహృత, భనకనకకళత్రపుత్త్ర * ఛాన్దాంబరగో
భనులైనైర్బంధనులై, చనుదెంచి నిజాభివతికి * సాగిలి భీతికై. 26

సీ. ఓమహారాజనీ * యుర్విలోవల ముందు

సుఖసమృద్ధినిఁ జెందు * సుతులు మేము

నకలసంపదలచే * సంతతంబుఁ జరియించు

వారమై యుండునీ * వారమయ్య

వలసినయప్పుడె * వారిదంబులు నిల్చి

వర్షదిబ్బుఁ గురియు న * వ్వారి గాఁగ

ముక్కారు పంటలు * నెక్కడఁ గనుగొన్నఁ

దరుగ కుండును ఛాన్ద * తతిదలిర్చి

కామభేనువులన భేను * లాముకొనఁగ

క్షీరవారిధినింపునీ * సీమనెపుడు

బ్రాహ్మణక్షత్రియార్యశూ * ద్రవ్రజంబు

సత్యవృత్తిఁ జరించు నై * శ్వర్య మొందు.

27

గీ. అట్టి మాపాటు విను మిప్పు * డవనినాధ
యరివరులు నీదురాజ్యంబు * నాక్రమించి
భంగపాటును నంకట * పాటు దుఃఖ
పాటుగల్గె నయా యేమి * చలుక వచ్చు.

28

క. నిగుడింపు నీదుమగటిమి

సెగపొగలెగయం గ శత్రు * సేనాటపులక

దగులుకొనఁగ లే కునికిని

వగలుడుగు నె నిన్నుఁ గొల్పు * వారల మదిలోన్.

29

వ. అని విన్నవించిన.

30

మ. విని యాభూపతి క్రోధఘూర్ణితరసా • వేశాత్మ్యం దై మంత్రకా
ర్యనిరూఢాంతరులైన వారిఘనశా • ర్యస్ఫూర్తి జెన్నొందు వా
రినిఁ బిల్వ నిమియమించి శాత్రవుల గా • రించం గ నెన్నొల్ల కో
మన కుద్యోగము గల్గె సర్వబలనం • మద్గంబు గాఁ బోఁ దగున్. 31

మ. అని మీసా ల్వడి వేసి యీసునను బా • హందండపాండిత్య మే
ననిలోఁ జూపెద నానమానుల టె ము • న్నామాగధుల్ గీగధుల్
ననుబోటిం దొడరం గ వచ్చినను నా • నానావిధాస్త్రాల్లి త
త్తనవుల్ నెత్తుట జొత్తిలం బరపెదం • దధ్యంబు గా నెంచినన్. 32

వ. అని కోపాటోపంబులం బలికి. 33

నీ. నమరసన్నాహదు • స్సహబలం బలరం గ
రథముఁ దె మ్మనిన సా • రధి గడంగి

వివిధాస్త్రశస్త్ర వృ • వేశదివ్యం బైన
తేరు సమ్ముఖము గాఁ • దెచ్చి నిలుపఁ
గని తద్రథం బెక్కి • కదనం బొనర్చు నా
ప్రవరూడినీవతుల్ • దరిసి నడువ

నాగరాశేషమా • నవయోదము వహించి
చతురంగవాహినీ • సహితుఁ డగుచు

స్వీయదేశపక్షా ర్థిక్య • చ్చీలభేల
బహుళమాగధనైన్యసం • బాధనంబు
కొరకు రాద్రరసవిశేష • ఘూర్ణమాన
మానసంబున వెడలె న • మృహి వడంక. 34

సృగ్విణీవృత్తము.

భూర్భువర్భారక్య • ద్భూరిభేరినినా
దార్భటుల్ ధాక్కని • రావ్రాదముల్ మోసె నా
విర్భవత్సాన • ద్వేషిరాడర్భణీ
గర్భనిర్భేదనో • తగంత దీపింపఁ గన్. 35

క. తనరాజ్యవర్తులై తగు, మనుజులలోఁ గల్గు పోటు • మానిసు రెల్లన్
వెనువెంట నంటి రా న, జ్ఞనపతి సంగరము సేయ • సరళసప్తత్తిన్. 36

వ. ఇష్టిధంబున బలనమన్వితం దై యొక్క-దినమాత్రంబున శత్రుసైన్యంబుఁ
దారనిలి. 37

క. అరదంబులు న రదంబులు

కరులు కరుల్ హరులు హరులు * కౌతుక మలరన్

నరపతులు ను నరపతులు ను

దుర మొనరించం గ నపుడు * తుములం బయ్యెన్.

38

సీ. శుండాంచితాయసో * ద్దండతండములచే

నెత్తులు వగులం గ * మొత్తి మొత్తి

కరినోగ్రతరదంత * ఘట్టనంబులచేత

గొమ్ములు జిరుగం గఁ * గ్రుమ్మి క్కగ్మి

చటుభయంకరవాల * పాశతాడనముచే

వీచులు జెదరం గ * వేసి వేసి

దృఢదృఢత్వంకాశ * దీప్తదేహోద్ధతి

మేనులు నలియం గ * మెదపి మెదపి

మలయమాళనచోళసిం * హళనముద్గ

చండవేదండము లఖండ * సమరసంకు

లంబు గ ను హస్తపకసమా * లంబనంబు

దోచఁ దదగ్ధి తవ్రజం * వేచి పోన

సీ. ఫాలస్థలాయఃపృ * బాలీనమకుటముల్

ఖడ్గఛారలు * ఖంగు ఖంగు మనఁ గ

కవచరూపంబు లౌ * ఘనశిలాభక్తరుల్

కరవాలగతి ఘల్లు * ఘల్లు నం గఁ

గూర్చరగుప్త్యయః * కోశముల్ మండలా

గ్రంబులచే ఖణిల్ * ఖణి లనఁ గ

బంధురతరము లౌ * సగ్రంథనేశంబులు

తరవారులను ఖరిల్ * ఖరి లనం గ

చాత్తుకొని మత్తు లైనరా * హత్తు లదరి

సింధుకాంభోజకురుపార * శివనాయు

యవనభవననవీనవా ♦ హములఁ బరపి
తుముల మొనరించి రన్యోన్య ♦ సమత దనర.

40

సీ. రథములఁ బరపి త ♦ పృథులఘట్టినముల

నెదిరించు భటుల ముక్ ♦ జదిపి చదిపి
రయము మీరఁ గ సాంచ ♦ రాయికంబున మోహ
రింపు పాదాతంబుఁ ♦ జంపి చంపి
యరుగెలంకుల నిల్పి ♦ దుర మొనర్చినవారి
శిరముల నందంద ♦ చిదిమి చిదిమి
నెనునెంట నంటి వ ♦ చ్చిన శూరబలముల
మించి తచ్చదములఁ ♦ ద్రుంచి త్రుంచి

యద్భుతాన్యోన్యసైన్యగ ♦ సనమునడుమఁ
జొచ్చి ఘంటాపథంబు గాఁ ♦ బెచ్చుపెరిగి
రధికులత్యంతరణమనో ♦ రధికు లగుచు
బవర మొనరించి రమిత మా ♦ బరవసమున.

41

వ. ఇవ్విధంబున నుభయసైన్యంబులుఁ దలవడి పరిఘ గదా పాస తోమర
భిండివా లాసి ముసల కణయ కంపణ భల్లాంగ చ్చురికా కుంత నుద్గర శ
ర చక్ర క్రకచ ఫాల లాంగూ లాంకుశ కార శూలాదిసాధనంబులం బ్ర
యోగింపుచుం దలవడి.

42

లయవిభాతి.

పుడమి గడగడ వడక ♦ నెడతెగక నిగుడు వడి ♦
పిడుగులను దెగడు కడు ♦ నెడిద మగు దంతుల్
తొడర జడి విడివడిన ♦ వడుపునను మిడుగురులు ♦
గడలుకొన నలుగడలఁ ♦ బడు కడిదితూపుల్
తడబడక గడును లగు ♦ నొడల నడుములఁ దొడల ♦
నడుగులను నెడలిబుడి ♦ బుడి వడియ రక్త ♦
బడరఁ బొడు పొడు మనెడు ♦ నుడుపులను నుడుపుచును ♦
విడనికడిమిని జడత ♦ దడబడక సేనల్.

సీ. ప్రబలముష్టిముష్టిఁ * బాటించి కొందఱి

శిరములు చఱియై * తొరుగఁ జేసి

పృకటఖడ్గాఖడ్గఁ * బచెరించి కొందఱి

కరచరణంబుల * నురుముఁ జేసి

భీమబాహుబాహుఁ * జెనఁగొని కొందఱి

కాయంబులను దును * కలుగఁ జేసి

చటులదండాదండిఁ * జర్పించి కొందఱి

బిరుసు లో వీచులఁ * జెటిలమోది

చటునఖానఖి ఘనపదా * పదిగఁ చాక

చినిరదారది ననిఁ జేసి * రనుపమప్ర

తావదీపితవీరాను * లాప మలర

నుభయవక్షబలంబులు * రభసమునను.

44

ఉ. భండనభూమి నిట్లు భయ * పథకులై కడు నుత్సహించి యు

ద్లండపటిష్ఠతం దొడరి * దారుణయుద్ధముఁ జేసి చేసి బృ

హ్మాండకటాహముల్ వగుల * నార్చిన నదిగఁహంతరంబులన్

నిండి పృతిధ్వనుల్ నిగుడ * నివ్వెఱఁగఁదిరి దివ్యుల త్తరిన్.

45

వ. మఱి యు నబ్జలంబులు రువడి నొక రొకరు తమశౌర్యంబు మెరయ ఖడ్గం
బుల వేసి కుంతంబులం బొడిచి కుతారంబుల నడిచి వంకులఁ గ్రమ్మి శూ
లంబులం జిమ్మి ముసలంబుల మొత్తి పరిఘంబుల విడలించి పాశంబుల బం
ధించి పానంబుల విశసించి భిండివాలంబుల భేదించి ముద్గరంబుల భేదించి
చక్రంబుల విక్రమించి తోమరంబుల నాక్రమించి మఱి యు వివిధాయు
ధంబులఁ బరఁగించిన విరుగు లేరు లును నొరఁగు నేనుంగులు ను దిరుగు హ
రులు ను దరుగు భలులు నుం గలిగి విచ్చిన్నంబులైన ధత్త్రంబులు విదళి
తంబులైన కేతనంబులు విద్ధంబులైన తనుత్రాణంబులు విదితంబులైన శకా.
సనంబులు విధ్వస్తంబులైన శరీరంబులు విగతంబులైన బొమిడికంబులు
వికలంబులైన మస్తకంబులు విలూనంబులైన కంఠంబులు విక్షేప్తంబులైన
భుజంబులు విగళితంబులైన వక్షంబులు వివిధంబులైన కుండంబులు విశ
కలితంబులైన యూరుపులు విపాటితంబులైన జంఘికలు విభ్రష్టంబులైన

పదంబులుం గలిగి విష్వగ్వాక్తిర్లనర్తనపరివర్తనప్రభుతభూతప్రేతపితృపాప
కాకినీడాకినీజేతాకాదిగణకోలాహలరవంబు గలిగి బహుప్రహరణంబులవల
నబుడిబుడి జడియు శోణితధారాభధారావారిపూరంబు దారుణభాణవిలూ
నగజవాజియోధమేదోమారసమజ్జమస్త్రీష్కంబు పంకంబు భుజంబులు భు
జంగంబులు శిరఃకపాలంబులు కచ్ఛపంబులు శిరోరుహంబులు శైవాలంబు
లు కరంబులు మత్స్యంబులు తురంగంబులు నక్రంబులు ద్వీపంబులు ద్వీ
పంబులు ఛత్రంబులు శేనపుంజంబులు చామరంబులు మరాళంబులు నానా
విధభూషణమణిగణచూర్ణంబు పులినంబు గల సంగరాంగణంబు మహార్ణవం
బు ననుకరించె నట్టి దంభసంరంభవిజృంభమాణద్వంద్వయుద్ధంబున శతాం
గంబుల నిట్టట్టు జేయుమాతంగంబులు మాతంగంబులఁ దూలించు తురం
గంబులు తురంగంబులఁ జెదరించు భటులు ను నిట్లు నిర్మూర్ఛాదంబు గాఁ
బెనంగు నమయంబున

46

క. మగదమహీపతి బలమున, మగటిమి గల వార లేచి * మార్బలముల ముఁ
ఁగెడుపడఁ జేసి తరిమిన, వగ చెడుదు దళార్ణసేన * వడఁ బరచు తరిఁ.

వ. అట్టియెడ వజ్రబాహుండు.

48

క. కలఁగిన తద్బలమును మును

గొలుతలఁగాఁ జేసి నృపతి * మంజరుఁడు చలా

చలవృత్తినొంద మాగధ

బలముల జర్ఘ్విరితగాత్ర * వరులు గఁ జేయుఁ.

49

క. జెరచరచి నలుగడలకన్

బరచిన తన బల్లముఁ జూచి * బాహుబలవి

స్ఫురితుఁడగుఁ యామరభుఁ డం

బరతలభూతలము లడరఁ * బటురయ మలరఁ.

50

క. హుంకృతులు సింజినీభవ, టంకృతు సదానకరిఘ * టాసంభూతో

ప్లీంకృతులు భేరికోదిత, భాంకృతు లడరంగ వజ్ర * బాహుంగదినెఁ. 51

నీ. వజ్రబాహుం డేయు * వాడి తూపులచేత

నరవర లై పోవు * నరదములు ను

హేమరథం డేయః * భూమహర్గణములఁ

బరవర లై పోవు * భటదయములు

వజ్రబాహుం డేయః * వరశిలీముఖముల

న ట్టిట్టు బడు చుండు * నశ్వములును

హేమరథం డేయః * నిధబాణంబుల

జిరజిరఁ దిరుగు పె * నగ్గరివరములు

నిటుల ననోన్యబలముల * నేకశరము

లడరఁ గాఁ జేసి యలయించి * కడిమి మెరసి

యేపుతో వజ్రబాహుండు * హేమరథుండు

దీప్తదివ్యాస్త్రములఁ బూనఁ * దివిరి యవుడు.

52

గీ. వజ్రబాహుండు విస్తార * వారిధార

వారిదాస్త్రంబుఁ బరఁగింప * భూరికోప

మెసఁ గ నాహేమరథుండు * ను ద్వృత్తిమీఱ

మారుతాస్త్రంబుజేతఁడ * నృహిమ నడఁచె.

53

క. విరసంబు మ్మరము గ భూ, ధరబాణము వజ్రబాహు * ధరణిపుఁ డేయఁ

సరి గా హేమరథుండు ద, త్పరిహర మై తనరఁ గులిశ * బాణం బేసెన్.

క. దర్శికరాస్త్రమవుడు ను, పర్వులు వినుతింప వజ్ర * బాహుం డేయఁ

దుర్వారహేమరథుండు న, గర్వుం డై గారుడాస్త్ర * గతిచే నడఁచెన్. 55

గీ. వర్ణితాన్నేయబాణ మా * వజ్రబాహుఁ

డేయ నది జ్వాల లడరం గ * నేచి రాఁగ

హేమరథుం డంత వరుణాస్త్ర * మేసి దాని

యుదు టడంచెను దనసైన్య * ముబ్బు చుండ.

56

క. రుద్రద్రవకాశమునఁదగు

నైంద్రాస్త్రము వజ్రబాహుఁ * డడరించ యశ

స్సాంద్రుం డగు హేమరథుండు మ

హేంద్రాస్త్రముచేత దాని * యేవడచె వడిన్.

57

వ. ఇవిధంబున సింహంబులచందంబున శరభంబులబోలికె శార్దూలంబులగ

తి వృషభంబులవిధంబున గజంబులచాడ్చున నంతకంతకు మచ్చరంబు గగ్గ

చ్చుకొన దివ్యాస్త్రవిలాసంబుఁ జూపుదుఁ జిందంబుల మొఱియింపుచు భే
రులు మెరయింపుచు నిజబిరుదంబులఁ జాటింపుచు. శరవర్షంబులు వాటింపు
చుఁ బోరు నవసరంబున.

58

సీ. సచివభృత్యామాత్య • సహితుఁడై యవ్వజ్ర
బాహుండు మగధాధి • పతిని గిట్టి
యొడింట గుఱ్ఱంబు • లారింట సారథి
నేడింటఁ దద్ధజం • పెనిమిడింటఁ
జాపంబుఁ దొమ్మిది • తూపులఁ దత్తను
త్రాణంబు దశసంఖ్య • బాణములను
వక్షంబుఁ గాడం గ • వడి నేయుటయుఁ జూచి
క్రోధారుణాత్మఁడై • యోధవరుండు
నతఁడు నిగుడించు శరముల • సంతకంబై
పెడిద మగు తూపుగమితేత • నుడిపి తత్ప్ర
కారమార్గంబునకుఁ బ్రతీ • కార మెనయఁ
జేసి కడుకూటయ్యుద్ధంపు • చిత్తమునను.

59

క. తనయోధాగ్రణు లందఱిఁ, గనుఁగొని చేవీచి కడిమి • గడలుకొనఁ గఁద
త్సనిశితబాణాసారము, మునుమిడి వారింపుచో న • మోఘస్త్రిండై. 60

గీ. స్వాతివర్షంబు గురిసిన • చందమఖర
నతని యరదంబు బాణమ • యంబుఁ జేసి
విజయబిరుదాంకనిజయోధ • వితతిఁ జూచి
పట్టుండని బరవస మెచ్చ • నట్టియెడల.

61

సీ. ఆహవంబున స్మృక్తి • యలంతఁ జెందిన వజ్ర
బాహుపై మాగధుల్ • పలువు రేచి
యొగిఁ బ్రాగవాక్రవ్యత్య • గుదగధిఫలములఁ
దవిలి శస్త్రాస్త్రసం • తతులచేతఁ
దద్యాహము సహస్ర • ధారంధ్రము గఁ జేసి
కొంద తాతనితేరు • నుల్పి రొక్కటఁ

గొంద జాతని సూతు * గుణియం గఁ జేసిరి

కొంద జాతని విల్లు * గ్రిందువరచి

రెలమిఁ గొందఱు తత్త్వాణ * మిలఁ బడం గఁ

జేసి రొకకొంద జతని వా * జీవజంబు

నరికి యిటువలె నారాజు * విరఘం జేసి

పట్టి బంధించి రత్నంత * బలము మెఱయ.

62

చ. ఇటువలె బద్ధుఁ జేయుచు ను * హేమరథాధిపు యోధు లెల్లఁ ద
దృట్టనచివాత్తభృత్యగణ * బాంధవులం దఱిఁ బారఁ ద్రవోలి యు
దృట్టు లయి భేరికావిజయ * భాంకరణంబుల శంఖ కాహర
స్ఫుటరవముల్ సెలంగఁ బరి * పూర్ణమనోరథవృత్తి దోవఁ గఁ.

63

సీ. మహితకాండనమణి * మయము లై రంజిల్లి

కనుపట్టు తగు శతాం * గములఁ గొన్ని

దానధారాసమిం * ధానగంఢోల్లస

దృంధురతరయూధ * పములఁ గొన్ని

కల్పాణగరరత్న * పల్పాణభరవాంఝ

గమనంబు గల తురం * గములఁ గొన్ని

యతిభారవాహకో * న్నత కాయములు గల్గి

సమదంబు లైన యు * ష్టములఁ గొన్ని

బహుళముక్తాభలాంచిత * పటగృహముల

వితతసౌవర్ణముద్రికాం * చితవిశాల

పేటికానంఘముల రాజ * బీరుదకేత

నాదులను గొని రత్నంత * మోద ములర.

64

వ. మఱి యు.

65

గీ. వరచు తన్మంత్రముఖయోధ * వరుల మీఁద

బాంఝబేగాశ్వములఁ దోలి * వారిఁ బట్టి

పాశనిర్బంధదేహు లై * వరఁ గఁ జేసి

హేమరథు మ్రోల నిడ నమ్మ * హీనుఁ డవుడు.

66

గీ. వీని నావజ్రబాహుని * విరిచికట్లు

తోడ బలుశకటములతోఁ * గూడఁ బెట్టి

తెండు మీ రిపు డేమర * కుండుఁ డనుచు

విజయదుండుభి మ్రోయించి * వేడు కలర.

67

క. నృపుఁడు చతుర్విధసైన్య, ప్రపతులఁ గని మనము వజ్ర * బాహుపురశ్రీ

నిపు డవహరించి యీరా, జ్యోవరిగ్రహణంబు సేయ * నర్హం బరయన్. 68

క. అని యానతి నొసంగిన వా, రనుమోదముతోడ వేగ * మలరఁగ శుభల

క్షీణిఁ దగు తత్పురవరణముఁ, గని లగ్గకుఁ జొచ్చి మిగులఁ * గడిమిదలిర్పన్.

క. వీరులు తత్పుర కావలి, వార లొకించుక యు వేటు * వాటులచేతం

బోరఁ గ వారల నెల్లం, జీరికిఁ గైకొనక శత్రు * సేనలు కడిమిన్. 70

గీ. ధనకనకవస్తువాహనా * దినిఁ దలిర్పు

వజ్రబాహుని నగరి ము * వ్యకరి గాఁ గ

దోచి తమతమ కిప్తివ * స్తువులఁ గొనుచుఁ

బ్రభునియుక్తిఁ దదంతఃపు * రమున కేగి.

71

సీ. నవవిధస్థానసం * భవమౌక్తికంబులు

గలుగు దివ్యాగార * ములు గలంచి

వజ్రవైదూర్యపృ * వాళగోమేదికం

బులమిం చుదవసితం * బుల నడంచి

సౌవర్ణచేలసం * చయమున విలసిల్లు

లలితచతుశ్శాల * ములఁ జరించి

రమణీయతపనీయ * రౌప్యముదిగ్గిక లుండు

భాండాలయంబుల * బడలుపరచి

హారకేయూరమంజీర * చారుమకుట

ఘటితపేటీభరంబుల * గాసిఁచేసి

వలసినట్టుల దిరిగి య * వ్వారి గాఁగ

నవహరింపుచు రిపుసైన్య * మలరు మతిని.

72

సీ. రామణీయకకన * ద్వాజగృహశ్రీల

రాజిల్లుదాసదా * సీజనులను .

జన్మస్థలమునకుఁ • జనక శాలలనుండు

రంగత్తురంగమా • తంగములను

హరిమూర్తివివాహి • తావివాహితనిత్య

మాన్యలైతగురాజ • కన్యకలను

బోపితవ్యక్తకా • పోతమాయారాది

భరితచామీకర • పంజరములఁ

జనమనోహరతనుమృగ • సంతతులను

మహితకస్తూరికాసంకు • మదమృగమద

ముఖ్యగంధయుతసుకంద • ములును మొదలు

గాఁగ సర్వార్థము హరించి • కౌతుకమున.

73

సీ. దాక్షిణ్యఫలనముత్తి • తస్వాసవంబుతోఁ

జరణాయుధోపదం • శంబుఁ గూర్చి

సమ్యక్క్షేపరసాం • చత్వీధుతతితో న

జాపైరరంబు బా • సంగఁ జేసి

మత్స్యింజకాదిసం • భవమధుప్రతితో

సచ్చేకతరసంబు • సంఘటించి

మహితగంధోత్తమా • మైరేయమును గూర్చి

యావికపలలంబు • నావటించి

చారవనితాభిశేలాస • వంబుగాఁగఁ

జేసి పానం బొనర్చి రం • జిల్ల వారిఁ

బట్టుకొని ప్రమదావన • ప్రముఖములను

రూపు మాపుచు నప్పు డా • రూఢబులు.

74

సీ. దుర్భరాపర్వాధ • సౌరభకస్త్రైణాశు

పాతపంకిలము నే • వట్టుఁజూడ

గుల్ఫద్వయసశాత • కంభముక్తాఫల

శార్కరిలంబు నే • చక్రిఁగనిన

జానుమాతృసితాభ • సంకుమదాగరు

గంధగంధిలము నె * క్కడదలంప

నక్కిదమ్మ ధక * చణక శాలికుభుత్త

మాపతుందిలము నే * మనిగ నరయ

ఘనజనులు చూరఁ బుచ్చిన * కతనఁ దత్తు

రావణంబులు జూపట్ట * నఖిలజనులఁ

జెరఁ గొనుచుఁ బోవ సింధుసం * భరితనినద

మనుకరించెను వినవారి * కద్భుతముగ.

75

గీ. అప్పు డాబాలగోపాల * మనక ప్పజలు

నొక్క-మొగి నైరులకుఁ జిక్కి * నుక్కి-పొక్కి

కుంది యొక్కందనధ్వనిఁ * జెంది యుండ

శత్రుజను లేగు చుండు త * త్సమయమునను.

76

మ. సరథాశ్వేభటాళి యైమగధదే * శం జేలు చున్నట్టి హే

మరఘం యన్న నృపాలమౌళి మిగుల * న్మత్తిల్లి దాశార్థరా

జ్వరమాధీశ్వరు వజ్రబాహునృపుఁ బ్ర * ఖ్యాతాత్ముఁ గాఁ జేసిచె

చ్చెర బంధించుక పోవు వాతఁ మొరసెఁ * శేషించు దేశంబులఁ.

77

క. ఆనార్త సకలరాజ్య, శ్రీవిభవసమేతరాజ * శేఖరుల హహే

త్యావిష్కృతోక్తు లడర భ, యావహతఁ జాగరూకు * లైయుండి రోగిఁ.

వ. అట్టి యెడ.

79

సీ. ఒనరభద్రాయుర * భృదయాధి నెఱింగిన

వాఁ డొటఁ జేసి య * వ్రైశ్యవరుండు

మథితారివీరుఁ డ * మృగధాధినాథుండు

దవ్విత్తుఁ డై యస్మత్స * మృధగల్లు

మించు దేశం బాక * మించఁ గలఁడు వాని

వికృమం బిమ్మహ * వీరుచేత

నడఁగింప వలయు నీ * యెడ నది యుం గాక

మును బితృణముఁ దీర్పు * కొను నతం డె

సుతుండు గాక తదన్యుండు * సుతుఁ డె మఱి యు

నివ్విధంబున భూపాల * కేప్పితంబు

సర్వజనసమ్మతం బని * శత్రుసాద

లబ్ధిబలుఁ డితఁ డతనిఁ గ * లంఛఁ గలఁడు.

80

వ. అని విచారింపు చున్నంత.

81

మ. ఫణిహారు వర దేశవైవస్వతు లై * ప్రస్తావనావాప్తవా

కృణితి న్నార్దగ తార్యవల్లభునితో * భాషింప నాతండు త

త్పణితిం జెప్పిననూ స్పర్షదూర్జితశర * త్వర్జస్యగర్భావిజ్ఞం

భణ మేపార నపారకోప మలరత్ * భద్రాయా వత్సృద్ధతిః.

82

నీ. ఘనయోగివరలబ్ధి * ఖడ్గశంఖంబులఁ

గొని హీరకవడంబు * మును ధరించి

మణిగణాలంకార * మకుటాదుల వహించి

రమ్యదుకూలాంబ * రములు గట్టి

పరశు పట్టిస శూల * కరవాల ముగ్ధర

ప్రాస తోమర భిండి * వాల ముఖ్య

శస్త్రాస్త్రముల నెల్ల * సవరించుకొని వీర

గంధమాల్యంబులు * తల్లిలికఁ దాల్చి

యీశ్వరాజగవసమాన * విశ్వజైత్ర

మనుశరాసనవరము బ్ర * హ్మస్త్రముఖ్య

మార్గణంబులు విలసిల్ల * భర్గుఁ డనఁ గఁ

దనరి సఖుఁ డైన తద్వైశ్య * తనయుఁ జూచి.

83

క. ఇపుడు ధనుర్విద్యాభ్యా

సపరిశ్రమ మాకుమార * చాతుర్యముతో

నుపమింపఁ జేసి కాత్యవ

స్వపతుల మును గీ టడంచి * నిగుడఁ గవలయున్.

84

క. కావున నీ వీయెడ వీ, రావేశముఁ బూను నాన * హయము గలుగన్

నావిజయ మె నీవిజయము, గా వివరింపు మి దె మైతి * గడలుకొనంగన్

గీ. అనుచుఁ బలికిన సమరోచి * తానమాన

భానమానసముద్యద్భ * రానమాన

నీయబాణచక్రసాధన * నియతుఁ డగుచుఁ

దద్వఢోత్సాహపరతచేఁ * దగిన నగుచు.

36

సీ. ఋషభయోగింద్రమ * హేశ్వరాంఘురిల ముందు

స్వాంతంబులోపల * సంస్మరించి

మాతృవందనము త * న్మానితాశీర్వాద

మొంది వైశ్యాభ్యు నా * నంద మెనసి

బహుమంత్రపూర్వక * పరహరణంబులు మూర్తి

మంతంబు లై కనం * బడి వెలుంగ

ననఘుఁ డై రంజిల్లు * సునయుఁ డవిధమునఁ

బొలిచిన వారి న * పురజనమ్ము

నలరి శత్రుల గల్చి మీ * రతిరయమున

రావలయు నని దీవింప * భావజారి

కవచసామర్థ్యయు క్తవి * కృమధురీణుఁ

డైన భిద్యాయు వవ్వేళ * వార్ష మెనఁగ.

87

శా. దాగ్నిష్ఠప్రతిఘాతిహూతవిధిసం * ధానోన్మనీషామహా

స్లాఘామోఘజవప్రభావవిలస * చెర్చ్యంబునన్ స్వీయధా

రాఘోట్టాణము నెక్కి దివ్యబలధా * రంధర్య ఘట్టండు నై

మేఘాడంబరశంబనిస్వననము * స్థిలద్రవారంభుఁ డై.

88

క. వినయంబుతోడ సునయుఁడు

ఘనతరకాంభోజఘోట * కము నెక్కి యశో

ధనుఁ డై తగుభద్రాయువు

వెనుకొని మును రాఁగదివ్య * విభవం బలరక్ష.

89

వ. ఇట్లు త్వరితగతిం జనుదెంచి.

90

సీ. అశ్రుతపాపహృణం * బజ్జాతపార్థివం

బవిదితార్థం బలు * ధాంత్యవర్ణ

మాహృతధనధాన్య * మాద్రవతగ్రంథాణ

మాన్యలిగ్గజబృంద * మావిలూన

ర ధనంగ మాధ్వస్త * రధ్యాధరాజాత

మాభ్రమచ్చేకంబు * నావతధ్వ

జవ్రజం బాభిన్న * సౌధాగ్రమాగళ

లోరణం బాకృత్ * దుందుభి యును

గలితవట్టణము నరాజ * కంబు నవ

ధాన మావర్జితపదాతి * మాన మగుచు

దుర్హృదవహృతశేషవ * స్తుపులు నిటుల

గాసిం జెంది కనం బడం * గనికరమున.

91

కా. కం టే మత్సభ యస్మదీయపితృసో * తగ్గంతాభిలశీపురీ

లుంటాక పగకటపగితాపమున నీ * లోకంబు గావించి పె

న్నం తై హేమరథుండు నోం గలం డె మ * ద్బాణానలజ్వాల లొ

కగ్గంటం జేయుచుం దదృశేంధనము వే * గణ మండం గాం జేసెదన్. 92

క. వనజాప్తమరగ మేగతిం, జను నాగతి నామనోజ్ఞ * జవనాశ్వము వే

చను నీవు ను నావెంబడిం, జను దెంచితి వేని నాకు * సంభ్రమ మలరున్.

వ. ఇవ్విధంబున బరవనంబుం జేసి జయబిరుద భేరికా భాంకారాదుల నిగుడిం

పుచుం బోవు మాగధసైన్యంబును యోజనమాత్రం గూడ ముట్టి.

94

కా. స్వోధానఘ్నఃచిరత్నరత్నమయమే * రూద్యద్ధనుశ్శింజినీ

గాధాకర్షణ మాదరింప నది యా * కల్పాంతభూభైరవ

ప్రాగ్ధాన్యము నై తగ్గన్ శ్రవణమా * తృప్రత్యవస్థాత్పనం

రీధాలజ్జితవేపమానతనునా * రీగర్భనిర్భేద మై.

95

గీ. అమృహానినాద * మఖిలభీతిపదం

బయ్యె రిపు లగుండె * లావలింఁచె

గొంతవడికిం దెలివి * గూడం గ రిపుసైన్య

మొక్క-మొగిని గవిసెం * చిక్కటిల్లి.

96

వ. అట్లు గవిసిన నకుగ్గ-మారకంఠీరవుండు మనోవేగంబు గల నిజతురంగంబు

ను దత్సైన్యంబునకు వలయాకారంబు గాం బరపి ద్యావాభూము లదర

నార్చి నిలు నిలు మని యదల్చి తన ధనుర్విద్యాభ్యాసపాటవంబు నొక్కిం

చుక చూపం దలంచి లాఘవలక్ష్యద్వఙ్మధత్యశుద్ధినరం బగ్గయభావిభ్రమర

తాదభ్యనిరర్థభ నిర్దేశన్నిఘాతపాతనంబుల ననుకరించు మార్గణగణాసారం
 బుఁ బరగించుచు శత్రుసేనారణ్యంబు పొగవాక్పిత్యగుదస్తిగ్భాగంబు లే
 ర్పడఁ ఘంటాపథంబుఁ గావించి యాహవదోహలం బగు తనవాహనంబు
 మెరయ నిర్వక్రవిక్రమక్రమంబు నెరవుచు నెక్కడం జూడ నక్కడం దా
 న యై యేరికి నెదురింపరాక యెదురించినవారి నొక్కకోలను నొక్కనిఁ
 బెక్కుకోలలం గూలించి కేలినలుపుచు నప్పటప్పటికి జ్యోనాదంబు నిగుడిం
 పుచు లస్తకంబున నుభయకోటుల బెడిదంపు టంపవెల్లి నిగుడింపుచు నెదిరి
 నిల్చువగరం బద గుల్ఫ జంఘా జా నూరు మధ్య తుండ వక్షః కంఠ శిరం
 బులఁ గత్తులఁ బచ్చడి సేయు చందంబు నొందించి చతురంగ బలములఁ దు
 నియలు పరియలు గుదులు నై బడలుపడ నడచినఁ గూలి యు నాగ్రలి యుఁ
 జచ్చి యు విచ్చి యుఁ గెడసి యు మడసి యుఁ జెల్లి యు దొల్లి యు దొర
 సి యు విరిసి యు వెరచి యు నుండ మెఱుంగు మెఱసిన తెఱుంగునఁ గొఱ
 విఁ దిప్పిస చందంబునఁ గార్చిచ్చు బొదివిన చాడ్చున నింద్రజాలంబుఁ జూ
 పిన యేపున మాయఁ గావించిన పగిది మంత్రించి పడవైచిన గతి విపక్షబ
 లంబును గనుపుగొట్టఁ గసిమసంగి ప్రళయసమయనమారంభసంరంభ
 జ్యంభమాణవరాశాంభవీనటలతటస్ఫుటితకీలికలాపం బనం దనరి యమ్మహా
 త్ముండు మందస్మితవదనారవిందుడై.

97

శా. పూజ్యప్రాజ్యవిభావిభాకరములై * పుంఖానుపుంఖంబులై
 సజ్యేష్ఠాససముష్ణితంబు లగు నా * శస్త్రంబులన్ సంపహా
 రేజ్యున్ వర్తిలు శత్రుసంచయములన్ * హింసించి తదగ్రక్తపూ
 రాజ్యేధార్చిరవక్రవిక్రమశిఖిన్ * హర్షంబు నొందింపుచున్

98

చ. దుర మొనరింపు శాత్రువుల * తోరములై తగు మేను లెల్ల జ
 య్పరితములై తలిర్చు గను * సాయకముల్ పరగించి మించిదు
 ర్భరతరశాత్రహేతుల న * పాగవిరోధివరూఢినీశభీ
 కరకరపాదమస్తకని * కాయములం దెగటార్చి పేర్చుచున్.

99

వ. కుఱి యును.

100

ఉ. ఆశుగవేగతోమర గ * దా సి పరశ్వధ కుంత చక్ర ది
 వ్యాశుగ ముద్గ రాదినివ * హంబుల మున్ నిగుడింపుచున్ ధనుః

కౌశల మేర్పడఁ భయద * కాండము నొక్కటి నేర్చి సంగరా

భ్యాశభటాళి మీదఁ దెగఁ * బాపె వణిక్కుతుఁ డిచ్చ మెచ్చఁ గన్. 101

చ. పొదిఁ దగు కోలఁ బూనుట ది * పొందు గ వింట ఘటించు టంతలో

నేదిరిన మార్పలంబువయి * నేయుట వా రనిలోనఁ గూలుట

మృదవదరాతిభంజనుని * మానస మొక్క టెటుంగుఁ గాక వా

ని దురముఁ జేయు నేరువు ష * చివరిభు కైన వశం బె యెన్నఁ గన్.

గీ. పది యు నైదు రెండు * వరఁగం గ నొక్కటి

యెదురు లేని కోల * లేర్చి రిపులఁ

బదిపదులను వేయి * పదిసహస్రంబుల

లక్ష దునుము హస్త * లాఘవమున.

103

వ. అట్టి యెడ.

104

ఉ. ఈనున శత్రునైన్యము ల * నేకము లై తగునైనకోత్తముల్

బాసట యై మెలంగఁ బటు * భల్లనమూహములు ల్లసిల్లఁ గా

వేసి యు డాసి యున్ సరగ * విచ్చి యు నొచ్చి యు మత్సరంబుతో

గాసి దలిర్చు నిప్పగిది * గయ్యము దయ్య మెటుంగఁ జేసినన్. 105

చ. అనువు గ వారు బట్టిన శ * రాసనబాణకృపాణతూణముల్

తునుకలు గాఁ గ బెట్టదవు * తూవుల నేయుచు వారిమర్మముల్

దునిమి తదంగకంబులను * దూరఁ గ ఘోరతరాశుగంబులన్

జొనువుచు ర క్తపూరములు * జొబ్బిలఁ జేయుచుఁ గౌతుకంబునన్. 106

క. గంధేభగమనుఁ డరిని

గ్గంధన మొనరించి కార్ము * క పోర్ణియితగో

గంధనసఖవిశిఖశిఖా

సంధానితము గ నొనర్చె * జతురిమ మెరయన్.

107

వ. అప్పు డమ్మగధబలంబులు.

108

చ. తమ తమ దర్ప మేర్పడ ము * దంబునఁ గోల్తలఁ జేసి సంభ్రమ

భ్రమితమదేభ ఘోటభట * పక్షుల నేరువుచే బ్రహ్మకృ

ద్యమ మలరంగఁ జేయుచు య * థావిధి గా మొన లేర్పరించి భూ

రమణునితోడ శత్రులు దు * రం బొనరించిరి పేరు వాడుచున్.

109

గి. అట్టి సమరంబుఁ జూచి వై * శ్యాగ్రగణ్య
నుతుండు భద్రాయుఁ గనుచు నో * శూరవర్య
ఘనగదాయుధవైపుణి * గలదు నాకుఁ
జూడు మని వాహనము డిగ్గి * స్ఫురణ దనర. 110

ఉ. దండధరప్రచండతర * దండసమానము నైన పెన్దదా
దండముఁ గేలఁ బూని భుజ * దర్ప మెలర్ప నిజాంగకప్రభా
మండల మానదేశమున * మార్పలముల్ గని భీతిఁ జెంద ను
ద్దండపటుత్వ మొప్పఁ బ్రవి * దారణభూమినిఁ బొల్పి నిల్వినన్. 111

క. కని మగధాధీశ్వరమి
త్రనివహమధ్యమున శూర * ధన్యుం డనువాఁ
డనుపమబలదర్పఁడుతన
జనపతి కింపు గను గద వె * సం గొని వచ్చెన్. 112

ప. ఇట్లు వచ్చి యువైశ్వర్యనందనున కభిముఖుం డై. 113

మ. సమదాటోపత వార లిరువురు జయే * చ్చుం బోరుచో మండల
భ్రమణింబుల్ బటుసింహచంక్రమణముల్ * పాటిల్ల నుద్యద్గదా
సమిదారంభవిజృంభితోభయగదా * సవ్యాపనవ్యవ్రహ్
రములం జప్పుడు లుప్పతిల్ల భయదా * రావంబునం బోరుచున్. 114

వ. మఱి యు హరిగతి గజగతి వ్యాఘ్రగతి మహిషగతి జంబుకగతి మర్కటగతి
మాఘాలగతి హరిణగతి చటకగతి తాండవగతి మొదలగు ద్వాదశగతులు
జూపుచు భ్రాంతంబు నావృతంబు నావిధంబు నాహితంబు ను విభ్రమణం
బు ను మానుషంబు ను నిర్మర్యాదంబు ను జిత్రకంబు ను భిన్నంబు ను స
వ్యకరంబు ను దుంగ బాహువు నావృప్తిప్రహారంబు వేల్లితంబు ను గుంచితం
బు ను స్వస్తికంబు ను మొదలగు ద్వాత్రింశత్ప్రకారంబులఁ బఠరింపుచు.

చ. మొనలు గనుంగొనం గదలు * ముప్పిరి గాఁ గదియం గఁ జుట్టు నె
మృనములఁ గోవముల్ గదుర * మర్మవిభేదన మాచరించు నే
ర్పున బహుచిత్రమార్గముల * మూపులు వీచులు మోది మోది తెం
పొనరఁ గ సేదఁ దీర్చుకొన * నోపని వైపున నేపుఁ జూపుచున్. 115

- కా. పాదద్వంద్వసమాహతిం గరము ఘోః * భాగంబు గంపించి కే
 మాదుల్ తద్భర మాని భేదమున ని * ర్వాస్తపారు లై యుండఁ బె
 వేదండంబులు సింహముల్ శరభముల్ * ద్వీపుల్ మహాక్షంబులు
 భేదం బించుక లేక పోరుగతి ని * ర్భీతిక విజృంభించుచున్. 117
- మ. ధ్వజినుల్ భీతి వహించ నైశ్యసుతుడు * త్తాలవ్రభేలద్దన్
 నిజదోర్మండలమండ నాచరితమా * ణిక్యప్రభల్ మించ నా
 వృజినాదాననిదానకాత్రపుని పె * న్నీపుల్ శిరోధిస్థలిక
 భుజముల్ వేసె నెడిల్ నెడిల్లను రవం * బుల్ పికరాటిల్ల వడిన్.
- వ. ఇవ్విధంబున. 119
- మ. చలవాదం బలరక్ స్వసంభృతగదా * సంఘట్టనప్రోజ్జ్వల
 జ్వలనజ్వాలభవస్ఫులింగములచే * సంగ్రామరంగస్థల
 స్థలదుద్వేషణ లోకకృపెట్టునఁ గలం * గం వారఁ దద్దాత్రముల్
 శలభాభంబుల జేసి కాల్చి నటన * స్థానంబు నొందించినన్. 120
- క. ఇనతనయుఁ డివ్విధంబునఁ
 దననెచ్చెలి యైన నైశ్య * తనయుఁడు బోరక
 గని నీవు విశ్రమింపుము
 ననుఁ గనుఁగొను యుద్ధ మిపు డొ * నరైద ననుచున్. 121
- ఉ. చండతరవృథావిభవ * శాతశరంబుల నేర్చి పేర్చి దో
 ర్మండలమండలీకరణ * మండితచాపలతావిశేషుఁ డై
 భండనభూమి శాత్రవుల * భల్లములం దెగటార్చి యార్చె నా
 ఖండలదివ్యముఖ్యులు న * కాతుకమానసు లై కనుంగొనన్. 122
- వ. అట్టి సమయంబున భీషణహేమవిశేషరంగదుత్తుంగతరంగసన్నిభంబులగు
 తురంగంబులు ఘోరకారభయంకరచతుర్దంతకాంతంబు లగు దంతావళంబు
 లు దీక్షుఁ ఘుఘుఁరనినదావక్రచక్రసుందరంబు లగు స్యందనంబులు చటు
 లాయుధవటలనముద్భటు లగు వీరభటులు ను నిజాగితపినుపున నడువఁ
 దచ్చేతురంగబలపదాఘాతలనదృఢతపృథ్వితథూలిపిహితకాంతి గలిగి మా
 ర్తాండమండలంబు కళలఁ దొలంగ విశ్వవిశ్వంభరాతలంబు తద్రజోమ
 యం బై యుండఁ బ్రతిపదపాద్యమానోద్యచ్ఛేరీవటహాధకాకృశంఖకాహ

భాదులు మోయించి దత్తరాగభరంబున మునిగి యొకరొకరి నెఱుంగక
పేరెఱుంగుల మెలంగుచు గనకమణిమయంబు లగు తమతమధ్వజంబులు
మెరయఁ గూటయుద్ధంబునకుఁ జొచ్చి భిండివాల మండలాగ్ని భల్ల నారా
చ రోహణ నఖర పృముష్టి ముద్గర శూల ముసల భునుండిక ప్లాన ప్రకూ
ర్మ కంపన గదా గదా యొద్దండ కణయ కుంత పరశు చక్ర పరిఘ పట్టి
నంబులను పంకిణి నబళంబులను నెలకట్టెలఁ జిలుతచయమ్ముల గొరకలు
నురియలు మొదల గు బహువిధానుధంబులు నారాజకుమారుం గప్పుచుఁ
గడియం గనుంగొని.

123

క. ఆరధికులలో నొకఁడు

హారథుఁ డెదుట న్వసించి * నతిజవమున నా

త్పూర్వాధహయము దిగి గరు

దారయమునఁ దద్రథంబు * నందుచుఁ గడిమిన్

124

గీ. సునిశితాస్త్రంబుచే వాని * సూతుఁ దునిమి

తదగ్రధికు శిర మొక్కశ * స్త్రమున నరికి

తా మహారథుఁ డై యుండి * తనదుసఖుని

సారథిఁ గఁ జేసిపరశరా * సనముఁ బూని.

125

ప. అట్టి యెడ.

126

ఉ. దారుణవృత్తి మాగధులు * దగ్ధత నారథికాధ్యు తేరు దాఁ

గేరుదు వచ్చి పొచ్చి యిరు * గ్రేవలఁ గ్రిందను వెనక ముందరన్

నేరుపు మీఱ నిల్చి యతి * నిఘరశస్త్రము లేసి రుజ్జ్వల

ద్వారిధరంబు లొక్కమొగి * వారికణంబులు రాల్చు కైవడిన్.

127

ప. ఇట్లు గదిసినం గనుంగొని.

128

సీ. ఆమహారధికుండు * వామదక్షిణపాద

జలజముల్ సవ్యాప * సవ్యములు గ

సాచి పార్శ్వద్వయీ * సంఘరద్వంచక

శూరవర్యుల ముందు * సుగ్రుక్క జేసి

సమము గాఁ బదపద్మ * యమళంబు నియమించి

చరమభాగస్థాన్ను * వరుల నడఁచి

మంఠానదండనం * భృమణంబు నొందించి

- యగ్రతస్సరసప * త్నాశ్రిం గలంచి

యంఘ్రినరసీరుహములు నా * యామములు గం

జేసి తన తేరికిందటం * జెలంగు చున్న

బలువిరోధివరూఢిని * పృథుల దోలె

భూరిశరములచేత న * ద్భృతనియతిని.

129

క. సమిదధికబృత్పాలీ

ధము నాలీఢంబు మును గ * డల్కొను చుండె

సమపాదమందమండల

కమనీయస్థానవంశ * కంబునం బోరె.

130

వ. అప్పుడు.

131

ఉ. కొందల మంద కప్పగర * కూటువ కూటవిధంబు దోవం గా

నందడి గాంగం గూడి శర * జాలములన్ నిగుడించి మించ నా

నందడికయ్య మియ్యకొని * శౌర్యధురంధరుడైన రాట్సుతుం

డెందు ను జూడఁ దా నగుచు * నేవడచెన్ రిపుకోటి నరయ్యెడన్.

132

వ. మఱియును.

133

చ. సొగ నగు కెంపు సొంపు గల * చూపులం బుట్టిన కోవపహ్ని కొం

బొగ లెగయం గ రాదగరన * పూజ్యతరాజ్యముచేతం బై పయిన్

నిగుడఁ గం జేసి యీనునన * నీకచరారుల మీద దీపితా

శుగ మరిచి బోసి యేయ నది * సూరెల ముట్టి దహించె వేల్పుడిన్.

134

ఉ. ముక్కులుం జెక్కులుం జెవులు * మూపులు వీచవులు జాను జంఘముల్

పృక్కులు దొక్కులుం దలలు * ఫాలతలంబులురంబు లూరువుల్

వెక్కునపాటొనర్చు శర * వేగ మెలర్ప గం జక్కు చక్కు గాం

జెక్కుచు నుక్కు డంచె రిపు * సేనల గృక్కున నుక్కు మీఱగన్.

135

వ. టివ్విధంబున నరయోధ్యవరుండు లయకాలకాలగలాభీలాలిక కీలికీలాకలాపం

బు మెరసిన తెఱంగున గాండవృకాండంబుల నిగుడించుచు నిజబలంబులం

గసిమనంగినం జూచి కోపాహోపంబున హేమరధుండగ్గరి.

136

మ. విలసచ్ఛాపవిలాసకౌశలసమా • విర్భూత తేజంబుతో

బలవద్బాణవరంపరలో గురియఁ ద • ద్బాణంబు లావోమభూ

తలమార్గంబులఁ బర్వివైరిచయనం • తానంబునం బొల్పి యు

జ్వలఁ డౌ రాట్సుతుపై వయి న్నిగుడె గీ • ర్వాణో త్తములో భీతిలఁ. 137

వ. ఇట్లు నిగిడిన.

138

సీ. అమ్మహావీరాధ్యుఁ • డాశీవిహాభంబు

లై హేమరథుఁ డేయు • నస్త్రములను

దిలబంత లైపోవఁ • దీవ్రాశుగంబులఁ

బరఁగించి తచ్చతుఱి • బలము లెల్ల

జయైరితాంగు లై • నమరవిద్రావంబు

నొందంగఁ గుందించి • డిందువరచి

చండశుండాకాండ • హిండితాంచితభుజా

దండకుండలితకో. • దండ మలర

సరసకరపద్మసవ్యాప • సవ్యముక్త

నిబిడనిశితశిలీముఖ • నికరములను

సమరసమయసముద్భూత • సాహసపరి

తాపదీపితుఁ డైరణ • ధలి నిగుడ్చె.

139

వ. ఇట్లు నిగుడించి వేఁడిమిఁ జూపిన.

140

మ. జ్వలనాస్త్రంబ రి వోసి హేమరథుఁ డా • శర్వపరిసాదోజ్వల

ద్యులవద్యరక్తమహాప్రభావుఁ డగు నా • భద్రాయుపై నేయది

కుఁలు నిండం బెనుమంట మింట నెగయఁ • ఘోరస్ఫులింగావభుతో

గలయం బర్వఁ జిటచ్చిటార్చటులు ము • న్ననప్పఁ గా వచ్చినఁ. 141

సీ. భళభళదీప్తిసం • ధానాచిరత్రభా

దూరస్వగాధాంధ • కౌర మగుచు

ఘళఘళధ్వానని • ర్గళితనిఘాతాప్తి

నాబధిరీక్యతా • జాండ మగుచు

ఘళఘళస్వానగ • ర్భితనిర్భరార్చటుల్

స్తనితభీరూభవ • త్సర్గ మగుచు

గళగళన్నాదనం • కలితమాలంకమ

శూరితాకూపార • వారియగుచు

ఝళఝళన్వనభేదనం • జాతభూత

వారిధారాళధారాను • కారిఘోర

వారివాహంబు జనియించు • వారిదాస్త్ర

మేసి భద్రాయుఁడనలాస్త్ర • మిలఁ గలతనె.

142

ఉ. భూధర బాణ మామగధ • భూధవుఁ డేసిన నర్వణోకసం

బాధకరంబు గాఁగ బహు • పర్వతరూపము దాల్చి యప్పుడా

యోధనభూవిజృంభితబ • లోద్ధతరాట్టుకు మీఁదఁ బెళిలా

సాధనముల్ నిగుడ్చుచును • సత్వరవృత్తిఁ గడంగ నయ్యెడఁ.

143

సీ. భద్రాయుఁ డంతదీ • పుంబైతలిర్చిన

దంభోళిశస్త్రము • ధృతి నిగుడ్చు

నధికోటిశతకోటి • యై తేజితస్వీయ

ధారాప్రభాధాళ • ధశ్య మెనయఁ

జటులమాగధసము • తృజితాస్త్రంబు పై

నిగుడి మున్నెన్మంట • లెగయు చుండ

గండకైలములతోఁ • గదియం గఁ దద్వహ

ములఁ దచ్చిలాదుల • ముం దుద్యుంచి

గిరుల దరులఁ దదుద్బుధ • హరులఁ గిరులఁ

జరులఁ గరులఁ దదుద్యాన • తరుల విరుల

మూలహీనంబు లైపోవ • నేలఁ గలిపి

దనియె శత్రుపయంబులు • సంచలించ.

144

కా. బ్రహ్మాస్త్రం బరి వోసి యేసె నపు డా • పృత్యధి నాథుండు నా

బ్రహ్మాస్త్రంబముఖప్రపంచము భయ • భ్రాంతస్థితిం జెంద నా

జిహ్వప్రకృమనైజనైస్యము నుతుల్ • సేయం గ సాక్షాత్పర

బ్రహ్మేశానవరప్రసాదుఁ డగు నా • భద్రాయుపై నలగితో.

145

కా. ఆవేశ్ శివవర్మధారి యగు భ • ద్రాయుర్మహావీరు డా

ద్యావాభూములు మూర్ఖుల నిగుడు బ్ర • హ్మాస్త్రంబుపై దోర్విలా

సావిర్యృతకతూహలం బడరఁ బ్ర • త్యస్త్రంబుచే దానిని •
జీవం బై తనరంగఁ జేసె సుర లా • శీర్వాదముల్ సేయఁ గన్. 145

సీ. పృబలమాగధుఁ డంత • బహుళమాయోపేత

రాక్షసాస్త్రంజేయఁ • రయము మీఱ

నది ఘోరశరభసిం • హవాహ్నిసూకర

ఖరవృకోప్రృతరక్షు • ఖడ్గశల్య

ముఖమ్మగాకార మై • నఖరదంష్ట్రాయుధం

బులు గల్గి నిజమాయ • లలరుచుండఁ

దద్ధాత్రముల బాధ • దనరంగఁ జేయఁ గ

మఱి యు దుష్టవిహంగ • మార్గమునను

బక్షచంచూపుటాదుల • భయమొనర్ప

వెండి యును జండరాక్షసా • వేశములను

బడలిక నొనర్పఁ దలపోసి • బహువిధముల

నడరుట యుఁ జూచి భద్రాయు • డలుక గడిమి.

146

చ. చటులనికాచరఘ్న మను • సాయక మేసిన రాక్షసాశుగ్ధో

దృటవికటాన్యదైత్యసము • డగ్రమ హోగ్రమ్మగాండజాదినం

ఘటనముఁ బాపి తచ్చరము • ఖండిత మై పడఁ జేసి మాగఢో

దృటబలశౌర్యముల్ దొలఁగ • భల్లముల న్వడిఁ దూరుపెత్తినన్.

147

గీ. మగధదేశాధినాథుఁడు • నృత్తచిత్త

వృత్తితో నంధకారాస్త్ర • మేయ నది యు

నలుదెసలఁ జీకటులుగప్ప • బలసి రాజ

సుతునిపై రాఁ గ నమ్మహా • శూరుండ పుడు.

148

క. సూరాస్త్రంజేసిన దు

ర్వారాఖర్వప్రభాభి • రామం బగుచున్

భూరితమోమయ మగు త

ద్ధోరాస్త్రము నుడిపెఁ దనదు • గురుశక్తి దగన్.

149

చ. ఇవిధంబున.

150

క. అస్త్రప్రత్యస్త్రంబుల

నిస్త్రాణత నొండ వైరి * నిబ్బరపడ వా

కృత్రవరబలంబున న

ర్థస్త్రీశ్వరవర్మమహిమ * దనరఁ గ ననిలోక.

151

వ. ఇటుల నిశ్చేష్టితుం జేసినన మృగభేష్యుండు సకలయోధవర్యులం బురికొల్పుకొని తా నగ్రేసరుం డై రోదసీకుహరంబు గలఁగ సింహనాదంబులు జేయుచు భూరిభేరీరవంబులు చెలంగింపుచు శంఖతాహారంబు లొత్తుచు వేయుండు పొడుపుండు పోసీకుం డని యార్వులు పెడబొబ్బలు నడల్పులు నింగి ముట్టం జేయుచుఁ బరిఘాదిసాధనంబు లడరింపుచుం గవిసినం గ నుంగొని.

152

గీ. ఇటుల తను జుట్టుకొన్నట్టి * చటులశౌర్య

ధుర్యు లగు శాత్రవులఁ జూచి * శైర్యశాలి

యైనభద్రాచలు వతికరు * తార్ద్యదృష్టి

దనర హింసింపఁ జాలక * తడయ కపుడు.

153

శా. అంభోజప్రభవాండముల్ వగుల మా * ద్యచ్ఛాత్రవాలంభనం

రంభారంభవిజృంభమాణవిలయా * భ్రష్మానవద్భారవ

స్తంభీభూతజలేందనాగ్నిభయకృ * త్వప్తార్థవారావకృ

చ్ఛంభచ్ఛంభము నొత్తై రాట్పుతుండు వి * స్ఫూర్తత్వభావంబునక.

154

నీ. అట్టి శంఖారావ * మాతృహృత్పుటములు

భేదించ నత్యంత * భీతిఁ జెంది

ఘోటకరథరథ్య * కూబరాన్నితు లై వి

సంక్షేచే భూమిపైఁ * జచ్చినటుల

బడి మూర్ఖ నొందిన * పరఁగఁ గన్గొని దయా

భుత్వంబుతో నరి * జిత్వరుండు

వీతాస్త్రశస్త్రుల * విగతవాహనులను

నష్టచేతనులను * నయవిధిజ్ఞుఁ

డగుటచేఁ జంతరా దని * యాత్మ నరసి
హర్ష మెసఁగ రథావరో * హణ మొనర్చి
సునయుఁ గన్గొని పాశబం * ధనము నొందు
మజ్జనకునిఁ గనుంగొను * మాన్యదరిత.

155

క. బలవంత మైన సర్పము

చలిచీమలచేత జిక్కు * చందంబునఁ దా
బలవంతుఁ డయ్యు శాత్రవ
బలములచేఁ బడియె దైవ * బలరహితుం డై.

156

గీ. అదియుఁ గావునఁ దొలిబాము * లందుఁ జేయు

పాపపుణ్యము లనుభవిం * పక తొలంగ
వెంతవారల కైన ము * న్నిది నిజంబు
వీరివిడిపించు టే కీర్తి * విభవ మెసఁగ.

157

చ. కావున నిజజనకుల బంధనంబులు విడుపు మనిన నతం డట్ల జేయ. 158

క. బాధాసంయుతకన్యా

గోధనధాన్యాద్యబాల * కల ముందు గ సం
బాధంబు నొంద కుండ య
శోధనుఁ డగు రాజసుతుఁడు * సుఖులుగఁ జేసెన్.

159

గీ. మఱి యుఁ దక్కినబాంధవా * మాతృమిత్ర

భృత్యభటదాసికాదుల * వేరు వేర
విడువ నియమించి క్షణమాత్ర * వివశు లగుచు
మూర్ఖుఁ డేరిన శాత్రవ * ముఖము లరసి.

160

చ. వీరిని వధించ రాద ని తలంచి.

161

మ. అవసీపాద్యవరోధకాంతలఁ దదీ * యితి మనోమారుతో

జవవస్థోటకముల్ గిరిందనదృశ * స్తంబేరమంబుల్ సువ
ర్ణవిధానేక శతాంగముల్ సురుచిర * ప్రాయస్థదాసీతతిన్
వివిధాలంకరణంబులం గొనుచు ను * ద్యేగంబు వాటిల్లంగన్.

162

మ. విరథుం డై తగినట్టి హేమరథు ని * ర్విర్యుండు నై యుండ దు
ర్భరపాశంబుల బద్ధుఁ జేయుచును ద * త్పావప్రియామాతృత

- త్వరసేనాధిపనాయకావలిని ము * స్వంధించి యా న్మృత్యు తా
 నరుమంత్రీకుల దాపున నిల్పి యా * య్యోగ్యకృత్యుగ్రం దోగిన్. 163
- క. ఓమంత్రులార యిపు డీ
 హేమరథాదులను గొనుచు * హితవర్తనతో
 మీమీపురముల కరుగుడు
 సామంతులతోడ ననిన * సంభ్రమ ములరన్. 164
- చ. ప్రతిభటసంహతి న్మును ప * రాజితు లై తగు మంత్రీ నాయక
 పశ్రతతులు యోధముఖులు వి * పద్దశ లేక పునస్సజేవన
 స్థితు లయి రాకుమారుని ను * తింపుచు విస్మయమానమానసా
 నితు లయి వజ్రబాహు కడ * నిల్చి నమాహిత చిత్తవృత్తిచేన్. 165
- సీ. ఓరాజ విను మిమ్ము * హారాజతనయండు
 భూమి జూడఁ గ వచ్చి * పాదలు మన్న
 యింద్రుడో చంద్రుడో * యనుడో యుపేంద్రుడో
 తెలియం గ వలవ దీ * తెఱఁగు మనకు
 మనమహాభాగ్యంబు * మనతపఃఫల మెన్న
 నాశ్చర్య మయ్యె నీ * యవనిలోన
 ధన్యుడై తగిన యీ * ధరణీశనుతునిచే
 విజితులై రిపు లెల్ల * నెగడు పడిరి
 చెలఁగి యితఁడు మహాయోగ * సిద్ధుఁ డేమొ
 మఱి తపస్సిద్ధుడో లేక * సురవరుండొ
 కానిచో నీయమానుష * కర్మ మితని
 చే విజృంభించునా యింత * జెప్ప నేల. 166
- గీ. ఇతని జననీజనకుల ము * న్నెన్ని చూడఁ
 భార్యతీవర మేశ్వరు * లు ర్విలోన
 నిమిషమాత్ర శతాక్షిహి * జీబలంబు
 బలవదాశుగ ముల బడ * ల్పడ నడంచె 167
- వ. అని బహువిధంబుల స్తోత్రంబు లొనరించి. 168

గీ. ఇవిధంబున నత్యంత * హృష్టుల నుడు.

మహామహేశ్వర్యసంయుతా * మాత్యవతులు

తోషమలరఁ గ వరమహా * త్కృడ వటంచు

బలుకుచుండఁ గ నమ్మహా * భాగుఁ డవుడు

169

నీ. విస్మయానందాను * విద్ధుఁ డానందాశ్రు

పిహితాక్షుండు ను ప్రేమ * విహ్వలుండు

నైనట్టి జనకు న * భృగ్గ మాదటఁ జేరి

దండప్రణామముల్ * తగనొనర్చ

నారాజు ప్రణయాప్తి * నభివాదనముఁ జేసి

ధన్యుని గని గాఢ * తరము గాఁగ

పరిరంభ మొనరించి * బంహిష్టహర్షంబు

నొనరంగ నిట్లను * నోకుమార

నుడువు దేవుఁడవో మను * ష్యుఁడవా లేక

హరుఁడవో పరమేష్ఠివో * హరివా తలఁప

నీదుజననీజనకు లెవ్వ * రేది దేశ

మేది నీనామము వచింపు * మిద్ధచరిత.

170

వ. అది యునుం గాక.

171

నీ. పృత్యర్థివర్యసం * బద్ధులై విధులై

హతతేజులై మృతు * లట్లయిండు

భీరూభవదమాత్య * భృత్యాదుల నపుత్త

పత్నులు గా దయా * వరుడ వగుచు

విడిపించితివి మహా * వీర్య క్షేరోజ్జ్వల

తేజోబలోన్నతుల్ * తేజరిల్ల

నీవిక్రమక్రమం * బెట్లు నీకు ఘటించె

మహి సదేశాసుర * మానుషాత్త

మైన లోకత్రయము గెల్వ * నలవుఁ జలము

గలుగఁ బాలిన నీవంటి * ఘనుని ఋణముఁ

దీర్ఘకొన లేను ధర సము * త్థితసహస్ర
జన్మముల నైన దివ్యతే * జఃపగీచ్ఛ.

173

నీ. తగు నిదంపుత్త్రమి * తగికళత్రపూజ్యరా
జ్యపురం బనక నర్వ * మడర విడచి
ఘనమదీయాంతరం * గము నిచ్చ నీయం ద
ప్రేమబంధంబునఁ జెనఁగఁ దలఁతు
ననఘవచోయై కై * ననువదింపుము నేఁడు
కడు మత్ప్రియంభావు * కుండవు నీవె
యలరు మదీయశు * ధ్ధాంతకాంతల నెల్లఁ
ద్వదిధీనతఁ జరింపఁ * దలఁతు నిపుడు
తవిలి నీవు జితేంద్రియ * త్వమున నునికి
దోచె నామదిఁ గాన నం * తోష మొదవె
సర్వము వచింపు నీవు న * స్మిర్వహింపు
దేవుండవు గాక పరుండ వే * ధీరవర్య.

173

క. అని యివ్వధమున జనపతి
వినయంబునఁ బలకైర్య * వీర్యఘనుం డ
జ్జననుతుఁ డగు భద్రాయువు
ననువాందఁ గ నిట్టు లనియె * నందఱు వినఁ గన్.

174

నీ. ఇతఁడు వైశ్యసుతుండు * కుతలాధినాయక
సునయాఖ్య మత్సభ * స్ఫూర్తి నొందు
నే నితనింబ మ దీయమాత్మకతోడ
సతతంబు వర్తింతు * శౌఖ్యగరిమ
భద్రాయురాఖ్యచేఁ * బరఁగుచు విహరింతు
వెనుక వచింతు మ * ద్వైత మెల్లఁ
గారణంబున నిన్ను * గాసి నొందించిన
పరిపంధిబల మెల్ల * బడలుపడియె

మను సభృత్యసుహృన్మంత్రః * ముఖుడ వగుచు
నిజపురంబుఁ బ్రవేశింపు * నిర్భయము గ
శత్రుసాధ్వస మొక్కింత * సరకుఁ గొనక
సమృద్ధమున వసియించు * జనవరేణ్య.

175

మ. అది యుం గాక మదంచితాగమనవ * ర్యంతంబు దుర్బుధిభా
జ్జుదమత్తాఖిలశత్రుతాచరదధ * ర్మప్రత్యనీకావర్తి
వదలం బోవక బంధనాలయములో * వర్తింపఁ గాఁ జేయు ము
ద్యదయప్రాప్తిని నేను బోయెద మదీ * యాగారముం జేరఁగన్.

176

గీ. విశ్వజననాదిహేతుత్వ * విభవ మొందు
నమృహేశ్వరు కరుణ నా * యందుఁ గలదు
గాన శాత్రవులఁ దృణాయ * మానము గను
జేయఁ జాలిన నేఁ గల్గఁ * జింతవలదు.

177

మ. అని యిరీతిని బలిగొ యాన్యపతిము ఖ్యాజ్ఞప్తిఁ జెన్నొంది సం
జనితానంద మమంద మై నిగుడ సౌ * జన్యాత్మ భద్రాయుఁ డా
త్మనిశాంతంబున కేగి తత్ప్రధనవృ * త్తాంతంబు నాద్యంత మై
తనరం దల్లికి వైశ్యవర్చునికి మో * దం జేర్పడం జెప్పినన్.

178

మ. దయతోడం జనయిత్రి యాత్మజుని మూ * ర్థహృణ మామోదనో
దయదాలింగన మశ్రుపాతనము మో * దంబొప్పు జెన్నొంది త
జ్జయవద్యైశ్యుడ రాజపుత్రునిఁ బరి * ప్సంగంబునం జేర్చి ని
ర్భయవృత్తి వసియించె నానృపుని సం * భావింపుచు నిచ్చలున్.

179

గీ. ఆవజ్రాహుం డ * నాహతోత్సాహనం
రూఢుఁడై నై జావ * రోధయువతి
పుత్రమిత్రామాత్య * భూరిబలాన్నితం
డగుచు నవిచ్ఛిన్న * హృష మొంది
నమరహతావళి * ప్రవదాతితురగమా
తంగళతాంగాది * తతులు గొలువ
నరివరావహృతార్థ * సరణిఁ బునఃపున
స్సీకారపూరితా * నేకశోక

భారసహితుం డగుచుః బలు * పటపాభేరి

కానినాదంబు లొలయుం గఁ * గాతుకాత్త

చిత్తమిగు రొత్త నిజపురి * శ్రీసమృద్ధి

బొలుచు భద్రాసనంబు పై * వెలయుచుం డె.

వ. తదనంతరంబు.

180

క. నిరుపమతేజః డు సాక్షా

త్వరశిశుఁ డగు ఋషభయోగి * భక్తుండు ప్రియం

కరుండ గు భద్రాయువునకు

నిరవొందఁ గఁ పెండ్లి సేయ * నిది తరియనుచున్.

181

మ. శతమన్యుప్రభుతావిలానుండు మహా * శ్వర్యుండు సీమంత్రిని

సతి కిష్టస్థితి భర్త యై వెలయు నా * చంద్రాంగదాధీశు స

మృతుఁ డై కన్దానితత్సవర్యలకు నం * భావించి భద్రాయురు

న్నతి సౌందర్యవరాక్రమకృమము వి * న్నాణంబు గాఁ జెప్పుచున్. 182.

వ. నరేంద్రా యమృతానుభావుం డశేషనరపతిశిరస్సమభ్యర్చితశాసనుండై

పాకశాసనుండనందగుఁగరతలోపలక్ష్యమాణశంఖచక్రలాంఛనుండైచక్రధ

రుం డనఁ దగు నిర్జితమన్మథుం డై హరుండనఁ దగు విమానాహితరాజహం

సమండలుం డై కమలసంభవుం డనఁ దగు లక్ష్మీజనకుం డై సముద్రుం డ

నఁ దగు వనవరతప్రవృత్తదానాద్వీకృతకరకమలుం డైదిగ్గజం బనఁ దగు

మహాశ్వర్యంబులకుఁ గర్త సకలశాస్త్రంబుల కాదర్శంబు మిత్రమండలం

బున కుదయశైలం బహితజనంబుల కత్పాతహేతువు వినతానందజనకుం డై

వైనతేయుం డనఁ దగుఁ గావున నతని జన్మప్రకారంబు తెలియం జెప్పెద

నాకర్ణింపుము.

183

సీ. అధిప దశార్ణదే * శాధినాథుండు వజ్ర

బాహుం డనెడు నొక్క * పార్థివుండు

తగు పుత్రసంయుక్త * దారరత్నంబును

రోగపీడిత యని * రోగి విదచె

విడచిన నారాద * వెలదికి నుదయించు

తనయుండు నావల * నను పుష్ప

విద్య లెఱింగి నం • విద్యార్థుఁ డైనట్టి

శివుని వగ్గమునఁ బ్ర • సిద్ధిజెంది

ద్యాదశనహసగజబల • దాత్తుఁ డగుచుఁ

దనరు పితృసంకటముఁ బాపి • ధన్యుఁ డైన

యొక్క-వైశ్యునిపురములో • నున్నవాఁడు

కాన నీపుత్రికనుగుఱుం • డై నవాఁడు.

184

గీ. రాజకన్యలలో ధన్య • యై జగతిని

వెలయు నీసుత కన్యహ • వీరవరుఁడు

భర్త యై యునిగ్గ యోమహీ • పాల నీదు

జన్మసాఫల్య మెంత ని • సన్నతింతు.

185

గీ. అతఁడు భద్రాయురార్థుఁడే • నవనిఁ బరంగ

నార్యనుత శీఘ్రము వివాహ • కార్యమునకు

నిశ్చయించు గఁ దగు నని • ఋషభయోగి

యమ్యహీపతి వీడ్కొని • యతిరయమున.

186

నీ. శ్రీమంతుఁ డై మంత్ర • సిద్ధి జెం పొందిన

భద్రాయుఁ గనఁ గ నం • భగ్గు మెలర్ప

వచ్చిన యయ్యోగి • వరుఁ గాంచి సాష్టాంగ

దండప్రణామంబు • తగ నొనర్చి

ముకుళితహస్తం డై • మోగల నిల్చినఁ జూచి

నవ్వి గాఢాలింగ • నం బొనర్చి

యోపుత్ర మగధదే • శోదీర్ఘబలముల

గెలచి వచ్చి తె నీదు • బలిమి కలిమి

నెంత వర్ణింతు వినుము భూ • మీశ్వరాగ్ర

గణ్యచంద్రాంగదుని పుత్రి • గలదు కీర్తి

మాలిని యనంగఁ దగు నది • మాననీయ

నీపు పెండ్లాడ వలయు నూ • నిక్కము గను.

187

గీ. అతఁడు నీకి చ్చటకు మహా • హర్షమొందె

నీసఖుం డైన నునయుండు • నీతిమంతుఁ

డితఁడు జనితత్వమాచార • మెఱింగి నీదు

కోరిగ్గ సఫలంబు గాఁ జేయుఁ • గుతుకమునను.

188

ప. అని తచ్చరీరంబు నిజహస్తసారసంబున స్పృశించి దీవించి యానునయునికి
సకలలోకకన్యాభిజ్ఞానంబు దెలియ వరం బిచ్చి నిజనివాసంబునకుం జనియెఁ
దదనంతరంబు.

189

సీ. ధారాలసితవారి • ధారాలసితనరా

ధారాలసితహంస • వార మగుచు

సదననిర్యత్పదా • సదనమానసదురా

సదననార్తికవిద్యు • దుదయ మగుచు

భావజరితహావ • భావపల్లవికాధి

భావకృత్సనితపుం • భావ మగుచు

హలహలేత్యనులాప • హలవిలాసభృతిదో

హలభుజాబలకృషీ • వలము నగుచు

దేదివద్ధాతుభూతలో • ధితలతాగ్ర

వితతసీపదసీపనీ • పతదసమకు

సుమసముద్గీర్ణఘుమఘుమ • త్వరభిభూత

లంబు దగ నంబుదాడంబ • రంబు దోచె.

190

మ. పలుతాపంబున నాపసోపములు జూ • పట్టంగ నిట్టట్టు గా
నలసెం బంటవలంతి దీని కింక నై • త్యపృక్కియల్ జేయఁ గా
వలె నంచున్ ఘనుఁ డంత వృష్టిజనిత • వ్యాపారముల్ జేయఁ గాఁ
బులకల్ మేన జనించి మించె ననమున్ • బొల్పెన్ దృణాంకురముల్.

191

చ. నీకతిలభాముఖిస్థలుల • జెందుచు ముందు వివిక్తరక్తకీ
టకము లనహృతాపవిలు • తన్మహి తత్సమయందు పొందుఁ బా
యక గిలిగింతఁ గొల్పఁ దరు • ణారణదీధిమత్ప్రవాళపా
లికల సరుల్ ఘటించె నన • లీలఁ గనం దనరారె నత్తఱిన్

192

చ. ముసిముసిమబ్బున స్మైరయు • ముత్తై పుటెత్తు లనం దృణాంతసం
వనదురుశీకరంబు లన • వద్యతదంతరకీలీతంబు లై

మిసిమి పసిండికెంపు లన * మించు మెఱుంగుపురుంగు లొప్పె నా
సనీ గలచోట గాటము గఁ * జాలుపువానలు లేని వేళలఁ. 193

మ. వినుతపాపైత్రయధాకృమస్తనిత యై * విద్యుల్లతామూర్తి యై
తనుమార్గాగతవృత్తిమచ్ఛ్వసన యై * ధారాప్రవాళైక యై
కనదుత్తుంగపయోధరోల్లసన యై * కమాంబరోపేత యై
ఘనసంగంబున వృష్టి జూడఁ దగ్గ లో * కంబు మది న్మోచ్ఛ గఁ 194

క. అహమహమికావివాదం
బహరహ మాస్తనితవిద్యు * దంబునికరన,
న్నహనములకు రా వర్షము
తహతహ నొందించె సకల * ధరణుల నేలఁ 195

మ. అలరుకా జానపదస్థలంబులు సము * ద్యద్భూమధుమాలయో
జ్వలదాచ్ఛాదనముల్ నిరంతరజలా * సారంబునఁ సందుసం
దుల ధుమాంకురముల్ జనించి మునుముం * దుం జారుధారాకరం
బులు గాఁదజ్వతరంబు లంబుధము లై * భూమిం దివిం జేయఁగఁ. 196

నీ. పృథివదాదర్శాను * మితవర్తులాద్యంత
రంబు లై రుచిరగ * ర్తంబు లలర
సర్వతస్సాపితా * ఖర్వదుర్వర్ణపా .
త్రంబు లై పద్మాక * రంబు లలర
పరితస్పమర్పిత * స్థిరదుకూలాచ్ఛాద
నంబులైతటిసీగ * ణంబు లలర
విష్వక్పరిక్రియా * విరూభతతారహ
రంబు లై కుల్యాది * కంబు లలర
పంటవలఁతి యనెడి వాలు * గంటితోడ
మింటితెరువరి దంటవా * ల్లంటి నంటి
నంట కుండిన నివి యెల్ల * నొంటి యుండె
దెలియ వచియింప నలవి యె * నలువ కైతె. 197

వ. తదనంతరంబు. 198

సీ కలితప్రకాశసం • ఘాతంబు వేయంగఁ

గలహంసకన్ధర • ద్గతులుఁ దనర

బటుతరరజతకుం • భవయోధరము లొప్ప

ధవళాంబరము ధళ • ధళ వెలుంగ

వేణీప్రదేశంబు • విశద మై కనుపట్టఁ

జంద్రరేఖావీలా • సంబు దోప

నరలోచనముల కా • నందంబు ఘటియింపఁ

దారాళి నిర్మల • త్వంబు నొంద

కాలినుకృతఫలమహాక్ష • మాలికాశ

యంబు విలసిల్ల గాఁ బ్రవీ • ణాశుకవిల

సితనినాదంబు లదర నా • శ్వినవువాస

రంబునను వీఁక శరదాగ • మంబు దోచె.

199

మ. హరి క్షీరాంబుధి నిద్రితుం డగుట చో • ద్యం బెట్ల నక్షావైద్యశా
 స్త్రురహస్యం బతఁ డేర్పడం దెలనెఁ ద • తా-లోచభోగ్యస్థితిం
 జొరలే వన్యము లైన రోగము లబం • దుం లేనిచో శేషసా
 గరవైకుంఠముఖప్రముఖ్యసురలో • కంబుల్ దగ్గ లేవొకో.

200

ప. తదనంతరంబు.

201

సీ. ఇందూవలాగార • బందీసమాచార

మంబుష్ణవోచ్ఛార • జాపవాద

ముద్యానయానప్ర • యోగ భాగవిలాస

మైందవాతపశేవ • నావ్యసక్తి

వన్నీరగంధసం • బంధనిర్గంధంబు

కోమలవ్యజనవి • క్రామకరము

సరసాంబుజాతావ • సానప్రకారంబు

ప్రత్యర్థిరచితప్ర • పావరహిత

మగుచు నెగ డొంది శేవంతి • కాంతరాళ

హరి ధారాళతుహినధా • రావతార

- మిళితన క్తందివస్రవ * స్మిహిక మగుచు
వసుధఁ దుహినాగమోల్లస * ద్వార మలరె. 202
- చ. ఒనర నయోమయాంతరస * ముజ్జ్వలితజ్వలనంబు గూడఁ బొ
ల్పిన వ్రహసంతికాగ్రములఁ * జేతుల నిట్టటు వివృచుండు రా
జనము ల దె ట్లనన్ హిమము * సర్వజగంబుల నీవ లావలన్
బెనచు వటుంచు దెల్పుగతిఁ * బేర్చిన యాహిమవాసరంబులన్. 203
- మ. తనరెన్ సాంద్రతరాంతికానలలన * ద్వాసోష్ణవాఃకుంభసం
జననం బిష్టఘనేష్టకోపచితవా * సస్వాపనాట్యప్రవ
ర్తననిర్నిద్రక శావతీకృతపరీ * గంభస్పృహోద్యద్వయో
జన మాక్రందితదుర్గతాధ్వగవఘా * జాతంబు నీతం బిలన్. 204
- సీ. పాదంబులగ్నిలో * పలఁ జాపఁ గాఁ జేయుఁ
బూని ము న్నినునంత * వాని నైనఁ
గరములు చల్లగాఁ * దిరుగంగ నొనరించు
వసుధలో రాజంత * వాని నైన
మే నెల్లఁ దెలిడాలు * బూనఁ జేయఁ గనేర్పు
వహి నదాశిపు నంత * వాని నైన
నిలు చెల్ల గల్గెనై * మెలఁగంగ నొనరించు
వరలు శ్రీహరి యంత * వాని నైన
నితరు లన నెంత యీహిమ * వ్రతతి కనుచుఁ
దనకు నిలయితవదనపా * దముల విడచె
నగ్నియటు గాక తక్కిన * వన్నియుండ
నది యుఁ జలి యొందు నని జను * లందు రెవుడు. 205
- వ. తదనంతరంబు. 206
- సీ. విలసద్భవేష్టకా * విరచితాంతర్గహ
నిద్రాభిలాషితా * నిరసనంబు
మేదురాగరుకుంకు * మాదిసమ్మిత
గంధిలాలేపని * హృదయంబు

నద్రక్తమృగరోమ జవ్రచ్ఛదచ్ఛద

సేచ్ఛావిచారణా • హింసనంబు

స్థాపితాహర్నిశో • స్థకదుష్టవాఃకుంభ

సంభూతకాంతాను • శాసనంబు

తప్తకాంచనకనదవ • ధ్వస్తశస్త్ర

భూమభూమజ్వలనపరి • స్ఫురణచరద

యోమయహసంతికాదీసం • యోగజనిత

సుఖనికారణవృత్తి చే • సాంపు దనరె.

207

సీ. సాంద్రదండ్రోపల • స్థగితధారాధార

సౌధాగ్రకేళికా • సౌఖ్యకరము

మహనీయహిమవారి • మద్దితశీగంధ

చర్చానుమోదవృ • సక్తిదాయి

సతతఘమంఘుమ • త్వౌరభోదీర్ఘకా

సారహరివిహార • కారణంబు

శీతలానిలజాల • ధూతపృసూనసం

వాసితోపవనవృ • వాససేవ

నాస్పదంబు ను జంద్రాత • పాభిరామ

మందిరప్రాంగణాంభోజ • మార్గణద్ర

ధనగతాన్వేష్యపరిరంభ • జననసమ్మ

దావహం బై వెలయు చుం డె • సట్టి యెడల.

208

ఉ. కాంతము పాంథలోకజయ • కారణమారజనిద్రకారవృ

త్రాంతము భృంగసంభ్రమద • దభ్రమదభ్రమదాభ్రదర్శనో

ద్రాభ్రాంతసమానమానసమ • దద్రమదాపరిరంభశుంభదా

కాంతము నై వసంతసుము • ఖంబు సుఖం బొనరించె నయ్యెడక. 209

సీ. మాధవీమన్మథ • మహిమచేఁ గనుపట్టి

యల సువర్ణసమేతుఁ • డైతలిర్చి

విగతదీర్ఘవలాళ • వితతిచేఁ దనరారి

యతికామవాసత • నమరి యుండి

కాంచనచ్ఛదకాంతిఁ * గన్పడఁజూపట్టి

తాపింఛవర్ణవృ * ధను వహించి

వినతపున్నాగావ * ననిరూఢిఁ జూపట్టి

సురసాలములచాయ * పొంపునొంది

బహువిధాగమశిఖరసం * వహనసహన

శుకవికస్వరనుస్వర * శోభి యగుచు

మాధవుం డురుతరవనీ * మాధవుండు

పొలిచె వనసంచయముల సం * పూర్ణగతిని.

210

క. మలయు వలరాద వానికిఁ

బలువిడిదలు గనను శ్వేత * పటమంటపముల్

వెలయించె ననెడు పగిదిం

బొలుపుగఁ బుష్పితనికుంజ * పుంజము లలరెక్క.

211

నీ. మెలఁగు సహస్రార * ముల బండ్ల నమరించి

కలువకాడల నిరు * సులు గఁ జేసి

సొగసు నాభంబుల * నొగలుగా నవరించి

పెలుచ గేదఁగిరేకు * పలుకఁ జేసి

మంచి సంపెఁగపువ్వు * మందిగం బొనరించి

పొగడమొగ్గల చీల * లొగి నమర్చి

మేలుదానిమ్మల * మేల్లల తామర

నూలుచే నేటులు * గీలు కొల్చి

పువ్వుదేనియ కంచెన * పొలుపు జేసి

పగడముల తీగలను బల్పు * లు గ నమర్చి

రాచిలుకలు ను గుఱ్ఱంబు * లై చెలంగ

రాజహంసలు జులుమతీ * తేజులు గను.

212

నీ అలుల మొత్తంబులు * కలగానములు సేయఁ

గలసి కోవెలలు కా * హళము లూద

సారసంబులు మృదం * గారవంబులు సేయఁ

గలరవంబులు తాళ * గతులు నెఱవ

పుడమిపుట్టుగుగుంపు * నెడ నెడ జడియంగ

మెరయు గాడుపు బరా * బరులు నేయ
నే పైన తీవీయ * లింపుచేడియ లెల్ల

బలసి పేరాటపా * టలఁ జెలంగఁ

జుట్టు పులుఁగులు నట్టువ * పిట్ట పరవ
పరపు లగు తావి మాపుల * మెరకత్రోవ
రహి లతా కోరకాళితో * రణము లలర
మరునికి విహారయోగ మా * మని రచించె.

213

సీ. పూచె నశోకముల్ * బున్నాగములు బూరు
గలు కలిగొట్టులు * తిలకములును

కాచె నామృతపిత్త * కదళికాకంటకి
ఫలజంబుజంబీర * పాదపములు

నేచెసాలతమాల * హింతాలత్పణరాజ

నారికేళపలాశ * భూరుహములు

తోచెఁ గైరవసిత * తోయజేందీవర

మాధవీమల్లికా * మహితలతలు

వరలె మణి మాతులుంగల * వంగలుంగ

హింగుదీభుజపత్రనా * రంగగంధ

సారఘనసారసహకార * సరళవకుళ

కురవకనితానితాగరు * కుజచయములు.

214

సీ. తొలుదొల్తఁ దేనియల్ * దొలుకు చుండెడు మంచి

ఫలజాతముదయించె * విలసితము గ

నాఫలసంతతి * కన్నముందు గఁ దోచె

దోరగాయల పిండు * మేర మీరి

యాదోరగాయల * కాది యై మును దోచె

బువ్వపిండెల గుంపు * నివ్వటిలుచు

నావువ్వపిండెల * నలరించి ముండు గా

ముఖనందోహంబు * ప్రకట మయ్యె

తన్ననగు మొగ్గగమికన్న * మున్నె యగుచు
బల్లివములుదయించె శో * భాత్రకార
మందుముందుకు ముందు ని * ప్యందమాన
మధురమధురస మొలయంగ * మహి వనమున.

215

సీ. ననలదట్టము లోచ * నంబులై కనుపట్టి
నలుల గుంపు కనీసి * కలును గాంగ
లలిం జిగురులు ప్రచా * భంబులులై విలల
గలికాతలు మౌక్తి * కములు గాంగ
మంజరున్ న్నన భార హిమదీ నెలయింగ
నమణిపల్లిపములు * వాన్తములు గం
బండు టాకులు పట్ట * పటగతి రంజిల్ల
శాఖలు భుజములై * సంచలించ

బొల్చి వనలక్ష్మి మాధవ * స్ఫురణమునకు
నుచితవేషము ధరియించె * నోయనంగ
నలరుచుండిన యవ్వేళ * నభిలజనులు
సమ్మదంబునఁ బొదలిత * త్సమయమునను.

216

వ. అని యివ్విధంబున సూతుండు శౌనకాదిమహామునీంద్రులకుం జెప్పిన. 217

మ. పురజిన్మార్గణ మార్గణాశిసుమనో * భూవాత మిథ్యామత
స్థిరధీవారణ వారణాశిసగర * శ్రీవిశ్వనాథాంక శ్రీ
కరపాదానతదానతత్పర నదా * కళ్యాణ కల్యాదయా
వరసన్మానసమానసప్రభవద * ర్పథ్వంసకృష్ణోచనా.

218

క. క్రీడాకిరాత మాయా, క్రోడీభవదాశరధ్య * గురు మోక్షద మా
నీడితశ్రుత్యవలోడిత, తాడితపూషాభిధాన * దశ నవిలసనా.

219

సంగీతవృత్తము.

విశ్వకదూభవ * ద్వేద వేదాదివ
ద్వాశ్వతోత్రక్రియా * ద్యక్ష దక్షాంత కా

వైశ్వరూపానుభా • వప్రసిద్ధప్రభా

వేశ్వరీనాథ వా • గీశముఖ్యస్తవా.

220

మ. ఇదిశబ్దార్థపరిష్కీయా కలితబం • హిష్టప్రతిష్ఠాగరి

ష్ఠదిగంతస్తుతపారమేశ్వరకళా • సంకాశ రంగాంగనా

హృదయానందద రాజశేఖరహిత • శ్రీమూర్తి భద్రదాయుర

భ్యుదయాఖ్యాన్వితసత్ప్రబంధము తృతీ • యోల్లాస మై సాం పగుణ. 221

◆◆◆ * గ ద్య . * ◆◆◆

ఇది త్రిమద్రామా రెడ్డిపేట రాజరాజేశ్వరకరుణారస కటాక్షనీక్షు,

ప్రసాదప్రాప్తాశేషభాషావిశేష సామ్రాజ్యపూజ్య రామశృంగోత్ర

పాత్ర కామినీనివంశపయఃపారావారరాకానుధాకర రా

జద్రాజన్న వేశాయీసార్యధామాజ్ఞాపితాంధగీర్వా

ణకవిత్వతత్త్వచాతుర్యసర్యపరాశర శోత్ర

రాపాకలింగనార్యపుత్ర! లక్ష్మీపతిప్రణీ

తం బైన భద్రాయురభ్యుదయం బను

మహాప్రబంధంబునందుఁ

దృతీయోల్లాసము.

త్రి త్రి త్రి.

శుభ మస్తు.

ఆ విఘ్న మస్తు.

భద్రాయ రభ్య దయము

వతుర్థోల్లాసము.

తరుణీమృదుమధురర

సాతతవచనరచనాస • మంచితవీక్షా

పాతనరామారెడ్డిధ

రాతలపతిపురనివేశ • రాజమహేశా.

వ. అవధరింపుము నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానమేతుండైన సూతుండు శౌనసాది

జునిండ్రాలకి ప్లనియె నట్లు వసంతాగమం బైన సమయబున. 2

క. కీర్తియై కిని వెలసిన భ

ద్రూయపు సఖుండైన సునయు • ననిచిన వేడ్కె

శ్రీయుతం దతగ్నామణి

నీయెడఁ గనిర మ్మనుచు మ • హేచ్ఛత దోవకా. 3

క. తనజననికి వైశ్యాగ్రణి

కనుమోదముగాఁ గ దద్వి • భాశయము మదికొ

బెనఁగఁ గఁ జేయుచుఁ దనసఖు

మును మిక్కిలు మైన నెనరు • మునుకొనఁ బనుచికా. 4

గీ. మణిమయాందోళికను బొల్చి * మహితోరథగ
బాశ్యభటసంచయము గొల్చి * సమదశీచి
యాణములఁ దత్తుర పోంత * మధిపనలచి
చారముఖమున నిజవార్త * నేరుపరుప.

5

క. విని చంద్రదాంగదభూపతి

యెననిన మతి మంత్రివరుల * నెదురు గఁ బనుపక
జని వార లపుడు సునయనునిఁ
గని సమయోక్తుల నుడివెరి * కౌతుక మలరక.

6

గీ. రమ్యమణిమయసౌధాభి * రామసేమ

దదనుసర బలముల ముందుఁ * దగ వసించ
జేలి చంద్రదాంగదుని సభా * నీనుఁ గా నె
ఱింగి యన్వేష్యముఖ్యుడు * బ్రీతి దనర.

7

క. కనఁ జేసిన సునయుఁడు త

జ్జనపతికి నమస్కరించి * సంభ్రమ మలరక
దనదు సమీపస్థలమున
నునిచి మహాసునినయార్చి * యుక్తునిఁ జేసెన్.

8

వ. ఇట్లు బహుకరించి భద్రదాయువు జననాదిప్రభావంబు అడిగి యోకాంతంబు
న కతనిం దోడ్కొని దని తనపుత్రికం జతుర్విధశృంగారంబుల నలరించి
దర్శించఁ జేసినం గని లక్షణవేది యగుటం జేసి తల్లక్షణంబు లరసి మహా
నందకందలితహృదయారవిందుండై తత్కృతసత్కారంబు వడసి మ గుడి
నిజనివాసంబుఁ జేరి నిజజననీజనకులకుఁ దప్త్రకారంబువినుపించి భద్రదా
య్యువుం గవుంగిటం జేర్చి తద్విసయంబునకు సంతసించి యొక్క యషడ
క్షణనిజప్రమదవ సాంతరంబున వసియించుం జేసి యిట్లనియె.

9

గీ. తలిరులు తాజేభ్య * కలమగర్భంబులు

కదలికాండములు నై * కతము నుడియు

విను తరగలు కన్ను * వీనుల జాడరి

శైలముల్ బీసములు * సారసములు

దరము దర్పణ ముకుం • దములు ప్రవాళంబు
కనకంబు మినముల్ • కార్ముకములు
సిరు లరచందురుం • దొర పైన తేటలు
కఱిమొగున్. కమలంబు • మెఱుంగుదీగ

లు ను దొగలు నువ్వుబువ్వు ను • వనజనైరి
శీలలు నవసంఖ్యలు ను బూగ • ములు ను లతలు
చనటు లసిరేఖ కూపంబు • లనటులు కరి
కరములు ను గాళెలు ను మేను • లలరఁ బోలు.

10

సీ. పొరబోని మేఘంబు • పొలి బోని చందురుం
డలిగాడ్పు సోకని • జలజములు ను
జిగివీగిఁ బాయని • సొగను సంపెగ మొగ్గ
నిద్దంపు టవరంజి • యద్దములు ను
చిలుక ముట్టని బింబ • ఫల మంచ లుటని
తూడులు కోనెలల్ • బాడనట్టి
తలిరులు నెలదాల • నలయని జీక్కులు
మెరసి నిలగడ గల • మెఱుంగుదీగ

కురుము నెమ్మోము గన్గవ • యెరుపు నాన
చెక్కు లధరంబు భుజములు • జేతులు నఖ
ములు ను మైవన్నె లైవగ • ముద్దరాలి
నంచితంబు గ నలువ ని • ర్మించె నొక్క.

11

సీ. నలువ వికచశిరీషకో • మలపరాగ
మిందుమృదితామృతంబుల్ • నెనయఁ జేసి
తిముఖములఁ దిజగద్దత • శ్రీ గృహించి
కడమముఖమున నిర్మించె • గమలముఖిని.

12

క. వెలఁదుక కన్నుల కాటుక
పులుఁగు లగుట దెలసి యెగరఁ • బోయి ననిక

న్నులవిలుతుడు రుల నొడ్డిన

చెలుపున ముంగురులు దనరె * సింగారము గల్.

13

ఉ. మేలిక డానిలోని జిగి * మించిన మంచి మొగంపు సొంపు డాల్

పాలమడుంగునం జిటుత * పాయమునం బొరలాడు జోడు లా

వాలుగమీలనం గఁ దెలి * వాలుకనుంగవ నుల్లసిల్లు న

బ్బాలిక కందు లోకములు * పృస్తుతిఁ జేయును బృస్తుటంబు గల్.

14

గీ. కలికి నిడుసోయగపు వాలు * కన్ను గవల

వలన గ్రుమ్మరు లావణ్య * జలధినడుమఁ

జెలుపు గ రచింపఁ బూనిన * సేతు వనఁ గ

భానురాంబుజలోచన * నాన మెరసె.

15

సీ. అథరామృతపృవా * హపృతిక్షణజాత

నూతనబుద్బుద * వాృతమనఁగ

యావనమన్మథో * ద్యానతాటీలస

ద్వాడిమఫలబీజ * తతియనంగ

నాననపద్మస * ద్మాలయాంగణసీమ

రంజితమాక్తిక * పుంజమనఁ గఁ

గించిద్వికచముఖ * పాంఛతప్రమోదిసీ

రసపూరకోరక * విసరమనఁగ

లలితరదనంశుకారుణ * ఫలకలిఖత

పంచబాణప్రతాపప్ర * పంచవిజయ

శాసనాక్షరసంతతి * చంద మమరఁ

గాంతకాంతామణీదంత * గణము వెలసె.

16

గీ. వరుస యై యొక్కువలు తక్కు * వలు దొలంగి

యొక్కుతీరునఁ జెరి పొందు * చున్న దంత

పద్మరాగాళిఁ జెనఁ గొని * పరఁగినట్టి

తావి సకలాలి తునుక న * మోవి దనరె.

17

సీ. కన్నుల విలుకాని * యెన్నిక జాభువా

జంజాళియననాప్పు * నకియనాన

చక్కెర విలుకాని * చక్కని తొట్టటి

చిలుకులనఁ గవెల్లు * జెలియ కనులు

రాచిలగ్గ నెక్కాడు * రాయని తీరైన

భిండ్లనఁ గనుపట్టు * వెలఁది బొనులు

సింగార మైనట్టి * సిరిపట్టి బంగారు

పలుక యనం దోడు * బడఁతి నొసలు

మరుఁడు శ్రీపుత్తుఁ డను మాట * యెఱుక వడఁ గఁ

జేయఁచందము దోప న * చెలియ వీను

లగుఁ ప్త్రీలు మెలం గెనా * ననుచుఁ బొగడ

భ్రష్టకుంతల జూపట్టు * సుమశర మన.

18

గీ. అలరువిల్లుఁ డనెడు గేస్తుఁ * డతివ మేన

లలితశృంగారలక్ష్మీవి * లాసములను

లలి వినిర్మింపుచోఁ దొలు * దొలుత నంకు

నిలిపె నో యనఁ దనరారెఁ * గలికి గళము.

19

సీ. అనురాగరత్న భా * క్కనకశైలము లన

మకరాంకకన్యకం * దుకము లనఁ గ

పరదేహజన్మలా * వణ్యపుంజము లన

స్వాంతసరోజ్జకో * శములనం గ

మదనమోహనభూతి * పదకరండము లనఁ

గంతు నిర్వక్తృఁ * క్రము లనం గ

హరమృణాళసం * చారికోశము లన

భవమహిరుహమూల * ఫలము లనఁ గఁ

బధికలోకజిగీషాపృ * వత్కనపృ

భవపరిశ్రమలాలస * పందభాణ

సుఖనివానగృహము లన * సుందరాంగి.

కులుకుగుబ్బలు దనరాఁడె * బొలుపు మీర.

20

క. గళకాంచనాచలాచల

దళదురుసంజీవనీల * తాఫలము లనన్

విలసిల్లెం దదురోజయు

గళ మనఁ దగు లీలచే వి * కానము దోవన్.

21

చ. మెఱుంగు దొరంగు మధ్య మను * మేలిమి బంగారు రంగు టాకనః

మరుఁడు తదీయరూపమహి * మార్తి యుంబున కన్య మీడు గా

దొరయ దటంచుఁ గజ్జలము * లోలిభి యంచిన నాగరం బనన్

సరసిరుహక్షి చక్క-నగు * శ్యామలరోమగణంబు సొంపగున్.

22

క. చూపట్టినట్టి పొక్కిలి

తాఫల విలసిల్లు కనద * లోలమనోభు.

దీపపుకొడియన నూగా

రాపూర్ణశశాంకవదన * కందం బయ్యెన్.

23

గీ. అంశుకవ్యాప్తిచే మధ్య * మాస్త్రీకత్వ

మొగిం బరామర్శం దలంచిన * నొనరు ననుచు

నంబుజాక్షి మనసు వట్టి * ననుట గాని

తలచి చూడఁ గృతత్వంబు * దాని కిరవు.

24

చ. ఉరుకుచకుంభపాతమున * కోర్వక నోయటు గాక భానిస

త్పరుషకరోరుపాశమునఁ * బుట్టిన భేదముచేత నేమొ యా

సరసిరుహక్షి నెన్నడుము * చారుకృతత్వము బూనఁ గానిచో

గురుగతి లోచనంబులకు * గోచర మై విలసిల్లె యందు నే.

25

మ. తలిరుంజోడునఁ గూడు కేండు త్రిజగ * తృప్త్యాహవిద్యానవ

ద్యలసద్బాహుపరాక్రమక్రమము వాం * భవ్యాణికొటిం జలా

చలవృత్తి భజియించఁ జేయఁ గ జయః * స్తంభంబుల న్నిల్పె నాఁ

గలనన్ భీతమ్మగివిలోచన తాడల్ * శన్నప్తై నా వట్టుగన్.

26

క. అంగజుండ నియెడు సామరి

బంగారపు రంగుల నివ్వి * భాగింపుచు మున్

రంగాయించిన గుడె లన

నంగనజంఘికలు దనరె • నద్భుతలీలక.

27

గీ. జంఘికాగతలావణ్య • జలధిజనిత

శుక్తు లయ్యెఁ బదంబులు • స్ఫుటితతత్తు

ముఖవినిర్వన్మణులు చంద్ర • ముఖ నఖములు

గాని సుమతారకలు పోల్కెఁ • గానవయ్యె.

28

గీ. తారకలు సరి గాఁ జేయఁ • దగవు నఖన

మాన మొనరుట కని బ్రహ్మ • యమృతబిందు

తతికి నిల్కడ వన్నియఁ • దగ నొనర్చి

వెలఁది నఖములు నిర్మించె • జెలుపు దనర.

29

గీ. అంగతేభశిర మ • నం గ వక్షము దోచె

గుంభయుగమురీతిఁ • గునము లలరె

గరముపోల్కె రోమ • గణము జెన్నొండె ద

దగ్గము గతి నాభి • యలరు చుండె.

30

చ. అతివవితోచనంబులు సి • తాబ్జము లంనుఁ గనీనకామిష

స్థితినిరుమేనులం దనరి • శ్రీహరి నిల్చినఁ జాచి లక్ష్మీత

త్పతి నెడఁ బాయ లేక కను • పాప లనే నెవ మొప్పు నుండె న

ప్రతిహతవృత్తిఁ జెందు నన • పాయిని గా భువి నెన్న నిచ్చలుక.

31

గీ. ఉదరము దరం బనం దగి • యొప్పు చుండ

మధ్యము ను మధ్యమం బయి • మలయుచుండె

బొమ్మ లలతుంటవింటికి • బొమ్మ గట్ల

బిరుదు చాటింనుఁ జెలియ పొం • బిరుదు లెపుడు.

32

క. కందర్పగజాలానపు

పొందునఁ దగు గతక మనఁ గఁ • బొక్కిలి మెరసెక

సుందరతచ్చరణాగ్రస

మందుక మన రోమరాజి • యలరాఁదెదగక.

33

క. సొగ సగు నగు మొగ మనియెడు

తొగరాయని దండనుండి • తోచిన బలు కెం

జిగి దగిన సాంధ్యరాగపు

వగ యనఁ జిగురాకుబోడి • వాతెర వెలసెన్.

34

నీ. చేలోగ్గహంతరా • నీనసూనాంబక

వీక్షణోత్పవదగ • వాక్షములన

వదనసంపూణాలా • వణ్యనవంతికా

విహరదంజననామ • విహగము లనఁ

గమనీయదరహాస • కలకాంబునిధిభాస

మానసీలోత్పల • సూనము లన

లనమానదృష్టిలీ • లాకుందమాలికా

కలితద్విరేఫయు • గళ మనంగ

మహితదృష్టియధేష్టగ • మననిరోధ

కళ్యవణకూపకృతకోప • కమరూప

లోహితోపాంతముల జగ • ల్లోభనీయ

మగుచుఁ దనరారు మగువనే • త్రాజ్యయుగము.

35

గీ. మరుఁడు సార్వభౌమ • వీరుడు శైకొని తన్ము

ఖింబు భద్రపీఠి • గా నొనర్చి

మెఱుంగ గరికి వచ్చు • మేలుకట్టొనరింపఁ

బోలు ననఁ గఁ గలికి • బొమ్మ లలరె.

36

గీ. వెలఁదికక్షభాగ • ములు చెలు వొందె నౌ

పుల్లవాల్లకముల • పోల్కెఁ దనరి

లేతలైన దండ • చేతులు విలసిల్లె

వాని తూఁడు లనఁ గ • వన్నె మీరె.

37

చ. నీరి హరి రాణి నాస మయి • చెల్వ గురైరిక సారసారసం

బరిమురి విభ్రమద్భ్రమర • కాంచితసంచిత మైన వాసనా

భరమునఁ • మో మగుచు • భాసితతక్రమనీయపేశల

స్మృత్యైవ కాల మో యనఁ గఁ • బొల్పెను నాసిక సారసాక్షికి.

38

క. అలు లలయింపఁ గ జలము

వెలఁదుక జిగి దగు మొగంబు • వెనుక కరుగ న

య్యలకముల పొల్పుఁ దెలుపుచు

నలు లక్కడ నిలిచి యుండి * ననఁగచ మలరెన్.

39

గీ. తగు ధనుర్మీనములు గూడి * మగువ భూన

యనములై నను గురుండు నా * సను మెలంగి

మాక్తికాకృతి దేదీప్య * మానుఁ డగుచు

నెలయుఁ దా నేలి కైసను * నెలపు బలిమి.

40

గీ. జలజసాయకుఁ డమ్ముల * సానఁ బట్టు

రత్నమయశాణచక్ర మా * రమణి పిఱుండు

దానిజిగి కుందనపు బండి * యాను కౌను

తనర నందు వసించిన * దరులు తరులు.

41

క. అలికం బగ నెలఁ దెగడిన

నలికంబును జూపు దెగడు * టది చిత్రము గా

దలకంబు మొయిలఁ దెగడిన

నల కంబును గళము దెగడె * నార తలంపన్.

42

క. వలమురి గళ మై తగఁగలు

వలమురిఁ గొను లేతనగపు * వసుధాస్థలి పైఁ

గలమహిళామధ్యమ మే

కల మహిళామధ్యమంబు * కమనీయం బై.

43

క. ఆవరవర్ణిని యథరం, బావరవర్ణిని సుధాస * మన్విత మగుచున్

భావిదిత యైన యాసతి, భావిదిత యనం గమిగుల * భాసిలు చుండెన్.

క. సర మా తను వసితోర, స్సర మా వేసలి సుధావ * సర మా నుడి మేల్

సర మా పొక్కిలి రత్నవి, సర మా రదనాళి చెలి ను * సర మా పొగడెన్.

ఉ. జంబు గదే కచంబు జల * జంబు గదే మొగ మామణీసమా

జంబు గదే రదావళి గ * జంబు గదే నడ తార హేమపుం

జంబు గదే యెడల్ మలయ * జంబు గదే మయితావి చంద్రతే

జంబు గదే స్మితంబు నని * జంబు గదే నడు మెన్న బోటికిన్.

46

క. ఆశమణి రోమగణకబ, రీరమృకుచంబు లలరె * త్రిదనరారన్

ధారాధరధారాధర, ధారాధరములు తిరస్కృ * తములై తనరన్.

47

వ. అనియివ్విధంబున వివరించి.

48

గీ. ఋషభయోగీంద్రుఁ డెపుడు నా * హృదయమునను

స్ఫురణఁ బుట్టించుట యుఁ జేసి * భువనములను

గలుగు కన్యలఁ గంటి నా * కలికివంటి

చెలినిఁ జూడఁ గ లేద యీ * శ్రీదవిభవా.

49

వ. అనియి వ్విధంబునఁ గీర్తిమాల్చిని సౌందర్యాదిగుణంబు లేకతంబునఁ చెలి
యం జెప్పిన నారాజసూనుండు సంతుష్టాంతరంగం డయ్యె.

50

గీ. అంతనక్కడఁ జంద్రదాంగ * దావనీశుఁ

డాప్తులను జూచి పలికె భ * ద్రాయువునకుఁ

గీర్తిమాల్చిని నొనఁగి నేఁ * గీర్తిశాలి

నైతి మీకందఱికిని ది * హర్షము గద.

51.

క. అన వార లనిరి జనవర, యనుపమ సౌందర్యభుర్గుఁ * డాద్యుఁడు భద్రా
యునికంటె వరుఁడు లేఁ డీ, వనధిపరీత మగు భూమి * వలయములోనన్.

వ. అని వారు సమ్మతించిన నంతఃపురస్త్రీలలో సాక్ష్యరత్నం బగు నీమంతినికి
భద్రాయురభువ్విధయాదికం బాద్యంతంబు వృద్ధబ్రాహ్మణముఖంబున వివ
రించిన నాగీర్తిమాల్చిని విని తనమనంబునకు భద్రాయువు సాక్షాత్కరించిన
ట్టైనఁ గరణత్రయంబు నతనియధీనంబుఁ జేసి.

53

గీ. ఆవ్విధంబున శీవసం * తాగమంబు

సరసనర్వజనానంద * కరము గాఁ గఁ

దనరు నవ్వేళఁ గీర్తిమా * లిని విరహని

రసితదోలాయమానమా * నసము నొందె.

54

నీ. శ్రీమంతుఁ డైనట్టి * ఋషభయోగీంద్రుండు

మిహిరప్రకాశుఁ డే * మిటికి వచ్చె

వచ్చుఁ గా కేమి న * ద్వంద్య భద్రాయువు

ఖ్యాతిశౌర్యాదు లే * రీతి నుడిపె

నుడువుఁ గా కేమి సం * తుష్టుఁ డై మాతండ్రి

హితనుదుద్వాహంబు * నేల దలఁచెఁ

దిలఁచుఁ గా కేమి త * తృందర్యముఖములు

ముందు గా మదిలోన * నెందు కలరె

నలరుఁ గా కేమి దుస్సహం * డనమశరుఁడు

కుసుమశరముల నన్నింత * మనలఁ జేసె

నేమి సేయుదు విరహార్తి * కెటుల నోర్తుఁ

దాళ నే నింక నే నని * తలఁ కతలఁకి.

55

సీ. మేను వేదనపాలు * గా నొనరింపుచు

నెరజవ్వనంబుఁ గ * న్నిటి కొనఁగి

వేడుక జాబితోఁ * గూడఁ గఁ జేయుదుఁ

జూపులు దెసలనై * నైపుఁ జేసి

తేనెజాల్లలు వా * తెర సోయగం బెల్ల

వేఁడనిట్టూర్పుల * తోడఁ గలపి

సొగసుగుబ్బలమీఁద * పొగ రెల్ల జానువా

చన గల ప మ్మొద * పాలు జేసి

బయలు కొఁగిటఁ జేర్చుచుఁ * బ్రకట మైన

తైర్య మంత యుఁ గడు దీన * దశ కొనఁగి

తలఁకి య స్సు రనుచు మదిఁ * దల్లడల్లి

బెగ్గిలుచు మన్మథా యురి * పేరు గొనుచు.

56

క. నిసుగుంబయ్యెర సోకినఁ, గనిగండెడు వేళ నేలఁ * గదియింపుచు సొ

మ్మసిలం బోవుచు లేచుచు, విసుగుచు వేసరుచు మనలె * విరహాభరమునన్

సీ. తొలుతఁ గాయక్లేశ * మలవడఁ గాఁ జేసి

యచలాసనాభ్యాస * మలవరించి

ఇంద్రియాధంబుల * నెల మివినజిఁంచి

కనుగవ యర మోడ్పు * గా నమర్చి

చూపు లొక్కటఁ జేసి * శుద్ధమనోవృత్తి

తదధీనము గఁ జేసి * తమి నడంచి

నకలవస్తువుల ను * త్సుకిత విడం జేసి

భేదరీముద్రను * గీలుకొల్పి.

తన కొకటి దోచుటన్నది • తా నొకటికి

దోచుటన్నది లేకయు • త్రోయజాక్షి

విరహయోగంబుతోడ గూడ • విభుని పదము

లక్ష్యము గఁ జేసె నాత్మీయ • లలన లదర.

58

క. అభిలాషవిప్రలంభ, పృథవస్తంభాదినత్య • భావము లేదళా:

బ్రభవించిన నిర్వేదా, దిభయము పొడకట్టెఁ దేట • తెల్లమి గాఁగన్.

గీ. స్థిరవిభావానుభావసా • త్వికముఖముల

నలరు రస మంబుజాతాయ • తాక్షి మేనఁ

జెలఁగు చుండె నవస్థావి • శేషములను

నవవిధములఁ బరస్పర • భవము లగును.

60

వ. మఱియును.

61

క. గరమాయె నోగరము సా, గరమాయె వియోగ మలిక • గతకస్తురి నా

గరమాయె రేబగలు జా, గరమాయె జెలికి విరహ • గతి యెట్టిది యో.

ప. మఱియు మందమందాందోళితకలశజలనిధికల్లోలజాల భవళితహాసచ్చురి

తాధరంబు పూర్ణిమాశశాంకసంకాశముఖంబు కోటికందర్పలావణ్యధీక్య

ద్రామాణీయకంబు గల భద్రాయువు సురూపరూపంబు హృదయంబున భ్యా

నంబుఁ జేయుచు నేత్రగోచరుం డైనట్టు లైన నలుదిక్కులుం జూచుచు యా

వనసాగరచంచలాభంగతరంగవరం పరానమితయు ననురాగరజ్జునమా

వృతయుఁ గునుమశరశరకీలితయు నభిలాషవిప్రలంభశృంగారభావనాప

రిభూతయు నిజరూపపరిభావశల్కశీలితయు మలయానిలావధూతయు నై

ప్రియసఖులం జూచి యోయనంగరేఖా విరహతాపతప్తదుస్సహం బైన నా

యొదను నీపాణిపద్మంబుఁ జేర్చుము ఓమదనమంజరీ నాయవయవముల శ్రీ

చందనోదకంబులం దడుపుము. ఓవసంతతిలకా నాకబరీభరంబుఁ జక్కం

జేయుము ఓతరంగవతీ కేతకీసుమవరాగంబు పయిం జల్లుము ఓకందర్పమా

లిసి శైవాలజాలకీలితవ్యజనంబుల వినరుము. ఓజిత్రరేఖా నాచిత్రవిత్రావహా

రకుం డైన యచ్చురుషరత్నంబుం జిత్రపటంబున లిఖింపుము ఓవిలాసవతీ

ముక్తాఫలచూర్ణనికరంబు నిక్షేపింపుము ఓసఖీ న లినదళచయంబున నాప

యోధరయుగళంబు గప్పము. ఓనంచారికా కదళీవర్ణంబునఁ జల్లగాలి నం
చరింపం జేయుము. ఓకాంతిమతీ బాష్పజలంబు లవనయింపు మనుచుఁ బ
లిగి నిరుత్తర యై యిండుక నిదురించి యులికిపాటున మేలుకని పరిజనప్ర
యత్నంబున గృహీతజీవిత యై యున్నంత. 62

గీ. మత్స్యకూర్మాంగవిలసన • మహిమఁ దనరు
సరసిజానన లావణ్య • సరసిలోన
శంబరాహితుఁ డడరి జా • లంబు వైచి
కలయఁ ద జీవనంబెల్లఁ • గలఁచి కలఁచి. 63

చ. కరువలితేరు తీ రరయు • గాగడి లేదలిరాకుబాకుచే
జిరజిర లాడు నయ్యెద గ • జి క్కన గాటపుపోటొన ర్ప వి
త్తరి తరియింప రాని బలు తా • పనితాంతదురంతచింతనా
కరవిరహార్తి పెగ్గిలిన • కాశవహూతతి నేమరింపును. 64

గీ. అనవరతానిలో • ధృతరజోభర సూత
సూతనన్మరమహా • భూత యగుదుఁ
గోరక చ్చురికా ప్ర • కారకైతకమూర్తి
మహితరక్షోపీర • మహిమ కలసి 65

వితతకుట్మలకింశు • కతతిపాంథామిష
సహితనఖవ్యాఘ్రి • సరణి కులిక
నిరతోర్ధ్వభాగనం • చరపరాగస్థల
నలినీతలజ్వల • నునిగి జడిసి
నికటకింజలగ్రుంజకం • కటచయంబు
కుసుమరసదీప్తికాకూప • విసరములను
దనరు చున్నట్టి యుద్యాన • వనముఁ జేరి
తద్భయంకరవృత్తికిఁ • దల్లడిల్లి. 66

గీ. మఱి యు శుకపికముఖసము • చ్చురితవిరుత
భరితపరిలసదుపవనాం • తరము శృవణ

కటుతఁ జేసిన నీనునఁ • గంపమొంది

నుందరీమణి వలవంత • సోలి సోగి.

67

వ. తత్ప్రదేశంబున శిశిరఘనసారవిసరాచగా పులినతలంబునఁ దుహినమలయ
జక్పతక సరిత్పరిసరంబునఁ గనత్క. నకారవిందబృంద సరస్తటచందనవిట
వచ్చాయల ననిలాందోళితకదళీకాననంబునఁ బూర్వరచితప్రసూనతానమా
నశయ్యలఁ దుషారసంఘాతశిలాతలంబుల వసింపుచు విరహానలదందవ్యా
మానమానన యై సంచరింపు చున్నంత.

68

ఉ. అయ్యెడ నెయ్యపుం జెలు లొ • యారపు టారమణిం దలంచి తా

నయ్యెడ కేగ నో నకియ • యేకత మేకతమానురూఢి యై

వయ్యెరసోకినక వనరు • పాయపు పువ్వుల మేనులాడి తా

నయ్యెడఁ దియ్యవిల్లువన • మెయ్యెడ హా యని తత్తరింపుడు.

69

క. రోయుచు నిది యే మని తల

పోయుచు బెగ డొంది కుంది • పూజాదరింటిం

దాయుచు లతికలఁ బాగుం

దోయుచుఁ బొగ తెగయు వగల • లోఁ బొరలం గన్

70

గీ. మంజుకుంజాంతరసమేధ • మానమాన

నీయవర్యమణీఘ్రిణి • నివిడ మైన

వేదిమీఁదను వసియించి • విరహఘూర్ణ

మానమానసమున నుండు • మగువఁ జూచి.

71

మ. పడతీ సాహసమూల్ వియోగభరము • త్పాదించఁ గా మమ్ములన్

విడనా డిట్టులఁ దియ్యవిల్లువనమున్ • వీక్షించఁ గా వచ్చినన్

జడు పిం తైనను లేక భీకరశిరా • సారంబు ఘోరంబు గా

వెడవింటం బరఁగించ నింనువిలుకు • స్వేదం గ మాశక్య మే

72

కా. రోలంబాలక మానినున్ జగతి లే • రో నీవలెన్ వేదనా

లోలత్వంబున కొప్పి ముప్పిరి గ నీ • లోఁ బాయ కున్నట్టి యా

బాలామన్మథుఁ డై భరాతలమునన్ • భద్రాచలు వన్ రానుతుం

దీలో నిన్ బదరించుఁ గాన వగ నీ • కే లే కురంగేక్షణ

73

చ. తెలి కను మీలు వేడిఁ గను * తేకువ వచ్చిన నీటి వెల్లితోఁ
గలయ ముడింగి మిట్టివడఁ * గా మరుఁ డాత్మజయాంకముల్ చలా
చలతను బూన నోవ వని * సారెకుఁ గోవముఁ జేయు నందు నె
చ్చెలు లువచార భేదములఁ * జేయఁ దొడంగిరి స్త్రీలలామకుఁ. 74

క. వినకిసలయభుజపాణులు
వినకిసలప్రముఖవస్తు * భేదంబుల నా
వినరుచానేత్రకు మృగనా
భిగురభిపాత్రకు నొనంగ * భీతిలి తమలోఁ. 75

సీ. వీగి పెంపు గల పెంపు * చిగురుటాకుల గుంపు
లంగారముల రంగు * లావహిరం
నడరు వీచోపుల * వడలె డతెగని యూ
దుడుకోపుల తెరంగు * లొలుత దెలుత
నెనయ జొబ్బిల నంత * ట నలందు గందంబు
మొగి వెలిగారంబు * సొగసుఁ జూప
మేదుర స్వేదోద * కోదయనంతతి.

కలయఁ జల్లిన నీటి * చెలువుఁ జూపఁ
గనలు ననసెజ్జ యుహనంత * కళల నీనఁ
జెలియ యెడఁ గుండనపు ముద్దఁ * జేసి కఱఁచె
నతనుఁ డను స్పర్శకారకుం * డనుచు వగచి
రింతు లొక్కింత యంత దు * రంతము గను. 76

వ. మఱి యుఁడి త్రజాయత్తచిత్త యగు బిత్తరి యత్తరుణీమణు లొనరించు నొ
రపుఁ గఱపు విరివరువు పైఁ బొరలుచుఁ జిగురు విలుతు మగఁటిమి సెగ
పొగ/తగయ దిగులు కొని మిగుల వగలఁ బొగిలి నాగిలి కన్నీటి మేటి యే
టి వరువ బరు వై యుల్లలదాయల్లక జ్వరప్రతప్తకార్తస్వరమణిగణవృథా
మండలమండితకోండలంబులపైఁ బడి చూతృత్తులు నిగుడింపుచు నీరుల కి
ర వగు కుచగిరుల పైఁ దెరవారి తోరంబు లగు తారహారంబుల నొందించి
పులకకలమాంకురంబులకుఁ దన్నీరంబు చందంబు నొందుచునందము గన
లందు నీరీగందంబునఁ బొందుపరచిన మేక మేపుగోవజవాది యొప్పిన క

వృరంబు కుంకుమ మొదలగు ప్రశస్తవస్తువులు గరంగి కురంగమకరీకలా
చకటావంబుల జిగిబిగి బాయ గండమండలం బఖండపాండిమపిచండిలంబై
తోచఁ జికురనికురూబంబునఁ దొరంగి విరిసరంబులు పరిసరంబుల మొర
య మిసిమి గల పసిడి మేను కసిగండ నడుగడుగున కుడుగని జడివడిన
వడువున నొడలి చిటు చెమట నిగుడు చుండ వియోగావస్థల నవసిన నలైన
ల గునగునలఁ బోయి మనలుచు బిసరుకాలోచనలు తటస్థోద్ధీపనవేపమాన
మానస యగు నాచిగురాకుబోడిం జూచి.

77

సీ. సంతతసురసాల • శాంతఫలాహార

సమయంబు గల శుక • సంచయంబు

వరసుమనఃప్రియా • చరణనవనభూమి

గలయవర్తిలుమాధు • కరగణంబు

మధురసాయననియ • మచ్చదాస్వాదనం

బమర నృను వనప్రి • యవ్రజంబు

సరసీభువనదేశ • జంఘాలగతులచే

చెనుపొందు పరమహం • సనివహంబు

విభవయోగాగమోల్లస • ద్వివివిధఫలద

మాధవాలోకనామోద • మహిమ దనరి

పరఁగు నివి యెల్ల నీ కేల • బాధఁ దలఁచు

నింత చింతిల నేటికి • వంత నొంది.

78

సీ. శృంగారరస మొలుగు • సిరికొప్పు మొయిలను

గని డాయ వచ్చు శి • ఖావళములు

రాగవిస్ఫూర్తి తో • రంబు లొకుచమంజ

రుల నటింపఁ గఁ జేరు • నలుల గములు

మధువినోదముఁ దెల్పు • మహనీయగతి లోచ

నాజ్ఞముల్ గన వచ్చు • హంసతతులు

నతిమధురతఁ జూపు • నధరబింబము దారి

గేరి వచ్చు నుదార • కీరవార

మలర నింపు సొంపు * హావం బుభావంబు

వహిఁ దలిర్చునీయ * వయవరుచులఁ

గొనరి దెసల మనలు * ననదు బాణబలంబు

లేల జాలిఁ జేయు * లోలనయన.

79

చ. నెనరునఁ జిత్తగించు రమ * గీ రమణీయమదీయవాక్కులం

దనుతవ హించ నేల వని * తా వనితాంతతనూవిలాస యీ

వనటలఁ జెంద నేల మగు * వా తగవా వనజాస్త్రశస్త్రముల్

నెనుకొన వేగ నేల పద * వే పదవేగ మెలర్చ ముంగలన్.

80

చ. తెలసినదాన వాదువు ర * తిప్పియు నాజ్ఞల మీరనట్టి రా

చిలుకలుఁ గోయెలల్ మనకు * సేమము సేమముతోడఁ గోరు నీ

వలయుకు మమ్మ సొమ్మసేల * కమ్మ శుభం బగుఁ జుమ్మ నెమ్మదిం

తలకక నమ్మవమ్మ రుచి * ధాళధళీవిక చాబ్బలోచనా.

81

క. అని యారార్పించు దద్దన

మున వనితామణికిఁ బొగ్గఁ * బుత్త మనుచు నే

ర్పునఁ గైదండల నిడుకొని

వనజనయన లిట్లు లని ర * వారణగరిమన్.

82

గీ. చూచి తే కొమ్మ కొమ్మల * సొంపు లింపు

లతలు జతలు ను బూలనిం * తతుల గతుల

వెలయు నభులును శుకపికా * వభుల చెలుల

రొదలఁ బొదలెడు పొదల నం * పదల నిచట.

83

చ. అలవి యె కాంత కాంతలతి * కాంతనితాంతచరస్ఫురన్మరు

చ్చలదళజాలజాలనివ * నన్ని వసత్కలికాకలావసం

వలయితనూత నాతనువి * మాననమానరమావిలాసవ

త్సలలితకాయమానముల * సంకుల మించు మతి స్తుతింపఁగన్.

84

చ. కనుఁగొన వమ్మ యమ్మరుండు * కావలి యుంచిన మించు తేటులీ

వనజమరందబిందువుల * వైపుల చక్కగ మెక్కి సొక్కుచున్

వనిఁ గలయ న్నెలంగుచు న * వా దగు కేదఁగిబోదులందు వి

చ్చనవిడిఁ గూడి యాడెడు నె * నన్ వికచోత్పలవత్సలోచనా.

85

ఉ. చూచితి వా వనిన్ గమన * సూచిత తేజితకీరవాహవా

హాదలితావనీజని * తాంచితసంచిత మౌ పరాగమున్

రోదదుదారమారజయ * రూఢికనద్ధవచేలీల గా

నోచెలి యిదిశాసరణి * నోర గ వారుట మంచి దే కదా.

86

చ. చెలికలయం గఁ జూడు మిదె * శీర్మదుదారరసారుహాత్పత

త్ఫలవిలసద్రసద్రసవ * పంచమరాగపరాగభాగభా

గలిపికళాలికిరసము * దంచితపద్మమరందబిందుతుం

దిలజలచత్రచిత్రితవి * నిందితవాసరోవరంబులన్.

87

క. లలనా కలకంఠవయో

లలనాకలనాద త * లహరీవిహర

చ్చలనాత్మాత్మ చిశిఖాం

చలనానానూన మి * సంగను మిచటన్.

88

సీ. అల్లిబిల్లిగ న్ను * సిల్లుమల్లియతీవ

లెల్ల మొల్లలఁ గూడి * యింపు లెసఁగఁ

బజ్జపజ్జల నున్న * గుజ్జగొజ్జంగుల

తావి మాపుల తాపు * లీపుకొనఁ గఁ

జెంతల వింత లా * బంతిసేవంతులు

గున్న పొన్నల వన్నె * లెన్నుకొనఁ గఁ

జాలు గా మే లైన * యేలకిచాలుపుల్

గొప్ప కప్పురముల * నుప్పతిలఁ గ

నెలమి వలి గలిగిన వేల్పు * టేటి నీటి

తోటి వీ టయి గాట మా * తేటనీట

జిలజిలన నేలఁ బలు చలు * పలను దనరు

దొనల్కఁ జెనఁగొను తెలివాక * లనువు గనుము.

89

సీ. కొమ్ము నిమ్మళపులేఁ * గొమ్ములఁ గదలించి

యింపు నిద్దంపు పూ * జొంప మరసి

తొగరుచేఁ బొగరెక్కు * జిగురు పిండుఁ గలంచి

విప్పువుప్పొడులొ ప్పు * కుప్పు రెక్కి

మొల్ల మా వటివేళ్ళ * చల్లవందిరులం ది

నెలివలితొగలను * గలసి మెలసి

గనిఁ గట్టుకొను తట్టు * పునుఁగువ ట్టరయును

నల్లుకొన్నట్టి లో * యలను జూచి

కలకలనుపులుగుల వడ * గలను కొలను

లరసి వలుగొమ్మలమెకమ్ము * లమరు చెక్కు

చెమరులల్లార్చుచును గుమ * గుమనువలపు

వెలయు దక్కినపుం చెమ్మె * రలను గంటె.

90

చ. సకి మకరాంకుఁ డాగెలను * సారెకు మీరుదుఁ గేరు నారులం

జికిలిమెఱుంగు లీను నన * చిల్లల పెల్లున నల్లి బెల్లి గా

నకరుణఁ జేయ నాయెడల * నామని యూయూవాతిగోతులం

జకచక లీన నించె ననఁ * జక్కి మెలంగ మరందద్దికల్.

91

పంచచామరము.

పరిస్ఫుటంబు లయ్యెఁ దీర * భాసురద్రుమప్రసూ

నరాజరాజిమచ్చరత్న * నాతనేందుకాంతవ

ద్దరీఘరీతరంగసంగ * తప్రచారసారసో

త్పరాగరావనీవనీప * తప్రమాణికల్ చెలీ.

92

క. సుమవనసముదయసముదయ

దమితమరందాదనోద్ధి * తన్వననీల

భృమదభ్రమదభ్రమద

భృమరవ్యూహములఁ గంటె * పంకేజముఖి.

93

వ. అని మఱియు నిట్లనిరి.

94

నీ. భూపాలతనయ యీ * పొగడవట్టు దలంపఁ

బొగడ నట్టిగు చుండి * నిగుడు చుండు

నలరు దానిమ్మల * హరిణాక్షి కంటి వే

నిమ్మలకడ నమ్మ * దమ్మెనంగు

తరుణిరో దేవగాం * ధారి యౌ గ్రామంబు

నీకభావతిని వా * యించి తేని

యాసదేశక్షితి * నెనసిన పొద లెల్ల

నేచి పూచి తలిర్చి * కాచి యుండు

సరన మై తగిన వసంత * సమయమునను

చాన యీవన మేనాట * నైనఁ గల దె

నెలఁది యచ్చటను దమాల * వితతి ననిచె

నాతీ యనురాగముల మించి * ఖ్యాతి మీరి.

95

క. కమలము బారి యగుచు హిమ

నమితవనము మనకు సొంపుఁ * జూపదుగదె యో

రమణి రతిరాజు కావీ

రము మానదు విరహిణులను * రా పొనరించుక.

96

గీ. నిబ్బరం బై రవిలిన యీ * గబ్బి మలయ

మారుతం బిచ్చటఁ జరించు * మారు లేక

విశ్రుతానందభైరవ * విభవుఁడైన

మారునకుఁ దే రగుచు నిది * మలయు చుండు.

97

క. విరు లంటఁ గ వల దన్నె

సరి యని కోపంబుఁ జేయ * సమకట్టితివి

త్తరి మారు వాడితూపులు

నిరతము శాసించ కున్నె * నీరేజముఖీ.

98

సీ. అతివ కన్నడ గౌల * లితవనంబునను మ

మ్ముల విడనాడిట్లు * మెలఁగి తేని

యబల నీలాంబరి * నై యెంటిపాటునఁ

జరియించ నేటికి * విరహమునను

చెలియ సాదాహరి * తుల యూధికాతతుల్

చలియింపు చున్న వీ * నెలపువలనఁ

బడఁతిరో మారాద * పట్టి నై యీవేళ

కైర్యమిండుక లేక * తలఁక నేల

చూచి తె పరాళి యిప్పు డె * యేచి చెవులు

చెవులు పడ మోయు చున్నది * చిగురుషోఁడి

తరుణి యిచ్చోటఁ బున్నాగ * తతులు కనుమ
విసరముల మించెఁ గనుఁగొం టె * విశదమతిని.

99

సీ. నకియరో నాగమ * ల్లికను జూచిన శంక

రాభరణంబన * నలరు చుండు

ఘనవసీరదము మో * హన మై కనుంగొను

వారికి సొంపు గా * మీరు చుండు

నీతోడిరాజక * స్నేహలఁ జూచితిమి గాని

విరహార్తి నిటువలె * వేగ లేరు

రేగుప్తిలీలచే * జోగుచు నీచక్క

వాకదంపతు లుండు * వసతిఁ గనుము

నుఖిని నై మనుక శ్యాణి * సొంపు మీటి

యవనిలోపలఁ గ శ్యాణి * నై మెలంగు

పూరితమనోరథస్థితిఁ * బొలిచియుండు

మనుచు నూరార్చి రత్యంత * వినయమునను.

100

క. విను సహసా వేరై తో

చిన వారిని విడువ వలయు * సేవకధర్మం

బున వర్తించినవారిని

వనితా విడనాడఁ దగదు * వనుభాస్థల్లిపై.

101

సీ. కేదారనాథాంధ్ర * కేరళాదిక దేశ

ముల నైన నిటువంటి * ఫలితవనముఁ

జూడ లేదెచట నీ * సురటకోకిలకీర

ములఁ జెందు మాకంద * ములఁ దలిర్చి

సారంగనయన వే * సారంగ నేటికే

కడు వివృలంభశృం * గారమునను

బహుకనకాంభోజ * పద్మాకరంబులఁ

జూచి తే యిచ్చోట * నుండరాంగి

కాయజుఁడు కానఁ డావియో * గముననాంటి

నై చరించిన నిన్నేద * నంబుజాక్షి

ధవళసుమములు కురవక * తరుల వెలసె

గలఁతఁ జెందఁ గ నేటికే * లలితగాత్రి.

102

క. చడతీ విరహభరం బే

గడతేచ్చెద నా యటందు * గళవళపదుమణ్

బడలికఁ జెందఁ గఁ దగ దీ

యెడ మావచనంబు నమ్ము * మిందునిభాస్యా.

103

గీ. చెలియ యీవని శ్రీరాగ * కలనఁ జెంది

చూచువారల కిష్టమై * సొం పొనర్చు

నతసుఖంఁటారవంబుల * ననుకరించి

పికనమోహంబు మోయు ను * తృకతఁ దనరి.

104

నీ. కంజముల్ మాలతీ * పుంజముల్ తీరభూ

కంజముల్ వేష్టిత * గుంజములు ను

సాలముల్ కుందాల * వాలముల్ సతతప్ర

వాలముల్ విలసద్య * సాలములు ను

పూగముల్ కల్పసం * యోగముల్ శ్రీచంద

నాగముల్ మల్లికా * భోగములు ను

కీరముల్ భృంగవ్య * చారముల్ కలకంఠ

వారముల్ మధువారి * పూరములు ను

గలిగి సవిధవిపిధకుట * గళితలలిత

కుసుమకిసలయవిసరను * వసనవిలస

నకనదవనీతలము నృప * నలినముఖుల

సుఖమకుల నొనరించెను * సొంపుద నరి.

105

కా. కుందారద్రుకుటీతటివిటవయ * జ్యల్లిమతల్లిగతా

నందపోదితమన్మథాంకజయగా * నప్రోల్లసతిగన్నరీ

బృందాలోకసుఖైకకోకయువతి * ప్రేమాస్పదీభూతమా

రంధోదారసరశ్రవతీర మలరెక్క * రాజాననల్ జూడఁగె.

106

ప. మణి యుం దత్ప్రదేశంబున నహరహర్విహరదవక్రచక్రాంగప్రాంధచ్ఛం

చూపుటత్రుటితనాళికనాళంబులవలన మెలఁగి వెలి కుబుకు చలి జలంబుల

తుంపురుల సొంపు: జూపఁ జంపకంబు బెంప నిదింపు చమరీమృగంబుల
నలరి దామరసవత్రపాత్రవ్యాకీర్ణవివిధవర్ణనూనసంతానంబులు శోభారం
గంబు లై తనరఁ దద్విచక్షణతాదిదృక్షాపేక్షద్యాక్షానికాయకాయమానాం
తరసమాసీనశస్త్రకస్తూరికామృగంబులఁ జూపట్టు మదఁధామసామజసమకం
టకిఫలమూలఫలబంధురగంధానుసంధాననిగళాయమానాసమాన మధుపాలి
జాలంబుఁ గనుంగొను సారంగంబులు సాంద్రచంద్రరంభాస్తంభానుగళద
సమహిమవాలుకాహంసతూలికాశయానసంకుమదమృగంబుల నెలసి పటు
పటీరకుటీరపృథ్వీపీఠాతప్రభూతగంధిలగంధఫల్యవికలముఖశంబులనీక్షింపు
మఁగనకకండుకాకారప్రకారఫలంబులఁగని తత్కి-సలఖాదనామోదనాకుం
ఠితకంఠకలకంఠంబుల నొనరి మంజరీసంభూతపింజరీభూతభూతలసమాన
మానితచేతోమోదంబుల మీరు కీరవారంబులఁ దనరి మఱి యును. 107

క. విచికిలవీరుద్వలయిత

నిచులాంగణస్సైకతాది * నిర్మితవసుధా

పచితవిధాననిధానను

మచయము ఘనకచల కచల * మనమొనరించెన్.

108

గీ. చూచి తల యూచి చే వాంచి * సోనతేనె

లానుసూనవృతానంబు * లానిమాని

కములగుమిఁ బెనఁగొను పటి * కముల పడుకు

లడరఁ బడతుక లింపులు * గడలుకొనఁ గ.

109

సీ. కీరవాణి యొకత్తు * సారెసారెకుఁ జేరి

బింబాధరా యని * పిలువఁ దొడఁగెఁ

గలహంస యాన యొ * క్క-తె ప్రమోదంబున

బిసరుహానన యని * పేరుకొనియె

కలకంఠనినద యొ * క్క-తె మేలమున మించి

పల్లవశయ యని * పలుకరించె

సింహమధ్య యొకర్తు * చెలఁగుమఁ జనుచెంచి

గజగతి యని పిల్చె * గొతుకమున

కమలగంధి యొక్కరే వే * గమున వచ్చి

యలినమానకచా యని * పిలచె నిలచి

యిటుల నన్యోన్యసామంబు * లెంచి యెంచి

చెలంగి యారామ లారామ * సీమలోన.

110

వ. విరహజేదన నొందు నారాజనుందరికిఁ బ్రోద్దుఁ బుచ్చుం దలంచి

111

క. దరహాస మొనర్ప మహా

ధరమునఁ బొన్నలు దలిర్పఁ * దరమా కన శ్రీ

దరమోపవనోదరనుం

దరగతి సీవనము జీవ * నము, మన కతివా.

112

గీ. రమ్యపరిరంభముల కల * రంట కమ్మ

లేచి పూచి రసోచిత * రోచి దనరె

మనము పెనఁగొనఁ గనుఁగొని * కొనలననలఁ

దనవి గ నొసంగ నసమయ * మనఁ గ వలదు.

113

సీ. ప్రనవస్థలంబులఁ * బలుమారు దిరుగుచు.

ద్విజపక్షి మిక్కిలి * తేజరిల్లి

గణికానమూహంబు * కడనుండి పల్లవ

సందోహ మానంద * మందు చుండ

గంధోత్తమావనిఁ * గదిసి నృత్యము సల్పు

మధుపవళిజము సంభ్ర * మము వహింపఁ

గమనీయభూపరా * గంబులను వహించి

గంధవహుఁడు మంద * గతులఁ జూప

విమలభువనస్థలీవయో * విభ్రమంబు

దనరఁ బద్మిను లతిముదం * బున మెలంగ

సార్వకాలికవైభవ * స్థానవాన

వాటిలోపలఁ దిరిగి రా * బోటు లపుడు.

114

కా. ఆశ్వానంబు లొనర్చి పొంగుదల లా * హయేమనక వచ్చునా

విశ్వానంబులు నావిలాసములు నా * విఖ్యాతదాతృత్వముల్

- శశ్వత్సుందర తేతగాత్రుల మహా • సంతోష మొందించె నౌ
విశ్వాసః ఫలదాయకో యనెడు ము • నిర్విఘ్నక్రమం దప్పనే. 115
- ఉ. గానము సింధువారనగ • కల్పితపల్లవపుష్పసంపదా
దానము తానసంచయని • దానము రాగవిశేషమిత్రసం
ధానము శ్రోత్రసమ్మదవి • ధానము చంద్రముభీనుభోదయ
స్థానము నై కనం దగె ని • తాంతము తద్వీనసీమలోపలన్. 116
- మ. అదలిందు న్మృద మొంది ప్రేంకణముల • త్యంతంబు కాంతాతతిం
బొదలిందున్ సుముపల్లవాదుల లతా • పుంజాంతరేలాతతిన్
మెదలించు న్మృదుపాలిపాలికల న • మీఞ్ఘాతవీరుత్తులం
గదలించుం దదుదాత్తకైశికలన • తగ్గళ్యాణఘాపవళిన్. 117
- చ. జిలజిలఁ దేనియల్ వెలికిఁ • జిల్గ-గఁ గుల్కెడు ముద్దుపల్కులం
గలయ జనింప సంపెగలు • కమ్మని వాసన లాన నింపు సౌం
పులు గల పువ్వుజొంపముల • ముందుకు ముం దొనరించి మించు కాం
తల నలరించె నౌర వ్రమ • దంబున నాసురకన్నె లెన్నఁ గన్. 118
- గీ. భాసిముఖవాసనావాసి • తానవంపు
తాపు లంటుచుఁ శేసర • తరువరముల
విరుల నురు వగు వరువుల • దొరల నొసఁగె
ననమకుసుమాంగులకు విహా • రానుగతుల. 119
- క. ముద మొదవ మదవతులకుం
బదతాడనవీడనములఁ • బల్లవముకుళా
స్పదరక్తాశోకములు వి
శదకళలం బొదలి కునుమ • సంతతి నొసఁగెన్. 120
- క. అంటిన వెంట నె పువ్వుల
నొంటు గఁ గంకేళి పండు • నొనరింపుచు బూ
వింటను కెంటని బం టగు
దంటను బుట్టించు చతుర • త నిల్వనిల్లెన్. 121
- వ. ఇవిధంబున దోహదక్రియలొనరించి. 122

క. ఆరామామణులప్పుడ

యారామమునందుఁ గడు నా * యారంబున నం

చారం బొనరించిరి నము

దార్యాధి నతానతాన * తాననయుత లై.

123

చ. లలితవయోవిలాసపిక * లావకలావకలాపకుంతలన్

ప్థలితమరందకందశిత * సాలరసాలకిసాలఖాదసం

చలకలకంతగానసుఖ * సారససారససారసాఖలన్

నలకొను ఖౌతలంబుల గ * ణింపుచు నింపు జనింపఁ బోవుచోన్. 124

క. హేలావతులై తగినమ

హేలాతతులు వవనోప * హితవిహితవిధా

నై లాతతడోలామత

ఖేలారతల గుచు నగుచుఁ * గేరుచుఁ బోవన్.

125

చ. సవిధగఢాతకీతరుజ * జాలకజాలకజాలకాంతిమ

త్రప్తివిమలనూనసంభృతప * రాగపరాగపరాగతాళిసం

భవకలనాదమేదురిత * మానసమానసమానసంతత

స్తవనదిములో సదేశజక * దంబకదంబకదంబులైతఁగన్. 126

క. లలి నీవవనాంతస్థిత

ఫలినీలతికారతివృ * పదభవవికస

న్నలినివతదళినియుత

మలిసికృతరదము ముదము * మదిఁ బొదలింపన్. 127

క. ఆరామాంతస్సంచర

దారామలు మాలయానిలా * ప్తిమరందా

సారసుమాసారలతా

సారగృహంతరగతాళి * చయములఁ గనుచున్. 128

చ. వలదురు మీనచంచదని * వారితవారితవారిజాకర

స్థలకమలాళి చెంత నత * తంబు తతంబుతతంబు గాఁగ సం

చలదళచర్మసంచయిని * శారదశారదశారదంపు త్రో
వలఁ గలిగించి రింపు గల * పాటలఁ బాటలపాటలంబులఁ. 139

క. నాళికముఖులు మదనుని

నాళికము లనఁ గఁ దగి య * నారతవికస

న్నాళికమృదాళికము

రాళికలనాదనోద * రసికసరసు లై. 130

చ. వనిఁ బరికించి కించిదళి * వర్గవిహారముఁ గాంచి కాంచికా

ధ్వసలకుఁ జేరి చేరిక ను * దంచితహంసశుకాళికాళిమా

కనవికచక్రచక్రములు * కట్టెదుటఁ వెలయం గ నంగనల్

దనివి సనం గ నంగజుప * దం బని చూచిరి పద్మపద్మముల్. 131

క. ఆరాదాగతయువతుల

కారాదనువమితవికసి * తాగనుమధలా

ధారామధుధారాబహు

ధారారటదలిపికాది * ధారలు దోచె. 132

వ ఇవ్విధఁబునం దోచ విహరింపుచుఁ బుష్పావచయంబుఁ జేయం దలంచి
ర గ డ.

సారసారజోభరము కా * సారసారము నై తలిర్చును

భూరిభూరినగంబు లిప్పుడు * బూచెఁ బూచెఁబువంబు దనరఁ గ

జాతిజాతిలతావితానము * జాలజాలకములను స్థలకం

జాతజాతసుమంబులను వెద * చల్లఁ జల్లదనంబు నగు ని

ప్పాటఁ పాటలతరులు దగఁ బరి * పాటిఁ పాటిత తామరసకర

హటహటకగర్భవాహము * లమర నమరనగంబు లలరెను

గోర గోరంటలను జిదుమం * గోరఁ గోరకములు తొలంగం

పారు పారులు గట్టి సరసపు * పలుకుఁ బలుకుచుఁ గీరచయములు

మలయ మలయనమీరణుడు వే * మరు మరుండు ను నెమ్మనంబులు

కలఁగఁ గలఁగుడు పరతు రచె ని * కక్కుంబు కంబుసమానగళ యి

క్కురువక్కురువకతరులు నిక్కులి * గొట్టు గొట్టు పడం గఁ జేయఁ గ

విరియవిరియఁ గఁ బూయఁ దలఁపని • వింత విన్ తరుణీమణిరొ యీ
 సరస సరసవిలాసమున నీ • సరసి సరసిరుహక్షిరో యి
 త్తరిఁ దరించ వశంబు మనఁజెం • తలఁ దలంకఁ గ నున్న దీయెడఁ
 గీలికిలిత కాంతిగల కం • కేళి కేళికి యోగ్య మా యీ
 పాళి పాళీనికర మలరులఁ • బర్వుఁ బర్వుకు వచ్చి యీరస
 చాడి చాడిమతరులఁ గను మిం • చాక చాకలఁ గనిన గతి నీ
 వాడ వాడని నవలు వని చెలు • వమ్ము వమ్ము గఁ జేయ నీకే
 సరము సరము లొసంగఁ గొన వే • సర సరకుఁగొన కుండు తగ బం
 భరభరంబులఁ దెగడినను వెం • బడి బడిం జను దెంచు నీయెడఁ
 గదలి కదలిఁ గనుంగొనవె యొక • కంటఁ గంటకిఫలగణము న
 మృదమదవతుల కిష్ట మగు గుణ • మనికి మనికి నొనర్చు నీవన
 భూమభూమహనీయగీతులఁ • బొగడఁ బొగడలు పూయ వలవుల
 సామి సామిహితప్రదములగు • సారెసారెఁ గనం దలంచిన
 రమ్ము శుకనికరమ్ము సహకా • రమ్ము పై నుకరమ్ము గా గను
 గ్రమ్ముకొని పైకమ్ము గూయ ను • కమ్ము మీర రకమ్ముఁ జెంచెను
 రామ యీయారామపదము ని • రామయం బగు రామచిల్క-కు
 నేమముననుజనేమ యీవన • నేమ మరయ వినేమ యలితిం
 గొమ్ము యీపుపు గొమ్ము నికఁ జే • కొమ్ము నెమ్మది కొమ్ముఁ జేయును
 అని యివ్విధమున ననితర సాధ్యపు
 వనిఁ దిరుగుచు జన్వనితోఁ గూడుక
 కలుకులు వనిలోఁ గలికాయతము గ
 ఫలచయమును జంఫలనిచయమ్ము ను
 దళములలోవల దళము గ నింపున
 నలరుచుఁ దిరిగిరి యలరుచు లెనయె.

134

వ. ఇవ్విధంబున.

135

క. శీతలభూతలజాతల

కాతలనామనముదయాప • తద్రసధారా

పాతానిలనీకావిల

శీతాచలగాత్రలైవ * సింపుచు రాగకా.

136

నీ. హరిహరయోపలక్ష్మి * మావనితలములు

కాలాగరుజభూవ * కళ వహించు

బద్ధరాగవృథా * ప్రాజ్యస్థలములు నీ

రాజనభాజన * తేజ మెనయ

శశికాంతకాంతభూ * సరణులు శ్రీగంధ

బంధురపాత్రపరి * భావ మొంద

సురభికుంకుమరజో * భరదరాభాగంబు

సాక్షితద్భదపుటం బగుచు వెలయ

బహువిధాగమకుసుమనం * భవవర్గాగ

నికరమవ్యక్తపరిమళ * నియతి దనర

రమ్మరమ్మని కలకల * రవవిహంగ

రుతి నొసంగించె నొక్కన * రోవరంబు.

137

క. చూచి తదోచితవృత్తుల

కాచిలుకలకొలుకు లలరి * యంబుకీడా

ప్రాచుర్యసౌఖ్యమునఁ ద

తేనెనమునఁ దనరితద్వి * శేష మరయును.

138

వ. చనఁ జన వసంతలక్ష్మీమాధవసంభోగక్రీడానుందరమందిరాయమాణమా
నాతీతనూతనలతావిశానసమంజసకుంజంబులు ను దదీయహంసతూలికాకేలి
కానల్పతల్పసూదకరోచదుపాంతకాంతద్రుమాంతలతాంతపరివ్యాప్తసౌంద్ర
చంద్రోపలస్థలంబులు ను నలయ వలయాభూతనదేశరిరంసుహంసకంబులు
ను తత్సమయజన్మాన్యోన్యగళరవాయితకలరవకోకిలముఖసుఖవిశారవిహ
గరుతంబులు ను విలసితరతికూజితయోజ్జ్వలముహుర్ముహుర్భాషణాయమానక
పోతజాతమంకృతులు ను తద్రుమజలక్షణలోకవారకంబులు ను గుచమం
డలమండితకుంకుమనంకుమదమ్మగమదాదిబంధురగంధరసాయితసవిధవివి
ధకుసుమవినరానర్గళనిర్గళవృథాదకంబు ను ఇతస్తతఃపతితవిలులితాలకా

లాయమానపరితఃపరిభ్రమద్రుమరసముదయంబులు ను ఘనస్తనపీడనసమ్మ
ర్వలూనతారహారాయితసమీరకుమారాంశోభితసుమితలతావితానంబు ను మ
భ్యమభ్యరతిఫలమఘనంగతభృంగారూభవన్మరందబృందభరితవత్సపుటపా
త్యనికరంబు ను గలిగి విప్రవరసేవ్యం బై సుమనోంచత్సవనభూమి తెఱంగు
నఁ గాంచనవృక్షాభిరామం బై భూరిభరాధరంబు నఁ జందనవల్లవవిలాసా
స్పదం బై గణికానివాసంబుగతి నతివిచిత్రపత్తరధపాలనశీలం బై విగ్రహ
భూతంబుపాలుపున నుత్కలికాసమన్వితాంతరాధారం బై శ్యామానికరంబు
న మించి జడాశయప్రసాదకృదభిరామం బై దేశికోక్తమహావాక్యం బనఁ
దగి సమీరకుమారవిహారం బై యారామపదసాన్నిధ్యం బనఁ దగి దేశోప
లక్ష్యమాణశంఖచక్రసుచర్లవిష్వక్సేనాదినమన్వితం బై మాధవలోకంబువ
డుపున వశీకృతరాజహంసమండలమకరకచ్ఛవకుందాద్యలంకృతం బై శ్రీ
దవైభవంబురీతి సుగంధబంధుర సుమనోనివహం బై దివ్యనికేతనంబుభాతి
నరుణహరిత్వత్ప్రవిలసనం బై లోకబాంధవపథంబునేర్చున నిగమాంతామోద
చరధ్వనప్రియాలాపకలాపం బై కమలభవనదనం బన మించి భద్రశకుని
బాలవకుటోపేతం బై కరణప్రదేశంబురీతిఁ గర్కటమీననహితం బై రాశి
విలాసంబుగతిఁ బుష్పవత్కాంతేతస్థలం బై నభఃప్రదేశంబుభక్తి బహుళ
రజోభరం బై గంధవహాగారం బనఁ దోచి స్వభామృతాధారం బై శుద్ధవ
స్తువువిధంబున మెఱయు సరోవరంబు నిరి కరు దందుడుఁ గుందరదనలు
ముదంబున.

139

క. స్థాపితతరణిహరిహయవి

భూపలఘనకనకనికష • లోపలరేఖా

రోపణసోపానోపల

కోపరిబాగాగధగ్య • యోగ మరయుదుఁ.

140

సీ. లాలితమణిమయా • లంకృతుల్ సడలించి

వంచాస్త్రుదివ్యవృ. • భల వహించి

శాలిచోలనిచోల • బాలంబు లెడలించి

సుమనాణబాణవి • స్ఫూర్తిఁ జెంది

వికసితబంధుజీ • వకజపాకంకేలి

కర్ణికారచ్చవి • కాండమనఁ గ

వరుణశోభనగృహ • స్ఫురదురుకరదీపి

కానకదీప్తిశం • తానమనఁ గ

పద్మినీప్రియవిరహానం • భవదవాన

లస్ఫులింగప్రకారవి • లాసమనఁ గ

మిన్నుడిగ్గియగోచలి • మేలితమ్మి

సండు దా మింట నెరసంజ • మించెనపుడు.

174

వ. మఱి యు దివసమహిషదుగ్ధిరధారాద్రవాహంబననపరమహర్షవతటస్ఫుటితవి
ద్రుమలతావితానప్రభ యన గగనకాసారవికస్వరారుణకంజపుంజప్రకా
శంబ నఁ గందర్వరథతప్తకాంచనకేతనద్యోతం బన నభస్పృహశోణవతా
కాదీప్తి యన స్వయంవరగృహీతపీతాంబరలక్ష్మి యన రక్తాంబరధారితప
స్వియన సాంధ్యరాగంబు మించిన.

175

నీ. సౌరవాహనజిగీ • షానటదస్త్రాది

గహనవాహాద్విష • తగుళలనం గఁ

దర్శురముకుళీకృ • తవనజనిస్పృహం

బరచఁ న్మృధుపాలి • పాలి యనఁ గ

సుఖికరేనవియోగ • శుక్వద్మినీస్పృష్ట

సాంజననేత్రాశ్రు • పుంజ మనఁ గ

వరుణాంగనాలక • విరచితసంస్కార

కాలాగరుజఘాప • కాంతి యనఁ గ

వనభవకరటికరటస్ర • వన్మదాంబు

సమ్మిశ్రద్ధరిహయశిలా • స్తరణసరదు

దారనిర్వరజద్యోత • వార మనఁ గ

రహినవీనతమృతచా • రంబు మించె.

176

వ. మఱి యుఁ బ్రదోషసమయనటనపాటవనీలకంఠకంఠనీలిమం బనఁ బ్రకుపి
తతారకకదైత్యబల మన నిఖిలకాష్టాపహరకకృష్ణవర్తమార్గంబ నఁ గామి

నీకేశసంసార్భూషణామసమర్థితం బై మధుకరనికరమేదకితకరివరక
పోగలిగితదానధారానకారం బై వితతతమలకాననలీయమానం బై పాం
సులకలితౌషధం బ న నింద్రసిలమణిమృదితం బై యంధకారంబు దోచిన.

నీ. వదముల దొట్టుపా * తొడవ నన్నుటము లై

వాక్యముల్ వెలయ జ * నంబు లేక

సారసాలంకార * చాతుర్య మెడలంగ

విగ్రహంబుల సౌరు * వెడలు చుండ.

విగతసంక్లేషల * వెలవెలఁ బోవుచు

వృత్తిశూన్యత యొక్క * వింతఁ దెల్పు

సుమహితశయ్యావి * భము లేర్పరింపక

యెదుట విపాకముల్ బొడలు చుండ

విరసరీతులు దోచంగ * విమలినాంత

రాశయాభావమున మెప్పు * రాక కుకవి

నిర్మితంపు ప్రబంధంబు * నెలపు గలిగి

సందులను గొందులను దూరెఁ * జక్రకుకవి.

178

గీ. మొదల సద్విచార * మును ద్విజసంతాప

కరము నల తమోవి * కార మగుచు

గాలభేద మపుడు * గన నరాజక మైన

నేమి చెలియ వచ్చు * నిల జనులకు.

179

చ. తొలిఁ గల వైరముల్ దలఁచి * తోరపు చీకటిమూఁక లెల్ల నా

వెలుంగుల తేని చుట్టముల * వేమరుఁ జాట్టి కలంచి మించి యా

కెలకల్లల నృపింపుఁ డని * కేలిఁ గొనకొ మలినప్రభాననం

బుల నలచక్రదీపదయ * ముల్ చెలఁకె గృహసీమలం దొగ్గె. 180

క. ఆయెడఁ గులటలఁ జీకురు

నాయులు బొగడంగ దోవఁ * బట్టుచు ఖద్యో

తాయాతరుచులు దివియలు

గాయ గణిక లగుచు వెడలఁ * గౌతుక ములరె.

181

ద. మొగులను వలగఁమీఁదను బ్ర • మోదముతో నహఁ డిజ్జగంబులి
 చ్చగ గణితోదితార్థగతి • సంఖ్యయొనర్చి తదన్వయకృమ
 ద్విగుణిత మైన యొడ్డు నిడి • తేకువతో గుణించి నున్న లం
 తగ నొనరించు నో యనఁ గఁ • దారకలు ల్లసిలె న్మహాన్నతిఁ. 182

వ. మఱియు సంఖ్యాసమయతాండవాడంబలోచ్చలితమహానటజటాజూటవర్తి
 తరంగిణీతరంగలింగత్పృషత్పరంపర లన దిజ్జగతంగకర నిర్ముక్తమహాని
 కరంబు లన నభ్రభృమణభిన్నదినకరతురగముఖవిశిష్టఫేనకణంబు లన
 వియత్సరోవరప్రకటవికసితకుముదనముదయం బన జగత్త్రయజిగీషామనీ
 షానివిర్గతానర్గళభుజార్గళమకరకేతనశిరః ప్రసారితరతిసత్తికరతలాగతలాజ
 లన భిన్నలకలశపారానారడండీరఖండంబు లన వ్యోమపదలక్ష్మీవక్షోవిహ
 రహారతారముక్తాఫలనిచయంబు లన నాకాశమహాస్థాలీభజ్యమానలాజలన
 విహాయస్పాటికఫలకవిలిఖితమదనవిజయశాసనాక్షరంబు లనఁ దనరి.

గీ. గరుడగంధర్వకిన్నర • సురముఖంబు
 జాననాశివమస్తక • న్యస్తకుండ
 మల్లీకాఫుల్లసుమనస్స • మాజ మనఁ గ
 సురపథంబునఁ దారకా • భరము దోచె.

184

వ. అట్టి యెడ.

185

గీ. తేయుయోములతో గంగ • డాయుట యును
 దదభిముఖము గ వచ్చు పా • గుదధిమగుట
 తటఘటితహిరవరవిభా • పటల మనఁ గఁ
 దొలుత దెస దెస బలు వైన • వెలుంగు దోచె.

186

క. హరుఁ డంతరజన్మత్వా
 కరుఁ డై వరుఁ డై తమోవి • కారము దూర
 మ్మురయము గఁ ద్రోచె గను గతిఁ
 జరము గ నిలుకడలు లేక • చీకటి విరిసెఁ.

187

ను. కర మవ్వేళఁ బ్రసాధికల్ హరిహరి • తాగంతం బ్రబోధవృథా
 కరముక్తామయభూషణావయవ గాఁ • నైసేయును వక్త్రకం

ధరవక్షస్థలులందుఁ గుంకమును విం * తం దిద్ది రో నాఁగ నా

కరణిన్ రేక యి సామి యై నకల మై * కంజారి యొప్పెన్ వెనక. 188

వ. మఱి యు రజనీరాజక న్యాకరగతకనకకందుకం బన నుదయగిరిబాలమం
దారపుష్పస్త్రబకం బనఁ బ్రాచీమహిళాలలామలలాటతటబంధురబంధూక
తిలకం బన నభశ్రీపత్రజాంబూనదకుండలం బన దిగ్విధూపృసాధికాప్ర
శస్త్రచాస్త్రసస్త్రాలక్తకపిండం బన సురపథశాతకుంభకుంభం బన మకరకే
తనపృష్ఠాననమయమంగళకలశం బనఁ బురందరాశాసతీకుంకుమారుణస్త్ర
నమండలం బన నుదయిరాగసముజ్జ్వలుం డై చంద్రుం డుదయించి తదనం
తరం బ యామిసీగోపాంగ నావిష్కృతనవనీతఖండం బనఁ గుసుమశరశ్వే
తచ్ఛత్రం బనఁ దచ్ఛితచామరంబ న వ్యోమతపోధనకరధృతస్ఫాటికలింగం
బన నంబరమహార్ణవశంఖం బన మందాకినీసేనపుంజం బన ధాత్యణాదిపా
ణిగతపారదం బనఁ గఁదర్పధవళచారుచక్రం బన సురపథసౌధపాండుర
పారావతం బన వియ్యదైరావతశుంభతుంభస్థలం బన సిద్ధాంగనానీజితసి
తతాశవృంతం బన మన్మథసాయకకషణహరిణశాణదకం బన నకలజగ
న్నియముకదివ్యకీర్తికాంతారత్నరుచిరాననం బనఁ బాంధనికరజైత్రయా
త్రావిజృంభమాణపుండ్రక్షృకాండాసనకుండలీకృతకోదండం బనఁ బారు
చూతదిక్కురతస్థాపితరాజితవజ్రకీలితపీఠం బన స్వస్తరంగిణీవరిభ్రమత్సా
రసం బనఁ బూర్ణప్రకాశం డై యుండె నట్టి యెడ. 189

గీ. హరుఁడు నిజమంతరిసామర్థ్య * మలరు భూతి

నిల కలుషములు బోఁ గొట్టఁ * దలఁచి పెలుచఁ

బరపె నో యనఁ గాఁ గడ * లెఱుంగ రేక

విరిసెఁ జీకటి వెన్నెల * తరుచు మెఱసె.

190

సీ. సరసీదరుల నుండు * జచ్ఛాది మెకములు

క్షీరస్పృహను వారి * పూర మానఁ

గలితభిల్లాంగనల్ * తైతక భ్రాంతిచే

నెలమావి చిగురు టా * కలు ధరింప

ముదితనిషణ్మేభః * ములు కుంజములఁ జూచి
హరిభీతిచే మహా * దరులఁ దూర
జారకామినులు వృ * క్షుచ్ఛాయలను జూచి
యారెకుల ను భీతి * నోర కొడుగ

వేలుపులత్రోవ నిరి పెండ్లి * వేళ నకల
దివిజు లెడతెగ కుండ నం * ధించినట్టి
మహితకళఁ దగు వెన్నెల * మడుగు లనఁ గ
నిండు రేయెండ జగముల * నిండి యుండ.

191

క. చెలులారచూడుఁ డిదె మన
చెలు లారని విలసదచ్చ * నీధురసము వె
న్నెలరారా ల్లల గిన్నెల
నలరారం దెచ్చి రనుచు * హస్తం పెనఁగె.

192

క. పానము సేయఁ దగువయః
పానము దధిపాన మమృత * పానము హాలా
పానమునకు సరి గా దను
మానము మానసమునందు * మలయుచు నుండె.

193

వ. అది బహుదేశసముద్భవంబు కట్వాష్టమధురతిక్తశాఘాస్వాదనంబు వ
కుళముకుళపరిమళోల్లాసంబు సర్వపసహితాభిషవోవదంశంబు గల గౌడీ పౌ
ష్టివైష్టి కాదంబరీ హింతాళీ, తాళీ, నారికేళీ, ఖార్జూరి, ముఖవృక్షసంభ
వం వైన గంభోత్తమాదానంబునం దనరి ఫాణితైలాచూర్ణభరితసద్యోఘృత
పక్వసంసాగ్రపూపములు కొన్ని మరీవమిశ్రితవత్తరుణమేషాదిరమణీయ
పలలశూల్యములు కొన్ని గంధిలద్రవ్యానుబంధబాలవిహంగతరసగన్వర్ణ
పాత్రములు కొన్ని సమ్యక్ నిరోపేతశఘ్నలికాధారఖార్జూరమయపుటక
ములు కొన్ని లవణార్ద్రకవిశ్వభేషజసమేతధన్యబఘ్నయణిమండదధిసమృ
ద్ధకాలితండులభక్తంబు సంగ్రహించుకొనుచు నారామ లవ్యేళ వినయ
మలర.

194

క. సుమితకదంబందంబక

కమనీయపరాగవేది • కాస్థామృతీ

రమణీమణి నర్పించిరి

సమబుద్ధిని పోడకోప • చారవిధులచేక.

195

సీ. నవరత్నఖచితపీ • నావాదనవినోద

సంగీతరసిక శ్రీ • సరసిజాతీ

లలితలీలాశుకో • ల్లాసిని బింబోష్టి

సరసయావకయుక్త • చరణనఖర

యంచితాక్షిర్ణకే • శాళిక హృద్యాంగి

నితశంఖతాటంక • యుతసునర్గ

కమనీయమణిపరి • హ్లాగసముజ్జ్వల

సస్మితాధరపూర్ణ • చంద్రవదన

యగు మహాలక్ష్మీ కుపహార • ముగ నొనర్చి

వలయితస్థితినే మధు • వారమునకః

దారతమృదికేషత • త్వరత దనరి

గోష్ఠి సల్పిరి యాముద్దు • గుమ్మ లపుడు.

196

వ. ఇవ్విధంబున మధుక్రమంబునం దవిలి కాండజకాండప్రకాండపుండ్రక్ష
కోదండకాండాననపాండిత్యపాండితం లైన చంద్రమండలంబు నెలుంగ
నెలచలుపలు గజంగి జిలజిల చాలు వారు నీరంబు వన్నీరంబునం గలసి
లోరంబు లైన యీరంబులం దగు కనుమనముదయంబులవలన వలపు
జెందుమరందబృందంబు నొందుచు స్ఫటికఘటితంబు లైన వడకుల నడరి
గంధభయానలకు గంధోత్తమాభ్రాంతి బుట్టించుచు బజ్జలం జెలంగు గు
జ్జగొజ్జంగులవలని చలిజలంబు సొంపు సంపాదింపు కెంపు జొంపంబులం
గల చోటుల నిలచినఁ గాశ్యమద్యం బని మదవకు లేదఁ గుదిరిన ముదంబు
నఁ గ్రావీ గమకించి తత్రప్రతిఫలితంబు లగునిజనేత్రంబులు సంసారార్థప్ర
తిష్ఠోత్పలదళంబు లని కరంబుల నంటిన నవి యంట కుండుటఁ దెలిసి న
పుష్పవృక్షులు ను చారిహయోపలవిపులాతలంబులం దొట్టిన తేటచలినీటిం

జూచి దాక్షిణ్యఫలరసవిసరంబుల జనించు మాధవకంబ ని కొండలు ముగ్ధాని
గనిలు పభోగింపం బోయి నిజానంబులు బింబించిన దద్వాననార్థంబు
గా నొనరించు కమలంబు లని భ్రమించి రిత్త యగుటకు నబ్బురంబు నొం
దువారునుగలిగి జిగిగరగరికలుగలవచ్చులవిచ్చులవిడిగ్రచ్చుకొనివచ్చునచ్చం
పు పన్నీరు చెరుకురసంబున జనించు నానవంబ ని యాన గమకించే స్త్రీయ
నాసికలందు దోచిన గంధఫలీకలికల ని విచారించి నిశ్చయింపనివారు ను
బుష్మరాగంబులు గల చోటుల గాటంబు గానిండిన సేవంతికాసూనతానగ
లన్నీరపూరంబు తేనియవలన సంభవించు మధ్వానవంబ ని క్రోలం దలం
చి దత్తు దత్తులం బోవు చెలులం బిలచుకొని కలసి యాస్వాదింపం దద
భావం బగుట కరు దందు వారు ను గోమేదికంబుల నెలపున నలముకొను
పుష్పరసంబు ధాతకీ శ్రీమానమిశ్రితగుడసహితధాన్యాంబుకృతం బైన మై
రేయం బని త్రావం బోయి సిగ్గు నొందు వారును సొగలు గల మగమానికం
బు లనిగనిగను లోయల వెన్నెలతేటను దీటుకొను వలీనీరు వైష్టికం బైన
మాధ్వీయని తలంచి తారసిల్లి తెలివి నొందువారు ను చైదూర్యంబుల విలసి
ల్లు కలుగుల నలరు తెలిసలీలంబు బాలతృణమూలసంజాతహాలావిశేషం బ
ని కదిసి పిమ్మటం బోవు వారు నై సాంద్రచంద్రాతపక్రీడావిసోదంబు ను
ప్రసన్నవృషసన్నోపదంశప్రత్యవసానంబునం దవిలి తరువుల కాంతులం గ
ని లాతివారు చనుచెంచి రని భయంపడి నిశ్శబ్దంబు గాఁ బానశాలాపురో
భాగంబున నొడుగు వారు నస్మృతివిశేషంబున భూషాంబరాదుల వ్యత్యయ
స్థితి భరించువారు నై చంద్రాంగదదర్శనార్థమహామునితపస్సంకల్పిత్తం బ
గు నుద్వానవసంబునం దిరుగు మెఱుంగు మెఱుంగుబోండ్లం గనుంగొని యా
కీర్తిమాలిని యాలంబనగుణం బైన రూపయావనాదికంబును యావనోద్భూ
తంబు లైన హావభావాదికంబులు ను దదలంకరణంబు లైన నూపురాంగ
దహారాదులు ను దట్టస్థోద్ధీపనప్రవర్తకు లైన మలయానిలచంద్రాదులు ను
స్ఫురించిన సంత కంఠకు వలవంత యగ్గలం బై తోవ విరహభరంబున నా
కగ్ర మంజరీనజాతసింహానమధుకరీపుంజరంజితకుంజాంతరంబున నిజశుభు
లం గన్మోరంగి వనించి.

సీ. కన్గవయ్యాక్షణా + కాంక్షచేవిలసిల్ల

జిత్త మభీప్సితా + యత్త మయ్యో

సంకల్పము తదేక + సరణిచే వర్తిల్లఁ

గృళత నెమ్మోనున + విశద మయ్యో

నరతి మిక్కుట మైదు + రంత మై కనుపట్ట

హీత్యాగ మధిక మై + యేవుఁ జూపె

నున్నాద మవ్వేళ + నుద్వేల మై యుండ

మూర్ఘ ముక్ బ్రబలి యు + ద్బద్ధ మయ్యో

నంత్యమూర్తియు సందేహ + మై తలిర్చె

ఘోరతరవిప్రలంభశృం + గారమునను

దగుననంగదశాదశ + స్థానమాన

సమునఁ జింతాభరంబునఁ + దెమలి తెమలి.

198

వ. మఱియు స్తంభప్రళయ, రోమాంచ, స్వేద, వైవర్ణ్య, కంఠా, శ్రు, వైశ్వర్యంబు లను సాత్త్వికభావంబులు నిర్వేద, క్లాని, శంకాసూయామద శృమా లస్య దైన్య చింతా మోహ స్మృతి భృతి వీరీడా చపలతా హర్షా వేగజడతాదు లగు సంఘాతిభావంబులు ను మనంబునం దోచినఁ జింతానంతాపసమ్మోహనిశ్వాసభరంబు నొంది యుండు నట్టి యొడ.

199

క. పెనఁగొనిన విరహబాధను

మృనలం దిగ నాడి కీర్తి + మాలిని యెట కే

గనా యరయ వలయు నని నె

మృనములఁ గనికరము దోప + మగువలు వేగఁ.

200

శా. రాచే ముద్దులగుమ్మలార వెదుకన్ + రాకేందుబింబాస్య యా

మీరాజన్ముని స్వాత్మలో నిడి కృళిం + చెం. జూడరే నేడు దు

ర్వారాకారవిహరమారకృతసం + త్రాసాధిక వ్యాధిను

చ్చారీరాదృతినోదనశ్రమజలా + సారంబు తోరంబు గఁ.

200

వ. అని వితర్కించి.

201

కా. నానానూనర సాతిరేక మధుపా • నల్ చేత నాచేతనా

జ్ఞానానూనలు వ్యత్యయావయవసం • ఛన్నాంశుకాదుల్ గళ

న్యూనధ్వానవితాన లైన నవలా • లున్నత్తమత్తేభరా

ద్యానాన్వేషణభాషణంబులఁ దదా • యత్తైకచిత్తంబులన్.

202

సీ. తరులలోపలఁ దీప • దరులతావుల నేటి

దరులకోపుల వింత • లరసి యరసి

తొగలచాయలను సం • పెగలవాయలను గెం

పుగలలోయలను వెన్ • దగిలి తగిలి

సరములన్ వీరుదం • తరములన్ మకరంద

ఝరములన్ మిక్కిలి • మెరసి మెరసి

విరులగుంపులను గ • ప్పరపు పెంపులను సం

చరపు వంపులఁ జాలఁ • దిరిగి తిరిగి

దారువుల సారువుల మీఁదఁ • దడసి తడసి

నేలలో మాలెలొఁ జొచ్చి • నెమకి నెమకి

యారముల తీరముల వట్టు • లెక్కి యెక్కి

రేవులను బావులను జెల • రేగి రేగి.

203

సీ. మదనాగ చూడ వే • మదనాగయానను

లకుచ చూడ వె వర్తు • లకుచ నివుడు

కరవీర చూపు భీ • కరవీరపుత్త్రిక

జీవక చూపు మ • జీవకనఖి

పాటలమాయాట • పాటల వింటి వే

చంద్ర చూడఁ గదె మా • చంద్రముఖిని

బొగడ మే మెంత నిన్ • బొగడ వినవ దేమె

దాడిమా గట్టైన • దాడి మానె

దంట గోరంట నీకింత • కంటనం నె

వల్లవంబ నిమేషనం • వల్లవంబ

కోరకమ్మ వియోగముఁ * గోర కమ్మ
వకులమా నీదు నీచభా * వకులము గదె.

204

క. మాలతి భవదావరణత

మాలతిమీరవిహరణమున * మసలెద వదె యో
యేలాలత మ మ్మేచె ద
వేలా లతకూనఁ జూప * విది విదితం బే.

205

క. కైరవమా వింత గ నిట

కైరవమాయె నిది యేమె * యాలింపు మయో
సారసమా మకరందా
సారసమా కృష్ణమాణ * పట్నదచయమా.

206

గీ. వేచమాన మధాద్వృత్తి * వేచమాన

మానవతులను గారించి * మానవతులఁ
జెందలేవు గదే చూపు * సుందరాంగి
దాకతీనె మరుంగు లెం * దాక తీనె.

207

క. వనజమ బంధురగంధిల

వనజమహితలతలనీడ * వాడ వదే కో
కనదమ నిన్ని డెక్కో
కన దమతరుణీలలామ * కై మే లగుటల్.

208

గీ. అనుదు ననబోండు లత్యంత * వినయ మనువు

పడఁ గగుడమిత్రతానవం * బదు గడుగున
కొడ లెఱుంగక కోలుట * లు డిగి పడఁతి
నడరు మతి రోయునును డన్సి * యలయికలచేక.

209

గీ. తిరిగి వేసరి యాసరి * తీరభూవి

హారహారాయమాణకాం * తావతార
కేససుముఖీనభీతతుల్ * యేన కేస
సా భవే త్కిం నుఖిని యని * సంభ్రమమున.

210

నీ. పోవఁ జోవఁ గఁ దోసెఁ • బుడమిఁ దమ్ముల దొమ్ము

లడర బెడం నైన • యడుగు జాడ

లరయ నరయ వీరు • దంతరాంతఃపాతి

తప్తనవంబుల • తలలు మెరసెఁ

జాడఁ జాడఁ గ నొక్క • చోట గాటం బైన

యాట లేటులపాట • లమిత మయ్యె

విని విని తారిన • విద్రుమాధర వేయు

వీడెంపు వాసనల్ • వెడద యయ్యె

దరియఁ గదిసిన నొక తీవ • దరి విరి పొద

క్రింద నందము గాఁగ న్ర • క్షంద నాదు

లం దగుల్కొను కురువింద • పంది లంది

చొక్క మైనట్టి కపురంపు • టిక్క దండ.

211

మ. నవిభోద్ధీర్ఘసుధార్ఘవీభవదవ • శ్యామోదకావాలభూ

లవలీమాతలతావితానసహితై • లామల్లికావల్లికా

భవనాంతస్తమినీకరోపలతల • ప్రాయఃపతత్పృష్ఠం

భవశయ్యాగతగంధవాహకృతన • న్నానం బసేక్షింపుచున్.

212

వ. వసించు చెలిం జూచి.

113

క. వికవిక నగి సకియరౌ నీ

వకటా నికటాధిరూఢ • హరిణాంకమరు

నృకరభృజమధ్వాదులు

తుకతను వుడికింద నిటుల • దూకొన నగు నా.

214

చ. తలక వ దేమి వింత గల • దాకల దావర మైన మే మిదే

వల దని వల్క నల్క తగ • వా మగువా చలపాది యైన యీ

వలపుల రేని రీతి విన • వా కన వా యిటువంటి చోటులకా

నెల వొనరించ మించు మతి • నీ కగునా తగునా వియోగినీ.

215

కా. తాపం బేపగిదిన్ వహించితి నిరా • తంకాంకగాపాదిత

వ్యాపాదుల్ దురరుంతుదోన్మదవచో • వక్తృద్విరేభోదితా

- టోపుల్ కోపులు మన్మథవృత్తులు లె • ట్టో కా నినుక నైదుటల్
భూపాలాత్మజ నైన నైన మనయుం • బుక మంచి దూహించినక. 216
- క. అన నహరహర్విరహజడ
హనవహనానహనచిత్తి • యై ప్రకటపునః
పునరంగ నాపృచోదిత
మనమున నొకరీతి భీతి • మల్లడిల గొనఁ గన్. 217
- చ. నెలఁతల మూపు లాపులు గ • నీడల నీడల నాడ కాడకుక
నిలచి యొకింత చింతిలుచు • నివ్వెర గండుచుఁ గండును న్మయిన్
బులకలు జెంద డెందమునఁ • బొక్కుచు నెక్కుచు నున్ను రంచు హ
యలరులవింటిదంట నెగ • టాయెఁ గదే జగదేశశూరుడై. 218
- వ. అని యాచేడియలలోఁ బోడ యగు నొక్కపూబోడిం జూచి. 219
- మ. నెలఁతా నెన్నెల తాప మై మయికదా • నిం గాచె నేఁ జేయు పే
మె లతాకోమలతాంచితా విన వ దే • మే మన్మథుం డేయు న
మ్ముల తా. తాళ నతాఖిలావయవనై • పుంసోగికిలాపముల్
గలతానాకలితాళినంతతి మెలం • గం గంటి వే నెచ్చలి. 220
- గీ. ఏమి సేయుదు విరహార్తి • నెట్టులార్తు
గాము వలె డాయు కాము నే • కరణి గలుకు
నేయెడల నైన నీమాటఁ • దోయి లే నె
నెలఁతరో యని పల్కినఁ • బొలఁతి వనిచె. 221
- చ. రహి విడనాడఁ గూడ దన • రాళమరాళ కరాళ భాషణ
నహనముచేత మారునకు • సాయకదాయక నాయకా ఖ్యుఁ డా
బహుళతరప్రకాండసుమ • భారవ నారవిహరనైత్రుచేఁ
దహతహ నొంద నేల ముడి • బా విడితావిడితం బెఱుంగఁగన్. 222
- మ. అని యిరీతి భరామరేంద్రసుతతో • నాలేమ ము న్మల్లమె
ల్లిన నే రోర్పున సామవాక్యములు దె • ల్పక స్వాంతహయల్లకం
బను వేలానలకీలజాలము గ డి • వ్యారామసేమాంతరం
బునఁ జె న్నొందిన భేదభేద మలరం • బురిజీభవత్రావ యై. 223

మ. లలనాగత్నము నిండు వెన్నెలకుఁ దా • భక్త లేక పైతాపము
చల మాన్యంబునఁ జేర్చి యేడ్చె నుమత • శ్యామాకరాంభోరుహ
కలితగ్రామవిశేషకశ్రుతికళా • కాలక్రియామానవ
ద్విలసత్కన్నడగౌడమేళకలనా • వీణాసుకారభృనిక. 224

క. అని వగచి నునుపు మొనఁ గనఁ
దనరిన శేదంగి సురియ • దరి నదరింపన్
గనికరములఁ గరముల నా
కనకాంగులు గ్రుచ్చి గుచ్చి • కౌంగిఁటజేర్పన్. 225

క. వల దని వనితలు బవలీ
వలదనిబలితలతావ్ర • వర్తనమువఁ శ్రీ
వలఁ దవిలి నిలువరింపన్
వలఁ దవిలినమీనురీతి • వనిత వడంకెన్. 226

గీ. ఇటుల వడఁకిన నన్యథా • వృత్తివర్త
నములఁదవులనియింద్రియ • నటనలైన
తనువలగ్న లొకించుక • తడవు నుడువ
నాలు కాడక నా డాడ • జోడు గూడి. 227

గీ. విప్రలంభార్తిచేఁ జికిఁ • వెలఁది సుక్రికి
దీని కొక్క యుపాయంబుఁ • బూన వలయు
ఫలకవిలిఖితతత్స్వరూ • పంబుఁ జూపి
శాంతి నొందింత మీవంత • కొంత దీర. 228

గీ. అని విచారింతు నిత్యయా • వనవిలాస
వర్తి యైనట్టి యాతని • వర్ణనీయ
ఫలకతలమునఁ బితృరూ • పము గ వ్రాసి
మోల నిల్విన నారాచ • ముద్దు పట్టి. 229

క. చూచి తల యూచితత్వము
ఘోషరితాయల్లకార్తి • నాఫలకం బా

రేచితదృష్టిం గనుఁగొని

రామాలి విరాళిఁ దేలి * రావడి పలికె .

230

ఉ. వలర యిప్పు డింతదల * మేలర మారునికేళిలోన న

న్నేలర యీవిరాళిఁ గొన * నేల ర నాదగు వంత దీర్ప నా

భీలర సాలసాలసుర * భీకృతభీకృదనూననూనవా

చాలవిశాలమాధుకర * శబ్దములకొనినఁ జాల నేలరా.

231

వ అని పలికి యాచిత్రఫలకం బక్కునం జేర్చి పలుకరించినఁ బలుక దని చి
త్తంబునఁ జిడిముడి వడుచు సారెసారెకు దూరుచు విరివరపునం బొరలుచు
నంతలోఁ దెలి వొంది శిరఃకంపం బొనరించి కన్నీరు మున్నీరై పయ్యెద
దడియ నెడఁ గుండి కుండి యాశయ్యను మేను జేర్చి నేత్రాబ్జంబు లర్థము
కుళితంబులు గావించి ప్రాణనాథుండు పురోభాగంబున నిలచె నని విచారిం
చి లే కున్న విన్నదనంబు దోచ విరహమోహసాగరమగ్నయై యేదెస
కేక నో యని నలుదెసలుం జూచి లేచి సాంద్రచంద్రాతపంబునఁ దిరిగి
పరవశాయత్తచిత్తయై దేహంబు గంపింప నెచ్చెలి మేన వ్రాలి యొక్కిం
త నేవు నజ్ఞాతచేతనయై నిదురించిన నీవలవంత కొంత దీర్చు నని తలంచి
యూర కుండి కలవరంబు నొంది పలునెతలఁ జెందు నుందరి తలఁకి. 232

లయగ్రాహి .

బంగరుమెఱుంగులతె * రంగు లలితాంగముల

నంగునిడుబీరపు సె * గంగరంగి నీరై

పొంగి పలిగుబ్బలబె * డంగులఁ దగంగ దరి

యంగదలి పొక్కిలి మ * డంగునఁ బడంగె .

ముంగురులు చెంగలువ * రంగుల కనుంగవకు

జెంగట నటింపుచుఁ దొ * లంగక నియాడె

ముంగర జరంగి పెద * వింగడియ జెంగలి య

నుంగు చెలులం గనుచు * నంగన వడంగె .

233

వ. మఱియును.

234

తోటకవృత్తము.

నెల డాయఁ గ నె * న్నెల గాయఁ గఁ దే

టులు మోయఁ గ బో * టులు డాయ బికం

బులు గూయ శుకం * బులు దోయఁ గ న

వ్వలరాయఁడు గేగి * వల రాయ డిడక.

235

వ. ఇవ్విధంబున విరహావస్థను జిక్కి తటస్థోద్భవకులైన మదనాదుల నుద్దేశించి
కోపావేశంబున.

236

క. మదనా యలయించెద వదె

యద నాయె లతాంతశరము * న ట్టిట్టు గ నా

యెదనాటించెద వికక దా

లెద నా సదయుఁడవు గమ్ము * లీలాసదనా.

237

క. మము నాదరించ వదె పేగ్గ

మము మీరఁ గ విరహభరస * మగ్రనియమనా

యమ నాయ మనా యమనా

నుమశరముల నేల నేయఁ * జూచెదు చెవుమా.

238

చ. వలపులరాజ రాజ వయి * వారిజలోచనల న్వధించి యా

వలఁ గలుపంబు నొందఁ దగ * వా పగవారల కైనఁ దగ్గతుల్

వలవ దటంచు మించు జన * వార్త లెఱింగి యెఱుంగనట్టు గక

జల మొనరించ మంచి దగు * నా భువనావనజుండ నై భువిక.

239

నీ. వరగు నీధర్మంబు * పాండుజన్మాహితా

చరణ మై విలసిల్లు * నరసి చూడ

నీనూను నెంచిన * నెరి రజోవతి రైస

యగ్ని శిఖోత్పత్తి * నంటుకొనియె

వెలయ నీచెలికాని * వృత్తిఁ దలంచినఁ

గల కువాతులకు పా * ఖ్యం బొసంగు

మఱియు నీమేనమా * మను విచారించినఁ

దమ్ముల నడఁగించి * తాఁగ్యకించె

మొదలఁ జటులనికాచర * మూతుల లయ్యు

నబ్బనేకార లగుదుఁ బాం * ధాని నేను

పారు వీర ని యొకంబ * రారి మిమ్ము

నజుడు దుష్టదకుష్టయం * బనియొ దొలుత.

240

గీ. నిన్నుఁ గన్నట్టివాని ము * నిగ్గహించు

నట్టికారలఁ జెనక లే * క నద నైతి

వనద లైనట్టి వనితల * నడలఁ జేయఁ

దగదు నీ కెట్టిభర్తంబు * చిగురుబాణ.

241

గీ ఓరి మన్మథ సీతండిగి * యుగ్గళక్తిఁ

గన్నతల్లినిఁ దుగించి యా * ఖడ్గ మిపుడు

నీ కొనంగను లే కున్న * నీరజాక్షు.

లను గలందం గఁ దలఁతు వే * వనజబాణ.

242

వ. అని మిక్కుటం బైన వేదనావత్త ని ట్లనియె.

243

నీ. విరహంబుచే సుగంధ * వెలఁదుల నేచేపు

నీదు కోదండంబు * నేలఁ గలియ

కళవళపా టాందు * చెలుల నేచెద వేల

కల సీతరంబులు * గాలిఁ బోమ

వెత నొందు తరుణుల * వెరపించెదపు నీదు

బలము లరణ్యంబు * పాలు గాను

జడత నొందిన స్త్రీల * జడిపించ వచ్చెదు

సీతేతనంబులు * నీటఁ గుంక

మును వియోగాతిఁ జెందిన * వనితలందు

వికృమముఁ జూపెదిపు నీదు * విభవ మెల్ల

వినుము సంభోగశృంగార * మున వనించు

వారి వంచించ లేవు గా * వారిజాస్త్రు.

244

నీ. ఎలమిఁ బలాకాళిఁ * గలసిన వానికి

మధుసంభగముంబున * మనలు పెంత

మధుసంభ్రమంబున * మనలినవానికి

చండాలులచెలిమి * సలుపు టెంత

చండాలులచెలిమి * సలిపిన వానికి

బుష్పవతులఁ గూడి * పొరలు టెంత

పుష్పవతులఁ గూడి * పొరలెడు వానికి

నలకుజన్మప్రాప్తి * యలరు టెంత

యొకటికంటె నొకటి యుచ్చ * రికము సేయఁ

బద్ధిసీద్విజగోహతుల్ * బరఁగఁ జేయఁ

గిడఁగు వారలలోపలఁ * గలసి మెలసి

సంతసించెడు దుర్గుణ * సదన మదన.

245

నీ. దాహంబుఁ గొని నీరు * ద్రావ వచ్చిన విప్రు

ధరఁ ద్రెళ్ళ నేనె నీ * తాత యెన్న

పనుపుతో శిశు వని * స్తన్యం బొనఁగ వచ్చు

దాని వధించె నీ * తండ్రి యెన్న

యోలంబున వసించి * యోగిరం బిడునట్టి

వానిఁ జంపితివి నీ * వరుసఁ దలఁచ

జాతినీతు లెటుంగఁ * జాల కంతట నిండు

కొని యుండె నార నీ * జనని యరయ

నిలను శ్రీపుంసమాననం * బులు గలంచి

పెనఁగఁ జేసిన నినుఁ బట్టి * కినుకతోడ

గట్టువిల్తుండు వధియించి * కరుణఁ దిరుగఁ

బుట్టఁ జేయట కేమందుఁ * బుష్పధన్వ.

246

ప. అని చంద్రు నుద్దేశించి.

247

నీ. లలితసంపూర్ణక * శావేది యనఁ దగి

విష్ణుపదాసక్తి * కలసి నాపు

సన్మార్గమున మించి * సంచార మొనరించి

విబుధసంగతిఁ గని * కలసి నాపు

ఘనసంగమంబున * ననయంబు విలసిల్లి
 యతనుమిత్రభ్యాతి * నలరినావు
 చెలఁగుచు సర్వజ్ఞ * శేఖరత వహించి
 ఖరశరత్సర్వతల * బరఁగినావు
 తరుచు బలుపోకలను బోయి * తిరుగుచున్న
 గంధవహునితా నేస్తంబు * గలిగి రయేచ
 నేల యీవేల నేముద్ద * రాలి ననఁ గ
 నంద మా నీకుఁ జంద మా * చందమామ.

248

వ. అని కోపాటోపంబున.

249

సీ. దోపాభిముఖుండ వై * దుకితంబు నొందుచు
 నలనదాచారుండ * ననుట కొఱత
 మ్రేచ్చానుమోది వై * మేదిని విహరించి
 ద్విజరాజ ననుకొంట * వెఱ్ఱి గా దె
 కవలయాభ్యన్యలఁ * గుండింపు చుండి యుఁ
 గువలయాప్తుండ నను * కొంట కొదువ
 విషసరిత్పతి నుద్భ * వించి యమృతవార్ధి
 వెడలితి ననుమాట * కడమ గాదె
 నేరము లపారములు గల్గ * మీరి నేరి
 నందియము లేక యిపుడు మి * న్నందినావు
 నీదునడుమంత్రపుంగల్గి * వాడు లేల
 సారెసారెకు విన రోరి * సారసారి.

250

సీ. తగు కళాదుం డను * ధన్యనామముఁ జెంది
 మును గళాదుం డనఁ * దనరినావు
 తతనురాపానార్హ * త వహించి తతనురా
 పానార్హత వహించి * ప్రబలినావు
 గురువరిగ్రహము పైఁ * గోరె- దీపింపుచు
 గురువరిగ్రహమునఁ * గుండినావు

ద్విజవర్ధనఖ్యాతిఁ * దేజరిల్లుచు నుండి

ద్విజవర్ధనఖ్యాతిఁ * దేలినావు

బహుళపాపంబుల భరించి * పరంగు నిన్ను

ముందు గా రారవస్థితి * జెంద కున్నె

యెలమిఁ గీలాలజన్మున * కేల గల్లు

నద్దతులు భువి విన రోరి * సారసారి.

251

సీ. భర్గుఁ డభర్వరములో * పల నీకరంబులు

దరగంగ ఖండించఁ * దలంచఁ డయ్యె

రాహు నికొ దంట్టాంత * రంబున నిమిడించి

క సిగంద కుండం గ * మెనవఁ డయ్యె

దపసి ముకొ పొందురు * క్తనుఁ గా నొనర్చెను

గడు డస్సి పోవం గ * నుడువఁ డయ్యె

జడ దారి నిను గంట * వెడలించెఁ గాని వే

గర్భస్థుఁ గాఁ జేయఁ * గానఁ డయ్యె

సార నీవంటిదుర్మార్గుఁ * డఖిలమునను

గలఁ దె నవలాల నేదం గఁ * దొలుత కడిమి

నిన్నుఁ బుట్టించి ము న్నొక్క * జన్నిగట్టు

పాదతాడనము వహించెఁ * బంకజారి.

252

గీ. చల్లచేతులవాఁ డని * జనులు పొగడ

వేడికరములవాఁడ నై * చేడియలను

జలత నొందించఁ జేసితి * జడభవంబు

గలుగు వానికి జ్ఞానంబు * గల దె చంద్ర.

253

వ. అని మలయమారుతంబు నుచ్చేళించి.

254

సీ. ఎనసి చూచిన నిల * చిన చోట నిలువక

భవనావలత్వంబుఁ * బూనినావు

భవనావలత్వంబుఁ * బూనుట యే కాదు

ఘనుల నిల్వఁ గ నీక * కలచినావు

ఘనుల నిల్వఁ గ నీక * కలచుట యే కాదు

తవిలి రజోవృత్తి * చాల్చినావు

తవిలి రజోవృత్తి * చాల్చుట యే కాదు

సోకునంగతులదే * సోలినావు

పుడమిఁ బాళ్ళాత్మసరణులఁ * బొందువాడు

తవిలి దాక్షిణ్యపదమునఁ * చారు టరిది

నుందరీజనబృందంబుఁ * గండఁ జేయ

వలదు వలమానవవమాన * మలయనిలయ.

255

గీ. విరహిజనుల మీఁద * తేడిమి దరికొల్పు

సామి వగుట కగ్ని * సాక్షి యయ్యె

నలి న కారణం వి * నా కార్య ముత్పద్య .

తే యటంచు నీతి * తేటచదియె.

256

నీ. కనక సంఖయముపైఁ * గార్జున జెన్నాండ్రు

గంధోత్తమావనిఁ * గలయఁ దిరిగి

ద్విజసంతతుల మింటి * తెరువు నంటఁ గఁ జేసి

గోచయంబుల తెల్పి * కొఱతఁ జేసి

బలముచే సరసుల * భంగపాటొందించి

సుమనః పరిపాతన * స్ఫూర్తి మించి

చరరజోవతు లైన * చద్వినులఁ గలంచి

యత్సలప్రీతిచే * నుల్లసిల్లి

మహిని స్థావరముల జంగ * మములఁ గంచ

మొండఁ జేసి పికాచాది * యోగ్యవృత్తి

మేనుల భరించి దర్శించి * మించి యిపుడు

మలయ వండుర నామీద * మలయచవన.

257

క. తివిరి మదన యానమ నై

తివి గా భవనాయమాన * దీవ్యన్మలయో

వవనా గురువవనా జరు

వ వనా మరుచారీ నిగుడి * పైరా కుండక.

258

వ. అని వనంతు నుద్దేశించి.

259

గీ. సకలజాతుల కెల్ల న * పహ్యవృత్తి

సంధరింపుచు నుండు వ * సంత సీపు

విరహిదళ నొందు చున్నట్టి * వెలందులందు

గరుణ లేనట్టి కాయబుడ * గదియిం దగు నా.

260

వ. అని వలికి పికళుకమధుక రాదుల నిందించి నిర్వారంగందు నానుదరిం గని చెలు లపుడు.

261

చ. కదియిం గఁ జేరి చేరి బిగి * కాఁగిటఁ జేర్చి యదేమి దేమి నీ

వదరునఁ జెంద నందమటె * యా నపు నే మన నింటి కేగి నం

గొడువ యొకింత లేక యొనఁ * గూడు శుభం బన నమ్మి నమ్మికం

బొదలెడు వివ్రలంభవరి * పూరితమానన యై రయంబునన్.

262

వ. ఇవ్విధంబున బోధిత యై నభీజనంబులతోడ నిజాంతఃపురంబుఁ బ్రవేశించి యొక్క-చక్రసూనశయనంబునం బవ్వళించి మిక్కుటం బగు చక్కెరవిలు కాని చిక్కులఁ జిక్కి సొక్కి కళ్ళవల్లపడుచు నలు దెనలం జూడుచు నాచి గురాకుబోడి విరహ వేద నాదూయమానమానన యై యుండుతఱిఁ దత్సభీజ నంబు వగచి తద్విధం బంత యుం దజ్జనకున కెఱింగించ నతండు తైత్తిరీ వచారంబులు జేయ నియోగించిన.

263

క. నెల రాల నలరుగిన్నెల

జిలజిల యని జాలువారు * శీతలవారిన్

వలిపెపు కామర నూ ల్లల

తెలివలువలు ముంచి మించి * తేకువతోడన్.

264

గీ. కప్పురంబును బన్నీరు * గదసివట్టి

గంద మందంబు గాఁ * బూసి కంజపుంజ

కేసరంబుల వ్యజనంబుఁ * జేసి వినరి

కాంతి నొందింపు చుండరి * సంభ్రమమున

265

వ. అని శౌనకాదిమహామునులకు సూతుండు జెప్పిన.

266

మ. అనమాశేషవిశేష పాశుపతయో • గాశేయ గాశేయై

జనవృత్తిప్రదవిశుత్తిశుత్తిశిర • స్సంధాన సంధానము.

ల్లనమానవమథాధినాయక సదా • లంకారలంకారసా

రసదిందాద్రినుతాంఘ్రివద్య హృతపా • రావారరావారయా. 267

క. రణవిజితలాంక జృంభణ

చణకాంచదనంతకోటి • సరసీరుహ భూ

గణితాంధకహర దృంభూ

ఫణమణిఘ్రిణిలనితకర్ణ • వ్రత్యక్షూర్ణ.

268

పంచచామరము.

చరాచరప్రపంచరూప • నజ్జటాటవీనట

న్మరుత్సరిత్తరంగసంగ • మవ్రశస్తమస్తకా

సురాసురాదివందనీయ • శుద్ధకైవభక్తిమ

ద్ధరామరప్రభాన ధీని • ధాన ముక్తిదాయకా.

269

మ. ఇదిరాజేశ్వరపాదపంకజసప • ర్యేతప్రభావాప్తసం

పదుదీర్ఘత్వవిభుత్వధర్మసుగుణ • ప్రాగల్భ్యసంయుక్తస

మ్మదరాజన్నస్మపాలకాభిహితశుం • భతీర్త్రిభద్రాయుర

భ్యుదయాఖ్యనివృతసత్ప్రబంధము చతు • స్థోల్లాస మోచ్చక ధరక. 270

—♦♦* గ ద్య. *♦♦—

ఇది శ్రీమద్రామా రెడ్డిపేట రాజరాజేశ్వరకరుణారస కటాక్షవీక్షణ

వ్రసాదప్రాప్తాశేషభాషావిశేష సామ్రాజ్యపూజ్య రామశృంగోత్ర

పాత్ర కామినీవంశవయఃపారావారరాకానుధాకర రా

జద్రాజన్న దేశాయిసార్యభామాజ్ఞాపితాంధ్రగీర్వా

ణకవిత్వతత్త్వచాతుర్యధుర్యపరాశరగోత్ర

రాపాకలింగనార్యచృత్రి లక్ష్మీవతిప్రణీ

తం జైన భద్రాయురభ్యుదయం బను

మహాప్రబంధంబునందుఁ

జతుస్థోల్లాసము.

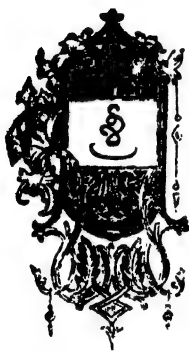

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

భద్రాయురభ్యుదయము

పంచమోల్లాసము.

మత్సువర్ణపూర్ణము

జీమయసంతతసువాసి * నీపూజితల

క్రీమందిర పరితోషిత

రామారణ్డింద్రనగర * రాజమహేశా.

1

వ. అవధరింపుము శౌనకాదిమునీంద్రులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యాతృఖ్యాతుండై
న సూతుం డిట్లు నియె నట్లు రాజకన్య నిశాంతసమయంబున సభీకృతకై
త్యోపచారంబు లొందు చున్న తఱిని.

2

సీ. ఎడ నెడఁ గన్పట్టు * నుడువతు ల్బుత్తైంపు

గుత్తులు గల పువ్వు * టెత్తులు గను

తొగరుడాల్లల మొగు * లైగలు లత్తుకను బె

డం నైన పీఠం * రంగులు గను

మెఱుఁగారు కఱి మొగుల్ * తెరతెరల్ నలు పైన

యగరుఘావంబుల * పొగలు గాఁగ

వలుగునై నెలయు నె * నైతి పిండు తండరపు

గండంపు కోరతి * చందములు గ

పొడల చాయలు కవురంపు * మడుపులు గను

గుంపు రేయండ దీపంపు * సొంపు మీర

బొలిచె నొ నాయికా నాయ * కలు గలసెడు

కేళికాతల్ప మనఁ గ న * వ్యేభ మింట.

3

నీ. శ్యామానుమోదంబు * సమకూర్చి కల జీవ

నములకుఁ జల్లద * నం బొనర్చి

సంపూర్ణకళలచే * పెంపు వహించి క

ముద్వతీవికసితా * మోద మెనసి

బహుళరశ్మిస్థీతిఁ * బలుమారు బుధకోటి

కర్పించినట్టి మ * హానుభావుఁ

డనుదినశ్రీవ్యయా * వ్యయమునఁ దనరారి

కువలయంబుల ప్రేమఁ * గోరుచున్న

సరనుఁ డైనట్టి రాజు ద్వి * జప్రభువుల

స్వపదముల నుంచె యామత్ర * యపరిమితవ

ధంబు గతి యని వలుమరు * భర్తదేవ

తలు బలుకురీతిఁ జరగాయు * భములు మొరసె.

4

గీ. నకలచక్రపాల * నకుకూహలేనుండు

శార్వరప్రకాశ * శాననుండు

కదసి రాఁ గ నెడుటఁ * గాహళంబులు మ్రోయు

సరణిఁ గుక్కుటములు * తరుచు మోగె.

5

గీ. ఇంక మరుద్విజాళి * వృత్తి లొనఁగు దొర

వచ్చెనని తిగిబట్టి * వారకము గ

నమ్ముఁ డనుచు నజ్ఞ * నమ్ము దెల్పుగతిఁ గ

కుక్కుటము లొక్కొక్కటి * గూండు దొడఁగె.

6

గీ. వీర్యవృద్ధికరంబు గా * విశదపాద

రసభుజిక పుకిటను బెట్టి * రాజ సమ్మ

దోత్తరాదిసతీకల్ప * నానది మరల

నుమియుగతి వేగునక్షత్ర * ముదయ మయ్యె.

7

ద. బలు వియదాలయరిబున న * పారవరంవర లైన శూనరం

బులగతి నెల్ల తారలను * బొల్పు గ వేకువ యొడి కెంపులొ

య్యలీలతి మించు శోధిని బ * యల్పడ నూడిచి యెఱుగరాకి గా

నలరిచె నోయనంగ జల * జారి గనంబడె సారె సారెఁక.

8

మ. కమనీయారుణవాసరం బను వనా * కం బానభోవృక్ష మిం

వేమరం బొక్కి నికాఖ్యకాఖలను ము * న్నట్టిట గా నూచ ఋ

క్షమలకా పుత్తులు వల్పు నై కనఁ బడెం * జరిదుం డనవంతు వ

శ్చిమపుకానందములోన వ్రాలె ననఁ దో * చకా నంధి వేళం దగఁ.

9

వ. మఱి యును.

10

గీ. యామినీకామినీపీత * హస్తసార

సీరుహచ్యుతపతయాగు * వేమమగుభ

రన్నురద్రౌప్యపానపా * తగ్గం బనం గఁ

జరమభూధరమున శీత * కిరణుం డలరె.

11

గీ. ద్విజపతి యు నై ప్రవృద్ధనం * దీప్తవారు

శీసమాగమమున నుండి * నిశ్చయము గఁ

బతికుం డగు నని నవ్వి న * పగిది దూర్పు

దెసను దెలిదాలు గన్నట్టై * దెలివి దనరఁ

12

కా. అంధీభూతదివాంధ మంధతమసా * హంకారదూరంబనం

బంధేందీవరగంధ కంబురుహనం * బంధానుసంధానతా

బంధాభూత మహర్ముఖాగ్నిముఖనం * పొత్తు మ్రగ్గం బుజ్జ్వల

ద్వంధూకస్తబకాభిరామము జగ * ద్వంధూదయం బొప్పినక.

13

వ. మఱియుఁ బ్రాచీనుమారీలలాట తటఘటిత కుంకుమతీలకరి వినఁ దద్దెకావి

లాసినీకనకముకురం బనఁ దేస్తలోహకుంభం బన మరీచిస్థితితేజస్వినూత్ర

పిండం బనఁ బ్రాథ్మికభావధారణవిగ్రహపాదతలం బనఁ దివిరచోరుండై
న దివాకరుండు సంహృతతారకుం దైన కుమారుం డనఁ దగి యుల్లసితవ
ద్ముం దై పద్మనాభుం డనఁ దగి గోపతియై శక్తుం డనఁ దగి యుండ న
రుణకేసరిభరనభరహతాంథకారకరీంద్రకృతధారలై యుదయిగిరిగైరికధా
తుభుతలవరాగంబులై హేమరవచరికుపితకానననైరిభభయదశితపూషశ
తాంగతురంగభురపుటిపాటితపద్మరాగోత్పతతాగ్రంతులై పొగ్గిరిక్కుటకో
టివృక్షాభజపాకుసుమద్యుతులై యరుణకిరణంబులు వెలయ జలధరచ్చ
దాంతరేంద్రధనుఃకాంతిలేపం బన నిశాభ్యాశ్రమశాఖాశాఖాతాండవితకా
షాయపటం బన వ్యోమసౌధాంగణిప్తకుంకుమరసం బనఁ గామమహానట
నటనయోగ్యరుణయవనికాపటల మనఁ బ్రవాళభంగారుణంబైన బాలాత
పంబు వృసరించఁ గ్రమక్రమంబునఁ జక్రవాక హృదయసంతాపహరణం
బువలన దహనప్రవేశవృథాగ్రహణంబువలన సూర్యకాంతోపలసంగమం
బువలన సుప్లత్వంబు వహించి మించిన.

14

చ. పలుచని వాతెరల్ మెటుఁగు * పట్టులఁ గన్నడుచుండ బేరురం
బుల వలిచన్ను లన్నెలల * పొందుల నందముఁ జూప గంధపుం
దభుకులు మేన దంతురిత * ధామముఁ బూన నిబాంగణంబులల్
వెలచెలు లట్టి యెండలను * వేడఁగ జరింపుచు నుండి రింపునల్.

15

చ. అట్టి యెడఁ గీర్తిమాలిని విరహశాగరనిమజ్జనోన్మజ్జనసజ్జేభాదుత్తరంగ యై
యమ్మనోహరుండు దృగ్గోచరుండుగాఁ దలంచి మనోవృత్తి చక్కఁగ జేసిన
ది సంకల్పమాత్మం బై లోచ జాగరావస్థానీనం బై కృతశక్తింబు సంపాదించి
యరతిప్రకారంబు లజ్ఞాభావంబు మూర్ఖత్వాదంబులుఁ జిత్తంబునం బేరఁ
బులు వార వియోగావస్థ నొందిన.

16

క. ఆనమయంబునఁ గుసుమశ

రాసనుఁ డానుదతి హృదయ * మట్టిట్టు గ ను
ద్యాని శరములను సారెకు
గానిం బడఁ జేయ నకియ్య * కళవళచదురుల్.

17

క. చెలులార మరుని బారిం

గలఁగితి నే నెట్టు లింకఁ • గడతేరుదు నా
వలవంతఁ దీర్చు రే యని
యలరులపాసువునఁ బొరలి • యలమట నొందఁ.

18

క. వనిత విరహోర్తిఁ బలికిన

విని యత్తురుణీలలామ • విధ మంత యుం ద
జనకునికిఁ దెలియఁ జెప్పినఁ
దనయవయిం గూర్మిచేత • ధరణివుం డంతఁ.

19

గీ. నిఖిలసుగుణరత్న • నీరథి యైన భ

ద్రాఢాయు వల్లుం డైన • సంతకంఠే
బుణ్య మేమి యనుదుఁ • బురము చాటింపం గఁ
బనిపి నిజపురోహి • తునికిఁ దెలుప.

20

మ. వినయం బేర్పడ మంచి లగ్నము మనో • వృత్తి నిచ్చారించి యో

జనపాలాగ్రణి శోభ నావసర మా • సన్నంబు గావచ్చె రా
ట్రనయం దోడ్కొని వచ్చు మంత్రివరు వే • డగ్గం బంపు మీ వన్న సం
జనితానంద మమంద మై తనరఁ గం • జంద్రదాంగదుం డర్పిల్వఁ.

21

క. తనమంత్రివరులలో నొక

ఘనగుణమణి రాజకార్య • ఘటనాదతురా
త్ముని నాయువేగజవవా
హనరథమున నునిచి పనువ • నాతఁడు కడిమిన్.

22

గీ. భూరితర మోదమున వైశ్య • పురములో వ

సిందు భద్రదాయుఁ గనిత్రమో • దించి రత్న
నికరము తోగ్గదము గఁ జేసి • నిఖిలరాజ
మంత్రతంత్రాంగములఁ దెల్పి • మదిఁ గరంచి.

23

క. స్వామీచంద్రదాంగదుం డను

భూమీశుండు తనదు కూర్మి • పుత్రికను బలొ

దామోద వగు నీ కియ్యగ

నేనుం బొనరించె నిపుడు * నియతాత్ముం డై.

24

ఉ. కావున నీవు వచ్చుట యె * కర్ణ మటందు వచ్చిచి యమ్ముఖ

భావుడు వైశ్యవర్యుడు న * భాగ్యభుం డై చనుదేర నీవర్త

త్నావహ మైన వాహనము * నందు ముదంబునఁ దల్లి నుంచి పుం

భావపరాక్రమక్రమము * బర్హ సవాహనుఁ డై రయంబునఁ.

25

క. వచ్చిన నెదురు గఁ జని మును

గ్రుచ్చి పరీరంభ ముంచి * హరిభిఁతోడఁ

విచ్చనవిడి విడిదలలో

నచ్చు పడన్ విడియఁ జేసి * యరిమోదమునఁ.

26

వ. పురాధికారపురుషుల రావించి వివాహ కార్యప్రయత్నోత్సవం బతలించి

చుం డని నియోగించిన శుంభద్రంభాస్తంభంబులు నిలిపి గరికివచ్చుల విచ్చ

లవిడి తోరణంబులు గట్టు వారు ను బ్రశస్తకస్తూరికల నలికి యొప్పిన క

ప్పరంబున మ్రుగ్గులు నెట్టు వారు ను మణిగణుచితదారువుల రాజమార్గం

బుల నలరించి కనకకనకాలుకలఁ గీలించు వారు ను మృగమదనఁకుమద

పరిమృదితహిమాంబుసందయంబుల నెల్లకడలం జల్లువారు ను వివిక్తముక్తా

ఫలరంగవల్లీసంగతశృంగాటకంబుల హటకమయవర్ణనీయపూర్ణకలశంబు

లుంచువారు ను నిటుల బహువిధశోభన కార్యంబు లొనరించి యాభద్రా

యువును శిల్పిక భామర్యసారగనిర్మితభర్మమయలక్ష్మీవిలాసకుంధిరంబుల న

ధివసించుం జేసిన.

27

గీ. అటుల వనియింపఁ గూతురు * ననుఁగు చెలువు

లలరఁ జేయుం డనుచుఁ దెల్పు * నంత కంత

కభినవవ్యక్తలావణ్య * మమరఁ గాఁ బ్ర

సాధికలు తత్సమయకృత * సాధనముల.

28

నీ. తతపయోధరనిరో * ధంబు గా నంబరం

బలరిందఁ దగ నొక్క * తల్లిదండ్రు

ఘనసువర్ణప్రభం • గన్నట్ట సంజనం

బమరించడగ నొక్క • కమలపూడి

హృదయరంజకము గా • మెడసి కుంకుమగంధ.

మలరించడగ నొక్క • జల్లజవదన

నేత్రాంతకాంతిలో • సూత్ర చట్టిన రీతి.

గస్తురిబొట్టొక్క • కలికి యునిచె

విమలగోరోచనాచిత్ర • కములు రోజు

గల్లనీమలయం దొక్క • కాంత నిర్వేద

జరణతలముల లాక్ష్యర • సత్రకార

ముంచి చెలరేగ నం దొక్క • చందలాక్షి.

29

గీ. మెఱుంగు లీను చున్న • మేలిమి పంపుంగి

విరుల మెరుంగు తురుము • తరుదు మెఱుంగె

మెఱుపు లిముడుకొన్న • మేఘ మా ననగ గను

వెలసె జూచువారు • వెడంగు వడంగ

30

క. పులు గడిగినట్టి ముత్తయ

ములచే రొకనకియ దీర్చ • ముద్దు గులుకుచు

వెలసె నలతురుము తారో

జ్వలదంతుర మై తనర్చు • జలభర మనగ గన్.

31

గీ. చెలియ యొకతె నకియ • చెలు నైన నాసను

గొప్పముత్తయంబు • నొప్ప నునుచ

నాన్మమున దలిరే • నధరాన్ముతప్రతి

బింబ మైన రాజ • బింబ మనగ గన్.

32

గీ. వడంతి యొక్కతె కరముల • బడతలముల

కంకణంబులు బలుహంస • కములు నిల్చ

మెరసె దద్దేహలావణ్య • సరసిలోన

నవి వినోదింపు టాళ్ళర్య • మౌ నె తలంచ.

33

చ. చెలియ యొక్క బోటికటి * నీమవయ్య రతనంపు సొంపు ని
 ల్లల మొలనూలు నిల్విన ను * లక్షణ మై కనుపట్టె నెట్లనన్
 గలికి విలోచనంబులు మృ * గంబు లనన్ విలసిల్లు చుండఁ గా
 నొలయు నుదారమారమృగ * యుం డొనరించిన జాల మో యనన్. 34

గీ. తీగబోడి యొక్కకు * ము * తైంపునరులు
 కలికి కుచనీమ నెలయింప * నెలసె నవి యు
 నెలఁదివేనలి మేఘంబు * వలనఁ దొరఁగి
 గిరులఁ జాల్సొను ముక్తావ్ర * కర మనం గ. 35

గీ. పొంక మై తగు వ్రజతా * టంకయుగళ
 మొకనరోరుహలోచన * యుంచ నలరె
 మంగళాంగతదంగనా * పాంగళరము
 సానఁ బట్టెడు కంతుని * కాణము లన. 36

క. చెలి యొక్క తెరుచిరమాక్తిక
 ములచేరులు నుదుటఁ జేర్చ * ముద మలరిచె న
 య్యలికార్థవిధుండు తారా
 వలయవిలాసంబు దోచ * వరలె ననం గన్. 17

క. తరుణి యొక్క తె సవరపరచె
 నురుమణిగణఁచితఘంటి * కాధ్యాణముపై
 మెరసె నభోంతర్గత మై
 మెరుఁగుల నెడతెగక నిలచు * మెరు పో యనఁ గన్. 38

గీ. పడఁతి యొక్కతె తళుకుల * పద్మరాగ
 మణుల పడకంబు సవరించ * మహిమ నలరె
 సరసతఁ దలిర్చు కుచనీమ * గిరులనడుమ
 డంబుఁ జూపిన బాలార్క * బింబమనఁ గ. 39

గీ. లలితకంబునమాన * గళమున కైక మై
 భాసిల్లు ముక్త్యాల * పట్టఁ గట్టి

సుందరదోఃకాంతి • కందభవదములా
 సంఘటితాయోతుత్ • హిందువరచి
 పొగ రెక్కి విగి యైన • జిగిగిబ్బగుబ్బల
 సవరించి జాలీల • రవికేంద్రదొడంగి
 శస్త్రగోరొదనా • కస్తూరికాసంకు
 మదకుంకుమాగరు • మలయజాది

వస్తువుల విస్తరించిరి • వలయు నెడల
 రామణీయక దేహభి • రామసీమ
 నలరఁ జేయుచు దృష్టిదో • హాభిహతి గ
 మించు స్రావమాణిఘావ మ • ర్పించి మఱియు.

40

గీ. తరుణి యొక్కతె నిలుపుట • ద్దంబుఁ దెచ్చి
 యెదుట నిల్విన నారాచ • సుదతి జూచె
 నంగశృంగారరసభేద • మమర నపర
 లక్ష్మీయని మది నాత్మీయ • లలన లలర.

41

వ. ఇవ్విధంబున నలంకరించుట విని పెండ్లికొడుకు నలంకరించుండని నియో
 గించిన నర్మసఖులు గడంగి.

42

సీ సంపెంగనూనెచే • సవరించి యొక్కతె
 శిర సంఘె నమ్మహీ • వరసుతునకు
 మలయజవరిష భ • మర్దితం బైనట్టి
 నలు గిడె నొకలేమ • విలసితునకు
 నామోదయుక్త మా • నటకలి నొనరిచె
 నొకముద్దుగుమ్మ యా • యుర్వివతికి
 పన్నీట జలక మే • ర్పరచె నొక్కలతాంగి
 సాహసవీరుదాంక • సంయతునకు

మిసిమిబంగరుచేలచే • మేను లంటి
 నట్టి తడి యొత్తె నొకభామ • యధికమతిని

దివ్యవననంబుఁ గట్టించఁ • దెరవఁయుకతి
నకలజననమ్మదప్రద • జనవరుసక.

43

సీ. రంగుబంగరుకాలు • రింగులు జారంగ

గప్పి మేనున నిర్ది • గంద మలఁది
కురులలోఁ బువ్వులు • దురిమి క్రొమ్ముడి వేసి
పై మణిగుకుటంబుఁ • బదిల వరచి
కళ లీను మకరకుం • డలములు శ్రవణం
గతములు గాఁ జేసి • కరములందుఁ
గంకణంబులు నిల్చి • ఘనదోర్భ్యగమునందఁ
గేయూర వరములు • గీలుకొల్చి

వక్షమునఁ బతక మొనర్చి • వజ్రరశనఁ
గటితటికా నవరించి డా • కాల బిరుద
సార మై తగుగండపెం • డార ముంచి
వడఁకు లీరీతి వరుఁ జెండ్లి • కొడుకుఁ జేసి.

44

చ. కళలు వెలుంగ నెన్నుదుటఁ • గస్తురినామము దిద్ది సొంపుగాఁ
గలయుఁ గఁ గంతసీమ నిరి • గండముఁ బూసి సరుల్ ఘటిరిపునఁ
బాలుపు గఁ గవ్వరంపుమడ • పుల్ దగ నోటి కొసంగుచున్ సఖుల్
నిలు వగు దర్పణం బెదుట • నిల్పినఁ జూచెఁ దదోచితస్థితిన్.

45

ప. ఇవ్విధంబునం జూచి భద్రాచలమున భంగమంగళస్నానానంతరంబున ససా
భనప్రసాధికాలంకృతులం గైకొని నిర్దితసంక్రందననందనుండు నిరాకృత
కందర్పండు నిర్భర్తృతరాజరాజతనూజుండు నిందితవసంతకుండు నిమగ్న
తనలుండు నై నిరుపమానమౌ సాతీతసూతజశ్యంగారరసవిశేషుండు ను దన్మ
హాత్మవాగతానందకందళితదర తానసుందరవదనాత విరిజుండు నై యుం
డట విని.

46

భ. అలరుమనంబుతోడ వసు • భాధిపుఁ డాపులఁ బుత్తమిత్రకుం
త్రులఁ దగుబంధులం గని పు • రోహితనిర్భితదండరాకా

బలయుతలగ్ననిర్ణయము • బర్హిస వేడుకతోడ గాయెడం

గలితవివాహవేళ యని • కైకొనుఁ డందలు సంభ్రమంబునకా .

47

వ. అని పెండ్లికొమరుని కాభ్యుదయి కన్థితి నొనరించి గోసూహిరణ్యాదిదానంబులు నిర్వహించి బహుమణిగణాగణితభూషావిశేషభూషితులు ను బంధురనుగంధమాల్యాంబరాలంకృతులు ను బరిమళమిళితగంధలేపనశరీరులు ను నగు బాంధవుల వరునివారలై వచ్చుట కిచ్చగించి భేరిపటహధక్కాడిండి మమర్దలతాళకాళముఖహృద్యానవద్యధ్వనులు ను వారనారీవిలాసకుండలిండలాసకప్రేరణాదన్యత్రావధాననిధానచమత్రికాయాచంచలమణి శ్లాఘ్యమేఖలామంజునిజానమంజీరవిలసితవలయకింకిణీకలాప సంభూతారావసంఘాతంబులు తరగద్యయసాంఖ్యయోగమీమాంసాయుగభాట్టప్రాభాకరనాటకాలంకారాక్షణి లక్షణగ్రంథసందర్భదుర్భరవ్యాఖ్యాన ప్రఖ్యాతిధారంధర్యధుర్యావసీసురక్షేమంకరాశీర్వాదభేదంబులు వందిమాగధజయజయశబ్దంబులు మాధురీఘరీణతానమానషడ్జమధ్యమగాంధారబంధురగ్రామకరానూనగానసంధానగాయకవీణానేలుముఖనిస్సంబు లేకీభవించ నిజాజ్ఞావళవర్తినమాగతాంగవంగకలింగకాంభోజాదినేతాశీశ్వర సల్లాపంబులు చెలంగ నిజచునోరధంబు లగు రథంబులు ను సంతతగాంభీర్యనిర్జితసింధువులగు సింధువులు ను జవనదూరీకృతగంధర్వంబులగు గంధర్వంబులు ను నిరంతరబాహుబతోద్భటు లగుభటులు ను దనగ భద్రదాయువు భద్రగజంబు నెక్కించి మండలాధిపతుల సామంతుల నతని వెంబడి రానియమించి సాంద్రచంద్రికాప్రభాభాసురవిచిత్రమౌక్తికాతపత్రంబులు ధ్వజాలవట్టికావ్యజనాదులు నందడింపఁ బరశుగదాప్రాసతోమరభిండివాలమండలాగ్రాదిసాధనంబులు బూని కాలృలం బేతేరఁ గనత్కనకమణిమయవేత్రహస్తులు నలుదెసలఁ బరాబరులు కేయ బంగరుచక్రగంబుల సాక్షతమృగమదసంకుమదఘనసారగంధసారకుంకుమచంపకతైలహిమోదకాదిగంధిల ద్రవ్యంబులు గొనుచుఁ బుణ్యస్థ్రీలు నిజకరసరనిజపరిస్పృశనృంగళారాత్రికలు వెలుంగ రత్నమయపాత్రంబుల నవీనదుకూలంబులు మనోహరంబులు ఖలంబులు కుసుమంబులు గొనుచు రాజమార్గంబునఁ జనుదెంచు నెడ .

48

గీ. అమృతామృతం గనువేడగ్గఁ నతివ యొర్తు

హారవల్లులు మొలనూళ్ళుఁ గారచించి

కంకణంబుల నలకాళ్లఁ కడియములు గ

జేసి చనుదెంచె విభ్రమఁ స్థితి దలిర్ప.

49

క. సొన్నంబు సేయుచో నొక

మానిని రవణములఁ దాల్చి మరచి జగద్ర

క్షానిపుణత్వము గలిగిన

యానరపతినుతునిఁ జూడ నల్లన వచ్చెన్.

50

ఉ. చేడియ యొర్తు గల్లకుచ నీమల పై మకరీకలాపమున్

వేడుకతో వహించ కర నేనలి దూలఁ గ వేగ మొప్పఁ దూ

గాడెడు హేమధామవన నాంచల మిట్టటు జేసి కొంచు త

న్నాడిన లేమ నవ్వఁ గను గోరిక దీరఁ గ వచ్చెఁ జెచ్చెరన్.

51

చ. పాలంతి యొకర్తు నెచ్చిఱుత పుష్పాడి చీర ధరించి మేడలో

పలఁ గలయం గఁ జూచి తన ప్రాణసఖుండు రత్ని పసంగముల్

దలఁపఁ గ వల్లు వల్లనుడుఁ దత్పరునిం గన వచ్చె నయ్యెడం

బిలువనిపేరటం బనుడుఁ జెక్కుతెఱంగుల గ్రేణి సేయఁ గన్.

52

ఉ. రామ యొకర్తు వచ్చి యల రాజకుమారునిఁ గాంచి కాంచికా

దామముఁ బుష్పదామము య భాక్రమయోగము నొంద నంద మా

మోమున సాము బొట్టిమర ముంగురు లల్లల నాడఁ జూచు భా

మామణు లెల్ల నవ్వఁ గను మారవికారముఁ జెంది మున్నుగన్.

53

కా. ద్వారానక్తదృగ్బిమ్మల్ దనర నిం ద్రవ్రస్తరాగారశృం

గారోదారవిహారముల్ మరచి భూ కాంతాత్మజుం డల్లదే

రా రే రా రె యటంచుఁ బిల్చికొనుచున్ రామామణుల్ వచ్చి రొ

య్యారం బేర్పడఁ జూడ వీరటఁ గలవా రాబాలగోపాలమున్.

54

ప. ఇటుల సకలజనంబు లుపహరంబులు గొని యవ్వరునికి సమర్పించి వెంట

రా నయ్యెడ.

55

గీ. మలయు చువకంతనక్షత్ర మాల దనరఁ

గుజను లెడతెగక విబుధ గురువు లలరఁ

గలసి చూచు చకోరాక్షుఁ * తెలమిఁ జెంద

సత్పథంబున నారాజు * సంభ్రమించె.

56

వ. మఱియు నీరాజనభాజనకరసరసిజాగణ్యపుణ్యాంగనలు పొంగుచు మం
గళపాఠంబులు వాడ దేదీప్యమానకరదీపికానేకంబులు వెలుంగ సాంద్ర
చంద్రజ్యోతిస్సంచయంబులు ప్రకాశింప నుభయనైవాహికబలంబు లేదు
రొక్కను నెడ ముందు ముందు గ నందంబు నందరు గ్రందుకొని గందవొడు
లు పిడికిళ్ళకొలఁది గువ్వనం బరవఁ దత్సంగంధబంధురవరాగంబు నలైన
లం బ్రసరింపు చుండ నిర్నిద్రభద్రచతుర్దంతకాంతదంతావళంబున నుండి
యారాజకుమారుం డనుంగుమగసాలం దిగి యుద్ధండమండలాధిపతులు కై
దండ లొసంగ సాకలకల్యాణావహవివాహవేది కేతెంచి ప్రసురరచితనూ
త్పరత్పరహేటకపీఠంబు నధివసించి యుండు నంతమహోత్సవంబునఁ జం
ద్రాంగదు ననుమతి వడసి యత్తఱి.

57

గీ. పాలతుకలు పొంగి సింగార * మొలుకఁ దళుకు

* బెళుకుచూపుల నద్దెసల్ * వెలుగఁ గలికి

కులుకుగుబ్బలు మోహంబుఁ * దెలుప మెలపు

మొల కనఁ గఁ గీర్తిమాలిని * నిలుప నపుడు.

58

క. తెరఁ బట్టిరి తెఱవకుఁ దెర

తెర యై లజ్జోదయంబు * తేకువ రా న

తైరఁ గెఱుగ లేక జన మే

తెరపై పైఁ గదియ భాగ * భయకృదార్యుల్.

59

చ. వెలయఁ గ సావధాన యని * వేదవిదుల్ బలుకం గ రాజు న

త్సలకరవిశ్రుతశ్రుతివి * ధానగతి నృథువరగ మాదిగా

గలుగు విశేష కార్యములఁ * గౌళల మేర్పడఁ జేసి కామినుల్

పలుకురు మంగళార్థగతిఁ * బాటలు బాడుచు సంభ్రమింపఁ గన్.

60

క. జలజాక్షిగళమునను మం

గళనూత్నముఁ గట్టె వరుఁడు * కౌతుక మొదవన్

జలజాస్తుఁ గలిచి తత్పురి

గలుఫలతోరణముఁ గట్టు * కైవడి దోవన్.

61

క. నలు వొంద నచ్చ డంజలిఁ

దెలిముత్తయముల్ ఘటించి • తెరవతురుమునన్

నిలువ నవి యు జీమూతము

వలనఁ జలజలనఁ దొరఁగు • వై పెఱిగించెన్.

62

గీ. వనిత యచ్చ డంజ • ల్లిని నెల్లు ముత్యముల్

వరుని శిరముమీద • విరివిఁ జేయఁ

బరఁగ నిందు శిరము • వై శచీనేవి క

ల్పకసుమృదులు • పాటి దనరె.

63

వ. ఇతైఃసంఘన.

64

నీ. ముత్యాలబాసికం • బులు ఫాలతలములఁ

బొలు పొందుకాంతులఁ • బొదలుచుండ

సప్తర్షి దివ్యతే • జస్సుర్తిగలవాఁడ

నని వలుగఁబడి ముందు • ననువు దోఁచ

సప్తపదంబుల • సనకల్లునం జేస్సి

ప్రకృతిపురుషు లెడఁ • బాయ ర నెడు

నునువు దోఁచఁగ బొమ్మ • ముడిని వెలుంగుచు

జెంగట నుప్పొంగి • తొంగలించు

వేడఁ దగిన కులము • వేల్పుల గురు వగు

తపసిరేఃరాణి • దర్శనంబుఁ

జేసి పెండ్లిజగిలి • డాసి పీఠంబు పైఁ

బొలిచి రవ్వఘావ • రులు గడంగి

65

నీ. నిజ మైన పెనువీడు • నల వైన దేవర

మాటలోఁ దిరిగిన • మధురవాణి

తేజరిల్లుచునుండు • జేజేల రా యెదఁ

బాయక నిలచిన • పంక జాక్షి

బత్తులఁబ్రోవంగ • సత్తెంబుగలదొర

కర గా మెలంగిన • పరమసౌఖ్య

తరుడు గా నుభయిందు * తెరగన్నుల లరిన

పెనమిటితోఁ గూడు * కనకగాత్రి

గావలయు నీవెలఁది యని * కాంచుజనము

పొగడు చుండఁ గ. నారాచ * పువ్వుబోఁడి

మగ్గినితోఁ గూడి దేదీప్య * మాన యగుచు

మూర్తివిస్ఫూర్తిఁ జూపట్టె * మోద మలర.

66

గీ సకసవృత్తుల నవ్యభూ * వరులు వేద

భణితిమార్గస్థితుల నేరు * పరచి తెలుప

నిత్యకర్తవ్యసంగతుల్ * నెరపి రపుడు

బ్రాహ్మణాశీర్వాదనములు * బలసి యుండ.

67

చ. మునుకొని నేలవేలుపుల * మూకలు వీఁకను దాన మాడి భో

జనమున కిచ్చగించఁ గ ర * సాతలనాథుఁ డభీప్సితంబు గా

ననువుపడం గ పడ్రసన * మంచిత మైన పదార్థ మెల్ల ముఱ

బనివడ వడ్డనల్ సలిపి * బంతులవెంబడి సంచరింపుడు.

68

నీ అన్న ముష్ణం న స * మంచితం శాకపా

కత్వం న భవతీ హ * ఘనశలాటు

సంఘటితోపడం * శవి శేషబహుళతా

నా స్తి రసాఢ్యప్ర * శస్త్రుచక్వ

ఫలసౌభ్యవం నా స్తి * బహుభృతభక్ష్యాది

కం నమీక్ష్య సితాంత * కరుణయా ప్ర

కటశీతలోదక * పటుతాం న పరమాన్న

మస్తి వా సర్వప * న్యస్త వస్తు

సంచయో నా స్తి లవణచి * చాఫలరస

కలిత మోదన మేవ భో * క్తవ్య మత్ర

మదపరాధం విచార్య క్ష * మధ్య మమచు

విభుఁడు భోక్తల నందఱి * నభినుతించె.

69

చ. క్రమశ్చ నమ్యహిమండలాఖి ణ్డలుం డద్రభసితాభప్రశస్తకస్తూరికామంతు

మ నంకుమద మృగమద హిమాంబుపరిమళపరిమిళితసుగంధబంధుర. చ
ర్చలవలనను బహువిధవాసనావాసప్రోల్లసత్ఫుల్లహల్లక మల్లికాదికుసుమవిన
రంబులవలనను గంబూరంబు వేడబంబు గల తాంబూలంబులవలనను సౌ
ర వార నారీవిహార వార సార సాక్షీకృతతౌర్యతిక్రమమత్రియలవలన విభా
వానుభావాద్యుల్లసద్రసవిశేషశ్రేణిభిముఖ సుఖముఖోచ్చారణోల్లాసకర ప
రిహాసనల్లాపప్రసంగంబులవలనను నిది మొదలగు దైనందినభిహుమానకా
ర్యంబులవలన నంత కంతకు సంశోషంబుల నందంద యుద్ధతి కానం
దంబు నొందించి సౌంధ్య బుద్ధింపును నిలింపవతి వైభవంబున సంభూ
తోత్సవప్రభుతభూతలాభశజాతంబులకు జాతరూపస్వరూపచేలజాలంబులొ
సంగి భరామరవరుల కపరిమితరత్న సువర్ణదుర్బిణ్యపిర్మిద్రమృదక లాసం
గినుజననేత యగు జామాతకుఁ బదివేలమొదవులకదువుల నంత కిమ్మడి తు
రంగంబుల నంతకు జమిలి బలుగొమ్ముల మెకమ్ముల నంతకు రెట్టిరథంబు
ల నంతకినుమడి యూడిగవుచేడియల నంతకెక్కవ విడిముడి నంతకన్న
మిగుల రతనంబుల నివి మొదలగు హరణంబుల నాగమోక్తప్రకారంబు
ల సవినయంబు గా నిచ్చి మణిపుత్రి యనందగు తన పుత్రిం జూచి. 70

సీ. అత్తమామల యాన * నౌఁ గా దనక వారి

మనసు రా మెలంగుమీ * మంజువాణి

పతిమాట జవదాట * కతని కిం పగు వేళ

నదు రాడఁ బోకుమీ * యిందువదన

తోడికోడండ్రతోఁ * గూడి నారల కెల్ల

హిత మాచరించుమీ * యిగురుబోఁడి

చుట్టలయెడఁ జాలఁ * గొట్ట మీట్టాడక

కరుణ రా నడుపుమీ * కంబుకంఠి

సేవ లొనరించు దానదా * సీజనముల

దయఁ దలంపుచుఁ బ్రోవుమీ * తరళనయన

యెన్ని కత్తింటికిని బుట్టి * నింటి కెపుడు

బానిస రాఁ గఁ జరించుమీ * భానురాగి.

గీ. ఎల్ల జనుల యెడలఁ * దల్లి తల్లియనంగ
మెలఁగ వలయు బుధులు * మేలనంగ
బావమరుదులందు * నావంత యైనను
గడుసుతనము వలదు * కమలనయన.

72

క. మును దాదులు ప్రమదాదులు
నినదాదులు నెరవఁ బుట్టి * నెనరుట్టివడన్
ఘనజాలకవినుతాలక
చనఁ జాలక యున్నఁ గన్న * జనకం డంతన్.

73

చ. కరములు చాచి యెత్తుకొని * కౌగిట నొప్పు గ నప్పరించుచున్
శిరము పయిం గనుంగవను * జెందిన యశ్రువు లుంచె నెట్లనన్
సిరి జనియించువేళ నల * క్షీరసరిత్పతి తచ్చిరంబునం
దరఁగలు చాచి శీకరక * దంబములం దగఁ జల్లె నో యనన్.

74

వ. ఇవ్విధంబున గారవించి.

75

క. అమ్మా యత్తింటికె బో
వమ్మా తడ వేల చేసె * దమ్మా నీతో
డమ్మా యింతట వచ్చెద
మమ్మా యీజాలి మాన * వమ్మా కొమ్మా.

76

గీ. అనుచు జాలి మాన్చి * యంచక మొనరించ
మగుడి మగుడి చూచెఁ * జిగురుబోడి
చెలఁగి పెనిమి టెంత * నిరిగలవాఁడైన
నతివ పుట్టినింటి * కాన పడును.

77

క. అంతట ననోధతో సా
మంతహితపురోహితాను * మతితత్పరశు
ధ్ధాంతప్రవేశము ధరా
కాంతుం డొనరించె జనము * కాతుక మందన్.

78

వ. అంత శుద్ధాంతప్రవేశానంతరంబునఁ జొక్క మగు నొక్క నమయంబున.

ఉ. చంపకగంధి యొర్తు రభ • సంబున రాజకుమారుఁ జేరినా
 జెంపువనిండిగిండియను • నిండిన సంపఁగినూనెఁ బూసె ని
 ద్దంపుకురుల్ నటింపఁ గను • దమ్ములు పెం పెనలారఁ జన్గవల్
 సొంపులు జూపఁ గంకణరు • చుల్ గనువట్ట వలగ్న మూగఁ గన్. 81

క. శిర సంపై వదనకమలము
 చిరుచెమ్మట గుమ్మరింప • శీతోదకసం
 భరిత మగు నటక బిడి చె
 చ్చుర మజ్జనశాలకడకుఁ • జేర్చి ప్రియమునన్.

81

నీ. మంజువాణి యొకర్తు • మజ్జనం బొనరింప
 శ్వేతవస్త్రము లొక్క • చెలియ గట్టె
 మదవతి యొక్కతె • మణిభూషల నొసంగె
 శిరమున నొకలేమ • విరులు దురిమె
 కంజాక్షి యొక్కతె • కనకపీఠముఁ బెట్టెఁ
 గలికి యొక్కతె మేన • గంధ మలఁచె
 నగరుధూవము నొక్క • యతివ సమర్పించె
 లలన యొక్కతె పాదు • కల నమర్చె

నాతి యొక్కతె నీరాజ • నంబుఁ జూపెఁ
 బడఁతి యొక్కతె సురటిచేఁ • బట్టి వినరె
 బాల యొక్కతె రత్నద • ర్పణముఁ జూపె
 రామ యొక్కతె ఘనచామ • రంబుఁ బూనె.

82

క. వనజాన్య యొకతె మ్రొలం
 గనకపు పద్మరము నెట్టెఁ • గలికి యొకతె వా
 నన దొలుకు జలము లలరిన
 కనకాలుక నొంచె వేడు • కల్ జనియింపన్.

83

మ. సమరన్యం బయి కించిదుష్ట మగు నా • కాల్యనన్మున్ దుగ్ధ మా
 జ్యము పచ్చఘృ నపూవముల్ వడియముల్ • కాకరిబలున్ నూవము

త్తమలేహ్యంబు రసాయనంబులు వగ్గమో * దం జౌవ్వు వడ్డించి రా
రమదుల్ కంకణకింకణీకటకజా * రావంబు లోరంబు కాణ్.

84

గీ. ఇటుల వడ్డింప నవియెల్ల * నింపు లేక

పెరుగు పరమాన్నములరుచు * లెటుంగ లేక

కూరగాయలు పవి యని * కోర రాక

వలసి వల్లమి సాపాటు * సలిపె నపుడు.

85

క. అంగన యొక్కతె ముంగల

బంగరు పావలు లగించఁ * బదముల దొడి యా

భృంగారుజలముచే ను

పొంగుచుఁ జే హర్షి రాజ * పుంగవుఁ డంతఁ.

86

క. జాంబూనదవిదితము లౌ

గంజూరపు బాగములను * నైరావభులన్

బింబోష్ఠి యొక్కతె యందీఁ

దాంబూలము వేసికొని యు * ధావిధి దోపణ్.

87

సీ. పంజరసింజాన * బహుకీరశారితా

ఫణితమన్మథతంత్ర * బంధురంబు

జాలాగతారవ * స్పర్శవీణారవా

కర్ణనోత్కుకపటు * కలరవంబు

సుఖిక్ష్మదృతిరహస్య * లిఖితబంధవిశేష

సంయుతయవనికా * సంచయంబు

నవరత్నకీలిత * నవోపచారస

జీవపాంచాలికా * సేవ్యతలము

సారఘనసారవరగంధ * సారచారు

మన్మథముస్పృణవితతసంకు * మదమ్మగమద

ముఖరతిసుఖకరద్రవ్య * ముఖ్య మగుచు

నలరు చుండిన కేళికా * నిలయమునను.

88

చ. అరు దొనరించు కుండనపు * టండలముల్ దగతూగు టయ్యెలల్
విరివరివప్పరంబులు ను * వింతగు కాంతుల * జెందు చందువల్
వరలెడు దర్పణస్ఫుటక * వాటములు నృగరాల దేహభుల్
తరళగవాక్షరత్నములు * తద్దహనీపము లైకనంబడన్. 89

క. మగరాల కురుచలు ను నిగ
నిగ మను మరకతపు మణుల * నిడుపులు కోడుల్
భగభగను పద్మరాగము
లు గ నొనరిన శయన మున్న * లోపలిచెనకున్. 90

ఉ. మూలల నీలముల్ తుదల * ముత్తైపు గుత్తులు సందు సందులం
జాలగు పచ్చలు న్నడుమ * చక్రినిం గంపులజొంప మధులన్
మేలగు స్ఫటికాంకములు * మించుల సంచుల మించు పట్టెయ్యన్
సేలు గం గల్గి వెల్లుటకుం * జిత్తము రంజిలి సమృదంబునన్. 91

క. ఆరీతి మదిని నొదలుచు
నారాజసుతుడు వరిష్కీ * యాంచితలీలా
గారాంతరశయ్యపయ్యన్
గూరిమితో నధివసించి * కోరిక దీరన్. 92

ఉ. ఎప్పుడు వచ్చు నో చెలియ * యెప్పుడు ప్రేమను గారవించు నో
యెప్పుడు కౌగిలించుకొను * నెప్పుడు వాతెరం గోల నిచ్చునో
యెప్పుడు కేళి నల్పు నొకొ * యెప్పుడు నే నల మారు గల్తు నో
యెప్పుటి కెప్పు డంచు వృద్ధ * యేశ్వరి రాక మదిం దలంపుచున్. 93

గీ. చంచలాక్షులాల * సింహం గారణ మేమొ
కానుభాంశు నెండ * కాకలకును
మరుని ధాకలకును * మడఁతి రాకలకు నేం
దాళ లే నటంచుం * డలం కితలంకి. 94

ప. ఇవ్విధంబున నెదురు చూచు చున్నంత. 95

సీ. నెరులు చక్కగ దువ్వి * విరుల చేరులు జువ్వి
నిరివి గా మురిపెంపు * తురు మొనర్చి

నిరు లీను వజ్రంపు • చేర్చుక్క నవరించి
 కస్తూరికాచిత్ర • కంబు నిల్చి
 వీనుల మణిగణా • స్వితకుండలములుంచి
 యరుత ముత్తెపువట్ట • నిరపుకొల్చి
 నిబ్బరం బొనరించు • గచ్చిగుబ్బలమీద
 గంబురా గల సిరి • గంద మలఁది
 కరములను గంకణంబులు • మెరయ నుంచి
 జిలుగుతళుకుల పొంబట్టు • చీరఁ గట్టి
 యడుగులను విడువక మోయు • నందియలు ను
 నగ లలవరచి ముగుడకుఁ • జిగురువోండ్లు.

96

ప. మఱి యుఁ గర్పరాభంబు లైన కుంభికుంభసంభవంబులు రక్తసితవర్ణంబు
 లైన వంశజంబులు జ్యోతిఃప్రభంబులగు జలదజననంబులు హరిద్రాభంబు
 లైన యిడ్డసంభూతంబులు నీలకాంతి గల ఫణిఫణోద్భవంబులు శుద్ధస్ఫటి
 కసంకాశంబు లగు శంఖహతంబులు కృష్ణరోహితచ్ఛవి గల వరాహదం
 ఘ్రోదితంబులు పాటలవ్రకాశంబు లగు శుక్తిజన్మంబులు గల హరంబులు
 ముక్తావళులు దేవచ్ఛందంబులు గుత్సంబులు గుత్సార్థంబులు గోస్తనంబులు
 మాణవకంబులు నేకావళులు నక్షత్రమాలికలు నను హరవిశేషంబులు సవ
 రించి రత్నమయంబు లగు భూషణంబులు శ్రీగంధాదిపరిమళలేపంబులు
 నానావిధకుసుమమాల్యంబులు మొదలగు చతుర్విధశృంగారంబుల నలంక
 రించి యిందుబోడులలోఁ బ్రోడ యగు నొక్క చేడియ యాపూబోడి కి
 ట్టనియె.

97

శా. ఓనారీమణి చెల్వనిం గదిసి నీ • యుల్లాసముల్ జూపినీ
 వానిం గా నొనరించు మించుక వినే • వా కౌఁగిటం జేర్చుచున్
 సూనామ్మొం గెలిపించి నేరుపులచే • సొక్కించి సోలించితే
 నీనానేస్త్రమెఱుంగ వచ్చు నిపు డో • నీరేజవత్రేక్షణ.

98

గీ. అడుగు లొత్తి పండు • టాకుల సొగ నైన
 మడుపు లొనఁగి రథుల • జడుపు లేక

సరసరతుల విభునిఁ • గరఁగించితేని యు

నేడు దెలియు నీదు • నిపుణత యను.

99

క. విను ముద్దుగులుకు పలుకుల

వినఁ దలఁచి విభుండు గోరి • వేడి పలుకరిం

చిన సిగ్గుఁ బడుచు లోభం

బొనరఁ గ వినివిననివగిది • నుండెడు సుమ్మి.

100

చ. అని చతురోక్తి సూక్తుల గ • యాభితనంబునఁ బల్కు నాసఖు

ల్లను విడనాడి యొక్కడఁ దొ • లంగుడు రో యని వారిపయ్యెదల

వెనఁగొని వెనఁగ ముం దగునుఁ • బెట్టుచు నందెలు ఘల్లు ఘల్లనన్

గినుక దొలంగు చూపుల స • భీతతి దూఱుచు వచ్చె నయ్యెడన్.

101

చ. ఇట్లు చనుదెంచి.

102

గీ. అతివ మణిమయకేళిగ్గు • హంతరాభ

రామశయ నంబు వసియించు • రమణు నెదుట

నిలచి భయకంఠవిస్మయో • తక్రలికపులక

ముఖ్యసాత్వికదశలచే • బొలిచి యపుడు.

103

గీ. చెలియ తద్దేహదేహభీ • నీమఁ జెంది

104

వెనుక ముం దైన యదుగుల • దనరె లజ్జ

యనుడు చెలివెనఁగ కొదిగింఠ • నలరుప్రేమ

యనుడు చెలి ముందరికిఁ దోచు • ననువు దోప.

105

చ. ఇవ్విధంబున విభుని మ్రోల నిల్చిన తత్సఖు లమృతోహరాంగునిం జూచి

యిట్లనిరి.

106

గీ. నేరుపరికాండ వన్నింట • నృపతనూజ

బాలఁ జూచినఁ గడుముద్ద • రాలు గాని

107

ప్రోడతన మే మెఱుంగదు • బుజ్జగించి

తీరుగడ గాఁగ మెల్లన • దిద్దుకొమ్ము

108

చ. నెలఁత నలజ్జ యై వెనఁగ • నేరదు మారుని కేళిలోపలం

బలుగతుల న్మృలంగఁ జొరఁ • భారదు శౌఁగిటి కానఁ జేసినం.

జెలిమిఁ దలంచి ముంగలికిఁ * జేరదు త్రిభరణీశపుత్రి యా

వలఁ గలచేత లీ వెలుఁగ * నావివరింపఁ బ నేమి మా కింకణ. 109

గీ. అనుచుఁ బల్కిన నగుదు భ * ద్రాయు వపుడు

ముందు ఘనసారసహితతాం * బూలములను

లలితమణిభూషణాంబరా * దుల నొసంగి

యనిపె నచ్చేడియల నేరు * పలరు చుండ. 110

వ. అటులఁ బనిపిన.

111

సీ. శ్రీగంధ మేఁ దెత్తు * శ్రీగంధగజయాన

చంద్రంబు నేఁ దెత్తుఁ * జంద్రవదన

సుమజాల మేఁ దెత్తు * సుమనోరథావాప్తి

ఫలము లేఁ దెత్తు జం * భలదురోజ

సారసం బేఁ దెత్తు * సారసాంచితవాణి

పాటలం బేఁ దెత్తుఁ * పాటలోష్ఠి

వరిమళం బేఁ దెత్తుఁ * బరిమళోన్మీవహంభ

సరి నే నె తెత్తుఁ గే * సరిసుమధ్య

యనుచు నొక్కొక్క రయ్యింతి * యనుఁగుఁ జెలులు

కార్యమిషమునఁ గేళికా * గార మెడలి

చిటునగవు నెవ్వనంబులఁ * జెంగలింప

వచ్చి రయ్యెడ సిగ్గును * వనిత దక్క. 112

వ. ఆయ్యెడ.

113

క. పతి యపుడు స్థాయిభావము

లతిరయమునఁ దోచ భావ * హావాదికము

మితి లేక మెలఁగఁ బ్రేమక

సతి మోమున దృష్టి నిలపి * సరభసవృత్తిక. 114

చ. చరణతలంబు లెంచి కర * సారసముల్ బరికించి పెందొడల్

మురియుచుఁ గాంచి చిన్ననడు * మున్ వివరించి చెలంగుచున్న మో

మరసి వచించి పేరురము • సండుఁ బ్రయోజన మించి యున్న భూ
వరు నయనాంతముల్ మగుడ • వాయెను లాక్షణికత్య మొప్పగక. 115

సీ. నమ్మోదమున నల • సంబు లై యంతలోఁ

గ్రమ్మర వళితప్ర • కార మొంది

ప్రేమచే నార్ద్రంబు • లై మాటిమాటికి

ముకుళీకృతంబు లై • మోహమునను

క్షణమాత్ర మాభిము • ఖిన్నస్థితి విలసిల్లి

లజ్జాప్రిచేఁ జంచ • లంబు లగుచుఁ

గడునిమేషపరాఙ్ము • ఖంబు లై హృదయభా

వాకూతములను బ • యల్పడం గఁ

జేయు చూపులచేఁ బ్రియు • చెంతఁ జేరి

యిందిరాసుతు పట్టంపు • టేనుఁ గనఁ గ

నలరువిల్చుని నవమోహ • నాస్త్ర మనఁ గ

నిలచు నవ్వేళఁ గనుఁగొని • నృపవరుండు.

116

సీ. ముందు గా నేన యై • మందలించినఁ బల్క-

నలుగు నో కలుగు నో • తెలియ రాదు

సూచితప్రేమచేఁ • జూచితి నా నెనగ్-

కేగు నో లోగు నో • యెఱుంగ రాదు

వీడె మి మ్మని చేరఁ • బిలచిన వింత గాఁ

జేరు నో మీరు నో • చెప్ప రాదు

వైతావటంబు చే • పట్టెద నంటి నా

యొరచు నో పరచు నో • వెరపు గాదు

ఏమి సేయుదు నే మందు • సేయుపాయ

మేగతిని యీవిరాళికి • నెఱుల నోర్తు

ననుచు శిర మూడుఁ జేఁ భాచు • నెనయ పాచు

నేరు పేర్పడ కప్పు డా • నృపవరుండు.

117

ఉ. ఏగతి మందలింతు నిపు * డిందుముఖద్వధమానసంబు నే
 లాగు గరంతు లజ్జితవి * లానక భాతుశలాత్మ నిచ్చు జే
 బాగుగఁ గూడువాడ నును * బాణుశరంబులఁ జిక్కి నుక్కి నే
 వేగఁ గ లే నటందు మది * విశ్వవిభుండు దలంకి చింతిలెన్. 118

వ. ఇట్లు చింతిలి. 119

గీ. నేరువునఁ గాని కరఁగ దీ * నెలఁత మనసు
 ప్రోడతన మేరుపరచం గఁ * బొసఁగ దనుచుఁ
 జాటుకారప్రకారవా * చావిచార
 మమర ధరణీధవుం డిట్లు * లనియె నపుడు. 120

క. ఓరాజీవేక్షణ మరు
 బారిం బడి యున్న ననుఁ గృ * పారసధారా
 వారిం దేలింతుటై
 . రారా దా యిందు ముందు * రాకేందుముఖ. 121

గీ. కొమ్మ యీమడుపులను జే * కొమ్మనీదు
 మధుసమధురాత్యధరనుధా * మధుర భాష
 ణమ్ము లలరం గ మణిభూష * ణమ్ము లిపుడు
 గని కరమ్మునఁ గైకొమ్ము * కని కరమున. 122

సీ. పలుక వే తేనియల్ * జిలుకంగ ముంగల
 నుబ్బునీబ్బెపుగబ్బి * గుబ్బలాడి
 చూడవే వేడుకల్ * తోడ నేకూడంగ
 జిన్నారి నెమ్మోము * చిన్నెలాడి
 కులుక వే పాయంబు * గులుకులు తళుకొత్త
 మేలైనపువ్వుల * మేనులాడి
 చెలఁగవే యొయ్యార * మొలుక నమ్మదమున
 మించు సంచల మించు * మెరుఁగులాడి
 రొలమున మేల మేటికి * నాలుగంటి
 రొదుటి కేతంచ వేటి కే * యిందువదన

జాలిఁ దేలింద నేటికే * సారసాక్షి

కేళి నేలం గ రాదె యో * కీరవాణి.

123

సీ. ఏకాంతమునను ని * న్నెప్పుడు వీక్షించు నో

యనితల్పు కొనఁ గొన్ని * దినము లరిగె

సరస రాత్రిందివ * జాగ్రదవస్థచే:

జరియించఁ గొన్ని వా * సరము లరిగె

మదన తేదనదూయ * మానమానసత నా

రంభించఁ గొన్ని వా * రంబు లేకఁ

గుళలవాంఛితభవ * ధ్వరుజనాష్టప్తి కై

వసియించఁ గొన్నిది * వసము లయ్యె

నిముస మొకపూట పూ టొక్క * నెలయు నెలయు

హయనము హయనము గల్ప * మగుచు నుండుఁ

గరుణఁ జేయుట యెప్పుడో * గారవింపు

తెప్పడో కాని తెలియదే * యిందువదన.

124

సీ. ఇంపు గా నగుమొగం * బెత్తి కన్గొన కున్నఁ

దొగలరాయని నెట్లు * దెగడువాండఁ

దేనిజాల్లలు వా * తెరఁ గ్రోలనీ కున్న

మధువిజృంభణ మెట్లు * మరచు వాండఁ

గలితామృతము లొల్కు * పలుకుఁ బల్కక యున్నఁ

గీరాదికము నెట్లు * గలుచువాండ

సురతసౌఖ్యంబునఁ * జొక్కించ కున్నను

దర్పకు నే నెట్లు * తరుమువాండ

గబ్బిచనుగుబ్బి లొరయం గఁ * గౌగిలింపఁ

జేయ కున్నను వై వచ్చు * శీతలాని

లుని హసించం గనేనెట్లు * పెనఁగువాండ

వింత సేయం గ నేటికే * విద్రుమోష్టి.

125

సీ. అతివరో మన్మథుం * డను మాత్ర ధారుండు

తద్దేహలావణ్య * భస్మకళలఁ

బాత్రముల్ జేసి నే * పథ్యాభ్యయవనికాం

తరములోపల స్థాపి * తము గఁ జేయ

నవియు బాహ్యభ్యంత * రావాప్తిఁ జెన్నొందఁ

గనుఁగొంటిఁ గాని మి * క్కటము గాఁగ

దొరయు లజ్జాతిర * స్కరిణిలోపల నుండి

విలసిల్లు నీమనో * వృత్తినటిని

వెడలనీ వయ్యె నీకృపా * స్వీతదృష్టి

ననుఁ గనుఁగొంటి వేనిఁ ద * న్నాట్యవిధముఁ

జూచి నమ్మోద మందు దో * నుందరాంగి

మనవిఁ గైకొను మిఁక నైనఁ * జనువు మీర.

126

వ. అని యభిలాషవిప్రలంభశృంగారంబునొక్కింత సరసవచనరచనల నెరపి

సంభోగశృంగారంబున కోహటించి.

127

చ. నడుమసియాడఁ గంకణిని * నాదము లువృత్తిలం బదాబ్జముల్

తడఁబడ ఘల్లు ఘల్లని ము * దంబున నందెలు మోయు చుండ సొం

వడరెడు మారుకేతన వ * టాంచల మై తగి వైట జార న

వృషఁడి కరాంబుజం బొడసి * పట్టె నృపాలవతంసుఁ డయ్యెడన్. 128

వ. ఇవిధంబునఁ బట్టినఁ గిలికించిత భావంబున సంచలించు సంచలాక్షిని

హంసతూలికాతల్పంబునం జేర్చి.

129

నీ. తరళాన్వితంబు లై * విరళప్రవాళహ

స్తాంచితంబులు కంచు * కాంతరంబు

లగు బాల చన్ద్రొండ * లవనీశ సీకర

గ్రహణయోగ్యంబులు * గాఁ డలంపు

మని యాంతరంగికుం * డగు శంబరారి త

తగ్గంపితోత్పతదంశు * కంబుచేత

సంజ్ఞఁ జేయం గ న * జ్ఞనపతి గదియఁ ద

తగ్గటకస్థఘంటికల్ * కవు లటంచుఁ

దెలుపుగతి మోయిం దత్రియ • కలితుఁ డగుచు
గడక నిజకాననము లుంచు • గతినిఁ జంద్ర
రేఖ లొనరించఁ దలంచిన • రేచి సాత్వి
కాదులఁ జెలంగె నచ్చు డ • య్యాదిమమున.

130

సీ. సరసలాక్షారాగ • భరము న్న దనుచును
దంట గా మోవి ప • ల్లంటిఁ జేసి
మకరీకలాపముల్ • సుకరంబు లని మెచ్చి
ననువుచెక్కులు చుంబ • నం బొనర్చి
కంచుకం బొరపు గాఁ • గన్నట్టై నని కులుగ్
గుబ్బలు కొనగోళ్ళ • గుచ్చి చూచి
మృగమదసౌరభ • మేనురం బని మేను
మునుకొని పరిరంభ • మొనరఁ జేసి

పడఁతి కపురంపుపాగాలు • మడపు లివ్వగా
కొ మ్మనుచుఁ గంతసీమను • గోరు లూని
యివి యు మొద లగు క్రియలచే • నెలమి చెలియ
నకులితస్థితిచే బాహ్య • రతులఁ గలఁచి.

131

సీ. కోరి వాతెర తేనెఁ • గ్రోలం గ గమకించఁ
బెదపుల నందంద • పెనఁగి పెనఁగి
ముకురంబు లనిపూని • ము ద్దిడ రాఁ జూచి
చెక్కు లంసంబుల • నొక్కి చట్టి
యూరముపైఁ గరయుగ్మ • మొనరించఁ గన్గొని
బిగిచనుల్ గరముల • బిగియఁ బట్టి
మరుకేళిఁ దేలిండు • నరుపు నిరీక్షించి
పెందొడ లందంద • పెనఁగఁ జేసి
వరఁగు కటిసీమ నుత్పల • పత్తములను
నఖరవైఖరు లుంచు న • న్నాహ మెఱిగి

నీతక్కుతం బొనరించుచు * సిగ్గు నొంది

విముఖత వహించు చెలిఁ గూడ * విభుఁడు మొదల.

132

వ. మఱి యు సామోత్తులఁ బ్రార్థనావిశేషంబుల రతిప్రేమఁ బుట్టించి డెందం
బుఁ గందనీయక కందర్పు కేళి నొందించి.

133

నీ. తురుమున విరివి గాఁ * దురిమిన పూసరుల్

చెదరి వన్నెలు దక్కి * చిక్కుపడఁగ

నురముపై నిరవొంది * సిరుల కిం పైన ము

క్రాహారములు జారి * కన్నడం గ

లీలాకపోలపా * లిక సన్మకరీక

లావముల్ శ్వేదాంబు * లను గరంగ

మేన నిండ నలందు * మిసిమి శ్రీగంధాది

పరిమళంబులు పలు * పల్పు గాఁగఁ

• గమ్మతెమ్మెరలకు సరి * గాఁ జరించు
నూర్పుగమి దోచఁ బెనుమోహ * మొప్పు చుండఁ
జిరుతముత్తియములరీతిఁ * జెమటచినుగ్గ
లలికమునఁ దోచఁ దత్కూట * మమరె నవుడు.

134

వ. మఱి యును.

135

నీ. ముప్పిరి గాఁ బెన్ద * మోవిమోవిఁ గడించి

చాలువారెడుతేనెఁ * గ్రోలి క్రోలి

కళ లొక్కచక్కి గాఁ * గరఁగం గ నంగంబు

నేకీకృతములు గా * నెనపి యెనపి

నమృక్తికవృదే * శముల నన్యోన్యహ

స్తాబ్జంబు లొనరం గ * నదిమి యదిమి

యరయ నాకీర్ణశ్ర * మాంబుపూరం బార

నతిగాఢరతిరయం * బాచి యాచి

సౌలపు గిలిగింత సొక్కులఁ * గలరవణము

లంటి మేనుల నొక్కుల * నదరు ముద్దు

- గులుకు వాక్కులఁ బలుగంట్ల * నులికిపాటు
 బొమలనిక్కుల దగు కేళిఁ * బొలిచి రవుడు. 136
- వ. తదనంతరంబ. 137
- భ. వలపుల తావి మోవివయిఁ * బల్బొన లందముఁ జెంద మిన్నచ
 న్నులు నెలవన్నెలం దగి వి * నోదము మీరఁ గదంబు జార మే
 న్నెలఁజెలఁబారఁ బోకముడి * వీడఁ గఁ గౌ నసియాడ నొక్కచే
 నలరులశయ్య నూది చెలి * యల్లన లేచె విభుండు జాడఁ గన్. 138
- గీ. నెరుక లొకకేల నవరించి * నీవివలన
 విడిన వననంబు నవరించి * యడరు చున్న
 సిగ్గుతో భయసంభ్రమ * స్థితినిఁ బ్రియుని
 వెనుకఁ జేసి తొలంగె న * వ్విద్రుమోహి. 139
- వ. ఇట్లుతొలంగి తత్సమయోచితకృత్యంబులు నిర్వహించి నిద్రాకాంక్షం జె
 న్నొం ది. 140
- నీ. నునుగవ్వుకొప్పుము * న్మాపునఁ గదియం గఁ
 జన్మండ లురవున * సంఘటిల్లఁ
 జక్క నై మెఱుఁ గెక్కు * చెక్కుచెక్కిట నుండఁ
 దావిచేఁ దగు మోవి * మోవిఁ జెనఁగ
 నరసకటితటిఁ * జరణాబ్జము జెలంగఁ
 బొలు పొందు కరము వీఁ * పునఁ బొనంగ
 నలయక తనరు మే * నుల నొక్కటి గఁ జేసి
 రతిపారవశ్యసం * రంభ మొంది
 నుందరీమణిఁ గూడి యా * సూనబాణుఁ
 డనఁ గఁ దగినట్టి భద్రదాయు * వతివినోద
 సమ్యగమృతాంబునిధియందు * శయితుఁ జైన
 నీరజాక్షుఁ డనఁ గ నుభ * నిద్రఁ జెంచె. 141
- వ. అట్టియెడ. 142
- గీ. అంతకన్నమున్నె * యన్నీరజాతాక్ష
 లేచికేళిలక్ష * నోచితముల

మరుగుపడవలిన * మండింబెడఁబాసి

వచ్చిసిగ్గుపడిన * పనితలపుడు

143

సే. సరసపుస్తోకిలా * స్వాదితంబైయిపు

డరుణపల్లవముసొం * పలకు మండ

రాజహంసనఖాభి * రామంబులై మించి

యబ్జకోశంబులొ * య్యార మెనఁగఁ

బున్నాగసంపర్క * మునమాధవీలత

యసియాడఁదొడఁగెహె * యల్ జెలంగ

హితమహీనవిలాస * మీక్షి పదముల

ననురాగమువహించి * వార్ష మెనఁగ

ననుచు దత్సఖులుసలజ్జ * యైనచెలినిఁ

గనుచుసాధ్యవసానల * క్షణఁదలంచి

• పలుకనించుకన్మితముచే * నలుకదొలుక

నులుకుచుండంగనవ్వుడ * ప్పొలఁతులెనసి.

144

గీ. చెలియయిరేయివిభుఁడేమి * జేసెనతని

కిష్టవర్తనమేరీతి * నీవునలిపి

తింతయువచింపుమిపుడునీ * చెంతఁదిరుగు

వారలముగానిసఖిలాతి * వారమటచే.

145

క. అనవినివిననట్టులనా

ననతామరసంబువంచు * ననబోడినిచ

య్యుఁగ గదిసివరీరంభం

బునఁ జేర్చిప్రియొక్తులొప్పు * బొదలించితగ్గఁ.

146

గీ. మానినీమణినీపునీ * మగఁడుసూన

శరుణి కేళులనొక్కటై * సరసమార్గ

మునఁ జరించినమావంటి * జనులకెల్ల

నమ్మదంబగుచుండునా * సంతతంబు.

147

వ. ఇద్విధంబున నర్మనర్మోక్తి నర్మగర్భవర్మహాసంబు నర్మస్ఫృటంబు లగు భా
వంబుల స్మితంబు ను హానితంబు ను విహానితంబు ను పహానితంబు న పహా
నితంబు నతిహానితంబుల స్మితహానితంబులు త్తమస్థానంబుల విహానితోపహా.
నితంబులు మధ్యములయెడనపహానితాతిహానితంబులభవమక్షంబులు నివి మొ
దలగు చాతుర్యంబులు గరపి ర సాభిజ్ఞానయోగ్యం బగు భావం బీషద్యైక్త
వికారభావం బగు హావంబు సువ్యక్తవిక్రియాభావంబు గల హేల యు
భూషణాభావం బై మనోహరం బై తోచు మాధుర్యంబు శీలాద్యలంఘనం
బై కనుపట్టు ధైర్యంబు ను బిగ్గియానుకరణనరసహాక్యగత్యాదిచేష్టితంబు గ
ల లీల యు మనోరమహితేక్షణంబు లగు విలాసంబులు స్వల్పభూషణాతిర
మ్యం బై తగు విచ్ఛిత్తి యు భూషణస్థానవివర్యయంబున నగు విభ్రమంబు
ను రోహశుహృద్భీత్యాది సాంకర్యంబున నొప్పు కిలికించితంబు నిష్టకథాది
సంభవభావనూచనంబు గల మోట్టాయితంబు ను రతిసంమర్దనుభూతికృ
బగు కుట్టమితంబు ను విలాసజనితం బైన బిబ్బోకంబు ను నిరంతరసౌందర్యం
బునం దగు లలితంబు ను మనోజ్ఞదృష్టిచవలత్వంబు గల కుతూహలంబు ను
భయనంభ్రమంబులం దగు చకితంబు ను వాక్యావివరణంబు గల విహృతం
బు ను వికృతివస్తుసంజాతం బై తోచు హాసంబు ను నివి మొదలగు నస్తాదశ
శృంగారచేష్ట లెఱుంగం జేసి స్థాయీభావంబులఁ బరస్పరావలోకనసంభా
షణాలింగనచుంబనాద్యనేకవిధవ్యాపారంబులు గల శృంగారరసంబునకు
త్పాదంబుఁ బుట్టించి నగుచుఁ బ్రియునివలనఁ బ్రతిదివాభ్యస్తరతిగతు లె
ఱింగి యకాగ్రంతారత్నంబు.

148

సీ. పర్యేందుఖండప్ర • భా ఫాలతలమున

ననుకుంతలములు న • ర్తనము సలువ

శురుచిర భాస్వన్ను • కురకపోలస్థల

ముల మణితాటంక • ములు నటించ

విలసితశ్రమజలం • బులచే తనించుక

దొలంగిన మాక్తిక • తిలక్ మలరఁ

గుచకుంభములమీఁదఁ • బ్రచురంబు లగు తార

హరముల్ దోలావి • హర మొంద

జఘనఘనమేఖలారావ • చరణనుపు
రస్వరంబులు గళరవ • సుస్వరములు
కంకణనినాదములు నొక్క • గతిఁ జెలంగఁ
బడతి వీరాయితమున న • పృతి గలంచె.

149

వ. ఇచ్చిధంబునఁ గరంచిన బ్రహ్మనందంబు నొంది.

150

నీ. మాక్తికింబులఁ జంద్ర • మండలంబు జెలంగ
విరళతారల వ్యోమ • వీధి దనరెఁ
జంచలత్వము మాని • స్మారచాపము దోచెఁ
గలరవంబులు మానెఁ • గలరవములు
నించుక ముకుళించె • నిందివరంబులు
కమ్మలెమ్మెరులు ని • ల్గడలఁ జెందె
నచలితస్తబక యై • యలరెఁ జంపకవల్లి
చిరుతనెన్నెల గల్గి • చిగురు నిగిడె

మెఱుపు లొందిన మేఘంబు • విరివి దోచె
నేమి చిత్రం బొ కాని యో • భామ యనుచు
సరసవచసరచనలన • త్తరుణి గరంగఁ
జేసి సంతోషవారిధిఁ • జెందె నృపుఁడు.

151

వ. ఇచ్చిధంబునఁ జాటుక్తిమధురిమధురీణంబు లగు వచనంబులఁ బ్రతిదినంబు
సమస్తబంధవిశేషనురతంబు ప్రౌఢనాయిక గా నొనరించ నమ్మానవతి
స్వాధీనపతికాలక్షణలక్షిత యై సరససల్లాపహావభావవిలాసవిభ్రమాదులఁ
గొన్ని వాసరంబులకు నక్కిరిమాల్చి ప్రాశ్నిమఁ జెంది ప్రియునిమనంబుఁ
గరంగించి యుండునంతఁ జంద్రాంగదుం డంతరంగంబున.

152

గీ. అరయ నితఁడు దశార్ణదే • శాధిరాజ్య
పూజ్యుఁ డగు వజ్రబాహుని • పుక్తుఁ డగుటఁ
దద్విషయమున కాధిప • త్యము వహించఁ
జేయవలె నని సంతోష • చిత్తుఁ డగుచు.

153

క. ధీరుఁ డగు మంత్రి నొక్కనిఁ

జీరి తదధ్యక్షుఁ డటకుఁ • జేరు నుపాయ

పొరంభం బొనరింపు మ

హరయమున నేగి యనిన • నతఁ డట్ల నుచున్.

154

సీ. దాశార్థదేశవ్ర • ధానపూరధివాన

వాసవోల్లాసి యా • వజ్రబాహు

కాత్యాయనతంబు చం • ద్రాంగదప్రేషిత

త్వం బని ముందుగాఁ • దగ వచించి

మీరు విచ్చేయుట • మేలు సిద్ధించు నీ

యెడలను నమ్మొద • మలరు చుండ

పాస్త్యశ్వరభవదా • త్యాస్తభృత్యామాత్య

హితపురోహితసమ • నిష్ఠుఁ డవగుచుఁ

దొలుత గిరిసరిదుపవన • ములను దుర్గ

దుర్గమస్థానముల నెల్ల • నిర్గమించి

ధన్యచంద్రాంగదవ్రసి • ధవ్రాధాన

నగరిఁ జూడంగఁ జనిన న • జ్జగతివిభుఁడు.

155

క. చతురంగబలము గొలువఁ గ

నతిరయమున నెదురుకొనుచు • నన్యోన్యసమ

ర్వితనమనాలింగనములఁ

జతురవచనరచన లెనయ • సల్పుచుఁ బ్రేమన్.

156

క. నవరత్నమయశుభోద్వా

హవిధసవిధవివిధమణిన • మన్విశము నభా

భవనమున కలరుచు దళా

న్యవిభుం దోలెంచి మణిక • నకపీతమునన్.

157

క. వినయమునఁ జేర్చ సింహ

ననమున నూతనలతాంత • శరుఁ డనఁ దగురా

ట్రనయునిఁ గనుఁగొని నిజజీ

వనదునిఁ గాఁదలఁచ నతఁడ * వారణ భక్తిఁ.

156

నీ. పాదమూలములపైఁ * బ్రణమిల్లి కళి న వే

గంబు గాఢాలింగ * నంబొనర్చి

యితఁడు మత్సాణదుం * డితఁడు మద్భాంగపుం

డితఁడు మచ్ఛశునం * హతిహరుండు

ఈతని యన్వయం * బీకని సౌందర్య

మీతనివిక్రమం * బెల్ల నాకు

నరసోక్తిఁ దెల్పునై * షడమహారాజేంద్ర

యన నుపాంశుస్థితి * నతనిఁ గూర్చి

యమ్మహాత్మునిజననాదు * లేర్పడం గఁ

దెలియ వచియింతు నిప్పుడు * ధీరహృదయ

సావధానమనంబుతో * నలరి విను మ

టంచుఁ జంద్రాంగదుం డిట్టు * లనియె నగుచుః

157

మ. అవసీనాథ యితండు నీనుతుఁడు రో * గార్తుండు నై యుండ నీ

వవినీతాత్మత మాతృయుక్తునిఁ గ బ్ర * హ్మరణ్యమార్గంబునం

దపులం జేయఁ బరిభ్రమత్క్రమనమి * ధ్వన్యాధిచే నాధిచే

వివిధావదేశచేఁ గృశింపుచునచూ * విహృతభీతస్థితిఁ.

158

మ. బహుధాధావదనేకభీకరమృగా * బ్రహ్మణ్య మర్థింపుచుఁ

గహనవృన్ముటకంటకావృతలతా * కాంతాలకాంతాళి యై

యహారీశోగ్రసమగ్రఘృష్టివరిత * ప్రాంగంబునఁ బ్రాంగం దు

ర్వహనజ్వాలవికౌల మైన పదముం * దాపంబు నొందింపఁ గన్.

159

గీ. పుణ్యుఁడైనట్టి యొకవైశ్య * పుంగవుండు

సార్థవజ్జనపదమునం * దధివసించ

వనట నొందుచుఁ దత్త్వన * మునకుఁ బోవ

నతఁడు గన్గొని పేర్మద * యార్ద్రమతిస.

160

క. అగదంకారుల బహువిధు

లగువారలఁ బిల్వఁ బంపి * యజ్ఞనసేవు

త్తుగదవినివారణంబుగ

జగతిఁ గలుగు నౌషధముల * సవరణ లొనఁగన్.

161

సీ. పానఁగం గ నొనఁగఁ ద * త్పుత్తుండు మృతుఁడైన

దీనాతఁ యగుచు న * ద్వేవి దలఁక

ఋషభాఖ్యశివయోగి * యేతెంచి ప్రీతిచే

నంజీవితునిఁ జేసి * సదయుఁ డగుచు

వాని దివ్యాకార * వంతునిఁ గాఁ జేసి

యారాజపుత్రిని * కతిముదమున

శత్రువధంబుల * శంఖఖడ్గము లిచ్చి

యెనసి ద్వాదశసహ * స్త్రీభలము

నొనఁగి సకలాధఁకాస్త్రసం * యుక్తఁ జేసెఁ

గాన నితఁడు సమర్థుండు * ఘనవిచార

రాజవదనుని బుత్రిని * రాజధాని

కిప్పుడు దోడ్కొని పొమ్ముచు * హీశతిలక.

162

క. అని సర్వంబు వచించిన

విని విస్మయ మంది కంది * వెనుకను దాఁ జే

సిన దుర్నయమును దెగడుచు

జననాథుండు సమృద్ధమున * సత్వరుఁ డగుచున్.

163

క. ఆయగ్ర భార్యతనయునిఁ

బాయని మోహంబుతోడఁ * బరిరంభములఁ

దాయం జేయుచు సమ్మో

దాయత్తమనంబు దోవ * నధివతి యచటన్.

164

వ. కొన్ని దినంబు లధివనించి తదిష్టగోష్ఠితో నుండు నెడ.

165

క. అనైషధుండు బహుబహు

మానం బొనరించ నగ్ర * మహిషిని నుతున్

నానావిధమణినికర

స్యానరథంబులను నిడుక * చయ్యన వచ్చెన్. 166

క. వచ్చి నిజరాజధానికి

విచ్చవిడి వియచ్చరాలి * వెరఁ గందఁ గ నా

సచ్చరితుఁడైన పుత్తునిఁ

జెచ్చెర సింహాసనస్థుఁ * జేసె ముదమునన్. 167

వ. ఇట్లు చేసిన.

189

గీ సకలజనుల సదానంద * సరణిఁ దేల్చి

దేవగురువిప్రపూజావి * ణేయవృత్తిఁ

బ్రాజ్యతరపూజసామ్రాజ్య * భార మాని

వగ్బలె భద్రాయుఁ డింద్రవై * భవము దోప. 169

గీ. మగధదేశాధినాథు హే * మరథు ముందుఁ

• బుత్తమిత్తకళత్తప్ర * భూతభూతి

నాందఁ జేయుచు విడచి యా * నందమహిమ

సకలవృద్ధీభరంబున * సంభ్రమించె. 170

చ. శివకవచపరిభావము ప్ర * సిద్ధతరర్థభయోగిదత్తభ

ద్గవరదరపరితాపమున * ఖండవరాక్రమవిక్రమంబు పా

భవముఁ జెలంగు చుండఁ బరి * పంధివిదారణ మాట చిత్ర మా

యవిరళదానధర్మసరుఁ * డౌటకుఁ జోద్య మె యెన్ని భంగులన్. 171

వ. అనియివ్విధంబున సకలవర్ణంబులవారు వినుతింప సామ్రాజ్యధురంధరుం

డై యుండె నని సూతుండు శౌనకాదిమునీందులకు నీపుణ్యకథాశ్రవణంబు

నఁ జతుర్విధపురుషార్థంబులు సిద్ధించు నని మఱియు వివరించి యైతిహ్య

పురాణంబుల వినోదంబు సలుపు చుండె. 172

కా. అండజన్మజకాండ కాండకకటా * హస్పాంశదుద్యద్యశ

స్తండప్రక్రమదక్ష దక్షసవన * ధ్వంసక్రియాహంక్రియా

ఖండప్రాభవచిత్త చిత్తజమహా * గర్వాభజంభూనిలా

ద్దండధైర్యవిహార హరశరదు * ద్యద్వారిభృద్విగ్రహ. 173

క. సురభరణీధరకానన

నరసారధి తోదనత్ప్ర * నవ జవకృదా

శరధిహితకరణధీరత

శరధీకృతశరధితైల * శయ భూమిరధి.

174

పుణ్యవృత్తము.

నియ్యద్ధనమయోద్యమ * నిజభుజాగళాస్త్రుకుట

ద్వియత్పుభువదా పత * ద్విమతకుండచందోత్తమా

భయభ్రమదహనరా * భయకరప్రదక్రిభవ

త్వయోదయశరాసనా * తతనమాజితైకోత్సవా.

175

మ. ఇదిశ్రీవేములవాడపట్టణనివా * సేకానసంపాప్రక

శ్వదయప్రాభవకామినీకులరా * జారెడ్డిదేశాయన

మృదలక్ష్మీపతిచండితోడితనుధి * మందారభద్రదాయుర

భృదయభ్యానితనత్ప్రబంధము రుచిం * పుం బంచమోల్లాసమై 176

—||* గ ద్య . * ||—

ఇది ముద్రామా రెడ్డిపేట రాజరాజేశ్వర కరుణా కటాక్షేక్షణ

ప్రసాదప్రాప్తాశేషభాషావిశేష సామ్రాజ్యపూజ్య రామ శృంగోత్ర

పాత్ర కామినీవంశవయఃపారావారరాకాశుభాకర రా

జన్మ దేశాయి సార్యభామా జ్ఞాపి కాంధ్ర గీర్వా

ణకవిత్వ చాతుర్య ధుర్య పరాశరగోత్ర

రాపాకలింగనార్యపుత్రి లక్ష్మీపతిచణి

తం బైన భద్రాయురభ్యుదయం

మనందు సర్వంబుం

బంచమోల్లాసము.

సంపూర్ణము.

